

Årsredovisning 2021

SVERIGES DOMSTOLAR

Innehållsförteckning

RESULTATREDOVISNING	GENERALDIREKTÖREN INLEDER	3	
	DET HÄR ÄR SVERIGES DOMSTOLAR	6	
	Uppdrag och organisation	6	
	Resultatredovisningens indelning	8	
	Mål för verksamheten	9	
	Coronapandemins påverkan	10	
	DÖMANDE, BESLUTANDE OCH RÄTTSVÅRDANDE VERKSAMHET	12	
	Verksamhetens resultat och utveckling	12	
	Målutveckling	16	
	Produktivitetsutveckling	22	
	Tingsrätterna	26	
	Hovrätterna	37	
	Högsta domstolen	43	
	Förvaltningsrätterna	47	
	Kammarrätterna	60	
	Högsta förvaltningsdomstolen	68	
	Hyres- och arrendenämnderna	73	
	Rättshjälpsmyndigheten	79	
	VERKSAMHETSUTVECKLING	82	
FINANSIELL REDOVISNING	Domstolen i samhället	84	
	Utvecklad målhantering	87	
	Stärkt förtroende och ökad trygghet	94	
	Den attraktiva arbetsplatsen	104	
	En hållbar organisation	115	
	INTERNATIONELL VERKSAMHET	119	
	EKONOMISK ÖVERSIKT	123	
	FINANSIELLA DOKUMENT	128	
	Sammanställning över väsentliga uppgifter	128	
	Resultaträkning	129	
	Balansräkning	130	
	Finansieringsanalys	131	
	Anslagsredovisning	132	
	Tilläggsupplysningar och noter	135	
	Ersättningar till ledande befattningshavare och insynsråd	149	
	INTERN STYRNING OCH KONTROLL	150	
	Årsredovisningens undertecknande	152	
	BILAGOR	BILAGOR TILL RESULTATREDOVISNINGEN	153
		Bilaga 1 Verksamhetsmål	153
Bilaga 2 Styckkostnader		156	
Bilaga 3 Personalstatistik		159	
Bilaga 4 Sidhänvisning till återsrapporteringskrav		162	

Generaldirektören inleder

Sveriges Domstolar – rättssäkra och oberoende

Rättssäkra och oberoende domstolar, som har allmänhetens förtroende, är ett av fundamenten i ett demokratiskt samhälle.

Under det gångna året, efter drygt ett år som generaldirektör, har jag följt debatten och ser det som angeläget att göra domstolarnas och nämndernas roll i samhället mer känd. En grundläggande kunskap om detta är nödvändig för att parter och vittnen, allmänhet och medborgare ska kunna ha rätt förväntningar på verksamheten och förstå varför domstolen eller nämnden dömer eller beslutar som den gör. Jag följer därför med stort intresse den parlamentariska kommitténs utredning om behovet av att ytterligare långsiktigt stärka skyddet för domstolarnas oberoende. Särskilt i tider av snabb samhällsförändring och där hotet mot demokratin sprids i flera länder, behöver domstolarna och nämnderna vara den trygga garanten för rättssäkerhet och ha ett högt förtroende hos allmänheten.

När jag ser tillbaka på 2021 så ser jag att domstolarna utfört sitt uppdrag på bästa sätt. Förtroendet förtjänas genom att bedriva verksamheten med hög kvalitet och utveckla den i takt med tiden och omvärldens krav. Detta omfattar inte minst en snabb och effektiv handläggning, utvecklad målhantering och ett gott bemötande av parter och vittnen och begripliga domar och beslut.

Snabbare, enklare och flexiblare

Det ständiga och systematiska utvecklingsarbetet domstolarna och Domstolsverket driver tillsammans ska leda till att vi kontinuerligt förenklar och förbättrar verksamheten.

Under 2021 har en fördjupad samverkan mellan domstolarna och Domstolsverket varit i fokus. En tätare dialog mellan domstolscheferna och Domstolsverket ger oss ännu bättre möjligheter att tillsammans styra, utveckla och effektivisera verksamheten mot målsättningen att bli snabbare, enklare och flexiblare.

Trots att året varit starkt präglat av pandemins effekter har verksamheten fungerat tillfredsställande. Många förhandlingar har visserligen behövts ställas in och sjukskrivningar har påverkat produktiviteten. Samtidigt har nya arbetsformer och minskat resande ökat graden av effektivitet. Domstolarna genomförde förhandlingar med parter på distans (videoförhandlingar) i än större omfattning än förra året. Mer än 180 000 videokonferenssamtal ringdes till eller från förhandlingssalar, vilket är en ökning om ungefär 40 procent sedan 2020. Möjligheten för anställda att arbeta hemifrån har ökat och distansarbete för personal i alla yrkeskategorier var aktuellt i större utsträckning än tidigare, och möjliggjordes genom fjärråtkomst till bland annat mål- och ärendehanteringssystem.

För de av regeringen uppsatta verksamhetsmålen uppnåddes lika många mål 2021 som året innan. Totalt uppnåddes sex av regeringens 13 verksamhetsmål. Under året förbättrades omloppstiden för sex, försämrades för fem och var oförändrat för två av målen.

2021 tilldelades domstolarna 50 miljoner kronor för att arbeta av balansen vilket haft god effekt på verksamheten. Den sammantagna bedömningen är att den totala balansnivån för Sveriges Domstolar är rimlig.

Omfattande utvecklingsarbete

Under 2021 tog Domstolsverket fram digitala målbilder och en samordnad plan för fortsatt digitalisering inom Sveriges Domstolar. Många års omfattande utvecklingsarbete har resulterat i att vi i närtid bland annat inför en digital brottmålshantering, ett nytt löne- och HR-system och ett systemstöd för notarieantagning. Digitala akter, e-signatur och e-arkiv är ytterligare exempel som bidragit till att effektivisera verksamheten. Utbyggnaden av e-skick mellan olika myndigheter och införandet av tvåfaktorsautentisering (säkrad åtkomst till information) för alla medarbetare inom Sveriges Domstolar är ytterligare exempel.

Försöksverksamheten med snabbförfarande i brottmål fortlöper, alltfler domstolar har anslutits och arbetet har fått positiva effekter på omloppstiderna i försöksdomstolarna.

Tekniken i förhandlingssalarna har under flera år moderniserats och byggts ut vilket har skapat goda förutsättningar för att genomföra förhandlingar effektivt och rättssäkert. Under 2021 uppgraderades tekniken löpande i ett stort antal domstolar.

I övrigt kan nämnas att stora nybyggnationer pågår för tingsrätten i Hudiksvall, för Göta hovrätt och Kammarrätten i Jönköping samt för tingsrätten, förvaltningsrätten samt Hyres- och arrendenämnden Malmö.

Införandet av fasta säkerhetskontroller på flera domstolar har bidragit till säkrare domstolslokaler och arbetet med att förse ytterligare ett antal domstolar med säkra entréer fortgår.

Satsning på domarrekrytering

Domarförsörjningen för Sveriges Domstolar är även fortsättningsvis ett prioriterat område och under 2021 har frågan varit högst aktuell i diskussionerna med landets domstolschefer. En åtgärd har varit att fortsätta satsningen med att tillsätta adjungerade råd som under ett års tid tjänstgör i både underrätt och överrätt. Allt fler underrätter har numera också utbildningsplatser för fiskaler, vilket kommer att gynna möjligheten att rekrytera domare till mindre domstolar utanför storstadsområdena. Antalet notarieanställningar ökade tydligt, fem procent, och antalet sökande till notarietjänstgöring låg alltså kvar på höga nivåer. Det är avgörande för verksamheten och rättssäkerheten att vi lyckas rekrytera personal och därmed kan säkra domarförsörjningen för lång tid framöver.

De senaste åren har visat vikten av att inte slösa bort de erfarenheter en kris kan ge. Pandemin har, utöver alla negativa konsekvenser, också medfört positiva förändringar i vår verksamhet och vårt sätt att arbeta. Nu stärker vi samarbete, samverkan och utveckling inom Sveriges Domstolar ytterligare, för att säkra en rättssäker och oberoende verksamhet med hög kvalitet och effektivitet.

Thomas Rolén

Generaldirektör Domstolsverket

Det här är Sveriges Domstolar

Uppdrag och organisation

Sveriges domstolar – rättssäkra och oberoende

Domstolarna ansvarar för rättskipningen i Sverige. Domstolarna respekterar allas likhet inför lagen och tryggar den enskildes rättssäkerhet. Rättskipningen utövas sakligt och opartiskt. Mål och ärenden avgörs i tid, med hög kvalitet och effektivt.

Sveriges Domstolar omfattar ett 80-tal myndigheter med sammanlagt drygt 7 000 anställda. De arbetar varje dag för att mål och ärenden ska handläggas rättssäkert och effektivt. Tillsammans med övriga delar av rättsväsendet har Sveriges Domstolar ett gemensamt mål att säkra den enskildes rättstrygghet och rättssäkerhet. Domstolarnas oberoende och självständighet i förhållande till riksdag, regering och andra myndigheter är inskrivet i svensk grundlag.

De allmänna domstolarna består av tre instanser; tingsrätter, hovrätter och Högsta domstolen. Här handläggs bland annat brottmål, familjerelaterade mål och tvistemål mellan företag eller enskilda individer. Inom de allmänna domstolarna finns också mark- och miljödomstolar och patent- och marknadsdomstol.

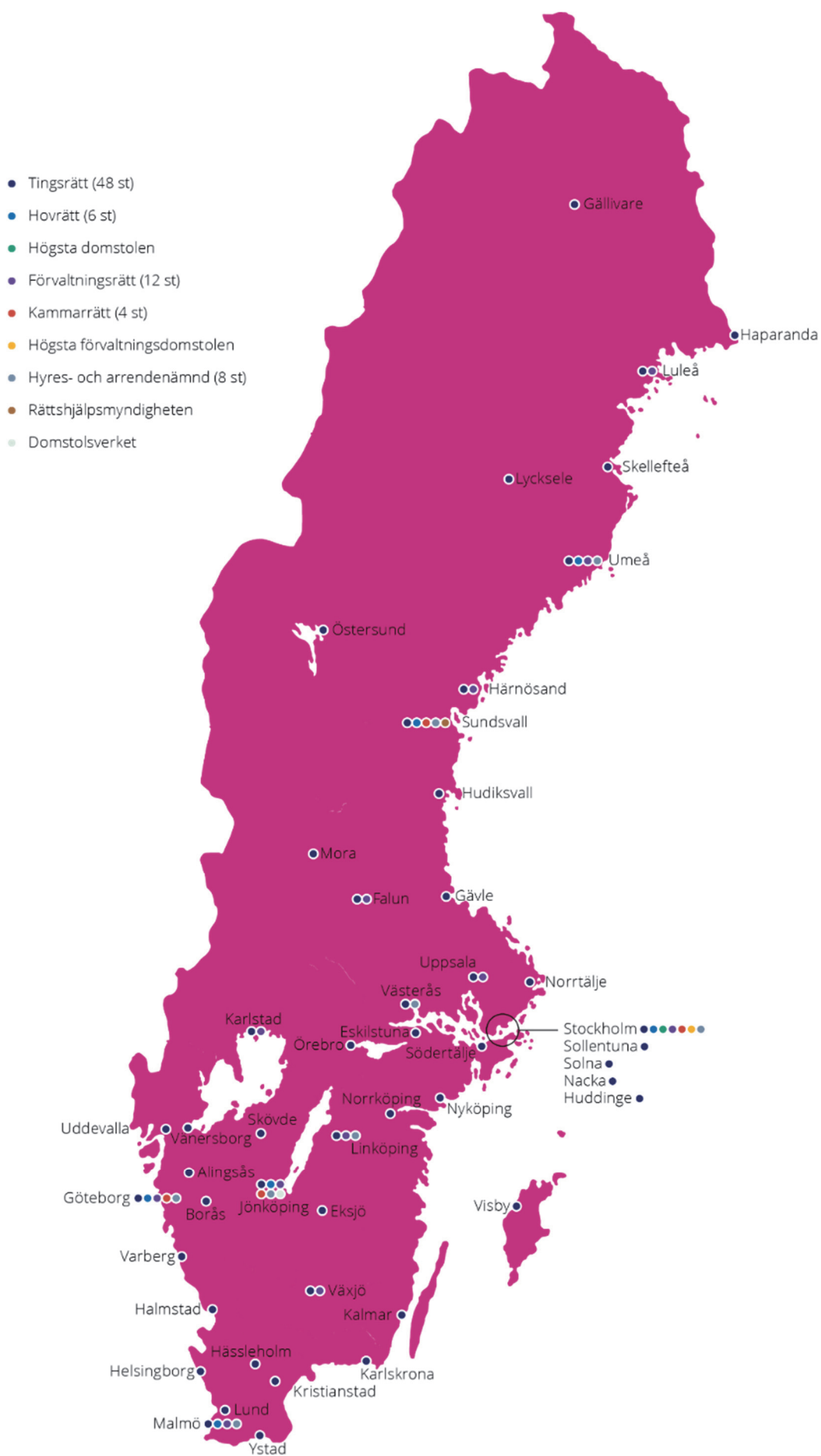
De allmänna förvaltningsdomstolarna består även de av tre instanser; förvaltningsrätter, kammarrätter och Högsta förvaltningsdomstolen. De avgör tvister, främst mellan enskilda och myndigheter. Det kan till exempel gälla skattemål, utlännings- och medborgarskapsmål (migrationsdomstolarna), tvister med Försäkringskassan eller kommunen.

Hyres- och arrendenämnderna medlar i tvister som rör bland annat hyres- och bostadsrätter, samt arrendetvister. Nämnderna fattar också beslut i vissa frågor, till exempel rätten att hyra ut en lägenhet i andra hand.

Rättshjälpsmyndigheten är en rikstäckande myndighet som fattar beslut i frågor som rör rättshjälp. Myndighetens uppgift är att verkställa ett domstolsbeslut i rättshjälpsfrågor och att fatta beslut om rättshjälp i ärenden som inte handläggs vid domstol. Besluten kan överklagas till **Rätts-
hjälpnämnden**.

Domstolsverket lyder under regeringen och fungerar som en serviceorganisation till domstolarna i landet med en mängd uppgifter som bidrar till en rättssäker och effektiv verksamhet inom Sveriges Domstolar. Uppdraget ska genomföras med respekt för domstolarnas självständighet i dömandet och tillämpning av rättsregler i enskilda fall. Utöver uppdraget att ge administrativt stöd och service till domstolar och allmänhet har Domstolsverket i uppdrag att driva och stödja utvecklings- och kvalitetsarbete inom domstolarna samt leda och samordna inom vissa områden exempelvis när det gäller effektiv resursfördelning och utfärdande av föreskrifter. Domstolsverket ska också arbeta för god tillgänglighet och information om verksamheten samt verka för god samverkan mellan domstolarna och andra myndigheter. Inom Sveriges Domstolar finns även Domstolsakademin som ansvarar för all juridisk kompetensutveckling.

DET HÄR ÄR SVERIGES DOMSTOLAR

Resultatredovisningens indelning

Sveriges Domstolar redovisar, analyserar och bedömer verksamhetens resultat enligt förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag i förhållande till de uppgifter som finns i Domstolsverkets instruktion och de mål och krav som regeringen angett i regleringsbrev eller i något annat beslut. Resultatredovisningen omfattar även annan information som bedöms vara av väsentlig betydelse för regeringens bedömning av myndighetens resultat och genomförande av verksamheten.

Verksamhetsområden

I resultatredovisningen delas Sveriges Domstolar in i verksamhetsområden utefter vår organisation. Verksamhetsområdena är de olika domstolsslagen samt Domstolsverket som är en serviceorganisation till samtliga myndigheter inom Sveriges Domstolar.

Disposition

Resultatredovisningen är indelad i följande kapitel i syfte att ge en samlad bild av Sveriges Domstolars verksamhet och resultat:

Det inledande kapitlet *Det här är Sveriges Domstolar* beskriver uppdrag, organisation och mål för verksamheten. I detta kapitel redovisas även en sammanfattning om hur coronapandemin påverkat verksamheten under 2021.

I kapitel *Dömande, beslutande och rättsvårdande verksamhet* redovisas en sammanfattande analys och bedömning av verksamhetens resultat och utveckling. Därefter görs motsvarande redovisning för respektive domstolsslag. I detta kapitel redovisas återrappporteringskrav för den dömande verksamheten.

I kapitel *Verksamhetsutveckling* redovisas det arbete som är centralt för Domstolsverkets uppdrag och verksamhet och som vidtagits för att utveckla och effektivisera verksamheten inom Sveriges Domstolar. Redovisningen innefattar en sammanfattande analys och bedömning av verksamhetens resultat inom ramen för de fem målområden som Sveriges Domstolar prioriterat i sin strategiska inriktning. I kapitlet återrappporteras även de uppgifter som finns i Domstolsverkets instruktion och regeringens övriga återrappporteringskrav. Återrappporteringskrav för internationella uppdrag redovisas i kapitel *Internationell verksamhet*.

I kapitel *Ekonomisk översikt* redovisas verksamhetens kostnader och intäkter samt uppbörd, avgiftsbelagd verksamhet och transfereringar.

Efter den finansiella redovisningen finns kapitel *Intern styrning och kontroll* och därefter *Bilagor till resultatredovisningen*. Årsredovisningen avslutas med en förteckning över de olika återrappporteringskraven med sidhänvisningar till resultatredovisningen.

Mål för verksamheten

ENLIGT REGLERINGSBREV:

Verksamheten vid Sveriges Domstolar ska bedrivas med hög kvalitet och vara effektiv. Målbalanser och omloppstider ska hållas på en rimlig nivå.

För de flesta domstolsslag har regeringen fastställt verksamhetsmål för omloppstider medan Högsta domstolen och Högsta förvaltningsdomstolen sätter egna mål. För den dömande verksamheten uttrycks verksamhetsmålen för 2021 på följande sätt:

Huvuddelen (75 procent) av brottmålen, exkl. förtursmål, ska inte ta längre tid än fem månader att avgöra i tingsrätt respektive hovrätt. För tvistemålen, exkl. gemensam ansökan om äktenskapsskillnad, ska huvuddelen inte ta längre tid än sju månader att avgöra i tingsrätt. För tvistemål i hovrätt ska frågan om prövningstillstånd i huvuddelen av målen ta högst två månader att avgöra. I de mål där prövningstillstånd beviljas ska huvuddelen av målen ta högst tio månader att avgöra från den tidpunkt då målet kom in till hovrätten. För målen i förvaltnings- och kammarrätterna, exkl. förturs- och migrationsmål, ska huvuddelen inte ta längre tid än sex månader att avgöra i respektive instans.

För migrationsmålen ska merparten (90 procent) av avlägsnandemålen för ensamkommande barn ta högst två månader att avgöra. Av övriga avlägsnandemål ska merparten ta högst fyra månader att avgöra. Av verkställighetsmålen ska merparten ta högst en månad att avgöra. Av övriga migrationsmål ska merparten ta högst fem månader att avgöra. För migrationsmålen vid Migrationsöverdomstolen ska 90 procent inte ta längre tid att avgöra än två månader.

För den beslutande och rättsvårdande verksamheten ska huvuddelen (75 procent) av ärendena vid hyres- och arrendenämnderna (exkl. ärenden om avstående från besittningsskydd för bostad och lokal, medling av lokal och arrende, uppskov med avflyttning/avträde för lokal- och anläggningsarrende samt dispens av jordbruks- och anläggningsarrende) inte ta längre tid än fyra månader att avgöra.

Enligt regleringsbrevet ska domstolarna och hyres- och arrendenämnderna, i samråd med Domstolsverket även sätta egna verksamhetsmål för omloppstider. Dessa stäms av och följs upp under året vid resultatdialoger med Domstolsverket.

Sveriges Domstolar har även interna målsättningar för kvalitet och effektivitet i den gemensamma strategiska inriktningen.

Så här bedöms verksamhetens resultat

Omloppstider och målbalansens storlek är de huvudsakliga resultatindikatorerna som används vid analys och bedömning av domstolsslagens resultat och utveckling.

Såväl kvalitet som effektivitet kan i viss mån mätas i omloppstider för avgjorda mål. Om omloppstiden överstiger den fastställda målsättningen be-

döms målet inte ha nåtts. Ur rättssäkerhetssynpunkt bör spridningen mellan domstolarnas omloppstider vara liten inom domstolsslaget. Omloppstiden ska vara skälig oavsett vid vilken domstol i landet som handläggningen sker. För respektive domstolsslag görs en sammantagen analys och bedömning om målsättningen för omloppstid har uppnåtts och om dess utveckling och spridning har varit positiv, negativ eller oförändrad.

Domstolarnas totala balans kan, med hjälp av en beräkningsmodell, delas upp i en s.k. arbetsbalans och överbalans. Se mer om beräkningsmodellen i avsnittet *Målutveckling*. Om domstolsslaget har en överbalans bedöms målsättningen för en rimlig balansnivå inte ha uppnåtts. För respektive domstolsslag görs en sammantagen analys och bedömning om rimlig balansnivå har uppnåtts och om balansernas utveckling har varit positiv, negativ eller oförändrad.

Resultatutvecklingen analyseras och kommenteras också med utgångspunkt i arbetsproduktivitet och kostnadsproduktivitet. Arbetsproduktiviteten definieras som antalet avgjorda mål per årsarbetskraft och kostnadsproduktiviteten definieras som kostnader för avgjorda mål och ärenden. Utvecklingen kan vara positiv, negativ eller oförändrad och indikatorerna används för att bedöma om utvecklingen går i önskad riktning för respektive domstolsslag.

Det arbete som bedrivs för att utveckla och effektivisera verksamheten inom Sveriges Domstolar redovisas inom ramen för de fem målområdena i den strategiska inriktningen. För bedömning av resultatet sker uppföljning tertialvis med stöd av kvantitativa och kvalitativa nyckeltal och resultatindikatorer samt annan information som är relevant för att bedöma måluuppfyllelsen.

Coronapandemins påverkan

Coronapandemin är en väsentlig händelse som även detta år har påverkat verksamheten vid Sveriges Domstolar inom en rad olika områden.

En enkät sändes ut till samtliga domstolar för att undersöka hur pandemin påverkat möjligheterna att nå verksamhetsmålen. Sammanfattningsvis blev svaret att omloppstiderna påverkats i mindre omfattning. Förhandlingar behövde visserligen ställas in och sjukskrivningar har påverkat verksamheten. Samtidigt har nya arbetsformer och minskat resande ökat produktiviteten. Pandemin gav upphov till en del nya måltyper. Under året inkom exempelvis en stor mängd överklagade beslut rörande korttidsarbete från Tillväxtverket.

Ur ett HR-perspektiv fick pandemin en stor påverkan under året. Framförallt påverkades arbetssätten och möjligheten för anställda att arbeta hemifrån. Distansarbete för personal i alla yrkeskategorier var aktuellt i större utsträckning än tidigare, och möjliggjordes genom fjärråtkomst till bl.a. mål- och ärendehanteringssystem. Utifrån regeringens rekommendationer pågick distansarbete från hemmet under stora delar av året men möjligheterna till sådant arbete varierade beroende på domstolsstorlek och domstolsslag. Flera åtgärder av olika karaktär genomfördes på domstolarna i syfte att förhindra smitta av pandemin.

En trolig effekt av pandemin var att personalomsättningen minskade. Sjuktalet följde pandemins utveckling. Av resultaten från den medarbetarundersökning som genomfördes under året tydde på att trivsel och arbetsmiljö inte påverkats i vare sig positiv eller negativ riktning under pandemin.

En rad erfarenheter och lärdomar ur ett verksamhetsutvecklingsperspektiv på domstolarna kommer sannolikt att påverka verksamheten framöver, post-covid. Exempel på detta är förändrade arbetsformer och utveckling av digitala arbetssätt. Användning av digitaliseringens möjligheter i mål- och ärendehantering och anpassningar för helt digital akthantering, som även aktualiserar behov av digital signering av domar, är också sådana erfarenheter. Domstolarna genomförde förhandlingar med parterna på distans (videoförhandlingar) i än större omfattning än förra året. Mer än 180 000 videokonferenssamtal ringdes till eller från förhandlingssalar, vilket var en ökning om ca 40 procent sedan 2020. Domstolarna lånade också salar och videorum av varandra för att genomföra förhandlingar på distans. Gemensamma riktlinjer för hur utlåning av videorum inom Sveriges Domstolar ska gå till fastställdes. Domstolsverket installerade och utökade tillgången på videokonferenssystem, vilket ökade möjligheterna att genomföra förhandlingar under pandemin.

Domstolarna avgjorde även mål och ärenden på handlingarna i större utsträckning än tidigare, i den mån rättsliga förutsättningar fanns.

Pandemin hade också stor påverkan på utbildningsverksamheten inom Sveriges Domstolar. Överlag har distansundervisning tagits emot väl av lärare och deltagare och erfarenheterna kommer att tas tillvara i verksamheten framöver.

I förhållande till 2020 påverkade pandemin inte ekonomin i någon större utsträckning. Fortfarande var kostnaderna för exempelvis resor, hotell och utbildning lägre än ett normalt år.

Dömande, beslutande och rättsvårdande verksamhet

Verksamhetens resultat och utveckling

För de av regeringen uppsatta verksamhetsmålen uppnåddes lika många mål 2021 som året innan. Totalt uppnåddes 6 av regeringens 13 verksamhetsmål. Under året förbättrades omloppstiden för sex, försämrades för fem och var oförändrat för två av målen.

Tabell 1 Omloppstider i månader för regeringens verksamhetsmål

75 percentilen (90 percentilen för migrationsmål)		Mål	2019	2020	2021	
Tingsrätter	- Brottmål exkl. förtursmål	5,0	3,9	4,0	4,3	↑
	- Tvistemål exkl. gem. ansökan om äktenskapsskillnad	7,0	6,5	7,0	6,6	↓
Hovrätter	- Brottmål exkl. förtursmål	5,0	6,7	6,9	6,9	-
	- Tvistemål fram till PT-beslut	2,0	1,7	1,7	1,9	↑
	- Tvistemål där PT beviljats	10,0	11,5	12,6	14,6	↑
Förvaltningsrätter	- Samtliga mål exkl. förtursmål och migrationsmål	6,0	7,7	8,1	7,8	↓
Kammarrätter	- Samtliga mål exkl. förtursmål och migrationsmål	6,0	5,4	8,7	5,8	↓
Migrationsdomstolar	- Avlägsnandemål, ensamkommande barn	2,0	5,0	4,6	4,2	↓
	- Övriga avlägsnandemål	4,0	20,8	22,8	20,1	↓
	- Verkställighetsmål	1,0	1,0	0,9	0,9	-
	- Övriga migrationsmål	5,0	6,7	4,4	5,2	↑
Migrationsöverdomstolen	- Migrationsmål, totalt	2,0	1,6	1,8	1,6	↓
Hyses- och arrende-nämnder	- Ett urval av ärenden, se avsnittet om Hyses- och arrende-nämnderna	4,0	5,1	6,3	10,7	↑

Färgmarkering och pilar anger om verksamhetsmålet uppnås eller inte, samt riktningen för omloppstidens utveckling. En grön pil indikerar att verksamhetsmålet uppnås, medan en röd pil indikerar att det inte uppnås. En nedåtgående pil visar på förbättring från föregående år, dvs. omloppstiden minskade. En uppåtgående pil visar på försämring, dvs. omloppstiden ökade.

I tingsrätterna skedde en svagt negativ utveckling för brottmål medan utvecklingen var den omvända för tvistemål. Tingsrätterna nådde fortsatt båda verksamhetsmålen. Hovrätterna uppnådde fortsatt verksamhetsmålet för tvistemål fram till beslut om prövningstillstånd. De övriga verksamhetsmålen uppnåddes inte. I förhållande till 2020 försämrades omloppstiden för tvistemål fram till beslut om prövningstillstånd och för tvistemål med beviljat prövningstillstånd.

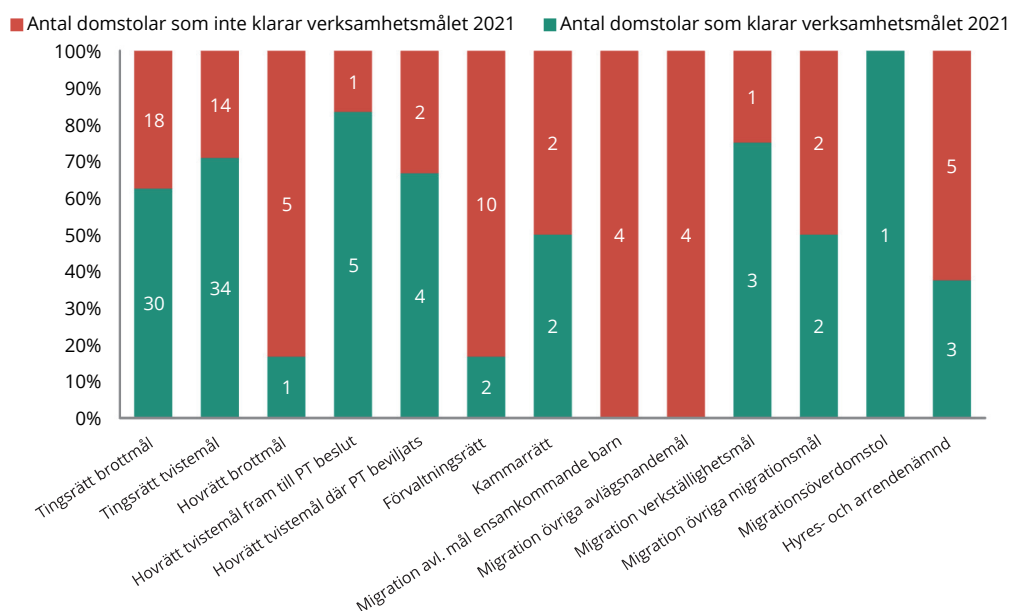
I förvaltningsrätterna uppnåddes inte verksamhetsmålet men omloppstiden förbättrades. Kammarrätterna uppnådde sitt verksamhetsmål och omloppstiden förbättrades förhållandevis kraftigt.

För omloppstiderna i migrationsdomstolarna vände den negativa utvecklingen för övriga avlägsnandemål då omloppstiden förbättrades i förhållande till de två föregående åren. Omloppstiden förbättrades även för avlägsnandemål avseende ensamkommande barn. För verkställighetsmål var omloppstiden oförändrad medan den försämrades för övriga migrationsmål. Ett mål uppnåddes 2021, och det var målet för verkställighetsmål. Migrationsöverdomstolen uppnådde sitt verksamhetsmål och det skedde en mindre förbättring av omloppstiden.

Verksamhetsmålet för hyres- och arrendenämnderna uppnåddes inte och det skedde en kraftig försämring av omloppstiden.

Regeringens verksamhetsmål är definierade utifrån omloppstiden för den 75 percentilen (90 percentilen för migrationsmålen). Det innebär att 75 procent av de avgjorda målen har en kortare omloppstid än de ovan redovisade resultaten. I regeringens verksamhetsmål är dessutom förtursmålen, som ska avgöras inom givna och korta tidsramar, exkluderade vilket innebär att omloppstiderna beräknas på mål som normalt sett tar längre tid att handlägga. Å andra sidan ingår de s.k. förordnandemålen i tingsrätt, mål som i regel skrivs av till följd av att en stämningsansökan inte inkommit. Omloppstiden blir då kort.

Diagram 1 Antal domstolar som uppnådde resp. inte uppnådde regeringens verksamhetsmål

Även om ett domstolsslag som helhet inte uppnådde regeringens verksamhetsmål så fanns det domstolar och nämnder som uppnådde dem. På motsvarande sätt fanns det domstolar och nämnder som inte uppnådde verksamhetsmålen även om domstolsslaget som helhet uppnådde dem. Totalt sett, i förhållande till 2020, var resultatet något sämre när det gäller antalet

domstolar och nämnder som uppnådde verksamhetsmålen. År 2021 uppnåddes 81 verksamhetsmål vid domstolarna och nämnderna, jämfört med 91 året innan. Även mellan åren 2019 och 2020 minskade antalet uppnådda verksamhetsmål. De enskilda domstolarnas och nämndernas resultat återfinns i bilaga 1. Där redovisas även Högsta domstolens och Högsta förvaltningsdomstolens egna satta mål och resultat.

När det gäller spridningen i resultat mellan olika domstolar inom samma domstolsslag finns inte några uppenbara orsaker utan den kan förklaras av en mängd olika omständigheter, till exempel att det inom varje domstolsslag finns domstolar av olika storlek och med skiftande förutsättningar. En faktor i varför måluppfyllelsen skiljer sig åt kan vara årets balansavarbetsinsatser. När äldre mål i balans avgörs ökar omloppstiderna och kan påverka domstolens omloppstider negativt under ett enskilt år för att samtidigt förbättra balansernas åldersstruktur på sikt.

Förklarande faktorer till måluppfyllelsen

Verksamhetsmålen utgör en utgångspunkt i verksamhetsplaneringen och måluppfyllelsen följs upp löpande under året. Under året genomförde Domstolsverket resultatdialoger med samtliga domstolar och nämnder, bl.a. med avsikten att uppnå en fördjupad förståelse av vad som påverkar måluppfyllelsen.

I en enkät till domstolarna och nämnderna ställdes frågor beträffande måluppfyllelsen och vilka som var de huvudsakliga skälen till att regeringens verksamhetsmål uppnåddes eller inte, samt om några särskilda åtgärder vidtagits för att uppnå dem eller för att undvika att omloppstiderna skulle försämrats. Vidare ställdes frågan om coronapandemin påverkat möjligheterna att nå verksamhetsmålen.

När det gäller försvårande omständigheter pekade många domstolar på ökad måltillströmning under senare år vilket lett till en ansträngd arbetssituation med ökande balanser. Det stora antalet förtursmål, längre förhandlingar och att målen blir allt mer komplexa framfördes också som försvårande orsaker. Detsamma gäller bristande ekonomiska resurser liksom domarbrist och vakanta domaranställningar och sjukskrivningar.

Som framgångsfaktorer för måluppfyllelsen nämndes bland annat särskilda avarbetsinsatser, vikande måltillströmning, hjälp av Förstärkningsstyrkan och en ökad digitalisering av målhanteringen. Likaså framhölls bra organisationer med effektiva arbetssätt och god ledning och styrning. Flera domstolar framhöll vikten av kompetenta, arbetsamma medarbetare i organisationen. Det pekades också på utvecklingsarbete i olika former.

Beträffande pandemin ansåg flertalet domstolar att den påverkat omloppstiderna i mindre utsträckning. Fler förhandlingar tvingades dock ställas in jämfört med normala förhållanden och sjukskrivningar påverkade produktiviteten. Samtidigt ledde pandemin till nya arbetsformer med till exempel förhandlingar på videolänk och minskat resande vilket ökade effektiviteten. Någon domstol framhöll att pandemin inneburit att möjligheten till kompetensutveckling och utvecklingsarbete fått skjutas på framtiden, vilket visserligen gynnade målavverkningen i det korta perspektivet.

Även balanssituationen är en viktig faktor för uppfyllelsen av regeringens verksamhetsmål. Det finns ett tydligt samband mellan balansernas storlek, åldersstruktur och omloppstidernas längd. De totala balanserna vid domstolarna minskade successivt under perioden 2012–2015, därefter vände utvecklingen och balansläget försämrades under åren 2016–2019. Under åren 2020 och 2021 minskade de totala balanserna och balansläget förbättrades således.

Bedömning av resultat och utveckling

Målbalanser och omloppstider ska hållas på en rimlig nivå. Verksamheten ska bedrivas med hög kvalitet och vara effektiv. Utifrån dessa målsättningar kan domstolsslagens resultat och utveckling mellan 2020 och 2021 analyseras och bedömas med utgångspunkt i målbalansens storlek och omloppstider. Resultatutvecklingen analyseras och kommenteras också utifrån arbets- och kostnadsproduktivitet.

Antalet inkomna mål minskade något under 2021 jämfört med 2020, som var det år det inkommit flest mål under 2000-talet. Det innebar ett trendbrott från de tidigare fem årens ökande målinflöde. Även antalet avgjorda mål minskade något men var ändå fler än antalet inkomna mål, vilket ledde till en minskning av de totala balanserna. 2020 års överbalans förbyttes under 2021 till en underbalans på totalnivå. Den sammantagna bedömningen är att den totala balansnivån för Sveriges Domstolar är rimlig.

Under 2021 uppnåddes lika många av regeringens uppsatta verksamhetsmål som året innan. Omloppstiden förbättrades för sex, försämrades för fem och var oförändrad för två av de totalt tretton verksamhetsmålen. Resultatet mätt i antalet domstolar som klarade verksamhetsmålen 2021 var sämre i förhållande till föregående år. Den sammantagna bedömningen är att måluppfyllelsen varit oförändrad sett till antal mål som uppnåddes men att utvecklingen av omloppstiderna gick i positiv riktning.

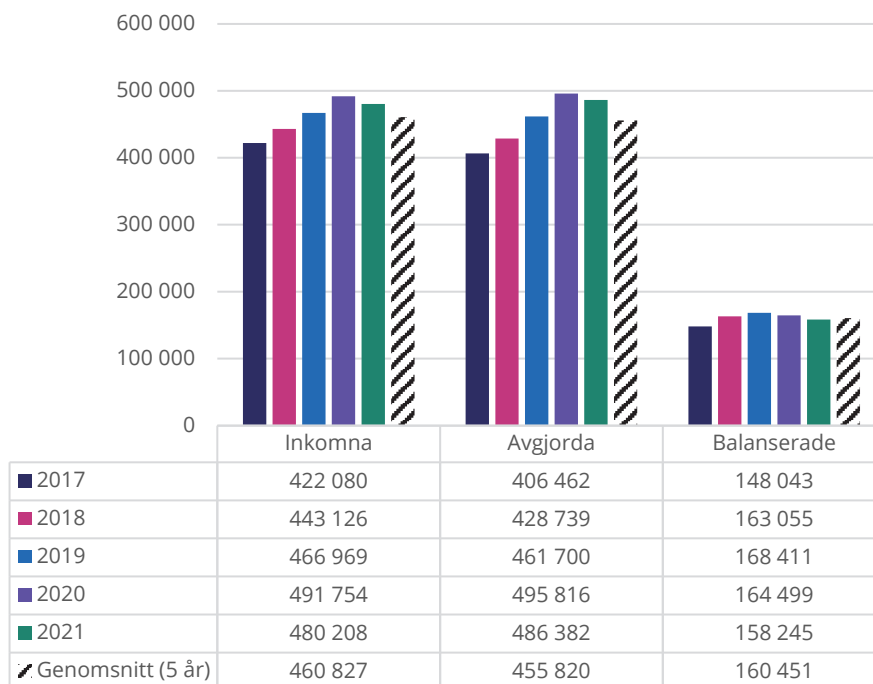
Arbetsproduktiviteten, definierad som antalet avgjorda mål per årsarbetskraft, försämrades för domstolarna jämfört med föregående år, från 88 till 86 mål. Antalet avgjorda mål minskade med 2 procent medan årsarbetskrafterna ökade med knappt 1 procent, från 5 614 till 5 664 i domstolarna. Ökningen var i huvudsak hänförlig till de allmänna domstolarna medan årsarbetskrafterna vid förvaltningsdomstolarna totalt sett minskade. Främst var det antalet ordinarie domare och notarier som ökade medan antalet föredraganden och domstolshandläggare minskade. Arbetsproduktiviteten för hyres- och arrendenämnderna, där definitionen är antal avgjorda ärenden per årsarbetskraft, försämrades jämfört med 2020, från 464 till 425 ärenden. Antal avgjorda ärenden minskade med 1 procent medan antalet årsarbetskrafter ökade från 86 till 93.

Kostnadsproduktiviteten, definierad som kostnader för viktade avgjorda mål och ärenden, försämrades på totalnivå under året. Trots att antalet avgjorda viktade mål fortsatte att öka minskade produktiviteten till följd av att de fastprisberäknade kostnaderna ökade. I bilaga 2 redovisas styckkostnadsberäkningar per domstolsslag och per målkategori.

I de kommande avsnitten om respektive domstolsslag kommer resultat och utveckling av målbalansens storlek, omloppstider samt arbets- och kostnadsproduktivitet bedömas och kommenteras på motsvarande sätt.

Målutveckling

Diagram 2 Den totala målutvecklingen inkl. migrationsmål, samtliga domstolsslag

På grund av eftersläpningar och rättelser i registreringen av mål, överensstämmer inte alltid skillnaden mellan antalet inkomna och avgjorda mål med balansförändringen under året, t.ex. kan vissa mål som avgjorts 2020 ha registrerats först 2021.

Under den senaste femårsperioden inkom omkring 461 000 mål i genomsnitt per år vid Sveriges Domstolar, inklusive migrationsmål. Antalet inkomna mål minskade med två procent år 2021 från år 2020, som var det år det inkommit flest mål under 2000-talet. Det innebär ett trendbrott från de tidigare fem årens ökande målinflöde. Migrationsmålen stod för en stor del av årets nedgång. Exkluderas dessa mål var antalet inkomna mål marginellt fler än år 2020, omkring 407 000 inkomna mål.

I genomsnitt avgjordes strax under 456 000 mål per år, inklusive migrationsmål, den senaste femårsperioden. Även avgjorda mål minskade med två procent från år 2020 och avtog för första gången under femårsperioden. Exkluderas migrationsmålen avgjordes dock marginellt fler mål än året innan och uppgick till drygt 410 000.

Antalet balanserade mål var under den senaste femårsperioden i genomsnitt ca 160 000 mål per år. Trenden med ökande balanser vände under 2020 och balansnivåerna minskade med ytterligare fyra procent under 2021. I förhållande till genomsnittet låg balanserade mål under snittet för femårsperioden, till skillnad från de inkomna och avgjorda målen. Exkluderas migrationsmålen syntes en likartad balansutveckling, en minskning med två procent och omkring 146 000 mål i balans. En utveckling i fortsatt positiv riktning för Sveriges Domstolars målbansar.

Tabell 2 Inkomna mål vid domstolarna

Utveckling per domstolsslag	2019	2020	2021	Förändring 2020–2021	
Inkomna mål				Antal	%
Tingsrätter	201 741	212 580	213 393	813	0 %
Hovrätter	30 040	31 944	34 266	2 322	7 %
Högsta domstolen	6 787	6 982	8 113	1 131	16 %
Förvaltningsrätter exkl. migration	119 115	121 649	117 966	-3 683	-3 %
Kammarrätter exkl. migration	24 350	24 685	25 712	1 027	4 %
Högsta förvaltningsdomstolen	7 100	7 452	7 728	276	4 %
Summa exkl. migration	389 133	405 292	407 178	1 886	0 %
Migrationsdomstolarna	57 645	70 110	59 970	-10 140	-14 %
Migrationsöverdomstolen	20 191	16 352	13 060	-3 292	-20 %
Summa inkl. migration	466 969	491 754	480 208	-11 546	-2 %

Inflödet av mål vid tingsrätterna var i stort sett oförändrat från år 2020 och uppnådde fortfarande de högsta uppmätta nivåerna under 2000-talet. Den målkategori som ökade något vid domstolsslaget var brottmål, medan tvistemål totalt sett minskade. Ökningen av brottmål kan bland annat härledas till allt fler mål inom försöksverksamheten snabbare lagföring som utökats under året. Vid hovrätterna fortsatte antalet inkomna mål att öka till de högsta nivåerna hittills under 2000-talet. Det var främst brottmål som ökade. Vid Högsta domstolen syntes en än kraftigare ökning i samtliga målkategorier.

Antalet inkomna mål vid förvaltningsrätterna exkl. migration minskade inom de flesta målkategorierna. Målkategorin övriga mål ökade dock till följd av ett stort antal mål från Tillväxtverket. Inflödet till kammarrätterna exkl. migration fortsatte öka något under 2021. Även i Högsta förvaltningsdomstolen ökade de inkomna målen.

Vid migrationsdomstolarna minskade antalet inkomna mål kraftigt, sannolikt en fördröjd effekt av pandemin och de reserestriktioner den medfört, efter en markant ökning föregående år. Särskilt för de mest arbetskrävande målen, avlägsnandemål asyl, syntes en kraftig nedgång.

Antalet inkomna mål till Migrationsöverdomstolen minskade kraftigt för andra året i rad. I princip samtliga målkategorier minskade.

Tabell 3 Avgjorda mål vid domstolarna

Utveckling per domstolsslag	2019	2020	2021	Förändring 2020-2021	
Avgjorda mål				Antal	%
Tingsrätter	195 965	209 502	216 083	6 581	3 %
Hovrätter	28 755	31 043	33 281	2 238	7 %
Högsta domstolen	6 588	6 781	7 807	1 026	15 %
Förvaltningsrätter exkl. migration	115 512	125 563	121 275	-4 288	-3 %
Kammarrätter exkl. migration	22 587	28 478	24 436	-4 042	-14 %
Högsta förvaltningsdomstolen	7 174	7 204	7 532	328	5 %
Summa exkl. migration	376 581	408 571	410 414	1 843	0 %
Migrationsdomstolarna	64 543	70 623	62 733	-7 890	-11 %
Migrationsöverdomstolen	20 576	16 622	13 235	-3 387	-20 %
Summa inkl. migration	461 700	495 816	486 382	-9 434	-2 %

Tingsrätterna avgjorde fler mål än föregående år och precis som för de inkomna målen var antalet avgjorda mål de högst uppmätta hittills under 2000-talet. Främst var det brottmål som låg bakom ökningen. Även i hovrätterna ökade antalet avgjorda mål. Ökningen syntes både för brottmål, tvistemål och övriga mål. Vid Högsta domstolen ökade målavgörandet kraftigt.

Antalet avgjorda mål i förvaltningsrätterna exkl. migration minskade i majoriteten av målkategorierna. Vid kammarrätterna exkl. migration minskade antalet avgjorda mål kraftigt från höga nivåer år 2020 då många socialförsäkringsmål, de s.k. hyperhidrosmålen vid Kammarrätten i Stockholm, avgjordes. Vid Högsta förvaltningsdomstolen avgjordes fler mål jämfört med året innan, främst förtursmål.

Antalet avgjorda mål vid migrationsdomstolarna minskade under 2021 och nedgången syntes i samtliga målkategorier. Vid Migrationsöverdomstolen minskade antalet avgjorda mål än kraftigare, i linje med utvecklingen för de inkomna målen.

Tabell 4 Balanserade mål vid domstolarna

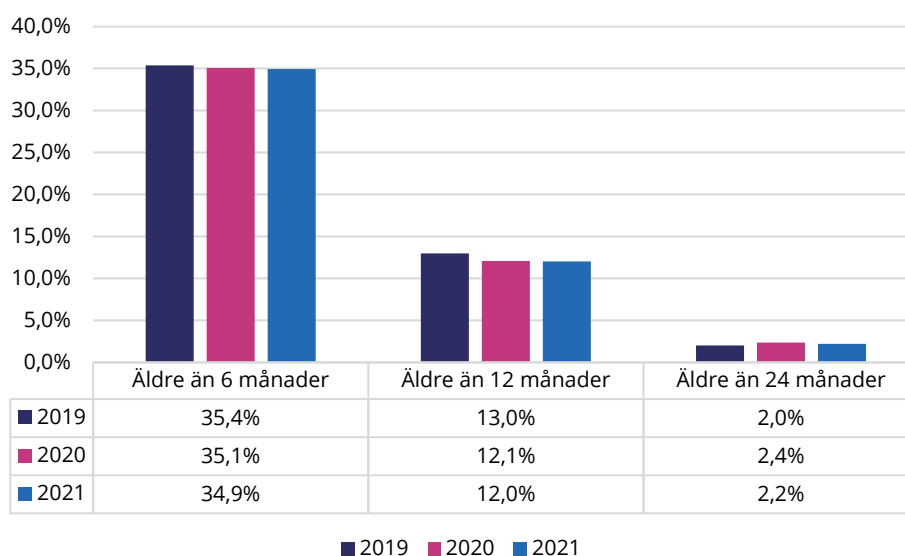
Utveckling per domstolsslag	2019	2020	2021	Förändring 2020–2021	
Balanserade mål				Antal	%
Tingsrätter	85 168	88 034	85 168	-2 866	-3 %
Hovrätter	6 943	7 841	8 823	982	13 %
Högsta domstolen	843	1 041	1 346	305	29 %
Förvaltningsrätter exkl. migration	47 206	43 623	40 410	-3 213	-7 %
Kammarrätter exkl. migration	11 010	7 230	8 506	1 276	18 %
Högsta förvaltningsdomstolen	1 637	1 870	2 050	180	10 %
Summa exkl. migration	152 807	149 639	146 303	-3 336	-2 %
Migrationsdomstolarna	14 128	13 652	10 910	-2 742	-20 %
Migrationsöverdomstolen	1 476	1 208	1 032	-176	-15 %
Summa inkl. migration	168 411	164 499	158 245	-6 254	-4 %

För målbalanser syntes en positiv utveckling vid underinstanserna. Tingsrätternas balanssituation förbättrades under 2021 och balansminskningen kan främst härledas till tvistemålen. Vid hovrätterna ökade istället balanserna kraftigt, främst för brottmål. Även vid Högsta domstolen ökade balanserna mycket kraftigt.

Balanssituationen vid förvaltningsrätterna exkl. migration förbättrades under 2021 som en följd av det minskade målinflödet. Vid kammarrätterna exkl. migration syntes dock en kraftig balansökning. I huvudsak berodde detta på det stora inflödet av mål från Tillväxtverket. Även Högsta förvaltningsdomstolen hade en balansökning.

Vid migrationsdomstolarna minskade de balanserade målen kraftigt. Det var främst avlägsnandemål asyl som låg bakom balansminskningen. Vid Migrationsöverdomstolen syntes samma positiva utveckling av balanserna, sannolikt till följd av det minskade inflödet av migrationsmål.

Diagram 3 Andelen balanserade mål äldre än 6, 12 och 24 månader

Av den totala balansen vid Sveriges Domstolar inklusive migrationsmål fanns det vid utgången av 2021 strax över 55 000 mål äldre än 6 månader, ca 19 000 mål äldre än 12 månader och strax över 3 000 mål äldre än 24 månader.

Jämfört med föregående år var antalet mål i samtliga tre åldersintervall något färre. Sett till andel mål av den totala målbalansen var utvecklingen densamma, en minskning från fjolåret i samtliga åldersgrupper och därav en utveckling i positiv riktning.

Överbalans

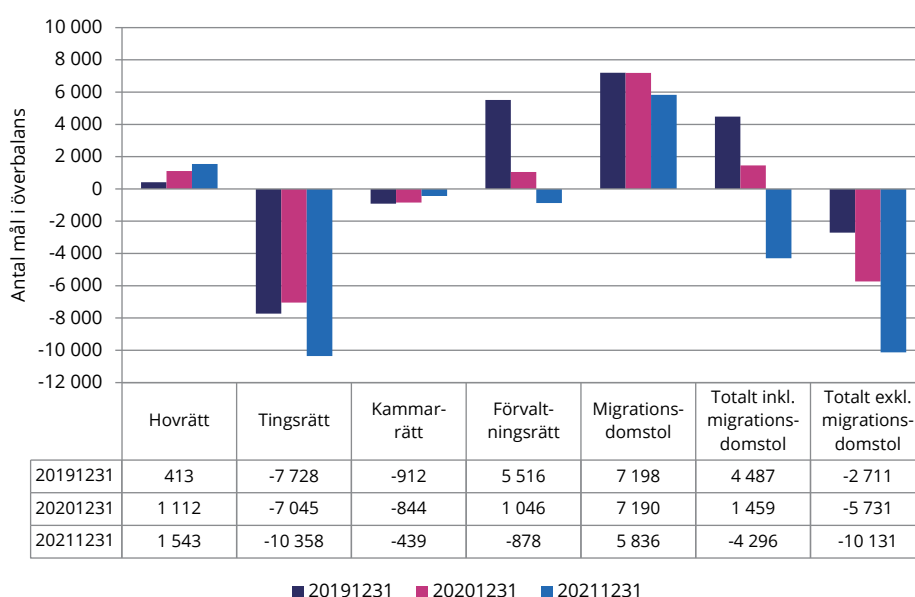
Domstolarnas totala balans kan också, med hjälp av en beräkningsmodell, delas upp i s.k. arbetsbalans och överbalans. Med arbetsbalans avses det antal mål i balans som statistiskt är förenligt med en normal handläggning av målen. Om balansens storlek inte överstiger denna nivå kan i princip regeringens verksamhetsmål uppnås. Det antal mål som överstiger arbetsbalansen definieras som överbalans och det är den som bör avarbetas. Beräkningsmetoden baseras på att det finns ett tydligt linjärt samband mellan omloppstid och andel mål i balans. Andel mål i balans har då definierats som antalet balanserade mål i förhållande till antalet inkomna mål. Måttet för optimal arbetsbalans uppdaterades under år 2021 för samtliga domstolsslag i modellen utom migrationsdomstolarna, beräknat på inkomna och balanserade mål under 2018–2020 (tidigare beräkningsunderlag baserades på åren 2013–2015). Flera domstolsslag har därför fått en justerad arbetsbalansprocent, även vissa justeringar har gjorts av vilka måltyper som inkluderas i överbalanskategorierna. En större skillnad för tingsrätter mot tidigare beräkning är att även förordnandemål exkluderas från brottmålen¹.

¹ Stämningsansökan kan dock inkomma i efterhand, vilket särskilt berör innevarande år, men jämförelser kan ändå göras mellan åren då statistiken årligen tas ut vid samma tidpunkt.

Detta på grund av att de avviker från övriga brottmål när det gäller omloppstider samt att det förekommer skillnader bland tingsrätterna hur dessa registreras. För migrationsdomstolarna har mål om dröjsmålstalan nu exkluderats i överbalansberäkningen. De nya nivåerna för arbetsbalanser har även använts historiskt för att få en jämförbarhet över åren.

I diagrammet nedan visas utvecklingen av överbalanser per domstolslag under de tre senaste åren. För Högsta domstolen, Högsta förvaltningsdomstolen och Migrationsöverdomstolen har inte motsvarande beräkning gjorts av arbetsbalans eller överbalans. Detta beror på att det är svårt att få ett tillförlitligt resultat från en statistisk skattning som baseras på data från endast enstaka domstolar.

Diagram 4 Sammanställning av överbalanser

Nya överbalanser har beräknats för 2019 och 2020 med anledning av förändrat beräkningsätt.

Vid utgången av året fanns totalt inklusive migrationsmål en underbalans om -4 296, en minskning och positiv utveckling från föregående års överbalans. Det innebär att de balanserade målen understeg den optimala arbetsbalansen, dvs. den nivå då domstolarna bör klara regeringens verksamhetsmål gällande handläggningstider. Tingsrätterna bidrog med den största underbalansen, -10 358, följt av förvaltningsrätterna samt kammarrätterna. Hovrätterna hade en överbalans om 1 543 som ökat från föregående år. Denna försämring beror främst på de ökade brottmålsbalanserna. Även migrationsdomstolarna hade en överbalans vid årets slut, trots en förbättring från de tidigare två åren. Exkluderas migrationsmålen fanns en total underbalans på -10 131, en förbättring med 77 procent från år 2020 då underbalansen också förbättrats från 2019. Utvecklingen av överbalanser var således positiv 2021, och i linje med de minskade balansnivåerna samt balansernas något förbättrade åldersstruktur.

Balansavarbetningsinsatser

För andra året i rad vidtogs åtgärder för att minska långa handläggningstider och höga balansnivåer vid domstolarna genom s.k. balansavarbetningsinsatser. Avarbetning av äldre mål i balans kan tillfälligt öka omloppstiderna men ger positiva effekter på sikt då balansstockens åldersstruktur förbättras.

Under våren 2021 tilldelades anslaget Sveriges Domstolar ytterligare 50 mnkr i engångsbelopp. Dessa medel fördelades i sin helhet till domstolarna och syftade till en positiv påverkan på målbalanser och verksamheten under innevarande år. De särskilda medlen användes främst till extrapersonal, så som Förstärkningsstyrkan och andra tillfälliga resurser, för att minska balanserna och korta omloppstiderna. Resursåtgången inom Sveriges Domstolars anslag påverkades av den rådande pandemin även under år 2021, vilket generade ett överskott på koncernnivå och ytterligare medel kunde delas ut till domstolarna under början av hösten 2021. Totalt beviljades 61,6 mnkr för balansavarbetning. De beviljade medlen fördelades på totalt 49 olika domstolar varav i huvudsak tingsrätter, förvaltningsrätter och hovrätter.

Det är svårt att mäta effekten av insatserna isolerat från den ordinarie verksamheten. De särskilda balansavarbetningsinsatserna år 2020 och 2021 kan ha bidragit till den förbättrande åldersstrukturen hos de balanserade målen samt de minskade överbalanserna. Balanserade mål minskade totalt vid Sveriges Domstolar, med vissa variationer mellan domstolsslagen, under båda åren. Men insatserna kan även tillfälligt ha försämrat omloppstiderna för avgjorda mål vid enskilda domstolar eftersom insatserna även möjliggjort avgörande av äldre mål som då påverkar utfallet för året de avgjorts. På totalnivå syntes dock ingen större förändring av uppfyllelsen av regeringens verksamhetsmål från föregående år.

Produktivitetsutveckling

I det följande avsnittet redogörs för utvecklingen av domstolarnas kostnadsproduktivitet under den senaste tioårsperioden. Kostnadsproduktiviteten definieras som antalet avgjorda mål och ärenden i förhållande till de totala kostnaderna på anslaget 1:5 Sveriges Domstolar. Kostnaderna har fastprisberäknats med årsmedelvärdet för Statistiska centralbyråns (SCB:s) konsumentprisindex. Indexet framgår av nedanstående tabell. År 2021 utgör basår.

Tabell 5 Konsumentprisindex 2012–2021

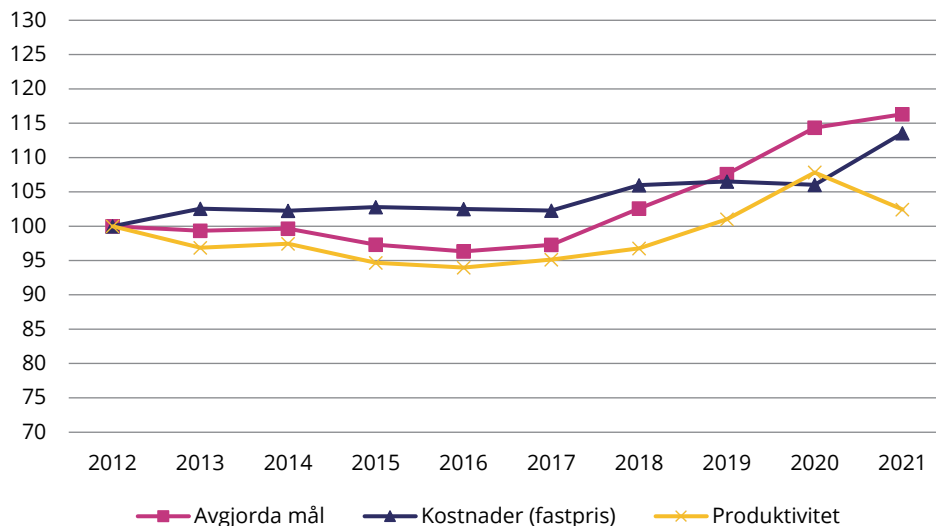
Konsumentprisindex årsmedelvärde, basår 2021										
År	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Index	91,6	91,5	91,3	91,3	92,2	93,9	95,7	97,4	97,9	100

I detta avsnitt exkluderas migrationsdomstolarna, hyresnämnderna samt mål om trängselskatt. För tingsrätt, hovrätt, förvaltningsrätt och kammarrätt har målen viktats utifrån hur resurskrävande målets typ är. De vikter som

har använts är baserade på ett snitt av 2020 och 2021 års tidredovisning. För Högsta domstolen och Högsta förvaltningsdomstolen viktas inte målen.

Alla avgjorda mål inom en målkategori (alt. målgrupp för brottmål i tingsrätt) värderas lika, trots att stora variationer i målen komplexitet kan förekomma. I produktivitetsavsnittet antas att den genomsnittliga komplexiteten i varje kategori är oförändrad över tid.

Diagram 5 Indexutveckling av antalet viktade avgjorda mål, kostnader och produktivitet vid domstolarna. År 2012 basår.

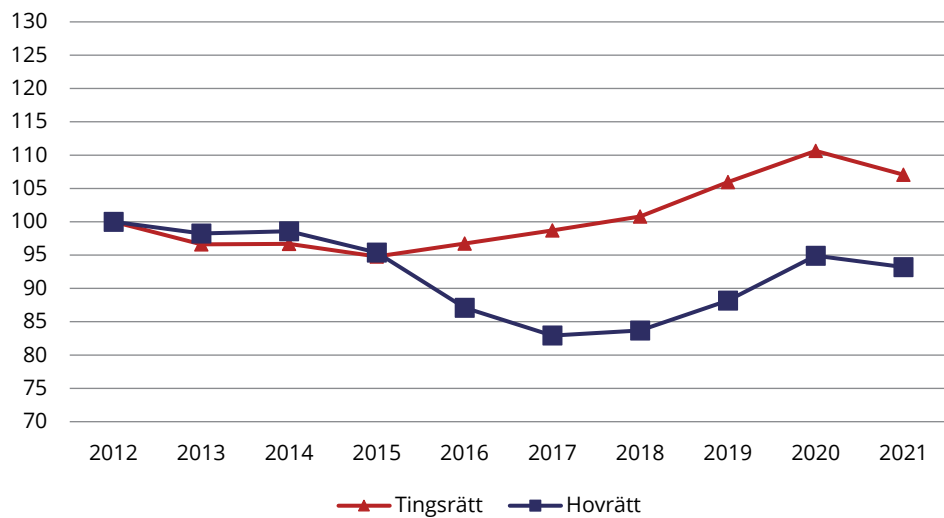
Under 2021 minskade produktiviteten efter att ha ökat fyra år i rad. Produktivitetsindex föll från 108 till 102 och var därmed i paritet med utfallet 2019. Det trots att antal avgjorda viktade mål fortsatte öka till de högsta nivåerna under tioårsperioden. Kostnaderna 2021 ökade betydligt och passerade för första gången sex miljarder och kostnadsindex uppgick under året till 114.

Den största kostnaden bestod som vanligt av personalkostnader. De ökade med fem procent jämfört med föregående år. Ökningen går att härleda till ett stigande antal årsarbetskrafter under året i kombination med löneökningar och ökade pensionskostnader, varav den senare ökade med närmare nio procent. Ökningen av årsarbetskrafter skedde vid samtliga domstolsslag, förutom vid förvaltningsrätterna, samt vid Domstolsverket. Även kostnader för lokaler ökade något under 2021, främst var det en ökning av hyror. Övriga driftkostnader ökade under året. Det rörde främst ökade kostnader för IT-tjänster till följd av utveckling rörande en rad system, exempelvis lönesystem och system för digital brottmålshantering. Även kostnader för bevakning steg mycket kraftigt 2021 till följd av många säkerhetsmål som krävde extra säkerhetsvakter. I gengäld syntes minskade kostnader för kungörelser och tidigare avsättning för fastighetstvist.

Antal avgjorda viktade mål och ärenden var på de högst uppmätta nivåerna 2021. Produktiviteten för Sveriges Domstolar minskade förvisso men var fortsatt på en förhållandevis hög nivå jämfört med mätperioden. Stora

satsningar har gjorts de senaste åren avseende bland annat lokalförsörjning, säkerhet och digitalisering. Utfallet för produktiviteten kan härledas till en högre arbetsproduktivitet bland personalen. Det kan förklaras av att antalet medarbetare inte har ökat i samma takt som viktade avgjorda mål och att arbetet har effektiviserats. För att verksamheten vid Sveriges Domstolar ska kunna bedrivas med hög kvalitet och vara effektiv krävs kontinuerliga utvecklingsinsatser.

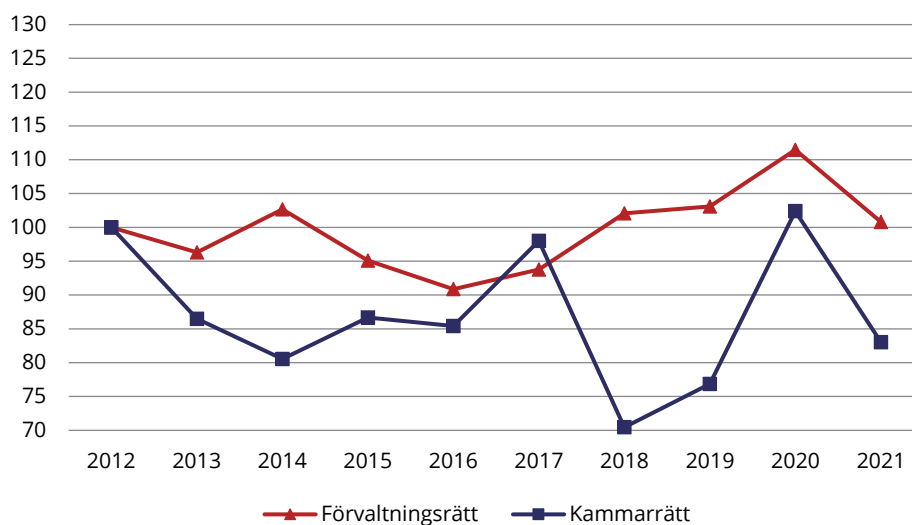
Diagram 6 Tingsrätters och hovrätters produktivitetsindex. År 2012 basår.

Antalet avgjorda viktade mål och ärenden ökade för femte året i rad vid tingsrätterna. Ökningen var dock inte fullt lika kraftig som de senaste tre åren. En del av ökningen bestod fortsatt av förordnandemål vilka generellt är mindre arbetsbetungande mål som i regel avskrivs. Även s.k. snabbspårsmål fortsatte öka i och med att fler tingsrätter anslöt till försöksverksamheten. Det bidrog till att andelen brottmål som avgjorts med dom ökade under året efter att ha minskat under en rad år. Snabbspårsmålen och förordnandemål har haft en positiv påverkan på omloppstiderna. Kostnaderna vid tingsrätterna minskade under åren 2014–2017 och låg därefter relativt stabilt innan en ökning startade som sedan fortsatt. Kostnaderna 2021 var de högsta under tioårsperioden. Tingsrätternas produktivitetsindex uppgick till 107 under år 2021, den näst högsta under mätperioden.

Antalet avgjorda viktade mål vid hovrätterna har ökat varje år sedan 2016 och nådde nya högsta nivåer 2021. Kostnaderna har dock också ökat samtliga år, utöver 2020, och passerade under året för första gången miljardstrecket. Bland annat har inrättandet av Patent- och marknadsöverdomstolen 2016 bidragit till en högre kostnadsnivå. Hovrätternas produktivitetsindex under tioårsperioden var som lägst 2017 men ökade därefter för att åter minska något under 2021.

Diagram 7 Förvaltningsrätter och kammarrätters produktivitetsindex. År 2012 basår.

Antalet avgjorda viktade mål vid förvaltningsrätterna låg under ett flertal år ganska stabilt för att 2018 börja öka och 2020 nå de högsta nivåerna under tioårsperioden. Antalet minskade något under 2021 men låg fortsatt på höga nivåer bland annat efter ett högt inflöde av mål rörande korttidsarbete från Tillväxtverket tillsammans med balansavarbetning under året. Trots att antalet årsarbetskrafter minskade något ökade kostnaderna till de högsta nivåerna under mätperioden. Förvaltningsrätternas kostnadsproduktivitet minskade till 101 efter att ha ökat fyra år i rad.

Produktivitetsindex för kammarrätterna ökade kraftigt år 2020 tack vare lägre kostnader samtidigt som bl.a. ett stort antal mål rörande vård i annat EU-land (s.k. hyperhidrosmål) avgjordes. Under 2021 minskade antalet avgjorda viktade mål från dessa höga nivåer. Seriemål förekommer i relativt stor utsträckning i kammarrätt, vilket ger större variationer i målavverkningen och därmed vissa år stora svängningar i produktivitet utvecklingen. Under 2021 steg även kostnaderna vid kammarrätterna och bidrog till ett produktivitetsindex om 83.

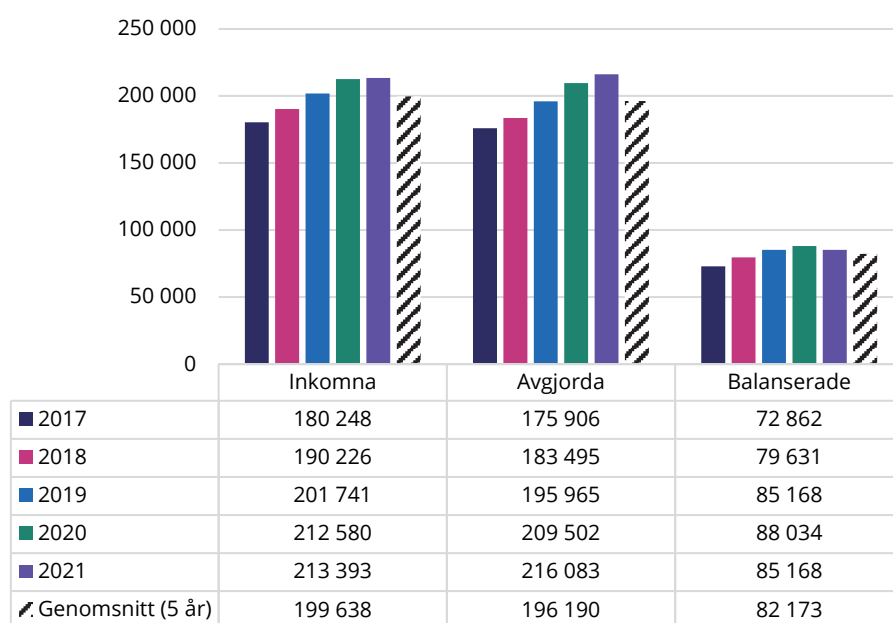
Tingsrätterna

Tabell 6 Tingsrätterna

	2019	2020	2021
Antal tingsrätter	48	48	48
Avgjorda mål per årsarbetskraft	69	72	73
Genomsnittlig förhandlingstid (timmar per mål):			
- brottmål som avgjorts efter förhandling	2,2	2,2	2,1
- tvistemål som avgjorts efter förhandling	2,7	2,6	2,6
Andelen avgjorda förtursmål (mål med häktad eller tilltalad under 18 år)	13 %	12 %	11 %
Genomsnittlig styckkostnad för ett mål och ärende (kr)	13 034	12 684	12 963

Målutvecklingen

Diagram 8 Inkomna, avgjorda och balanserade mål vid tingsrätterna 2017–2021

Under den senaste femårsperioden har tingsrätterna haft ett genomsnitt om ca 200 000 inkomna mål per år. Antal inkomna mål har ökat varje år under den senaste femårsperioden och nådde nya högsta nivåer 2021 men utvecklingen mattades av under året.

Utvecklingstakten för antal avgjorda mål fortsatte dock som tidigare och avgjorda mål var drygt tre procent högre i tingsrätterna 2021 än året innan, vilket var en ny högsta nivå för 2000-talet.

Till följd av den avmattade ökningen av inkomna mål och fortsatta ökningen av avgjorda mål minskade tingsrätternas balanser för första gången under femårsperioden. Balanserna minskade med drygt tre procent 2021 jämfört med 2020. Överbalansberäkningarna uppdaterades under 2021, då bland annat de s.k. förordnandemålen exkluderades. Utifrån de nya nivå-

erna för optimal arbetsbalans, 44 procent av inkomna brottmål och 47 procent av inkomna tvistemål, uppvisade tingsrätterna en underbalans om ca -10 400 mål vilket var en fortsatt underbalans om ytterligare ca 3 000 mål jämfört med 2020. Mer om överbalans kan läsas i avsnittet *Målutveckling* där de justerade beräkningarna för optimal arbetsbalans förklaras.

Tingsrätternas samlade målbilans var vid årsskiftet knappt 40 procent av det årliga målinflödet, en viss minskning jämfört med 2020.

Tabell 7 Inkomna, avgjorda och balanserade mål vid tingsrätterna

Utveckling per målkategori	2019	2020	2021	Förändring 2020-2021	
Inkomna mål				Antal	%
Summa tvistemål	90 220	85 367	84 158	-1 209	-1 %
- varav FT-mål	23 211	19 739	19 032	-707	-4 %
- varav gemensam ansökan	22 461	22 763	19 977	-2 786	-12 %
- varav övriga familjemål	18 868	18 268	17 259	-1 009	-6 %
- varav övriga tvistemål	25 680	24 597	27 890	3 293	13 %
Brottmål	104 286	119 921	122 399	2 478	2 %
Miljömål	2 909	2 987	3 052	65	2 %
Fastighetsmål	1 684	1 641	1 458	-183	-11 %
PBL-mål	2 642	2 664	2 326	-338	-13 %
Summa totalt	201 741	212 580	213 393	813	0 %
Avgjorda mål				Antal	%
Summa tvistemål	88 040	87 124	87 289	165	0 %
- varav FT-mål	21 391	21 390	19 952	-1 438	-7 %
- varav gemensam ansökan	21 941	22 699	21 322	-1 377	-6 %
- varav övriga familjemål	19 232	18 560	18 103	-457	-2 %
- varav övriga tvistemål	25 476	24 475	27 912	3 437	14 %
Brottmål	100 552	115 038	121 925	6 887	6 %
Miljömål	2 987	2 879	3 032	153	5 %
Fastighetsmål	1 850	1 825	1 438	-387	-21 %
PBL-mål	2 536	2 636	2 399	-237	-9 %
Summa totalt	195 965	209 502	216 083	6 581	3 %
Balanserade mål				Antal	%
Summa tvistemål	39 379	37 555	34 372	-3 183	-8 %
- varav FT-mål	7 645	5 910	4 895	-1 015	-17 %
- varav gemensam ansökan	9 220	9 142	7 687	-1 455	-16 %
- varav övriga familjemål	10 950	10 772	10 022	-750	-7 %
- varav övriga tvistemål	11 564	11 731	11 768	37	0 %
Brottmål	42 330	47 065	47 420	355	1 %
Miljömål	1 603	1 712	1 731	19	1 %
Fastighetsmål	897	714	720	6	1 %
PBL-mål	959	988	925	-63	-6 %
Summa totalt	85 168	88 034	85 168	-2 866	-3 %

Under 2021 skiljde utvecklingen bland de olika målkategorierna sig åt. På totalen var antalet inkomna mål oförändrat sedan förra året. Bidragande till ökningen för både inkomna och avgjorda brottmål, var den fortsatta utökningen av försöksverksamheten rörande snabbare lagföring med ytterligare

sju tingsrätter. Noterbart är även att i och med utökningen 2021 finns nu snabbare lagföring i samtliga polisregioner och fortsatt utökning väntas under 2022.

Inflödet av tvistemål minskade något 2021 jämfört med 2020 och en bidragande faktor till detta var mål med gemensam ansökan om äktenskapsskillnad som minskade kraftigt. Denna målkategori ökar normalt sett i tider av kriser och väntades öka även under coronapandemin men det blev istället det omvända. Antalet vigslar minskade också jämfört med normalår vilket kan ha haft en viss påverkan.

Avgjorda mål ökade jämfört med föregående år. Det var framförallt brottmålen som drev på den fortsatta ökningen och avsåg både mål med respektive utan stämningsansökan även om det var en kraftigt dämpad ökningstakt vad gäller den sistnämnda.

Vad avser de balanserade målen var det FT-mål och mål med gemensam ansökan om äktenskapsskillnad som utgjorde de största förändringarna jämfört med 2020. FT-målen minskning kan härledas till avgjorda s.k. flygmål i framförallt Attunda tingsrätt och mål med gemensam ansökan kan härledas till det låga inflödet, som tidigare nämnts. Vidare erhöll ett stort antal tingsrätter även detta år extra medel för balansavarbetsinsatser, något som sannolikt bidragit till minskningen av de balanserade målen.

I oktober invigdes de nya lokalerna vid Attunda tingsrätt, den så kallade Färgskrapan. Här finns även lokaler för delar av den centrala utbildningsverksamheten för Sveriges Domstolar och regionala säkerhetssalar. Foto Carl Johan Erikson

Tabell 8 Andel balanserade mål äldre än sex respektive tolv månader

	2017	2018	2019	2020	2021
Äldre än 6 månader	32 %	33 %	34 %	36 %	38 %
Äldre än 12 månader	11 %	11 %	12 %	13 %	14 %

Rättning är gjord för mål äldre än 12 månader 2017–2020 i förhållande till förra årsredovisningen.

Balansens åldersstruktur för mål äldre än sex respektive tolv månader försämrades ytterligare 2021. Inte minst äldre brottmål i balans ökade under året. En hög andel av de äldre balanserade brottmålen var förordnandemål och det är mål som domstolen inte aktivt kan arbeta med. I regel avgörs dessa genom avskrivning till följd av att en stämningsansökan inte inkommit.

Tabell 9 Antal och andel avgjorda mål med huvudförhandling

	2017	2018	2019	2020	2021
Andel mål med huvudförhandling	26 %	26 %	25 %	24 %	26 %
Antal mål med huvudförhandling	46 207	48 250	48 915	50 373	55 418

Både antal och andel avgjorda mål med huvudförhandling ökade under 2021. Den genomsnittliga förhandlingstiden var i paritet med de senaste åren. Ökningen i antal avgjorda mål med huvudförhandling avser framförallt förhandlingar under sex timmar vilket även är den största andelen och kan vara en effekt av att fler domstolar anslutit till snabbare lagföring. 41 procent av avgjorda mål inom snabbare lagföring avgjordes med huvudförhandling, att jämföra med 24 procent av resterande avgjorda mål. Antal avgjorda större mål, de med huvudförhandling över 18 respektive 30 timmar ökade något i antal men minskade i huvudförhandlingstid. Målen med huvudförhandlingstid över 60 timmar ökade något i antal men sjönk i huvudförhandlingstid. De allra största målen, de med huvudförhandlingstid över 100 timmar, minskade i både antal och tid.

Tabell 10 Andel inställda huvudförhandlingar i brottmål

	2017	2018	2019	2020	2021
Brottsmål	21,5 %	21,4 %	20,5 %	24,1 %	21,9 %

Antalet inställda huvudförhandlingar i brottmål ligger normalt sett strax över 20 procent. Under 2020 ökade denna nivå till ca 24 procent och har under det andra pandemiåret 2021 minskat till 21,9 procent. Andelen varierar dock markant mellan olika tingsrätter med andel inställda förhandlingar från 12 till 33 procent. Variationen kan härledas till smittspridningen i tingsrätternas olika geografiska områden men också vilka åtgärder domstolarna valt att vidta.

Tabell 11 Andel och antal avgjorda brottmål per avgörandetyper

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Slutligt beslut	24 %	27 %	29 %	30 %	32 %	34 %	35 %	37 %	39 %	38%
Dom	76 %	73 %	70 %	69 %	67 %	65 %	64 %	62 %	60 %	61%
- varav avg med huvudförh.	74 %	74 %	74 %	74 %	74 %	73 %	72 %	70 %	66 %	67%
Slutligt beslut	22 059	23 308	24 297	24 784	26 589	29 314	32 616	37 428	45 241	46 156
Dom	68 659	62 664	58 939	57 853	54 926	56 070	59 692	62 255	68 854	74 924
- varav avg med huvudförh.	50 734	46 357	43 290	43 010	40 562	41 067	43 229	43 650	45 643	50 127

Antalet mål avgjorda genom dom och slutligt beslut summerar inte till det totala antalet avgjorda mål då en liten andel avgörs genom övrigt brottmålsavgörande, deldom, beslut under rättegång eller överlämnande.

Mellan 2012 och 2020 har en minskande andel brottmål som avgörs genom dom varit en tydlig trend. Under 2021 bröts trenden och andelen ökade med en procentenhet. En förklaring till detta kan vara att fler tingsrätter anslöt till snabbare lagföring under 2021, dessa mål avgörs i stor utsträckning med dom.

Antalet brottmål som avgjordes genom slutligt beslut fortsatte att öka, även om andelen minskade. Den främsta orsaken till ökningen är att allt fler mål enbart innehåller ansökan om förordnande av offentlig försvarare och/eller målsägandebiträden, s.k. förordnandemål. Nuvarande lagstiftning innebär att målsägandebiträde kan förordnas i fler situationer än tidigare samtidigt som allmänheten har blivit allt mer medveten om möjligheten att ansöka om målsägandebiträde. Orsaken till det ökade antalet ansökningar kan vidare vara att antalet anmälda brott där målsägandebiträde normalt förordnas ökade. Målsägandebiträden och offentliga försvarare förordnas även allt tidigare i processen, ibland långt innan åtal väcks. Om inte åtal väcks registreras dessa mål med förordnanden som avgjorda genom slutligt beslut. En högre frekvens av nedlagda ärenden hos polisen samt hos åklagare som väljer att inte väcka åtal, leder till att mål som avgörs genom slutliga beslut ökar. Även en ökad internationalisering, där det i större utsträckning blir svårare att nå den tilltalade, kan bidra till en ökning av slutliga beslut. En annan potentiellt påverkande faktor är att sekretesslagstiftningen ändrades i oktober 2016, något som gör att alla mål som initieras genom en ansökan om förordnande ska sekretessmarkeras. Innehåller gärningen flera tilltalade registrerar vissa tingsrätter då ett mål per misstänkt vilket påverkar antalet mål.

Tabell 12 Andel avgjorda tvistemål (exkl. familjemål och gem. ansökan) per avgörandetyper

	2017	2018	2019	2020	2021
Dom	31 %	30 %	30 %	30 %	30%
Slutligt beslut	40 %	40 %	37 %	39 %	34%
- varav avvisade	33 %	34 %	34 %	32 %	42%
Tredskodom	29 %	29 %	33 %	32 %	36%

I tvistemål kan avgörandetypen ge en uppskattning om målens arbetsbelastning. Detta framgår tydligt av att tvistemål som avgörs med dom har betydligt längre omloppstider än mål som avgörs med annan avgörandetyp. I ovan tabell exkluderas familjemål och mål med gemensam ansökan då majoriteten av dessa målkategorier avgörs genom dom. Tabellen visar att andelen avgjorda tvistemål genom dom inte förändrades eller påverkades nämnvärt av pandemin.

Tvistemål som avgörs med slutligt beslut har under handläggningsprocessen återkallats vilket i regel görs för att parterna förliks och begär utgången avskrivna. Mål som avgörs genom slutligt beslut kan även få utgång avvisat vilket rör mål där talan är uppenbart ogrundad eller där de inblandade inte har betalat ansökningsavgiften. Detta blev vanligare efter 2015 när ansökningsavgifterna höjdes men innebär i regel liten arbetsbelastning för tingsrätten.

Tredskodom kan meddelas om en part inte kommer till förhandling eller om motparten inte kommit in med något motiverat skriftligt svar.

Tabell 13 Överklagande- och ändringsfrekvens

	2017	2018	2019	2020	2021
Överklagandefrekvens					
Brottmål	10 %	10 %	10 %	9 %	10%
Tvistemål	4 %	4 %	4 %	5 %	5%
Totalt	15 %	15 %	15 %	15 %	16%
Ändringsfrekvens					
Brottmål	38 %	38 %	38 %	36 %	35%
Tvistemål	20 %	22 %	21 %	20 %	20%
Totalt	23 %	23 %	22 %	21 %	21%

I ovan tabell visas andelen mål som överklagats till hovrätt och andelen mål som ändrats vid hovrätten efter överklagan. Överklagandefrekvensen ökade något 2021 vad gäller brottmål jämfört med 2020 men var oförändrad för tvistemålen vilket innebär en ökning på totalen med en procentenhet. Ändringsfrekvensen var totalt sett oförändrad, andelen minskade dock för brottmål med en procentenhet 2021 jämfört med 2020.

Tabell 14 Inkomna, avgjorda och balanserade ärenden vid tingsrätterna

	2019	2020	2021	Förändring 2020-2021	
Domstolsärenden				Antal	%
Inkomna domstolsärenden	51 778	54 349	55 412	1 063	2 %
Avgjorda domstolsärenden	51 083	54 865	54 560	-305	-1 %
Balanserade domstolsärenden	12 586	12 113	12 975	862	7 %
Konkurser					
Inkomna konkursansökningar	10 857	9 995	9 090	-905	-9 %
Avslutade konkurser	7 617	8 552	7 244	- 1 308	-15 %
Balanserade konkurser*	9 230	8 567	8 321	-246	-3 %

* Balanserade konkurser avser öppna ärenden där beslut om försättande i konkurs meddelats. Balansen går inte att sätta i relation till inkomna konkursansökningar eftersom balansen endast avser konkurser som meddelats men ännu inte avslutats.

Domstolsärenden består av fyra olika kategorier: utsökningsärenden, skuldsanering, företagsrekonstruktion, och övriga domstolsärenden. Den sistnämnda ärendekategorin innehåller ett stort antal ärendetyper och utgör ca 80 procent av domstolsärendena. Där ingår även ärenden vid Patent- och marknadsdomstolen.

Antalet inkomna ärenden ökade marginellt 2021 jämfört med 2020. De resurskrävande utsökningsärendena fortsatte att öka, med sex procent sedan förra året, och medförde en kraftig balansökning. Även antal ärenden om skuldsanering fortsatte att öka efter 2016 års lagändring och ambitionen om att fler ska söka skuldsanering. 2021 ökade antalet kraftigt med 30 procent jämfört med 2020. Även balanserna ökade mycket kraftigt. Företagsrekonstruktioner var den enda av ärendekategorierna som minskade under året från en hög nivå om 400 ärenden 2020 till 200 ärenden 2021, vilket var i paritet med ett normalt år. Förra årets ärendeinflöde kan härledas till de problem som pandemin medförde. Detta motverkades under 2021 med temporära lättnader som bl.a. anstånd med skattebetalningar. Antalet inkomna övriga domstolsärenden var oförändrade.

Antalet inkomna konkursansökningar fortsatte att minska även 2021 och bedömningen är att även detta hör ihop med de lättnader som Skatteverket infört till följd av pandemin för att stimulera ekonomin.

UNGDOMSMÅL

ÅTERRAPPORTERINGSKRAV:

Domstolsverket ska särskilt redovisa:

- handläggningstider i mål där personer under 21 år står åtalade.

Med ungdomsmål avses avgjorda brottmål med förekomst av minst en tilltalad aktör i åldern 15–20 år.

Tabell 15 Omloppstider för ungdomsmål i tingsrätt (månader)

	2019	2020	2021
Antal avgjorda ungdomsmål	16 042	17 956	17 002
- varav 15–18 år	7 103	8 028	7 789
- varav 18–21 år	8 939	9 928	9 213
Medianomloppstid	1,3	1,2	1,1
- varav 15–18 år	0,8	0,7	0,7
- varav 18–21 år	1,8	1,6	1,5
Omloppstid för 75:e percentilen	2,6	2,5	2,4
- varav 15–18 år	1,6	1,5	1,5
- varav 18–21 år	3,3	3,3	3,3

Antal avgjorda ungdomsmål minskade under 2021 med ca fem procent. Minskningen vad gäller mål i gruppen 15–17 år var något större än i gruppen 18–21 år.

Vad gäller omloppstiderna förbättrades de marginellt 2021 jämfört med föregående år för 75:e percentilen. Uppdelat på grupperna 15–18 år och 18–21 år var omloppstiderna oförändrade. I gruppen 15–18 år finns en andel förtursmål, vilket förklarar de kortare omloppstiderna. I de fall där det aktuella brottet kan ge fängelse i mer än sex månader ska huvudförhandling hållas inom två veckor från det att åtal väcks.

Under året pågick en försöksverksamhet med snabbförfarande för unga lagöverträdare under 18 år vid Attunda tingsrätt, Norrtälje tingsrätt och Solna tingsrätt. Försöksverksamheten ska pågå till och med den 31 december 2024 och utvidgas under 2022 till att inkludera ytterligare fem tingsrätter.

PATENT- OCH MARKNADSDOMSTOLEN

Patent- och marknadsdomstolen (PMD) vid Stockholms tingsrätt inrättades den 1 september 2016 och tog över Marknadsdomstolens och Patentbesvärstättens verksamheter.

Tabell 16 Inkomna, avgjorda och balanserade mål och ärenden vid PMD

Patent- och marknadsdomstolen	2017	2018	2019	2020	2021
Inkomna mål och ärenden	358	376	394	387	254
Avgjorda mål och ärenden	370	434	426	402	281
Balanserade mål och ärenden	285	227	193	187	157

PMD:s mål och ärenden ingår också i tabellerna för tingsrätterna totalt.

Antalet inkomna och avgjorda mål och ärenden på patent- och marknadsdomstolen fortsatte att minska 2021. Av inkomna mål och ärenden var 121 tvistemål, 12 brottmål och 111 ärenden. Det var framförallt ärendena som minskade under 2021 jämfört med 2020, dessa minskade med ca 45 procent. Minskningen i antal inkomna ärenden utgörs till största del av informationsförelägganden. Dessa ärenden har blivit svårare att driva på grund av en ändring i praxis hos telebolagen och väntas fortsätta bli färre i antal. För brott- och tvistemål kan minskningen tillskrivas pandemin då

mål med förhandling inte gått att genomföra i samma utsträckning som ett normalår.

Patent- och marknadsdomstolen är enda första instans för allmänna immaterialrättsliga mål i Sverige och har under samtliga år efter inrättandet 2016 avgjort fler mål och ärenden än vad som kommit in, vilket inneburit att domstolens balanser minskat stadigt.

INRÄTTANDE AV REGIONAL AVDELNING I DEN ENHETLIGA PATENTDOMSTOLEN

Under 2021 fortsatte arbetet med att förbereda för inrättande av den enhetliga patentdomstolen, Unified Patent Court (UPC). En styrgrupp med medarbetare från Domstolsverket och Stockholms tingsrätt arbetade med att förbereda för att den nordisk-baltiska avdelningen ska kunna inrättas i Stockholms tingsrätts lokaler. Domstolens arbete kommer att påbörjas tidigast åtta månader efter det att den provisoriska tillämpningen av domstolsavtalet för UPC träder i kraft i januari 2022.

Verksamhetsmål och skillnader i resultat

REGERINGENS VERKSAMHETSMÅL FÖR TINGSRÄTTERNA:

- av brottmålen, exkl. förtursmål, ska 75 procent ta högst fem månader att avgöra,
- av tvistemålen, exkl. gemensam ansökan om äktenskapsskillnad, ska 75 procent ta högst sju månader att avgöra.

Omloppstiderna vid 75:e percentilen uppgick till 4,3 månader för brottmål och 6,6 månader för tvistemål 2021, vilket innebar att tingsrätterna totalt sett fortsatt nådde regeringens båda verksamhetsmål. Föregående år uppgick omloppstiderna för brott- respektive tvistemål till 4,0 respektive 7,0.

Förordnandemålen i tingsrätt, mål som i regel skrivs av till följd av att en stämningsansökan inte inkommit, har vanligtvis en kortare omloppstid mätt från datum för nedlagt åtal. Omloppstiden för förordnandemål var 1,3 månader på 75:e percentilen, att jämföra med 5,8 månader för avgjorda brottmål med inkommen stämningsansökan.

Spridningen i måluppfyllelse ökade dock ytterligare 2021 jämfört med föregående år. Omloppstiderna för brottmål varierade från 2,0 till 13,1 månader. Färre tingsrätter uppnådde dessutom verksamhetsmålet, 30 domstolar jämfört med 41 domstolar 2020, vilket dock fortfarande var en majoritet av de totalt 48 tingsrätterna. För tvistemål varierade omloppstiderna mellan 3,3 och 13,7 månader vilket också innebar en större spridning än föregående år. Fler tingsrätter nådde dock regeringens verksamhetsmål för tvistemål, 34 domstolar jämfört med 29 domstolar.

Som framgår av nedan plotterdiagram berodde dock den kraftigt ökade spridningen till stor del på två avvikande resultat. Exkluderas dessa två

tingsrätter, där en stor mängd äldre mål avgjorts under året, minskar spridningen betydligt och hade inneburit en minskad spridning mot föregående år för både brottmål och tvistemål för tingsrätterna totalt sett.

En faktor i varför måluppfyllelsen skiljer sig åt mellan tingsrätterna kan vara årets balansavarbetsinsatser. När äldre mål i balans avgörs ökar omloppstiderna och kan påverka domstolens omloppstider negativt under ett enskilt år för att samtidigt förbättra balansernas åldersstruktur på sikt.

En annan anledning kan vara domstolarnas skiftande storlek och arbets sätt. Försöksverksamheten med snabbare lagföring kan vara en anledning till kortare omloppstider för brottmål. Under 2021 deltog 15 tingsrätter och dessa hade totalt sett en omloppstid om 3,8 månader för brottmål i jämförelse med övriga tingsrätters 4,7 månader. Mål avgjorda inom snabbare lagföring hade en omloppstid på 1,2 månader att jämföra med 6,9 månader för samtliga brottmål som inte hanterades i snabbförfarandet. Mer information om uppdraget snabbare lagföring finns i avsnittet *Utvecklad målhantering*.

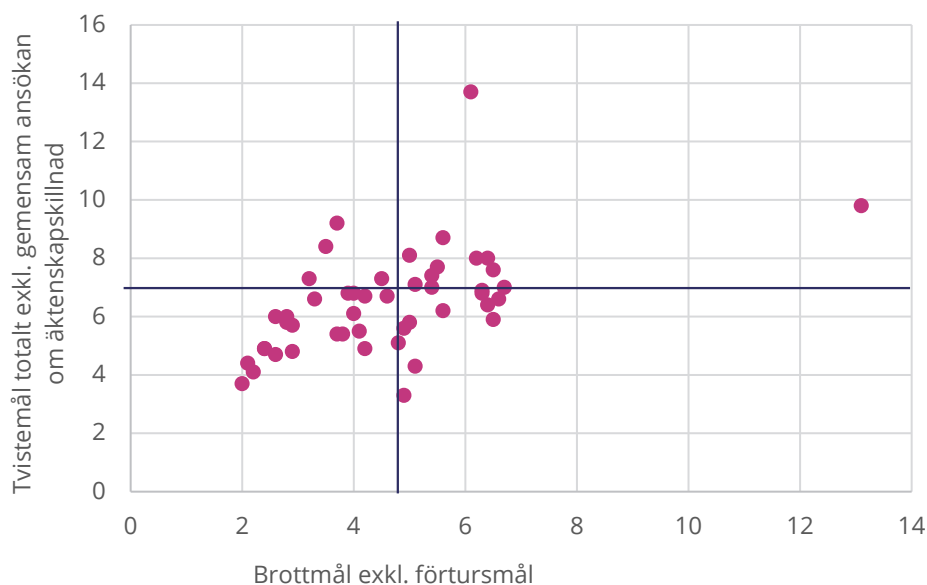
Domstolsverket har i en enkät till domstolarna efterfrågat vilka orsaker som bidragit till att målen nås respektive inte nås och hur pandemin påverkat möjligheterna att nå verksamhetsmålen.

De vanligast förekommande orsakerna till att en domstol inte nått verksamhetsmålen var inställda förhandlingar, balansavarbetning samt personalbrist; främst genom vakanser och sjukfrånvaro. Andra orsaker som lyftes fram var faktorer som härrör till målens karaktär, som till exempel ovanligt många förtursmål. Även externa faktorer nämndes såsom pandemins effekt på socialnämndens kapacitet att genomföra vårdnadsutredningar.

De bidragande orsaker som var vanligast förekommande till att domstolen istället uppnådde verksamhetsmålen var interna faktorer. Här nämndes domstolens struktur och arbetssätt med effektiv uppföljning och planering som viktiga aspekter. Även medarbetarnas lojalitet, engagemang och kompetens nämndes av många. Andra bidragande orsaker som lyftes var digitalisering och de tekniska möjligheter som utvecklats och använts i allt högre grad under pandemin. Vidare betonades också balansavarbetningen och vikten av att tingsrätten har tillgång till tillfällig personal som Förstärkningsstyrkan och pensionerade domare.

Diagrammet nedan visar tingsrätternas uppfyllelse av regeringens verksamhetsmål. De domstolar som ligger i den nedre vänstra fyrkanten klarade både verksamhetsmålet för brottmål och tvistemål.

Diagram 9 Tingsrätternas uppfyllelse av regeringens verksamhetsmål 2021 (månader)

En bedömning av tingsrätternas resultat och utveckling

Under 2021 uppnådde tingsrätterna sammantaget regeringens verksamhetsmål för både brott- och tvistemål. I förhållande till 2020 var det färre tingsrätter som uppnådde verksamhetsmålet för brottmål men fler som uppnådde verksamhetsmålet för tvistemål. Spridningen i måluppfyllelse försämrades under 2021 avseende både brott- och tvistemål jämfört med föregående år. För andra året i rad har det varit aktuellt med balansavarbetsinsatser på tingsrätterna vilket kan vara en bidragande faktor till den ökade spridningen i måluppfyllelse och ett tecken på att insatserna har gett effekt. Detta i kombination med att målinflödet mattats av något bör ge goda förutsättningar för ännu fler tingsrätter att uppnå verksamhetsmålen framöver.

Måltillströmningen fortsatte att öka 2021 men inte lika kraftigt som föregående år. Avgörandetakten på tingsrätterna har dock fortsatt öka i samma takt och var även 2021 på rekordhöga nivåer. Detta ledde till en minskad balansnivå för första gången sedan 2015. Åldersstrukturen försämrades dock något under året. Vid årets slut hade tingsrätterna en underbalans om ca -10 400 mål, en minskning med ca 47 procent i jämförelse med 2020 års nivå. Med hänsyn till tingsrätternas underbalans bedöms målsättningen för en rimlig balansnivå ha uppnåtts.

Arbetsproduktiviteten, definierad som antalet avgjorda mål per årsarbetskraft, förbättrades jämfört med föregående år, från 72 till 73 mål. Antalet avgjorda mål ökade med 3 procent medan antalet årsarbetskrafter ökade från 2 908 till 2 960.

Kostnadsproduktiviteten, definierad som kostnader för avgjorda mål, försämrades något under 2021. Styckkostnaden för ett genomsnittligt avgjort mål ökade med två procent 2021 jämfört med föregående år. Styckkostnaderna uppdelat på olika målkategorier redovisas i bilaga 2.

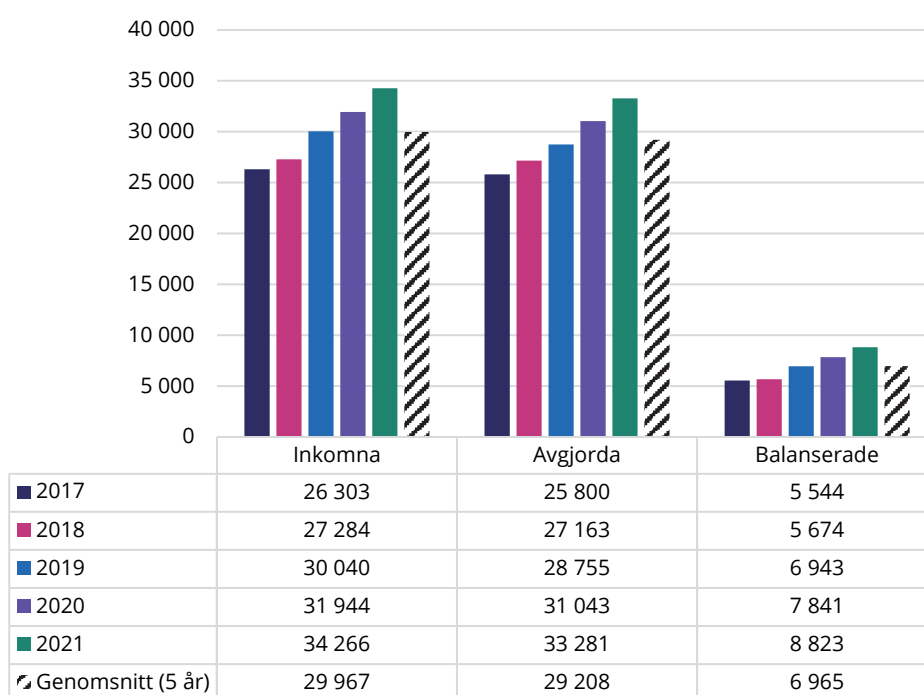
Hovrätterna

Tabell 17 Hovrätterna

	2019	2020	2021
Antal hovrätter	6	6	6
Antal avgjorda mål per årsarbetskraft	42	45	46
Genomsnittlig förhandlingstid (timmar per mål):			
- brottmål som avgjorts efter förhandling	4,4	4,2	4,3
- tvistemål som avgjorts efter förhandling	8,8	6,1	6,7
Andelen brottmål som avgjorts genom dom	71 %	70 %	70 %
Andelen tvistemål som avgjorts genom dom	19 %	19 %	19 %
Andelen avgjorda förtursmål (mål med häktade eller tilltalad under 18 år)	28 %	30 %	28 %
Genomsnittlig styckkostnad för ett mål (kr)	32 810	31 064	30 996

Målutvecklingen

Diagram 10 Inkomna, avgjorda och balanserade mål vid hovrätterna 2017–2021

Under den senaste femårsperioden har hovrätterna haft ett genomsnitt om ca 30 000 inkomna mål och ca 29 200 avgjorda mål per år. Under 2021 fortsatte inkomna mål att öka och låg på den högsta nivån under femårsperioden. I förhållande till genomsnittet för perioden ökade antalet inkomna mål kraftigt eller med drygt 14 procent.

Även antalet avgjorda mål ökade under 2021, med nära 14 procent jämfört med genomsnittet för perioden, vilket innebär att även nivån av avgjorda mål var den högsta under femårsperioden.

Under den senaste femårsperioden har hovrätterna haft ett genomsnitt om knappt 7 000 mål i balans. Balanserna har ökat för varje år under perioden, den största ökningen har dock skett under de tre senaste åren. Balanserna ligger nu knappt 27 procent över snittet för femårsperioden. Utifrån de nya nivåerna för optimal arbetsbalans, 29 procent av inkomna brottmål och 34 procent av inkomna tvistemål, ökade hovrätternas överbalans under 2021, se diagram 4.

Den totala balansen i förhållande till det årliga målinflödet uppgick till knappt 26 procent 2021, vilket var en marginell ökning jämfört med föregående år.

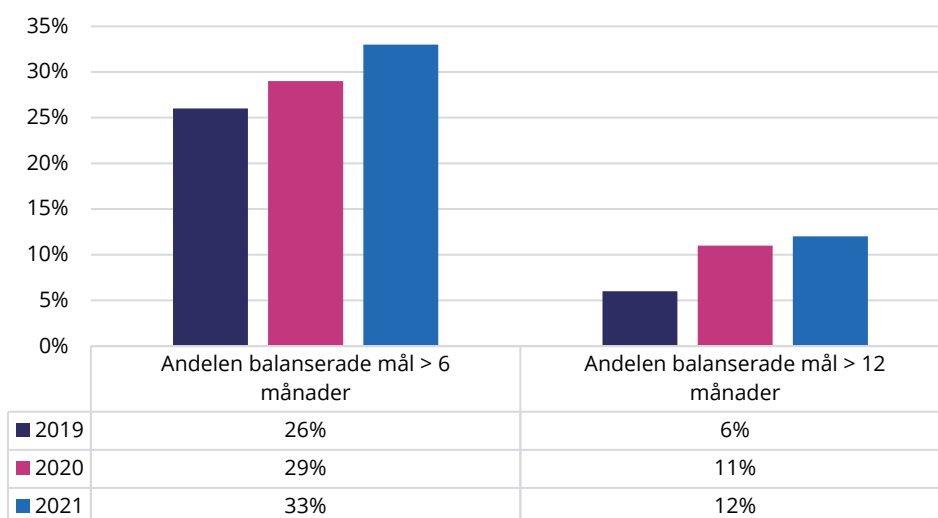
Tabell 18 Inkomna, avgjorda och balanserade mål vid hovrätterna

Utveckling per målkategori	2019	2020	2021	Förändring 2020–2021	
Inkomna mål				Antal	%
Twistemål	2 891	2 935	3 153	218	7 %
Brottmål	10 087	10 767	12 053	1 286	12 %
Övriga mål	14 502	15 646	16 594	948	6 %
Miljömål	1 016	948	936	-12	-1 %
Fastighetsmål	350	402	337	-65	-16 %
PBL-mål	1 194	1 246	1 193	-53	-4 %
Summa totalt	30 040	31 944	34 266	2 322	7 %
Avgjorda mål				Antal	%
Twistemål	2 757	2 824	3 174	350	12 %
Brottmål	9 641	9 953	11 137	1 184	12 %
Övriga mål	14 131	15 637	16 475	838	5 %
Miljömål	857	1 017	955	-62	-6 %
Fastighetsmål	308	359	352	-7	-2 %
PBL-mål	1 061	1 253	1 188	-65	-5 %
Summa totalt	28 755	31 043	33 281	2 238	7 %
Balanserade mål				Antal	%
Twistemål	884	993	968	-25	-3 %
Brottmål	3 456	4 258	5 165	907	21 %
Övriga mål	1 649	1 667	1 795	128	8 %
Miljömål	412	343	323	-20	-6 %
Fastighetsmål	125	170	155	-15	-9 %
PBL-mål	417	410	417	7	2 %
Summa totalt	6 943	7 841	8 823	982	13 %

Antalet inkomna mål ökade i jämförelse med föregående år och ökningen omfattade de till antalet tre största målkategorierna, tvistemål, brottmål och övriga mål. Även antalet avgjorda mål ökade tydligt under 2021 och ökningen var hänförlig till de tre största målkategorierna. Trots ökningen av avgjorda mål försämrades balansläget kraftigt. Försämringen var framför allt hänförlig till brottmål.

Det är krav på prövningstillstånd (PT) från tingsrätt till hovrätt för alla överklagade domar och beslut i tvistemål och domstolsärenden. Till hovrätterna inkommer dock, inom målkategorin tvistemål, vissa mål som inte kräver PT, exempelvis ansökan om resning, klagan över domvilla samt klander av skiljedomar. Under 2021 krävdes det PT i 99 procent av tvistemålen, vilket var oförändrat mot förra året och i 47 procent av övriga mål (48 procent 2020). PT beviljades i 30 procent av dessa tvistemål, vilket var en minskning från 32 procent år 2020. För övriga mål beviljades PT i 20 procent av målen, vilket var en marginell minskning i förhållande till förra året, då 21 procent beviljades PT.

Diagram 11 Inkomna, avgjorda och balanserade mål vid hovrätterna

Balansens åldersstruktur försämrades under 2021. Störst försämring skedde i gruppen mål äldre än sex månader som ökade med nära 650 mål.

Tabell 19 Överklagandefrekvens

Andel mål som överklagats till Högsta domstolen	2019	2020	2021
Brottmål	21 %	22 %	24 %
Tvistemål	10 %	8 %	8 %
Totalt brott- och tvistemål	19 %	19 %	20 %

Överklagandefrekvensen, d.v.s. andelen mål som överklagats till Högsta domstolen, för brott- och tvistemål totalt ökade marginellt jämfört med föregående år.

UNGDOMSMÅL

ÅTERRAPPORTERINGSKRAV:

Domstolsverket ska särskilt redovisa:

- handläggningstider i mål där personer under 21 år står åtalade.

Med ungdomsmål avses avgjorda brottmål med förekomst av minst en tilltalad aktör i åldern 15–20 år.

Tabell 20 Omloppstider för ungdomsmål i hovrätt (månader)

	2019	2020	2021
Antal avgjorda ungdomsmål	1 373	1 611	1 689
- varav 15–18 år	600	752	791
- varav 18–21 år	773	859	898
Medianomloppstid	1,7	1,6	1,7
- varav 15–18 år	1,4	1,3	1,4
- varav 18–21 år	2,7	2,5	2,9
Omloppstid för 75:e percentilen	3,7	3,4	3,6
- varav 15–18 år	1,8	1,7	1,8
- varav 18–21 år	5,4	5,3	5,6

I hovrätterna ökade antalet avgjorda ungdomsmål med fem procent. Medianomloppstiden försämrades något jämfört med föregående år, omloppstiden var 1,4 månader i den yngre åldersgruppen och 2,9 månader i den äldre gruppen. Omloppstiden för 75:e percentilen ökade med 0,2 månader jämfört med året innan.

PATENT- OCH MARKNADSÖVERDOMSTOLEN

Patent- och marknadsöverdomstolen (PMÖD) finns i Svea hovrätt och inrättades den 1 september 2016 som en ny domstolsordning för att pröva immaterialrättsliga och marknadsrättsliga mål och ärenden från hela landet. Domstolen är inrättad på en specialavdelning i hovrätten som bland annat hanterar alla hovrättens mer omfattande dispositiva tvistemål, mål om klander av skiljedomar och hyresmål.

Under 2021 minskade måltillströmningen i överdomstolen, liksom antalet avgjorda mål, kraftigt i förhållande till föregående år. Utvecklingen följde den i Patent- och marknadsdomstolen.

Tabell 21 Inkomna, avgjorda och balanserade mål och ärenden vid PMÖD

Patent- och marknadsöverdomstolen	2019	2020	2021
Inkomna mål och ärenden	92	86	73
Avgjorda mål och ärenden	95	90	79
Balanserade mål och ärenden	53	47	44

PMÖD:s mål ingår också i tabellerna för hovrätterna totalt.

Huvuddelen (75 procent) av mål och ärenden i PMÖD avgjordes under 2021 inom 16,1 månader. Motsvarande siffra var 12,7 månader 2020 och 9,4 månader 2019. Variationen av omloppstiden kan förklaras av förhållandet att arbetsbelastningen, och därmed omloppstiden, i enstaka mål markant kan skilja sig åt från år till år.

Verksamhetsmål och skillnader i resultat

REGERINGENS VERKSAMHETSMÅL FÖR HOVRÄTTERNA:

- av brottmålen, exkl. förtursmål, ska 75 procent ta högst fem månader att avgöra,
- frågan om prövningstillstånd ska i 75 procent av målen ta högst två månader att avgöra,
- i de mål prövningstillstånd beviljas ska 75 procent av målen ta högst tio månader att avgöra räknat från den tidpunkt då målet kom in till hovrätten.

Tabell 22 Hovrätternas uppfyllelse av regeringens verksamhetsmål

Omloppstid i månader (75 percentilen)	Mål	2019	2020	2021
Brottmål exkl. förtursmål	5,0	6,7	6,9	6,9
Twistemål fram till PT-beslut	2,0	1,7	1,7	1,9
Twistemål där PT beviljats	10,0	11,5	12,6	14,6

Hovrätterna klarade ett av regeringens verksamhetsmål under 2021, omloppstiden för tvistemål fram till PT-beslut. För de andra två verksamhetsmålen försämrades resultatet jämfört med 2020. En hovrätt, Hovrätten över Skåne och Blekinge, uppnådde samtliga tre verksamhetsmål.

Omloppstiden för brottmål var oförändrad jämfört med året innan. Omloppstiderna varierade mellan 5,0 och 10,4 månader bland hovrätterna. I förhållande till 2020 ökade spridningen med en månad. En hovrätt klarade verksamhetsmålet för brottmål.

För tvistemål fram till PT-beslut försämrades resultatet med 0,2 månader jämfört med föregående år. Hovrätternas omloppstider varierade mellan 1,5 månader och 3,3 månader. Spridningen mellan domstolarna ökade med 0,2 månader. Fem av hovrätterna klarade målsättningen.

I tvistemål där PT beviljats var omloppstiden två månader längre under 2021 än 2020. Hovrätternas omloppstider varierade mellan 7,8 och 20,4 månader och spridningen ökade kraftigt med 5,0 månader jämfört med föregående år. Fyra av hovrätterna klarade detta verksamhetsmål.

Domstolsverket har i en enkät till domstolarna efterfrågat vilka orsaker som bidragit till att målen nås respektive inte nås och hur pandemin påverkat möjligheterna att nå verksamhetsmålen. Flera hovrätter framhöll att den ökade tillströmningen av mål under året och brist på resurser, främst domarresurser, var huvudsakliga orsaker till den delvis bristande måluppfyllelsen. Längre förhandlingar och ökat antal förtursmål (häktade och ungdomar) angavs också som faktorer som försvårat måluppfyllelsen. Det pekades även på effektiva arbetssätt i kombination med särskilda avarbetsningsinsatser som ett medel för att uppnå målsättningarna. Det angavs också att kompetenta och arbetsamma medarbetare har bidragit till att verksamhetsmålen uppfylls. Även en ökad digitalisering av verksamheten framfördes som en positiv faktor.

När det gäller pandemins påverkan har flertalet hovrätter angett att den endast påverkat möjligheterna att nå målen i mindre utsträckning. Det framfördes vidare att vissa förhandlingar tvingats ställas in och att pandemin tvingat fram nya arbetsformer som lett till en ökad effektivitet samt att pandemin sannolikt haft betydelse för vilka mål som kunnat avgöras.

De enskilda hovrätternas resultat gentemot verksamhetsmålen redovisas i bilaga 1.

En bedömning av hovrätternas resultat och utveckling

Hovrätterna uppnådde totalt sett verksamhetsmålet för tvistemål fram till beslut om PT. De båda andra verksamhetsmålen uppnåddes inte. Omloppstiderna för tvistemål fram till beslut om PT och tvistemål med beviljat PT-beslut försämrades medan den var oförändrad för brottmål. Spridningen mellan hovrätterna avseende samtliga verksamhetsmål ökade under året. För tvistemål där PT beviljats ökade spridningen kraftigt.

Måltillströmningen och de avgjorda målen ökade och den genomsnittliga förhandlingstiden för brottmål och tvistemål ökade något jämfört med föregående år. Detta har lett till en tyngre arbetsbelastning. Samtidigt minskade andelen avgjorda förtursmål något vilket, i marginell mån, påverkat arbetsbelastningen i lättande riktning. Balansläget försämrades relativt kraftigt och även överbalansen steg. Vid 2021 års utgång var den totala överbalansen ca 1 500 mål jämfört med ca 1 100 mål 2020. Målsättningen om en rimlig balansnivå bedöms därför inte ha uppnåtts.

Arbetsproduktiviteten, definierad som antalet avgjorda mål per årsarbetskraft, förbättrades jämfört med föregående år, från 45 till 46 mål. Antalet avgjorda mål ökade med 7 procent medan antalet årsarbetskrafter ökade från 684 till 717.

Kostnadsproduktiviteten, definierad som kostnader för avgjorda mål, var i princip oförändrad under 2021 i jämförelse med föregående år. Styckkostnaderna uppdelat på olika målkategorier redovisas i bilaga 2.

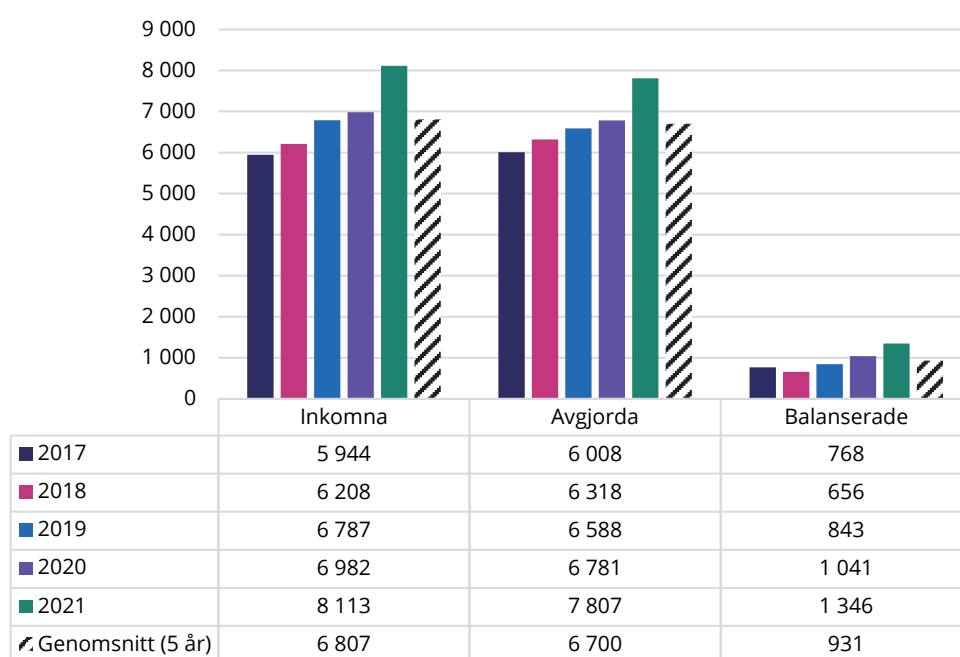
Högsta domstolen

Tabell 23 Högsta domstolen

	2019	2020	2021
Avgjorda mål per årsarbetskraft	78	83	91
Genomsnittlig styckkostnad för ett mål (kr)	18 357	20 069	18 326

Målutvecklingen

Diagram 12 Inkomna, avgjorda och balanserade mål vid Högsta domstolen 2017–2021

Under den senaste femårsperioden har Högsta domstolen haft ett genomsnitt om ca 6 800 inkomna mål per år. Under 2021 fortsatte inkomna mål att öka och låg på den högsta nivån under femårsperioden. I förhållande till genomsnittet av perioden ökade antal inkomna mål kraftigt, med nära 19 procent. Även antalet avgjorda mål ökade under 2021 och i förhållande till genomsnittet för perioden ökade antalet med närmare 17 procent. Men eftersom det avgjordes färre mål än vad som kom in under året ökade också balanserna. De senaste tre åren har balanserna ökat årligen och ligger nu ca 45 procent över snittet för femårsperioden.

Det totala antalet balanserade mål i förhållande till det årliga målinflödet var 17 procent 2021, vilket var en ökning jämfört med 2020 då nivån var 15 procent.

Tabell 24 Inkomna, avgjorda och balanserade mål vid Högsta domstolen

Utveckling per målkategori	2019	2020	2021	Förändring 2020–2021	
Inkomna mål				Antal	%
Twistemål	277	215	257	42	20 %
Brottmål	2 045	2 236	2 650	414	19 %
Övriga mål	4 465	4 531	5 206	675	15 %
Summa totalt	6 787	6 982	8 113	1 131	16 %
Avgjorda mål				Antal	%
Twistemål	298	219	245	26	12 %
Brottmål	2 000	2 156	2 591	435	20 %
Övriga mål	4 290	4 406	4 971	565	13 %
Summa totalt	6 588	6 781	7 807	1 026	15 %
Balanserade mål				Antal	%
Twistemål	78	74	89	15	20 %
Brottmål	189	268	327	59	22 %
Övriga mål	576	699	930	231	33 %
Summa totalt	843	1 041	1 346	305	29 %

Antalet inkomna och avgjorda mål ökade kraftigt vid Högsta domstolen under 2021 och var på de högsta nivåerna under 2000-talet. Inkomna mål ökade för samtliga målkategorier.

Högsta domstolen avgjorde fler mål under 2021 jämfört med föregående år. Avgjorda mål ökade inom samtliga målkategorier och även detta år stod brottmål för den största procentuella ökningen.

Antalet inkomna mål var dock fler än antalet avgjorda mål vilket innebar fortsatt ökade balanser. Balanserna ökade mycket kraftigt under 2021 och den målkategori som ökade mest var övriga mål. Sedan 2019 har balanserna ökat med 60 procent. Vid årets utgång var dock de flesta balanserade mål förhållandevis nyinkomna, vilket innebar att åldersstrukturen var relativt oförändrad.

Tabell 25 Avgjorda mål vid Högsta domstolen

	2019	2020	2021
Avgjorda mål som beviljats PT	119	135	140
Avgjorda mål som ej har beviljats PT	5 575	5 934	6 855
Avgjorda mål som ej omfattas av PT (resningar m.m.)	894	712	812
Summa avgjorda mål	6 588	6 781	7 807

Av de mål som Högsta domstolen avgör är målen som avgörs efter beviljat prövningstillstånd (PT) i de allra flesta fall de mest arbetskrävande. Dessa mål utgör Högsta domstolens huvuduppgift som prejudikatinstans. Trots att dessa mål utgör en liten del av det totala antalet mål har de stor betydelse för domstolens arbetsbelastning.

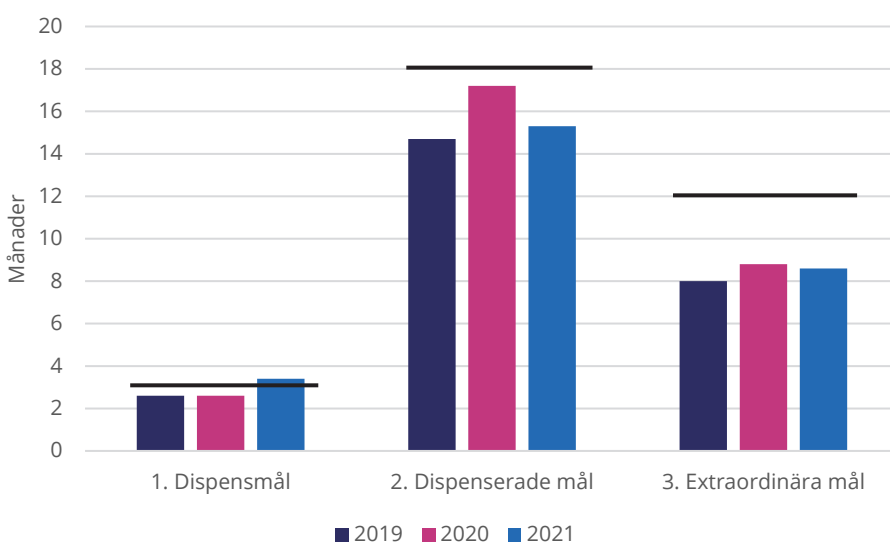
Under 2021 ökade antalet avgjorda mål som beviljats PT. Även antalet avgjorda mål som inte beviljats PT och avgjorda mål som inte omfattas av krav på PT ökade.

Verksamhetsmål

Högsta domstolen ska årligen sätta egna verksamhetsmål. När det gäller handläggningstider uppställs olika mål för dispensmål (frågan om PT), dispenserade mål (mål som beviljats PT) och extraordinära mål (resning, domvillå och återställande av försutten tid). För respektive kategori sätts ett mål för 90:e percentilen och målen sätts för samtliga avgjorda mål, exkl. vissa förtursmål, oavsett om det handlar om brottmål, tvistemål eller övriga mål.

Högsta domstolen uppfyllde samtliga verksamhetsmål avseende handläggningstider för 2021 förutom 90:e percentilen för dispensmål. Resultatet för 90:e percentilen per verksamhetsmål åskådliggörs i diagrammet nedan och i tabellform i bilaga 1.

Diagram 13 Högsta domstolens uppfyllelse av verksamhetsmål (90:e percentilen)

För dispensmålen var målsättningen att det inte ska ta längre tid än tre månader från att dispensmålet kommer in fram till dess att beslut fattas i PT-frågan. Utfallet för 2021 var 3,4 månader, vilket var en ökning med 0,8 månader jämfört med föregående år.

Under 2021 beviljades 151 mål prövningstillstånd vilket var en kraftig ökning jämfört med 2020 (122 mål) och 2019 (128 mål). För dispenserade mål är målsättningen att de inte ska ta längre tid än 18 månader att avgöra. Resultatet förbättrades under 2021 och blev 15,3 månader jämfört med 17,2 månader föregående år, en minskning med 1,9 månader.

För extraordinära mål är målsättningen att de inte ska ta längre tid än 12 månader att avgöra. Resultatet 2021 blev 8,6 månader och domstolen uppnådde väl sin målsättning.

Domstolen uppställer även ett riktmärke att meddela 100 refererade prejudikat per år. Under 2021 meddelades 101 prejudikat och därmed uppnåddes riktmärket. Detta var en ökning sedan både 2020 och 2019 då 93 respektive 87 prejudikat meddelades.

En bedömning av Högsta domstolens resultat och utveckling

Högsta domstolen uppnådde samtliga målsättningar för 90:e percentilen gällande handläggningstiderna förutom för dispensmålen. Omloppstiden för dispenserade mål minskade jämfört med föregående år. Högsta domstolen uppnådde dessutom sitt eget satta riktmärke att meddela 100 prejudikat. Pandemin påverkade måluppfyllelsen i ganska liten utsträckning, tack vare digitaliseringen. Vissa föredragningar och förhandlingar fick ställas in, men inte i så stort antal.

Måltillströmningen ökade kraftigt för samtliga målkategorier under det senaste året i kombination med att antalet avgjorda mål också ökade stort. Antalet avgjorda mål där PT beviljats ökade, ändå förbättrades omloppstiden för dispenserade mål. Trots hårt arbete och den effektivitetsvinst som digitaliseringen av målhanteringen inneburit för domstolen ökade balanserna mycket kraftigt. För Högsta domstolen görs ingen beräkning av överbalansen. Balansnivån bedöms ändå som rimlig eftersom målen i stort sett har kunnat avgöras inom tidsgränsen för de satta verksamhetsmålen. Balansökningarna kan dock innebära att målsättningarna blir svårare att nå framöver.

Arbetsbelastningen bedöms ha legat på en högre nivå 2021 än 2020. Arbetsproduktiviteten, definierad som antalet avgjorda mål per årsarbetskraft, förbättrades under 2021. Antalet avgjorda mål per årsarbetskraft uppgick till 91, vilket var en ökning jämfört med 2020. Antalet avgjorda mål ökade med 15 procent och antalet årsarbetskrafter ökade från 82 till 86.

Kostnadsproduktiviteten, definierad som kostnader för avgjorda mål, förbättrades under 2021. Styckkostnaden för ett genomsnittligt avgjort mål minskade med nio procent 2021 jämfört med föregående år. Styckkostnaderna redovisas i bilaga 2.

Lagrådet

Högsta domstolen utför även administrativa uppgifter åt Lagrådet. I Lagrådet ingår aktiva och före detta justitieråd från Högsta domstolen och Högsta förvaltningsdomstolen. Lagrådet har till uppgift att yttra sig över lagförslag. Lagrådets kostnader ingår inte i Högsta domstolens budget. Personalkostnaderna uppgick under 2021 till cirka 14 mnkr, vilket var en ökning med 2 mnkr och berodde på fler inlånade justitieråd under året.

Förvaltningsrätterna

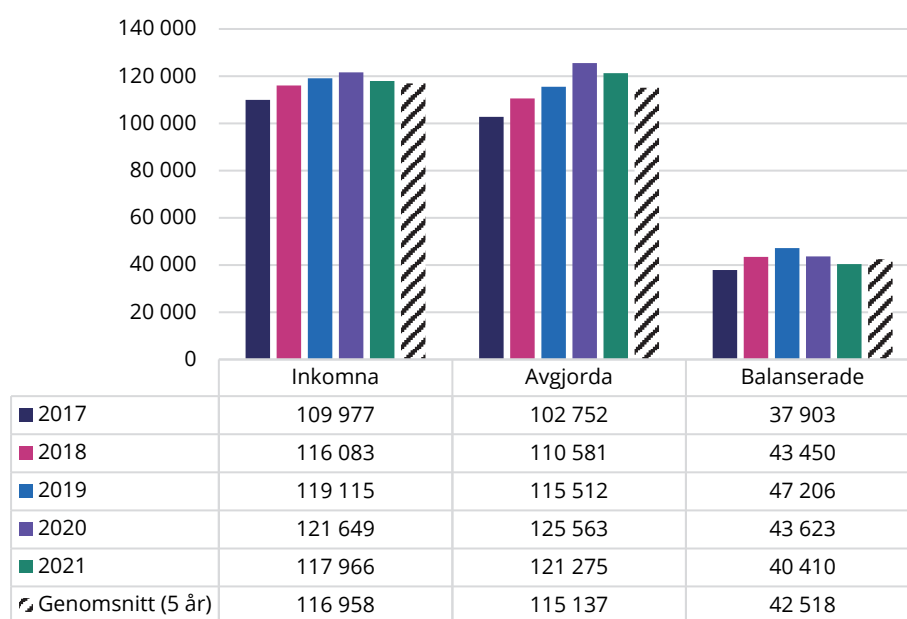
I de inledande avsnitten redovisas målutvecklingen och resultat i förvaltningsrätterna exkl. migrationsmål. Migrationsdomstolarna beskrivs avslutningsvis i ett separat avsnitt.

Tabell 26 Förvaltningsrätterna exkl. migrationsmål

	2019	2020	2021
Antal förvaltningsrätter	12	12	12
Avgjorda mål per årsarbetskraft	139	147	144
Andelen mål som avgjorts med muntlig förhandling	16 %	15 %	16 %
Andelen avgjorda förtursmål	18 %	17 %	18 %
Genomsnittlig styckkostnad för ett mål (kr)	8 185	7 448	8 118

Målutvecklingen

Diagram 14 Inkomna, avgjorda och balanserade mål vid förvaltningsrätterna 2017–2021, exkl. migrationsmål

Under den senaste femårsperioden har förvaltningsrätterna haft ett genomsnitt om nära 117 000 inkomna mål. Antal inkomna mål har ökat under en rad år och var 2020 på den högsta nivån under 2000-talet. I förhållande till 2020 så minskade antal inkomna mål under 2021, men inflödet var fortsatt på höga nivåer.

Likaså minskade antalet avgjorda mål 2021, dock från rekordhöga nivåer. Även om nio av tolv förvaltningsrätter minskade sitt målagörande jämfört med 2020 så avgjorde förvaltningsrätterna totalt sett fler mål än vad som kom in under året.

Den fortsatt höga avgörandetakten bidrog till att antalet balanserade mål minskade för andra året i rad. Antal balanserade mål var därmed de lägsta sedan 2017. Den samlade målbalansen uppgick till 34 procent av antalet inkomna mål 2021, i jämförelse med 36 procent under 2020.

Tabell 27 Inkomna, avgjorda och balanserade mål vid förvaltningsrätterna

Utveckling per målkategori	2019	2020	2021	Förändring 2020-2021	
Inkomna mål				Antal	%
Skattemål	9 062	7 697	7 141	-556	-7 %
Trängselskattemål	566	328	239	-89	-27 %
Socialförsäkringsmål	18 242	17 489	14 601	-2 888	-17 %
- varav ers. för kostn. av vård i annat EU-land	2 208	700	149	-551	-79 %
Mål enl. socialtjänstlagen	30 434	33 517	27 381	-6 136	-18 %
Psykiatrimål	14 511	14 633	14 842	209	1 %
LVU-mål	5 280	5 401	5 387	-14	0 %
LVM-mål	1 285	1 253	1 181	-72	-6 %
LOU-mål	3 111	3 594	2 509	-1 085	-30 %
Mängdmål	10 273	10 618	9 626	-992	-9 %
Övriga mål	26 351	27 119	35 059	7 940	29 %
- varav beslut av TVV enl lag om korttidsarbete	0	1 692	10 381	8 689	514 %
Summa exkl. migrationsmål	119 115	121 649	117 966	-3 683	-3 %
Migrationsmål	57 645	70 110	59 970	-10 140	-14 %
Summa inkl. migrationsmål	176 760	191 759	177 936	-13 823	-7 %
Avgjorda mål				Antal	%
Skattemål	9 386	8 032	7 749	-283	-4 %
Trängselskattemål	625	352	240	-112	-32 %
Socialförsäkringsmål	16 165	18 356	17 825	-531	-3 %
- varav ers. för kostn. av vård i annat EU-land	1 729	920	885	-35	-4 %
Mål enl. socialtjänstlagen	29 710	34 117	27 961	-6156	-18 %
Psykiatrimål	14 561	14 594	14 840	246	2 %
LVU-mål	5 212	5 368	5 327	-41	-1 %
LVM-mål	1 280	1 252	1 183	-69	-6 %
LOU-mål	3 024	3 616	2 756	-860	-24 %
Mängdmål	9 908	10 990	9 931	-1 059	-10 %
Övriga mål	25 641	28 886	33 463	4 577	16 %
- varav beslut av TVV enl lag om korttidsarbete	0	1 508	7 364	5 856	388 %
Summa exkl. migrationsmål	115 512	125 563	121 275	-4 288	-3 %
Migrationsmål	64 543	70 623	62 733	-7 890	-11 %
Summa inkl. migrationsmål	180 055	196 186	184 008	-12 178	-6 %
Balanserade mål				Antal	%
Skattemål	5 622	5309	4 761	-548	-10 %
Trängselskattemål	70	46	45	-1	-2 %
Socialförsäkringsmål	14 711	13 907	10 700	-3 207	-23 %
- varav ers. för kostn. av vård i annat EU-land	1 015	793	58	-735	-93 %
Mål enl. socialtjänstlagen	9 389	8 819	8 231	-588	-7 %
Psykiatrimål	283	316	317	1	0 %
LVU-mål	756	792	857	65	8 %
LVM-mål	57	58	56	-2	-3 %
LOU-mål	858	854	610	-244	-29 %
Mängdmål	2 519	2 188	1 883	-305	-14 %
Övriga mål	12 941	11 334	12 950	1 616	14 %
- varav beslut av TVV enl lag om korttidsarbete	0	184	3 201	3 017	1 640 %
Summa exkl. migrationsmål	47 206	43 623	40 410	-3 213	-7 %
Migrationsmål	14 128	13 652	10 910	-2 742	-20 %
Summa inkl. migrationsmål	61 334	57 275	51 320	-5 955	-10 %

Elva av tolv förvaltningsrätter uppvisade ett vikande målinflöde jämfört med de rekordhög nivåerna under 2020 och minskningen rörde de flesta målkategorier. Inkomna mål minskade trots ett ökat inflöde av pandemi-relaterade mål, främst ett mycket högt antal inkomna mål rörande stöd vid korttidsarbete. Exkluderas denna måltyp var inkomna mål drygt 107 500 mål, en minskning med drygt 10 procent jämfört med året innan.

Trenden med minskat inflöde av skattemål fortsatte under 2021 och antalet mål har mer än halverats under de senaste tio åren. Den enskilt största måltypen, inkomsttaxering, fortsatte att minska ytterligare.

Socialförsäkringsmål är en målkategori vars inflöde normalt varierar en del mellan åren, starkt kopplat till Försäkringskassans utfall. Efter att ha legat på förhållandevist höga nivåer de senaste åren bl.a. orsakat av inflöde av s.k. hyperhidros mål (mål rörande ersättning för kostnader till följd av vård i annat land), minskade antalet mål 2021 åter kraftigt. Den enskilt största måltypen, sjukpenning, har de senaste åren legat på förhållandevist höga nivåer. Måltypen stod för drygt en tredjedel av inflödet 2021 trots att inkomna mål rörande denna måltyp minskade med närmare 30 procent. Även den näst största måltypen, mål rörande sjuk- och aktivitetsersättning, minskade och har nästintill halverats på bara två år. I motsatt riktning går mål rörande arbetsmarknadspolitiska insatser som ökat mycket kraftigt de senaste åren. Även mål rörande lagen om arbetslöshetsförsäkring fortsatte att öka. Sannolikt har pandemin påverkat båda dessa måltypers utveckling.

Mål enligt socialtjänstlagen har uppvisat en stor ökning de senaste åren. Under 2021 vände antalet mål nedåt och minskningen var kraftig och kunde ses vid samtliga förvaltningsrätter. Tänkbara förklaringar kan vara en något generösare bedömning hos kommunerna under pandemin, tydligare regler i socialtjänstlagen från 2021 om vad som krävs för att få ekonomiskt bistånd, ökat antal som studerar, förstärkt A-kassa med generösare kvalificeringsregler, olika statliga stöd under pandemin såsom bostadstillägg och fler personer som försörjs genom sjukförsäkringssystemet istället för ekonomiskt bistånd. Dessutom kan en minskad invandring de senaste åren ha bidragit, i kombination med att de många personer som kommit till landet de senaste åren nu har annan försörjning.

De mål som betecknas som förtursmål; LVU-, LVM- och psykiatrimål, ligger normalt relativt stabilt mellan åren, så även 2021. LVU-målen låg fortsatt på historiskt höga nivåer, dock oförändrat antal sedan förra året. Tänkbara förklaringar till den långsiktiga ökningen kan vara ett stort politiskt fokus att motverka kriminalitet bland unga, fokus på barns rättigheter, ökande psykisk ohälsa, utanförskap, hedersproblematik och missbruksproblematik. Även den stora ökning av antalet ensamkommande barn som skedde under den stora flyktingvågen har påverkat ökningen av LVU-mål.

Antalet LOU-mål minskade till de lägsta nivåerna på många år efter det förhållandevist höga inflödet 2020 delvis orsakat av ett antal seriemål. Utvecklingen för antalet LOU-mål påverkas starkt av seriemål som inkommer vissa år och även av enskilda domar från EU-domstolen som vissa år kan ge upphov till många överprövningsmål. Pandemin kan ha inneburit att färre upphandlingar än vanligt annonserats och att icke nödvändiga upphandlingar skjutits upp. Ytterligare en tänkbar förklaring till minskningen kan

vara en ökning av den allmänna kunskapsnivån gällande offentlig upphandling. Det finns numera en rad aktörer på upphandlingsområdet, bl.a. Upphandlingsmyndigheten, med syfte att stödja upphandlande organisationers inköpsarbete. Det kan medföra att brister upptäcks i ett tidigt skede och åtgärdas utan att de behöver hamna i domstol men också genom att tvister kan lösas genom dialog i stället för i domstol.

Även antalet mängdmål minskade under 2021. Bland annat minskade antal mål rörande indragna körkort, något som sannolikt kan kopplas till minskad trafik och minskade nykterhetskontroller av Polisen under pandemin. Även mål rörande folkbokföring har minskat, vilket skulle kunna hänga samman med minskad invandring.

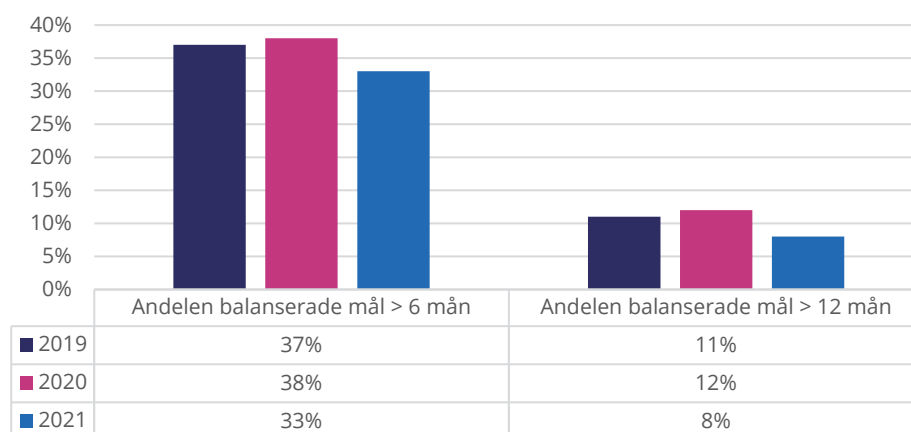
Den mycket kraftiga målökningen i kategorin övriga mål var den främsta anledningen till att antalet mål vid förvaltningsrätt inte minskade mer på totalen under 2021. Ett antal pandemirelaterade måltyper ligger bakom det höga inflödet. Främst rör det mål från Tillväxtverket rörande stöd vid korttidsarbete som under främst våren inkom i stort antal till Förvaltningsrätten i Stockholm. Totalt inkom närmare 10 400 av dessa mål under året. Till det kan läggas ytterligare närmare 1 400 mål rörande statligt stöd med anledning av coronapandemin och mål rörande omställningsstöd.

I takt med minskat målinflöde minskade också antalet avgjorda mål under året. Minskningen kan ses vid en rad målkategorier men antal avgjorda mål hölls uppe på totalen till följd av högt antal avgjorda mål rörande korttidsarbete.

Även för de balanserade målen minskade nivåerna i de flesta målkategorier. Balanserade mål minskade också vid en merpart av förvaltningsrätterna, vid vissa av dem mycket kraftigt.

Överbalansberäkningarna uppdaterades under 2021, mer om överbalans kan läsas i avsnittet *Målutveckling*. Utifrån de nya nivåerna för optimal arbetsbalans, 35 procent av inkomna mål, uppvisade förvaltningsrätterna en underbalans om -878 mål att jämföra med en överbalans om 1 046 mål vid utgången av 2020. Åtta av tolv förvaltningsrätter hade underbalans varav den var störst vid Förvaltningsrätten i Stockholm som fått in många mål under 2021 men där exempelvis en stor andel av målen rörande korttidsarbete avgjorts och inte återfinns i balans.

Diagram 15 Andelen balanserade mål äldre än sex och tolv månader vid förvaltningsrätterna exkl. migrationsmål

Åldersstrukturen förbättrades bland balanserade mål under 2021, både vad avser mål äldre än sex respektive tolv månader. Andelen mål äldre än sex månader bland de olika målkategorierna skiljde sig kraftigt åt där socialförsäkringsmålen dominerade med 40 procent av balansen. Närmare hälften av samtliga balanserade socialförsäkringsmål var äldre än sex månader och närmare två tredjedelar av samtliga skattemål var äldre än sex månader.

Tabell 28 Överklagande- och ändringsfrekvens

	2019	2020	2021
Överklagandefrekvens	21 %	20 %	21 %
Ändringsfrekvens	12 %	12 %	12 %

Överklagandefrekvensen, dvs. andelen mål som överklagats till kammarrätt, var i nivå med de två föregående åren. Ändringsfrekvensen, dvs. andelen mål som ändrades av kammarrätten, var även den i nivå med de två föregående åren. Tolv procent är historiskt sett en låg nivå, andelen ökar vissa år och då ofta för att en enskild målkategori eller måltyp drar upp ändringsfrekvensen. Ändringsfrekvensen skiljer sig mycket åt mellan de olika målkategorierna där förtursmål generellt har låg ändringsfrekvens och där skattemål vanligtvis har den högsta. En fjärdedel av skattemålen ändrades under 2021, en ökning jämfört 2020 men i paritet med de senaste årens utfall.

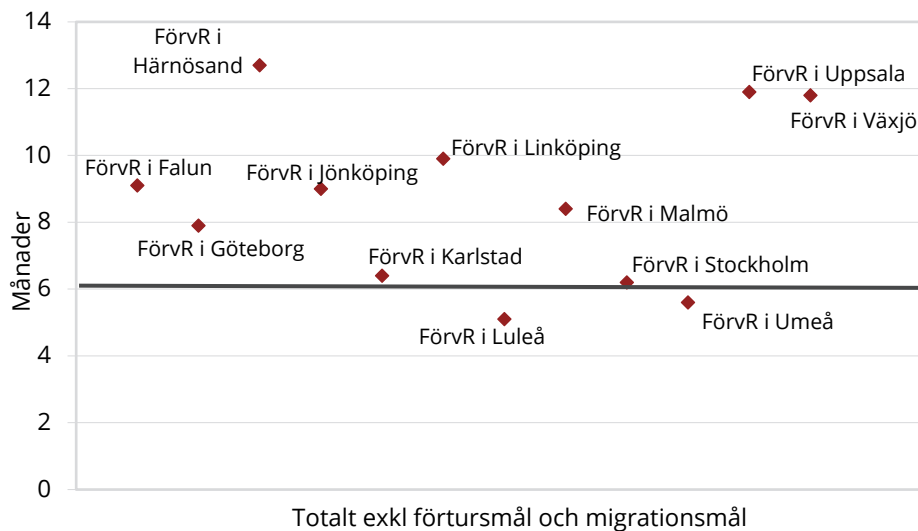
Verksamhetsmål och skillnader i resultat

REGERINGENS VERKSAMHETSMÅL FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTERNA:

- av målen i förvaltningsrätt, exkl. förturs- och migrationsmål, ska 75 procent ta högst sex månader att avgöra.

Efter att ha ökat fyra år i rad minskade omloppstiden vid förvaltningsrätterna under 2021, med 0,3 månader, till 7,8 månader. Fortsatt var domstolsslaget därmed en bit från regeringens verksamhetsmål och endast landets två minsta förvaltningsrätter nådde målsättningen om sex månader. Skillnaderna mellan målkategorierna var stor, där skatte- och socialförsäkringsmål uppvisade de längsta omloppstiderna på ca 13–14 månader. Försvårande under 2021 var att andelen avgjorda mål enligt socialtjänstlagen minskade, dessa mål avgörs i stor utsträckning under sex månader och bidrar till att hålla nere den totala omloppstiden. Bortsett från målkategorin övriga mål var förändringarna för de olika målkategoriernas utfall små jämfört 2020. Då antal avgjorda mål rörande måltypen om stöd vid korttidsarbete var stort, närmare 7 400 mål, påverkade dessa mål både utfallet för målkategorin övriga mål och totalresultatet. Exkluderas denna måltyp var omloppstiden 8,2 månader, i paritet med 2020.

Diagram 16 Förvaltningsrätternas uppfyllelse av regeringens verksamhetsmål 2021

Förvaltningsrätternas omloppstider varierade mellan 5,6 och 12,7 månader, en minskad spridning jämfört 2020. Sju förvaltningsrätter minskade sin omloppstid under året. Den enda förvaltningsrätt som uppnådde regeringens verksamhetsmål under 2020, Förvaltningsrätten i Stockholm, hade nu ett resultat strax över sex månader. De många målen rörande korttidsarbete bidrog till detta då de drog upp domstolens omloppstid över regeringens

verksamhetsmål. Åldersstrukturen för balanserade mål vad avser regeringens verksamhetsmål förbättrades under året och det är positivt för den framtida utvecklingen av omloppstiderna.

Domstolsverket har i en enkät till domstolarna efterfrågat vilka orsaker som påverkat måluppfyllelsen. Ett flertal domstolar lyfte att de senaste årens kraftiga måltillströmning som medfört ökande balansnivåer nu gett tillfälligt stigande omloppstider då balanserna började avarbetas under året. Förvaltningsrätten i Stockholm lyfte det höga inflödet och arbetet med att hantera de många målen rörande korttidspermitteringar. Vakanser, rekryteringssvårigheter och sjukskrivningar hade försvårat att nå verksamhetsmålen och enstaka domstolar lyfte ekonomiska begränsningar. Ett par av migrationsdomstolarna påtalade att de fortsatt många migrationsmålen i balans påverkat arbetet med att avgöra de allmänna målen. De domstolar som uppnådde regeringens verksamhetsmål under året menar att den vikande måltillströmningen och en allt mer digitaliserad målhantering bidragit. Flertal domstolar anser att pandemin sammantaget endast påverkat utfallet för omloppstiderna i viss grad. Förvaltningsrätterna har muntlig förhandling i betydligt mindre omfattning än allmän domstol vilket medfört en mindre sårbarhet vad avser att ställa in förhandlingar. Bidragande till upplevelsen att pandemin inte sammantaget medfört negativa konsekvenser var att den också medfört en del positivt såsom påskyndad digital utveckling, förhandlingar har kunnat hållas på länk och minskat resande.

En bedömning av förvaltningsrätternas resultat och utveckling

Förvaltningsrätterna sammantaget uppnådde fortsatt inte regeringens verksamhetsmål. Omloppstiderna utvecklades dock i positiv riktning för första gången på flera år och en majoritet av domstolarna minskade sin omloppstid. Fortsatt uppnådde inte en majoritet av förvaltningsrätterna målsättningen, även om antalet ökade under året, dock minskade spridningen mellan domstolarnas omloppstider. En lägre nivå av balanserade mål och förbättrad åldersstruktur bidrog till utvecklingen men även förändringar i målstrukturen, som dock inte enbart underlättat. Förbättringen av balansens åldersstruktur utgör en förutsättning för att ytterligare sänka omloppstiden kommande år.

Inkomna och avgjorda mål minskade under året från rekordhöga nivåer vid förvaltningsrätterna. Antalet var dock fortsatt på höga nivåer och avgjorda mål översteg inflödet vilket medförde ytterligare minskat antal balanserade mål. Förvaltningsrätterna gick ut 2021 med en underbalans till skillnad från året innan. De många målen rörande korttidsarbete bidrog delvis till det sammantaget positiva utfallet men samtidigt hade en majoritet av förvaltningsrätterna en underbalans. Mot bakgrund av de sänkta nivåerna av balanserade mål, förbättrad åldersstruktur och underbalans bedöms målsättningen för en rimlig balansnivå vara uppnådd.

Arbetsproduktiviteten, definierad som antalet avgjorda mål per årsarbetskraft, försämrades 2021 jämfört med föregående år, från 147 till 144

mål. Antalet avgjorda mål minskade med tre procent och antalet årsarbetskrafter minskade från 852 till 841.

Kostnadsproduktiviteten, definierad som kostnader för avgjorda mål, försämrades under 2021. Styckkostnaden för ett genomsnittligt avgjort mål ökade med nio procent jämfört med föregående år. Styckkostnaderna uppdelat på olika målkategorier redovisas i bilaga 2.

Migrationsdomstolarna

Förvaltningsrätterna i Stockholm, Göteborg, Malmö och Luleå är migrationsdomstolar.

Tabell 29 Förvaltningsrätterna migrationsmål

	2019	2020	2021
Antal migrationsdomstolar	4	4	4
Avgjorda migrationsmål per årsarbetskraft	83	116	109
Andelen mål som avgjorts med muntlig förhandling	9 %	4 %	4 %
Genomsnittlig styckkostnad för ett mål (kr)	13 698	10 270	10 989

I projektet ”Målökningar i Migrationsdomstolarna” påbörjades under 2016 samordnade insatser för att underlätta för migrationsdomstolarna att hantera den då kraftigt ökande måltillströmningen. Projektet har löpt på under ett antal år och fortsatte under 2021 men numera med fokus att ställa om verksamheten till ett minskat målinflöde och en minskad anslagsnivå.

Under året fortsatte överlämning av mål mellan migrationsdomstolarna för att gemensamt ta tillvara resurserna och hjälpas åt att minska balansnivåerna av migrationsmål. Totalt överlämnades drygt 660 migrationsmål², från Förvaltningsrätten i Göteborg till förvaltningsrätterna i Stockholm och Luleå. Antalet var något lägre än de två senaste åren. På grund av att den tillfälliga lagen upphörde som gav migrationsdomstolarna möjlighet att lämna över allmänna mål till andra förvaltningsrätter, överlämnades inga sådana mål under året, något som annars gjorts de senaste åren.

² Överlämnade mål dubbelräknas i statistiken, dvs. registreras både som inkomna och avgjorda vid ursprungsdomstol och mottagande domstol.

Tabell 30 Inkomna, avgjorda och balanserade mål vid migrationsdomstolarna

Utveckling per målkategori	2019	2020	2021	Förändring 2020-2021	
Inkomna mål				Antal	%
Avlägsnandemål asyl	10 879	11 444	7 033	- 4 411	-39 %
-varav ensamkommande barn	152	140	54	-86	-61 %
-varav efter ny prövning enl. 12 kap 19§	854	968	717	-251	-26 %
Omedelbar verkställighet	870	815	766	-49	-6 %
Uppehållstillstånd, avlägsnandemål ej asyl, statusförklaringar	13 087	13 562	11 918	-1 644	-12 %
-varav uppehållstillstånd	9 188	9 300	8 471	-829	-9 %
-varav avlägsnandemål ej asyl	2 573	3 202	2 551	-651	-20 %
-varav statusförklaringar	1 326	1 060	896	-164	-15 %
Verkställighetsmål	2 738	2 640	1 876	-764	-29 %
Medborgarskapsmål	1 847	2 570	3 036	466	18 %
Viseringsmål	9 188	1 864	1 431	-433	-23 %
Övriga migrationsmål	19 036	37 215	33 910	- 3 305	-9 %
-varav mål rörande dröjsmålstalan	15 030	33 579	30 966	-2 613	-8 %
Summa migrationsmål	57 645	70 110	59 970	- 10 140	-14 %
Avgjorda mål				Antal	%
Avlägsnandemål asyl	17 143	12 043	9 236	-2 807	-23 %
-varav ensamkommande barn	154	142	69	-73	-51 %
-varav efter ny prövning enl. 12 kap 19§	776	835	828	-7	-1 %
Omedelbar verkställighet	863	824	766	-58	-7 %
Uppehållstillstånd, avlägsnandemål ej asyl, statusförklaringar	14 339	12 871	12 720	-151	-1 %
-varav uppehållstillstånd	10 171	8 642	9 081	439	5 %
-varav avlägsnandemål ej asyl	2 644	2 948	2 719	-229	-8 %
-varav statusförklaringar	1 524	1 277	920	-357	-28 %
Verkställighetsmål	2 779	2 652	1 895	-757	-29 %
Medborgarskapsmål	1 684	2 515	2 410	-105	-4 %
Viseringsmål	9 244	2 214	1 448	-766	-35 %
Övriga migrationsmål	18 491	37 504	34 258	-3 246	-9 %
-varav mål rörande dröjsmålstalan	14 223	33 907	31 117	-2 790	-8 %
Summa migrationsmål	64 543	70 623	62 733	-7 890	-11 %
Balanserade mål				Antal	%
Avlägsnandemål asyl	6 911	6 344	4 158	-2 186	-34 %
-varav ensamkommande barn	26	23	7	-16	-70 %
-varav efter ny prövning enl. 12 kap 19§	257	392	290	-102	-26 %
Omedelbar verkställighet	26	22	23	1	5 %
Uppehållstillstånd, avlägsnandemål ej asyl, statusförklaringar	5 001	5 702	4 918	-784	-14 %
-varav uppehållstillstånd	3 136	3 802	3 199	-603	-16 %
-varav avlägsnandemål ej asyl	1 211	1 463	1 301	-162	-11 %
-varav statusförklaringar	654	437	418	-19	-4 %
Verkställighetsmål	70	57	39	-18	-32 %
Medborgarskapsmål	481	536	1 161	625	117 %
Viseringsmål	407	57	40	-17	-30 %
Övriga migrationsmål	1 232	934	571	-363	-39 %
- varav mål rörande dröjsmålstalan	826	498	347	-151	-30 %
Summa migrationsmål	14 128	13 652	10 910	-2 742	-20 %

Antalet inkomna mål minskade inom de flesta måltyperna under året och även det totala inflödet minskade, trots ett fortsatt stort inflöde av mål rörande dröjsmålstalan inom målgruppen övriga migrationsmål. Dessa mål är juridiskt enkla att hantera men kräver mycket resurser av registratur och arkiv. Antal inkomna migrationsmål var de näst högsta sedan migrationsdomstolarnas bildande. Exkluderas mål rörande dröjsmålstalan var dock inflödet det lägsta sedan 2015.

Avlägsnandemålen rörande asyl är den mest arbets- och resurskrävande målgruppen. Inflödet minskade kraftigt under 2021 och var på nivåer som rädde innan de kraftiga ökningarna som startade 2016 till följd av flyktingkrisen.

Mål rörande uppehållstillstånd minskade under 2021. Antal mål ökade kraftigt efter införandet av lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige 2017. Antal inkomna mål 2021 ligger fortsatt på högre nivåer än innan införandet av lagen.

Antal verkställighetsmål minskade mycket kraftigt från höga nivåer. Medborgarskapsmålen var den enda målgrupp som ökade under året och var på rekordhöga nivåer.

Antal viseringsmål fortsatte minska och var på de lägsta nivåerna sedan målgruppen tillkom. Förklaringen är pandemin och de reserestriktioner den medfört. Viseringsmålen är precis som mål rörande dröjsmålstalan av enklare juridisk karaktär. Målen om dröjsmålstalan minskade något från de mycket höga nivåerna 2020 men är fortsatt många till antalet. Den markanta ökningen av mål rörande dröjsmålstalan hängde samman med ändringarna i förvaltningslagen från 1 juli 2018 med möjlighet att begära att myndighet avgör ärenden inom sex månader. I migrationsdomstolarnas fall rör det sig om begäran hos Migrationsverket rörande medborgarskapsärenden, detta då Migrationsverket haft långa handläggningstider i dessa ärenden. Genom överklagan kan Migrationsverket åläggas av domstol att avgöra ärendet skyndsamt. Nästan samtliga mål om dröjsmålstalan inkom till migrationsdomstolen i Malmö.

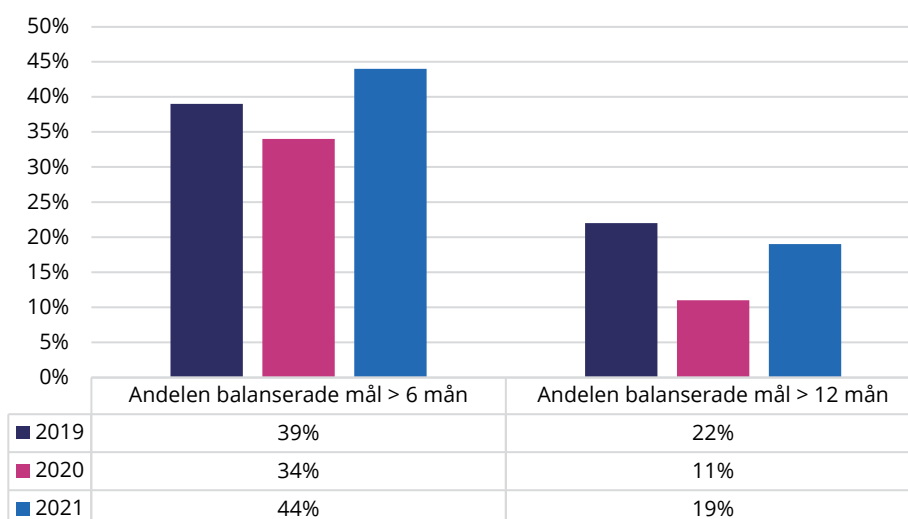
Precis som inkomna mål minskade de avgjorda målen från rekordhöga nivåer året dessförinnan. Exkluderas målen rörande dröjsmålstalan var nivåerna i paritet med utfallet 2016, dvs. lägre än de senaste årens nivåer. Till följd av minskat antal avgjorda avlägsnandemål asyl och högt antal avgjorda mål rörande dröjsmålstalan var andelen avgjorda migrationsmål med muntlig förhandling på fortsatt låga nivåer. Av de avgjorda migrationsmålen avgjordes ca fyra procent, efter muntlig förhandling, samma andel gällde för 2020. Det är främst i avlägsnandemål asyl som muntlig förhandling hålls. Av dessa mål avgjordes 25 procent efter muntlig förhandling under 2021, andelen var 21 procent föregående år.

Antal avgjorda migrationsmål översteg antal inkomna för fjärde året i rad vilket medförde ytterligare minskande balansnivåer. Antal balanserade mål minskade kraftigt och samtliga migrationsdomstolar minskade sina balanserade mål. De balanserade målen var fortsatt ojämnt fördelade mellan domstolarna, det gäller även avlägsnandemålen rörande asyl. Av knappa 4 200 asylmål i balans återfinns dryga hälften vid migrationsdomstolen i Göteborg. Medan övriga migrationsdomstolar numera närmar sig de nivåer

av balanserade asylmål som rådde innan den kraftiga målökningen, har Göteborg fortfarande en bra bit ner till de nivåerna. Domstolen har dock minskat sina balanserade asylmål med 27 procent under året. Migrationsdomstolarna i Malmö och Stockholm har i det närmaste halverat sin nivå av balanserade asylmål 2021. Den förstnämnda har även minskat sina nivåer av balanserade mål rörande uppehållstillstånd under året.

Utifrån nivån för optimal arbetsbalans, 17 procent av inkomna mål, minskade migrationsdomstolarnas överbalans under året. Fortsatt var skillnaden dock stor mellan migrationsdomstolarna där Göteborg och Malmö hade höga överbalanser medan Luleå och Stockholm låg kring optimal arbetsbalans. I detta får vägas in att målstrukturen delvis ser olika ut vid migrationsdomstolarna. Exempelvis förekommer medborgarskapsmål främst vid domstolen i Malmö. I överbalansberäkningen exkluderas numera mål rörande dröjsmålstalan.

Diagram 17 Andelen balanserade mål äldre än sex och tolv månader

Den stora inströmningen av mål de senaste åren, med ökande balanser som följd, har även gett en mycket kraftig försämring av åldersstrukturen. Både mål äldre än sex och tolv månader ökade, särskilt de sistnämnda som steg med drygt 600 mål. Fortsatt finns nästan samtliga mål äldre än sex månader vid migrationsdomstolarna i Göteborg och Malmö, främst den förstnämnda där även nästintill samtliga mål äldre än tolv månader finns. En stor majoritet av de äldre balanserade målen var avlägsnandemål asyl. Av balanserade asylmål var drygt 60 procent äldre än 6 månader. Att balanserade mål minskar är på sikt positivt för omloppstiderna men så länge det finns äldre mål i balans kommer omloppstiderna fortsatt ligga på höga nivåer, särskilt eftersom regeringens målsättning är satt vid 90 percentilen.

Tabell 31 Överklagandefrekvens och ändringsfrekvens

	2019	2020	2021
Överklagandefrekvens	31 %	23 %	21 %
Ändringsfrekvens	0,6 %	0,6 %	0,4 %

Överklagandefrekvensen, liksom ändringsfrekvensen, redovisas i ledet mellan migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen. Överklagandefrekvensen minskade tydligt under 2020 och fortsatte minska 2021, främst beroende på att mål om dröjsmålstalan inte är överklagningsbara. Avlägsnandemål överklagas i betydligt högre omfattning, under 2021 var andelen 58 procent vilket var i paritet med de två senaste årens utfall.

VERKSAMHETSMÅL OCH SKILLNADER I RESULTAT

REGERINGENS VERKSAMHETSMÅL FÖR MIGRATIONSDOMSTOLARNA:

- av målen i migrationsdomstolarna ska 90 procent av avlägsnandemål avseende ensamkommande barn ta högst två månader att avgöra,
- av övriga avlägsnandemål ska 90 procent ta högst fyra månader att avgöra,
- av verkställighetsmålen ska 90 procent ta högst en månad att avgöra och
- av övriga migrationsmål ska 90 procent ta högst fem månader att avgöra.

Under 2021 nåddes endast verksamhetsmålet för verkställighetsmål. Utfallet på 0,9 månader var oförändrat. Omloppstiden för övriga migrationsmål ökade något under 2021 och utfallet, 5,2 månader, var strax över regeringens målsättning om 5 månader. Tre domstolar nådde målsättningen för verkställighetsmål och två det för övriga migrationsmål under 2021. Antal mål rörande ensamkommande barn är numera mycket få, under 2021 avgjordes knappt 70 stycken. Enskilda mål kan då få stor påverkan på omloppstiden. Utfallet, 4,2 månader, var en minskning jämfört med 2020 men fortsatt drygt den dubbla omloppstiden jämfört med regeringens målsättning om två månader. Vad avser övriga avlägsnandemål asyl minskade omloppstiden men var fortsatt strax över 20 månader, dvs. långt från regeringens målsättning om 4 månader. Två av fyra migrationsdomstolar ökade omloppstiden under 2021. Omloppstiderna för detta verksamhetsmål skiljde sig fortsatt mycket kraftigt åt mellan migrationsdomstolarna, från knappa 8 månader till dryga 30 månader. Värt att nämna är att utfallet för omloppstiden för asylmål exkl. ensamkommande mätt vid 75 percentilen var cirka hälften av utfallet vid 90 percentilen. Medianomloppstiden var drygt fem månader. Det visar att äldre mål har stark påverkan på utfallet.

I den enkät som Domstolsverket sänt ut gällande måluppfyllelsen lyfter migrationsdomstolarna fram de senaste årens höga målinflöde, både av migrationsmål som allmänna mål, som orsaker till bristande uppfyllelse av regeringens verksamhetsmål. Detta har medfört ett större antal äldre mål i balans, något som får stark påverkan på omloppstiderna. Vidare lyfts de ekonomiska förutsättningarna, bristen på långsiktiga planeringsramar och att man varit tvungen dra ner på antalet årsarbetskrafter som försvårande. Vidare menar en migrationsdomstol att målsättningen satt

vid 90 percentilen är orealistisk att nå och borde sänkas till 75 percentilen. Vad avser pandemin bedöms den ha haft begränsad påverkan på utfallet för omloppstiderna.

EN BEDÖMNING AV MIGRATIONSDOMSTOLARNAS RESULTAT OCH UTVECKLING

Ett av fyra verksamhetsmål för migrationsdomstolarna uppnåddes under 2021. För två av verksamhetsmålen kortades omloppstiderna medan omloppstiden försämrades för ett verksamhetsmål och var oförändrat för ett. Vad avser asylmålen var migrationsdomstolarna långt från regeringens målsättning och spridningen mellan domstolarna var fortsatt mycket stor. Ett ökat antal och andel äldre mål i balans talar för att verksamhetsmålen inte kommer nås i det närmaste.

Inflödet av migrationsmål minskade under 2021, inte minst av de mest arbetskrävande målen rörande asyl. Även avgjorda migrationsmål minskade men översteg de inkomna för flertalet typer av migrationsmål. Detta medförde minskade nivåer av balanserade migrationsmål, bland annat minskade balanserade asylmål mycket kraftigt. Samtliga migrationsdomstolar minskade sina totala nivåer av balanserade migrationsmål, såväl som av asylmål. Fortsatt skiljer sig dock nivåerna av balanserade mål åt och antalet äldre mål i balans ökade och var mycket ojämnt fördelat mellan domstolarna. Även överbalansen var därmed ojämn, med två domstolar med kraftig överbalans. Sammantaget bedöms målsättningen om en rimlig balansnivå inte vara uppnådd och det riskerar ta lång tid innan regeringens verksamhetsmål om övriga asylmål uppnås med tanke på balansens åldersstruktur.

Arbetsproduktiviteten, definierad som antalet avgjorda mål per årsarbetskraft, försämrades jämfört med föregående år, från 116 till 109 mål. Antalet avgjorda mål minskade med 11 procent och antalet årsarbetskrafter minskade från 609 till 574. Minskningen beror på den fortsatta omställning som migrationsdomstolarna gjorde under året för att anpassa kostnaderna till kommande anslagsnivåer.

Kostnadsproduktiviteten, definierad som kostnader för avgjorda mål, försämrades under 2021. Styckkostnaden för ett genomsnittligt avgjort mål ökade med sju procent jämfört med föregående år. Styckkostnaderna uppdelat på olika målkategorier redovisas i bilaga 2.

Kammarrätterna

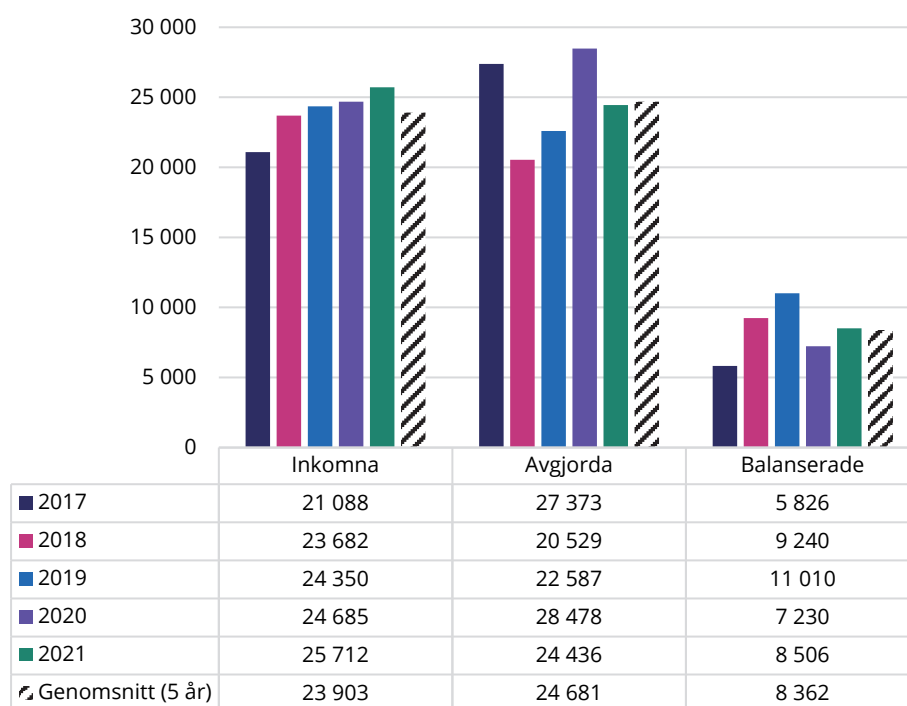
I de inledande avsnitten redovisas målutvecklingen och resultat i kammarrätterna exkl. migrationsmål. Migrationsöverdomstolen beskrivs avslutningsvis i ett separat avsnitt.

Tabell 32 Kammarrätterna exkl. migrationsmål

	2019	2020	2021
Antal kammarrätter	4	4	4
Avgjorda mål per årsarbetskraft	70	93	77
Andelen mål som avgjorts med muntlig förhandling	9 %	7 %	8 %
Andelen avgjorda förtursmål	21 %	18 %	23 %
Genomsnittlig styckkostnad för ett mål (kr)	18 670	14 452	17 487

Målutvecklingen

Diagram 18 Inkomna, avgjorda och balanserade mål vid kammarrätterna 2017–2021, exkl. migrationsmål

Under den senaste femårsperioden har kammarrätterna haft ett genomsnitt om cirka 24 000 inkomna mål per år. Antalet inkomna mål har ökat under alla år i perioden och var under 2021 högre än genomsnittet för femårsperioden.

Kammarrätterna har avgjort nära 25 000 mål per år i genomsnitt under den senaste femårsperioden. Antalet avgjorda mål minskade mycket kraftigt 2021 jämfört med föregående år och var något under snittet. Detta berodde på att det år 2020 avgjordes 4 700 mål rörande ersättning för kostnad av vård i annat EU-land, de s.k. hyperhidrosmålen. Genomsnittet påverkades dels av föregående års höga andel hyperhidrosmål men dels också av att

det även 2017 avgjordes ett mycket stort antal av dessa mål vid Kammarrätten i Stockholm.

Under 2021 ökade antalet balanserade mål kraftigt jämfört med föregående år, men var i nivå med snittet för femårsperioden. Den totala målbalsen i förhållande till antalet inkomna mål låg på 33 procent. 2020 var balansnivån 29 procent.

Tabell 33 Inkomna, avgjorda och balanserade mål vid kammarrätterna

Utveckling per målkategori	2019	2020	2021	Förändring 2020-2021	
Inkomna mål				Antal	%
Skattemål	2 828	2 521	2 317	-204	-8 %
Trängselskattemål	101	42	33	-9	-21 %
Socialförsäkringsmål	5 618	4 904	4 948	44	1 %
-varav ers. för kostn. av vård i annat EU-land	1 466	471	630	159	34 %
Mål enl. socialtjänstlagen	2 126	2 353	2 140	-213	-9 %
Psykiatrimål	1 889	2 116	2 280	164	8 %
LVU-mål	2 463	2 718	2 750	32	1 %
LVM-mål	370	368	383	15	4 %
LOU-mål	513	778	486	-292	-38 %
Mängdmål	1 418	1 616	1 327	-289	-18 %
Övriga mål	7 024	7 269	9 048	1 779	24 %
-varav beslut av TVV enl lag om korttidsarbete	0	80	1 260	1 180	1 475 %
Summa exkl. migrationsmål	24 350	24 685	25 712	1027	4 %
Migrationsmål	20 191	16 352	13 060	-3 292	-20 %
Summa inkl. migrationsmål	44 541	41 037	38 772	-2 265	-6 %
Avgjorda mål				Antal	%
Skattemål	2 893	2 863	2 536	-327	-11 %
Trängselskattemål	116	44	30	-14	-32 %
Socialförsäkringsmål	3 914	8 863	4 401	-4 462	-50 %
- varav ers. för kostn. av vård i annat EU-land	130	4 736	68	-4 668	-99 %
Mål enl. socialtjänstlagen	2 248	2 262	2 203	-59	-3 %
Psykiatrimål	1 858	2 081	2 287	206	10 %
LVU-mål	2 426	2 598	2 850	252	10 %
LVM-mål	370	370	388	18	5 %
LOU-mål	536	742	493	-249	-34 %
Mängdmål	1 446	1 442	1 426	-16	-1 %
Övriga mål	6 780	7 213	7 822	609	8 %
-varav beslut av TVV enl lag om korttidsarbete	0	15	383	368	2 453 %
Summa exkl. migrationsmål	22 587	28 478	24 436	-4 042	-14 %
Migrationsmål	20 576	16 622	13 235	-3 387	-20 %
Summa inkl. migrationsmål	43 163	45 100	37 671	-7 429	-16 %

Utveckling per målkategori	2019	2020	2021	Förändring 2020–2021	
Balanserade mål				Antal	%
Skattemål	1 955	1 616	1 392	-224	-14 %
Trängselskattemål	3	1	4	3	300 %
Socialförsäkringsmål	6 009	2 050	2 598	548	27 %
- varav ers. för kostn. av vård i annat EU-land	4 371	106	668	562	530 %
Mål enl. socialtjänstlagen	392	483	422	-61	-13 %
Psykiatrimål	152	188	182	-6	-3 %
LVU-mål	354	476	375	-101	-21 %
LVM-mål	39	38	33	-5	-13 %
LOU-mål	76	112	105	-7	-6 %
Mängdmål	204	380	281	-99	-26 %
Övriga mål	1826	1 886	3 114	1 228	65 %
-varav beslut av TVV enl lag om korttidsarbete	0	65	942	877	1349 %
Summa exkl. migrationsmål	11 010	7 230	8 506	1 276	18 %
Migrationsmål	1 476	1 208	1 032	-176	-15 %
Summa inkl. migrationsmål	12 486	8 438	9 538	1 100	13 %

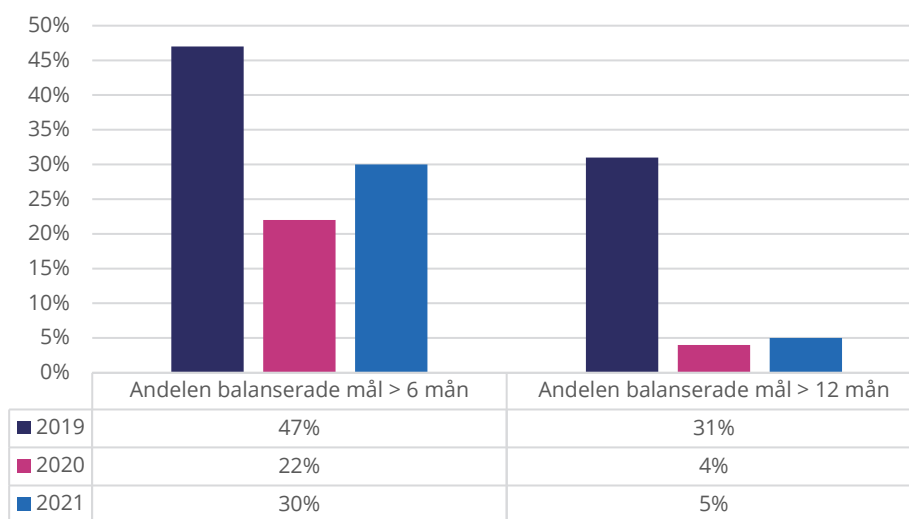
Antalet inkomna mål till kammarrätterna ökade 2021. Två av fyra kammarrätter hade en målökning. De resurskrävande LVU- och psykiatrimålen fortsatte att öka något, LVU-målen dock med en marginell ökning. Antalet LOU-mål minskade däremot jämfört med föregående år, från att ha ökat mellan år 2019 och 2020, främst vid Kammarrätten i Göteborg. Antalet övriga mål ökade på alla kammarrätter, men främst vid Kammarrätten i Stockholm. Ökningen bestod av mål från Tillväxtverket som precis som hyperhidrosmålen bedöms vara av mer tillfällig karaktär. 2018 hade Kammarrätten i Stockholm en mycket kraftig ökning av hyperhidrosmål. Inflödet fortsatte i mindre omfattning under 2019 och under 2020. Inflödet ökade dock igen under år 2021 men ökningen var inte lika stor som tidigare år.

Antalet avgjorda mål minskade kraftigt i kammarrätterna under året i jämförelse med år 2020. Detta berodde på att en stor mängd socialförsäkringsmål rörande hyperhidrosmål avgjordes år 2020. Bortsett från hyperhidrosmålen ökade målavgörandet 2021 för flertalet målkategorier, till exempel för både psykiatrimålen och LVU-målen.

Den totala målbalansen vid kammarrätterna ökade kraftigt under 2021. Ökningen av inkommande mål från Tillväxtverket var den huvudsakliga anledningen till den ökade målbalansen. För flertalet av målkategorierna minskade däremot balanserna.

Kammarrätterna hade trots balansökningen en fortsatt underbalans, som förändrades från ca 800 år 2020 till en underbalans om drygt 400 mål år 2021. Två av kammarrätterna hade överbalans och två underbalans. De nya nivåerna för beräkning av kammarrätternas optimala arbetsbalans är 33 procent av inkomna mål.

Diagram 19 Andelen balanserade mål äldre än sex och tolv månader vid kammarrätterna

Åldersstrukturen för balanserade mål försämrades under året. Både andelen balanserade mål äldre än 6 månader och andelen balanserade mål äldre än 12 månader ökade jämfört med föregående år, om än marginellt avseende mål äldre än 12 månader. År 2020 avgjordes ett stort antal balanserade hyperhidrosmål, vilket förklarar den stora skillnaden mellan 2019 och 2020. Hyperhidrosmålen var den främsta orsaken till att andelen balanserade mål äldre än sex månader år 2021 ökade. Majoriteten av målen från Tillväxtverket påverkade vid årsskiftet inte åldersstrukturen avseende andelen mål över sex månader då endast 14 procent av dessa var äldre än 6 månader.

Tabell 34 Överklagandefrekvens

	2019	2020	2021
Andel mål som överklagats till HFD	31 %	26 %	32 %

Överklagandefrekvensen, d.v.s. andelen mål som överklagats till Högsta förvaltningsdomstolen, ökade under året.

Verksamhetsmål och skillnader i resultat

REGERINGENS VERKSAMHETSMÅL FÖR KAMMARRÄTTERNA:

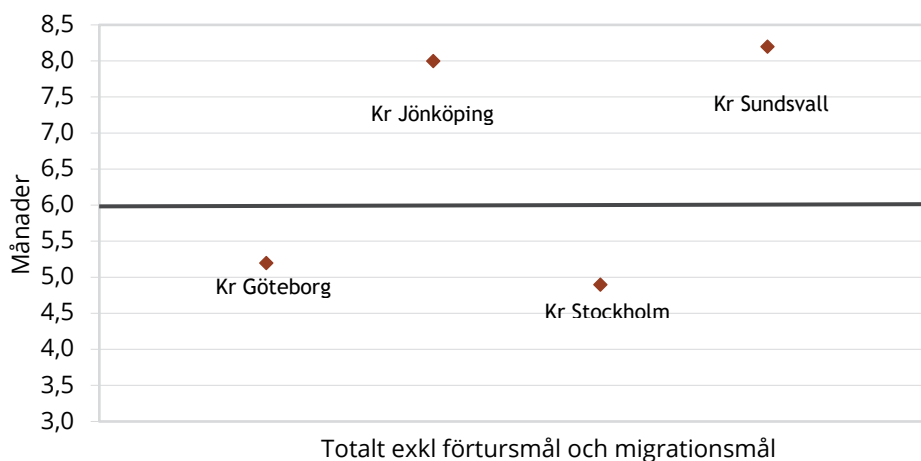
- av målen i kammarrätt, exkl. förturs- och migrationsmål, ska 75 procent ta högst sex månader att avgöra.

År 2021 var omloppstiden 5,8 månader vilket var en förbättring jämfört med 2020 då den var 8,7 månader. Två av fyra kammarrätter nådde regeringens verksamhetsmål vilket var en förbättring jämfört mot föregående år då endast en kammarrätt uppnådde målet. Resultatet för de enskilda kammarrätterna varierade mellan 4,9 och 8,2 månader i omloppstid. Spridningen mellan kammarrätterna minskade 2021 jämfört med året innan.

Kammarrätterna svarade på en enkät avseende måluppfyllelsen 2021 om vilka som var de huvudsakliga skälen till att domstolarna uppnått regeringens verksamhetsmål eller inte, samt om några särskilda åtgärder vidtagits för att uppnå dem eller för att undvika att omloppstiderna ökade. Två av kammarrätterna angav ökad måltillströmning och bristande personalresurser, t.ex. pga. vakanser, som starkast bidragande faktor till att verksamhetsmålen inte nåddes. Pandemin sågs som bidragande orsak då den haft påverkan på produktiviteten pga. distansarbete. Omorganisation och tillsatta vakanta domaranställningar angavs som åtgärder som kan förbättra omloppstiderna framåt.

Flera kammarrätter nämnde att utvecklingsmöjligheterna för medarbetarna försämrats under pandemin och även utvecklingsarbete kring effektiv målhantering hade i något fall fått skjutas på framtiden, fokus hade istället legat på dömandet. Detta innebar på kort sikt en ökad målavverkning medan de långsiktiga effekterna ännu inte kan bedömas.

Diagram 20 Kammarrätternas uppfyllelse av regeringens verksamhetsmål 2021

En bedömning av kammarrätternas resultat och utveckling

Kammarrätterna uppnådde, till skillnad från föregående år, regeringens verksamhetsmål för omloppstiden under 2021 på sammanlagt 5,8 månader. Förbättringen gentemot föregående år hänger samman med att hyperhidrosmålen i väntan på avgöranden från Högsta förvaltningsdomstolen, fick en kraftigt försämrad åldersstruktur. När dessa avgjordes under 2020 blev omloppstiden för avgjorda mål negativt påverkad men gav samtidigt en klart förbättrad åldersstruktur. Under år 2021 avgjorde minst en av kammarrätterna äldre mål i riktade insatser för skattemål, vilket försämrade omloppstiden, men sammanlagt utvecklades omloppstiden i positiv riktning och även spridningen i måluppfyllelsen minskade.

Måltillströmningen fortsatte att öka vid kammarrätterna under 2021, däremot minskade avgjorda mål kraftigt i jämförelse med året innan. Antal balanserade mål ökade och berodde till stor del på inflödet av mål från Tillväxtverket, men den försämrade åldersstrukturen berodde främst på äldre

hyperhidrosmål som fanns kvar i balans. Kammarrätterna hade fortsatt underbalans, trots en balansökning under året. Sammantaget bedöms målsättningen om en rimlig balansnivå ha uppnåtts.

Arbetsproduktiviteten, definierad som antalet avgjorda mål per årsarbetskraft, försämrades jämfört med föregående år, från 93 till 77. Antalet avgjorda mål minskade med 14 procent medan antalet årsarbetskrafter ökade från 307 till 317.

Kostnadsproduktiviteten, definierad som kostnader för avgjorda mål, försämrades under 2021. Styckkostnaden för ett genomsnittligt avgjort mål ökade med 21 procent jämfört med föregående år. Kostnaden 2020 var starkt påverkad av det stora antalet hyperhidrosmål som då avgjordes. Styckkostnaderna uppdelat på olika målkategorier redovisas i bilaga 2.

Migrationsöverdomstolen

Migrationsöverdomstolen finns vid Kammarrätten i Stockholm.

Tabell 35 Migrationsöverdomstolen

	2019	2020	2021
Avgjorda migrationsmål per årsarbetskraft	198	175	144
Genomsnittlig handläggningstid för avlägsnandemål (mån)	1,0	1,1	1,0
Genomsnittlig styckkostnad för ett mål (kr)	6 421	8 300	9 556

Inkomna migrationsmål minskade kraftigt under 2021 jämfört med 2020 och målminskningen skedde i princip i samtliga målkategorier. Den största och mest resurskrävande målkategorin, avlägsnandemål asyl, var fortsatt den som antalsmässigt minskade mest.

Antalet avgjorda mål minskade i samma omfattning som de inkomna målen, men var fler än de inkomna vilket ledde till en balansminskning. Balanserna bestod till övervägande del av avlägsnandemål asyl.

Den totala balansen i förhållande till antalet inkomna mål uppgick till åtta procent, vilket var en marginell ökning mot föregående år. Detta trots att balanserna minskade men förklaras av att inkomna mål minskade i större omfattning. Åldersstrukturen på de balanserade målen förbättrades marginellt mot föregående år. Av de 1 032 målen i balans, var endast två mål äldre än 6 månader och inga mål var äldre än 12 månader.

Vid Migrationsöverdomstolen kräver i princip alla mål prövningstillstånd (PT) för att tas upp till prövning. Under året beviljades 51 mål PT, vilket är en minskning sedan 2020 då 83 mål beviljades PT och 96 mål 2019. Dessa mål fanns främst i gruppen uppehållstillstånd, avlägsnandemål asyl och övriga migrationsmål.

Tabell 36 Inkomna, avgjorda och balanserade mål vid Migrationsöverdomstolen

Utveckling per målkategori	2019	2020	2021	Förändring 2020–2021	
Inkomna mål				Antal	%
Avlägsnandemål asyl	10 531	8 358	6 407	-1 951	-23 %
-varav ensamkommande barn	115	119	52	-67	-56 %
-varav efter ny prövning enl. 12 kap 19§	485	616	594	-22	-4 %
Omedelbar verkställighet	40	60	60	0	0 %
Uppehållstillstånd, Avlägsnandemål ej asyl, Statusförklaringar	4 770	4 081	3 499	-582	-14 %
-varav uppehållstillstånd	2 781	2 527	2 227	-300	-12 %
-varav avlägsnandemål ej asyl	1 084	1 084	996	-88	-8 %
-varav statusförklaringar	905	470	276	-194	-41 %
Verkställighetsmål	1 424	1 262	973	-289	-23 %
Medborgarskapsmål	255	416	366	-50	-12 %
Viseringsmål	752	269	228	-41	-15 %
Övriga migrationsmål	2 234	1 763	1 405	-358	-20 %
Särskilda rättsmedel	185	143	122	-21	-15 %
Summa migrationsmål	20 191	16 352	13 060	-3 292	-20 %
Avgjorda mål				Antal	%
Avlägsnandemål asyl	10 704	8 560	6 570	-1 990	-23 %
-varav ensamkommande barn	127	123	60	-63	-51 %
-varav efter ny prövning enl. 12 kap 19§	460	601	616	15	2 %
Omedelbar verkställighet	41	57	64	7	12 %
Uppehållstillstånd, Avlägsnandemål ej asyl, Statusförklaringar	5 004	4 067	3 537	-530	-13 %
-varav uppehållstillstånd	2 976	2 491	2 242	-249	-10 %
-varav avlägsnandemål ej asyl	1 115	1 072	1 005	-67	-6 %
-varav statusförklaringar	913	504	290	-214	-42 %
Verkställighetsmål	1 419	1 290	980	-310	-24 %
Medborgarskapsmål	249	398	355	-43	-11 %
Viseringsmål	749	297	198	-99	-33 %
Övriga migrationsmål	2 224	1 810	1 410	-400	-22 %
Särskilda rättsmedel	186	143	121	-22	-15 %
Summa migrationsmål	20 576	16 622	13 235	-3 387	-20 %
Balanserade mål				Antal	%
Avlägsnandemål asyl	918	712	545	-167	-23 %
-varav ensamkommande barn	13	9	1	-8	-89 %
-varav efter ny prövning enl. 12 kap 19§	59	74	52	-22	-30 %
Omedelbar verkställighet	2	5	1	-4	-80 %
Uppehållstillstånd, Avlägsnandemål ej asyl, Statusförklaringar	332	348	311	-37	-11 %
-varav uppehållstillstånd	189	224	210	-14	-6 %
-varav avlägsnandemål ej asyl	74	85	76	-9	-11 %
-varav statusförklaringar	69	39	25	-14	-36 %
Verkställighetsmål	79	52	46	-6	-12 %
Medborgarskapsmål	22	40	51	11	28 %
Viseringsmål	35	8	38	30	375 %
Övriga migrationsmål	77	31	27	-4	-13 %
Särskilda rättsmedel	11	12	13	1	8 %
Summa migrationsmål	1 476	1 208	1 032	-176	-15 %

Verksamhetsmål

REGERINGENS VERKSAMHETSMÅL FÖR MIGRATIONSÖVERDOMSTOLEN:

- av målen i Migrationsöverdomstolen ska 90 procent ta högst två månader att avgöra.

Migrationsöverdomstolen minskade sina omloppstider under 2021 och klarade fortsatt regeringens verksamhetsmål på 2 månader. Under året avgjordes merparten (90 procent) av målen inom 1,6 månader mot 1,8 månader år 2020.

EN BEDÖMNING AV MIGRATIONSÖVERDOMSTOLENS RESULTAT OCH UTVECKLING

Migrationsöverdomstolen klarade fortsatt regeringens verksamhetsmål och omloppstiderna minskade under 2021.

Inflödet av migrationsmål avtog ytterligare under 2021 jämfört med 2020 då det var en tydlig minskning efter de senaste årens målökningar. Antalet avgjorda mål minskade i samma omfattning som de inkomna målen, men var fler än de inkomna vilket ledde till en balansminskning. Åldersstrukturen för balanserade mål förändrades marginellt i positiv riktning och de två mål som översteg sex månader var prejudikat, som har betydelse som rättskälla. För Migrationsöverdomstolen görs ingen beräkning av överbalans men balansnivån bedöms ändå som rimlig eftersom målen har kunnat avgöras inom tidsgränsen för det satta verksamhetsmålet.

Arbetsproduktiviteten, definierad som antalet avgjorda mål per årsarbetskraft, försämrades jämfört med föregående år, från 175 till 144 mål. Antalet avgjorda mål minskade med 20 procent och antalet årsarbetskrafter minskade från 95 till 92.

Kostnadsproduktiviteten, definierad som kostnader för avgjorda mål, försämrades under året. Styckkostnaden för ett genomsnittligt avgjort mål ökade med 15 procent 2021 jämfört med föregående år. Styckkostnaderna uppdelat på olika målkategorier redovisas i bilaga 2.

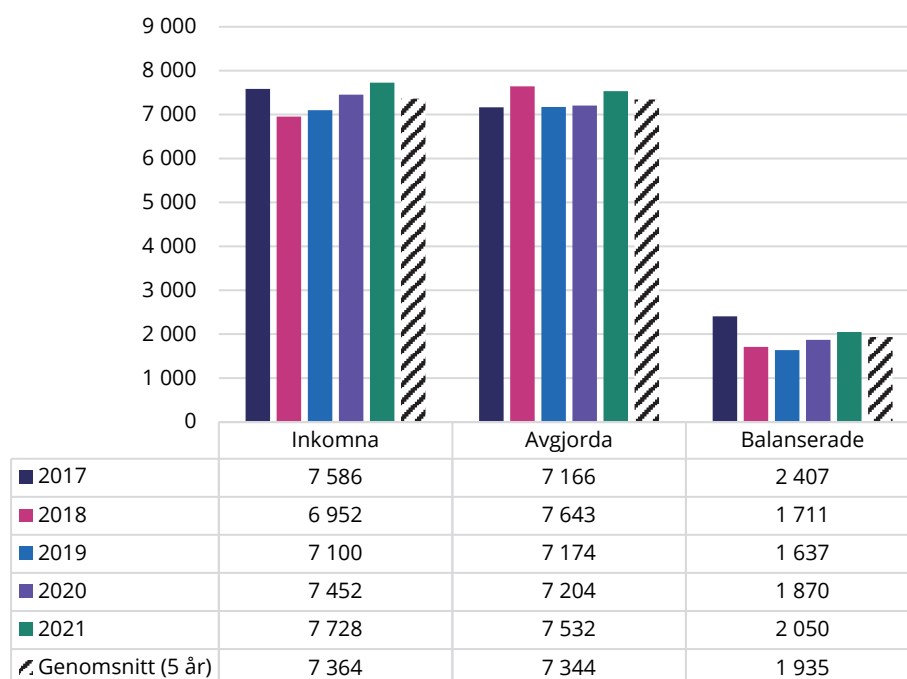
Högsta förvaltningsdomstolen

Tabell 37 Högsta förvaltningsdomstolen

	2019	2020	2021
Antal avgjorda mål per årsarbetskraft	94	95	98
Genomsnittlig styckkostnad för ett mål (kr)	17 199	17 294	16 423

Målutvecklingen

Diagram 21 Inkomna, avgjorda och balanserade mål vid Högsta förvaltningsdomstolen 2017–2021

Under den senaste femårsperioden har Högsta förvaltningsdomstolen haft i genomsnitt ca 7 400 inkomna mål per år. Trenden av ökat antal inkomna mål fortsatte under 2021 och inkomna mål var på den högsta nivån under femårsperioden.

Antalet avgjorda mål ökade under året och låg över snittet för avgjorda mål under femårsperioden. Avgjorda mål var färre än antalet inkomna vilket ledde till en ökning av balanserna sedan förra årsskiftet. Den totala balansen i förhållande till inkomna mål uppgick till nära 27 procent, en ökning från förra årets nivå som var 25 procent.

Tabell 38 Inkomna, avgjorda och balanserade mål vid Högsta förvaltningsdomstolen

Utveckling per målkategori	2019	2020	2021	Förändring 2020-2021	
Inkomna mål				Antal	%
Skattemål	1 242	1 060	1 019	-41	-4 %
Trängselskattemål	26	11	9	-2	-18 %
Socialförsäkringsmål	1 265	1 392	1 387	-5	0 %
Mål enl. socialtjänstlagen	541	438	527	89	20 %
Psykiatrimål	480	598	688	90	15 %
LVU-mål	808	941	1 068	127	13 %
LVM-mål	71	66	88	22	33 %
LOU-mål	169	257	163	-94	-37 %
Mängdmål	282	330	329	-1	0 %
Övriga mål	2 216	2 359	2 450	91	4 %
Summa totalt	7 100	7 452	7 728	276	4 %
Avgjorda mål				Antal	%
Skattemål	1 146	1 163	1 016	-147	-13 %
Trängselskattemål	27	13	9	-4	-31 %
Socialförsäkringsmål	1 442	1 234	1 308	74	6 %
Mål enl. socialtjänstlagen	530	456	515	59	13 %
Psykiatrimål	461	554	747	193	35 %
LVU-mål	763	918	1 074	156	17 %
LVM-mål	66	63	91	28	44 %
LOU-mål	238	245	159	-86	-35 %
Mängdmål	312	320	327	7	2 %
Övriga mål	2 189	2 238	2 286	48	2 %
Summa totalt	7 174	7 204	7 532	328	5 %
Balanserade mål				Antal	%
Skattemål	475	372	373	1	0 %
Trängselskattemål	2	0	0	0	0 %
Socialförsäkringsmål	186	344	422	78	23 %
Mål enl. socialtjänstlagen	108	90	102	12	13 %
Psykiatrimål	62	106	47	-59	-56 %
LVU-mål	133	156	150	-6	-4 %
LVM-mål	9	12	9	-3	-25 %
LOU-mål	29	41	45	4	10 %
Mängdmål	54	64	66	2	3 %
Övriga mål	579	685	836	151	22 %
Summa totalt	1 637	1 870	2 050	180	10 %

Antalet inkomna mål har fortsatt att öka vid Högsta förvaltningsdomstolen. Nedbrutet på de olika målkategorierna ses nu ett trendbrott avseende den största målkategorin, socialförsäkringsmålen, som under 2021 legat stilla efter flera års ökning. Tvångsvårdsmålen (LVU, LVM och psykiatrimål) fortsatte att öka även under 2021 medan skattemålen fortsatte att minska.

Högsta förvaltningsdomstolen avgjorde fler mål under 2021 än under föregående år. Antalsmässigt var det störst ökning i kategorierna psykiatrimål och LVU-mål och utvecklingen följde antalet inkomna mål. Dessa mål avgörs med förtur hos domstolen. Antalet avgjorda skattemål minskade. Detta berodde främst på personalomsättningen bland justitiesekreterarna. Vidare har det under andra halvåret 2021 avgjorts ett antal komplicerade skattemål som varit resurskrävande utöver vad som är normalt.

De balanserade målen ökade för andra året i rad och ökningen var kraftig. Ökningen bestod i huvudsak av socialförsäkringsmål och mål i gruppen övriga mål. Antalet avgjorda mål i dessa kategorier ökade visserligen från förra året men nådde inte upp till antalet inkomna mål. Det främsta skälet till detta var personalomsättningen. Flera justitiesekreterare som arbetat med skattemål, övriga mål och socialförsäkringsmål slutade under året. En ytterligare förklaring kan vara att en ökning av inkomna mål skedde under de sista månaderna på året och att målen inte hann hanteras före årsskiftet. Tidigare under året ökade inte balanserna lika märkbart.

Åldersstrukturen för balanserade mål förbättrades för mål äldre än 12 månader och det finns nu ett mycket litet antal mål som är äldre än 18 månader. Förbättringarna är i princip helt hänförliga till skattemålen. Flera serier med mycket gamla skattemål avgjordes under året efter att förhandsavgöranden kommit från EU-domstolen. Antalet mål äldre än 6 månader blev däremot fler vilket kan förklaras av det ökade inflödet av mål och av den minskade bemanningen.

Tabell 39 Avgjorda mål vid Högsta förvaltningsdomstolen

	2019	2020	2021
Mål som har avgjorts slutligt efter att ha beviljats PT (Dispenserade mål)	185	92	95
Mål som ej har beviljats PT (Ej beviljade dispenser)	6 484	6 752	7 164
Mål som ej omfattas av PT (Rättsprövningar m.m)	505	360	273
Summa avgjorda mål	7 174	7 204	7 532

För 2020 har antalet mål som ej har beviljats PT korrigerats sedan förra årsredovisningen.

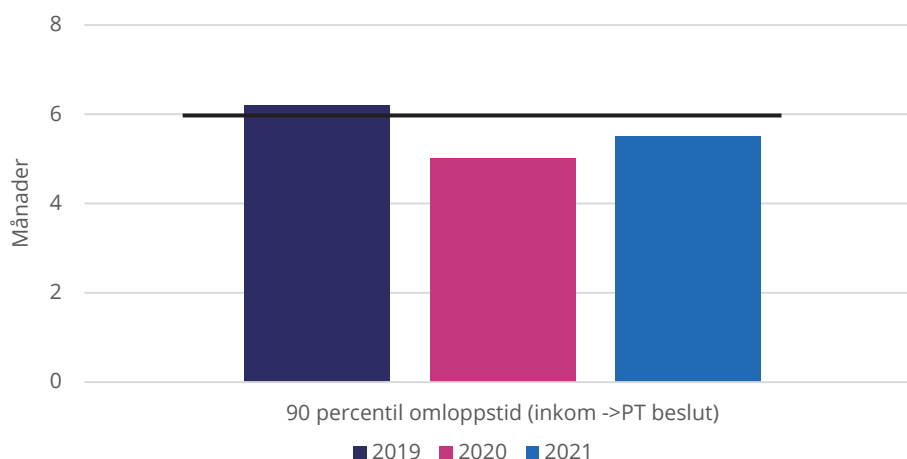
Av de mål som Högsta förvaltningsdomstolen avgör är målen som avgörs efter beviljat prövningstillstånd (PT) i de allra flesta fall de mest arbetskrävande. Dessa mål utgör domstolens huvuduppgift som prejudikatinstans. De allra flesta, 96 procent, av de inkomna målen under året krävde PT för att tas upp för prövning av domstolen. I de mål där domstolen tog ställning till om PT skulle meddelas eller inte, meddelades prövningstillstånd i 1,3 procent av målen, vilket var oförändrat sedan 2020.

Antalet mål som avgjordes slutligt efter beviljat PT var i princip oförändrat sedan förra året. 2019 års höga siffra berodde på en stor serie LOU-mål och en mindre serie skattemål som avgjordes detta år. Antalet avgjorda mål som ej omfattas av PT-krav fortsatte att minska. Minskningen berodde framförallt på en minskad mängd förhandsbesked från Skatterättsnämnden.

Verksamhetsmål

Högsta förvaltningsdomstolen ska årligen sätta egna verksamhetsmål. Domstolen har ett verksamhetsmål som beräknas på omloppstiden från det att ett mål kommer in fram till beslut tas om PT ska medges eller inte. Domstolens målsättning är att ställningstagande till ansökan om PT ska meddelas inom sex månader i 90 procent av målen. Resultatet för 2021 uppgick till 5,5 månader vilket var en ökning av omloppstiden i förhållande till 2020 då den uppgick till 5 månader.

Diagram 22 Högsta förvaltningsdomstolens uppfyllelse av verksamhetsmål

Trots försämringen klarade domstolen sin målsättning för 2021. De ökade omloppstiderna berodde som tidigare nämnts på personalomsättningen bland justitiesekreterarna och på att många äldre skattemål avgjordes under året. Måluppfyllelsen redovisas också i tabellform i bilaga 1.

Högsta förvaltningsdomstolen har även ett verksamhetsmål avseende omloppstider för de mål som avgörs fullsuttet. Detta handlar om mål där PT beviljats samt förhandsbesked och rättsprövningar. Domstolens målsättning för 2021 var att 75 procent av dessa mål ska avgöras inom 14 månader från det att de kommit in, en målsättning som precis nåddes under året. Resultatet var en försämring sedan 2020 då 75 procent av målen avgjordes inom 11 månader. Även detta berodde på de äldre skattemål som avgjorts. Eftersom endast ca 300–400 mål årligen beviljas eller inte kräver PT, kan en enda målserie få stor effekt på resultatet.

I den enkät som sänts ut till domstolarna med frågor kring måluppfyllelsen angav Högsta förvaltningsdomstolen att den arbetat utifrån en årsplan där aktiviteter kopplade till verksamhetsmålen fanns med. Projektgrupper, chefer och särskilda funktioner har arbetat löpande med detta. Ett nytt, enhetsöverskridande arbetssätt för kanslierna har minskat sårbarheten och ökat effektiviteten. Den ökade digitala mognaden och arbetet med utfasning av pappersakter ur målhanteringen har fortgått under året och kommer att vara viktigt för att möjliggöra mobilt arbete även framöver. Ytterligare insatser som har bidragit till att målsättningarna kunnat nås är en övertids-satsning för expediering samt en ny samling stödmaterial för målhanteringen som tagits fram under året.

En bedömning av Högsta förvaltningsdomstolens resultat och utveckling

Domstolen nådde båda sina målsättningar för omloppstiderna men utvecklingen var negativ, omloppstiderna blev längre under året.

Antalet mål i balans ökade kraftigt. För Högsta förvaltningsdomstolen görs ingen beräkning av överbalans men balansnivån bedöms ändå som rimlig trots ökningen av antalet mål i balans. Detta eftersom målen kunnat avgöras inom tidsramen för verksamhetsmålen. Balansökningen och de ökade omloppstiderna kan dock innebära att målsättningarna blir svårare att nå framöver.

Arbetsproduktiviteten, definierad som antalet avgjorda mål per årsarbetskraft, förbättrades jämfört med 2020, från 95 till 98 mål. Antalet avgjorda mål ökade med 5 procent och antalet årsarbetskrafter ökade från 76 till 77.

Kostnadsproduktiviteten, definierad som kostnader för avgjorda mål, förbättrades under året. Styckkostnaden för ett genomsnittligt avgjort mål minskade med fem procent jämfört med 2020. Styckkostnadsutvecklingen redovisas i bilaga 2.

Hyres- och arrendenämnderna

Tabell 40 Hyres- och arrendenämnderna

	2019	2020	2021
Antal avgjorda ärenden per årsarbetskraft	536	464	425
Genomsnittlig styckkostnad för ett ärende (kr)	2 236	2 635	2 948

Av landets åtta hyres- och arrendenämnder är fem administrativt knutna till tingsrätten på samma ort och lagmannen vid tingsrätten är chef även för hyres- och arrendenämnden. Hyres- och arrendenämnderna i Stockholm, Göteborg och Malmö är administrativt självförsörjande och har egen chef.

De åtta nämnderna är sinsemellan olika och skiljer sig åt vad gäller storlek, geografiskt verksamhetsområde och ärendetyper, bl.a. beroende på hur hyres- och arrendemarknaden ser ut i olika delar av landet. Sett till det totala antalet inkomna ärenden svarade nämnden i Stockholm för 44 procent, en marginell ökning sedan de två senaste åren.

Ärendeutvecklingen

Diagram 23 Inkomna, avgjorda och balanserade ärenden vid hyres- och arrendenämnderna 2017–2021

Under den senaste femårsperioden har hyres- och arrendenämnderna haft ett genomsnitt om ca 41 000 inkomna och avgjorda ärenden per år. År 2021 minskade inkomna ärenden tydligt jämfört med året innan medan avgjorda ärenden minskade marginellt. Balanserade ärenden minskade kraftigt jämfört med året innan och var lägre än genomsnittet för femårsperioden. Överbalansberäkningarna uppdaterades under 2021. Utifrån de nya nivåerna för optimal arbetsbalans, 27 procent av inkomna ärenden (exklusive avstående, medling, uppskov och dispens) uppvisade hyres- och arrendenämnderna en överbalans om ca 1 200 ärenden att jämföra

med en överbalans om ca 2 100 ärenden vid utgången av 2020. Tre av åtta nämnder hade överbalans.

Den totala balansen i förhållande till det årliga ärendeflödet uppgick till 18 procent 2021, vilket var en minskning med tre procentenheter jämfört med 2020.

Tabell 41 Inkomna, avgjorda och balanserade ärenden vid hyres- och arrendenämnderna

Utveckling per ärendeslag	2019	2020	2021	Förändring 2020–2021	
Inkomna ärenden				Antal	%
Hyresnämndsärenden*	8 014	7 634	6 412	-1 222	-16 %
- varav ärenden enl. 12 kap. JB	6 636	5 993	5 212	-781	-13 %
- varav ärenden enl. hyresförhandlingslagen	352	593	323	-270	-46 %
- varav övriga hyresnämndsärenden	1 026	1 048	877	-171	-16 %
Arrendenämndsärenden	1 866	1 859	1 248	-611	-33 %
- varav bostadsarrenden	1 354	1 127	697	-430	-38 %
- varav jordbruksarrenden	93	85	90	5	6 %
- varav övriga arrendenämndsärenden	419	647	461	-186	-29 %
Bostads- och lokalavståenden	28 076	26 589	26 513	-76	0 %
Ärenden om lokalmedling	4 229	4 177	3 729	-448	-11 %
Summa totalt	42 185	40 259	37 902	- 2 357	-6 %
Avgjorda ärenden				Antal	%
Hyresnämndsärenden*	7 815	7 843	7 407	-436	-6 %
- varav ärenden enl. 12 kap. JB	6 333	6 258	6 045	-213	-3 %
- varav ärenden enl. hyresförhandlingslagen	420	518	436	-82	-16 %
- varav övriga hyresnämndsärenden	1 062	1 067	926	-141	-13 %
Arrendenämndsärenden	2 017	1 298	1 659	361	28 %
- varav bostadsarrenden	1 191	559	1 107	548	98 %
- varav jordbruksarrenden	97	92	74	-18	-20 %
- varav övriga arrendenämndsärenden	729	647	478	-169	-26 %
Bostads- och lokalavståenden	27 971	26 520	26 408	-112	0 %
Ärenden om lokalmedling	4 546	4 200	4 070	-130	-3 %
Summa totalt	42 349	39 861	39 544	-317	-1 %
Balanserade ärenden				Antal	%
Hyresnämndsärenden*	3 608	3 411	2 408	-1 003	-29 %
- varav ärenden enl. 12 kap. JB	3 105	2 851	2 013	-838	-29 %
- varav ärenden enl. hyresförhandlingslagen	272	351	236	-115	-33 %
- varav övriga hyresnämndsärenden	231	209	159	-50	-24 %
Arrendenämndsärenden	691	1 264	851	-413	-33 %
- varav bostadsarrenden	552	1 132	721	-411	-36 %
- varav jordbruksarrenden	27	20	35	15	75 %
- varav övriga arrendenämndsärenden	112	112	95	-17	-15 %
Bostads- och lokalavståenden	1 010	1 002	958	-44	-4 %
Ärenden om lokalmedling	2 772	2 762	2 419	-343	-12 %
Summa totalt	8 081	8 439	6 636	-1 803	-21 %

* exkl. avstående- och lokalmedlingsärenden

Under 2021 minskade antalet inkomna ärenden tydligt jämfört med föregående år. Antalsmässigt minskade ärendena för hyresnämnderna mest medan de andelsmässigt minskade mest för arrendenämnderna. För hyresnämnderna skedde en minskning för samtliga hyresnämndsärenden. För arrendenämnderna var bostadsarrenden det ärendeslag som både antals- och andelsmässigt minskade mest. Dessa ärenden kommer oftast in i femårscykler.

Förändringarna i antalet inkomna ärenden varierade mellan de olika hyres- och arrendenämnderna. För de tre hyres- och arrendenämnder som hade störst ärendeminskning var det främst avståendeärendena, den ärendekategori som antalsmässigt är betydligt större än övriga ärendekategorier, som minskade. Antalet inkomna bostadsavståenden har minskat under de senaste två åren från att dessförinnan legat på en hög nivå. Dessa ärenden avgörs i regel snabbt, men är administrativt tidskrävande. Nämnden i Sundsvall, landets minsta nämnd, utmärkte sig med en tydlig ärendeökning om 10 procent. Detta förklaras av ett stort antal inkomna ärenden enligt hyresförhandlingslagen, lokalavståenden liksom bostadsavståenden.

Antalet avgjorda ärenden minskade marginellt jämfört med föregående år. Hyresnämnderna hade en tydlig minskning i antal avgjorda ärenden medan arrendenämnderna hade en mycket kraftig ökning av avgjorda ärenden. Arrendenämndernas ökning berodde på en mycket kraftig ökning av avgjorda bostadsarrenden vid nämnderna i Malmö, Umeå och Göteborg.

Antalet avgjorda ärenden varierade mycket kraftigt mellan de olika hyres- och arrendenämnderna. Nämnden i Umeå utmärkte sig med en kraftig ökning om 21 procent medan nämnderna i Linköping och Västerås och Malmö hade en stor minskning förorsakat framförallt av stora variationer i antal avgjorda bostadsavståenden.

Balanserna vid hyres- och arrendenämnderna minskade kraftigt under året. Den enda ärendetypen som ökade var jordbruksarrenden. Framförallt berodde balansminskningen på färre balanserade ärenden enligt 12 kap. JB. Detta förklaras i sin tur av ett lägre inflöde av dessa ärenden på nämnderna totalt samt att nämnden i Stockholm, som stod för 60 procent av den totala balansminskningen, har haft ett ökat avgörande av dessa ärenden under två års tid med hjälp av balansavarbetsinsatser samt effektivare hantering. På nämnden i Stockholm har minskade balanser bidragit till förbättrad åldersstruktur på balanserade ärenden. Detta har i sin tur lett till tillfälligt längre omloppstider, både för nämnden själv och för nämnderna totalt. Det fanns en stor variation av balanserade ärenden mellan de olika hyres- och arrendenämnderna där nämnderna i Umeå och Linköping utmärkte sig med en balansökning förorsakat framförallt av balanserade bostadsavståenden.

Andelen balanserade ärenden äldre än sex månader var 44 procent, vilket var tre procentenheter lägre än året innan. Andelen balanserade ärenden äldre än tolv månader minskade med en procentenhet jämfört med föregående år. Nämnden i Stockholm utmärkte sig med en högre andel äldre mål i balans än sex månader orsakat av ärenden enligt 12 kap JB samt ärenden

om lokalmedling. Nämnden i Göteborg utmärkte sig med en hög andel mål i balans äldre än tolv månader, orsakat av bostadsarrenden.

Verksamhetsmål och skillnader i resultat

REGERINGENS VERKSAMHETSMÅL FÖR HYRES- OCH ARRENDENÄMNDERNA:

- av ärendena vid hyres- och arrendenämnderna, exkl. ärenden om avstående av besittningsskydd (bostad och lokal), medling (lokal och arrende), uppskov med avflyttning/avträde (lokal och anläggningsarrende) och dispens (jordbruks- och anläggningsarrende), ska 75 procent ta högst fyra månader att avgöra.

Tabell 42 Omloppstider 75 percentilen

Omloppstider 75 percentilen*	2019	2020	2021
Hyresnämndsärenden	5,3	5,5	9,8
- varav ärenden enl. 12 kap. JB	5,6	6,6	11,5
- varav ärenden enl. hyresförhandlingslagen	6,2	5,1	14,6
- varav övriga hyresnämndsärenden	2,9	2,7	2,9
Arrendenämndsärenden	4,4	11,9	12,7
- varav bostadsarrenden	5,1	16,2	12,7
- varav jordbruksarrenden	7,3	8,6	5,8
- varav övriga arrendenämndsärenden	4,4	2,9	5,3
Totalt	5,1	6,3	10,7

* exkl. de ärendetyper som anges i verksamhetsmålet ovan

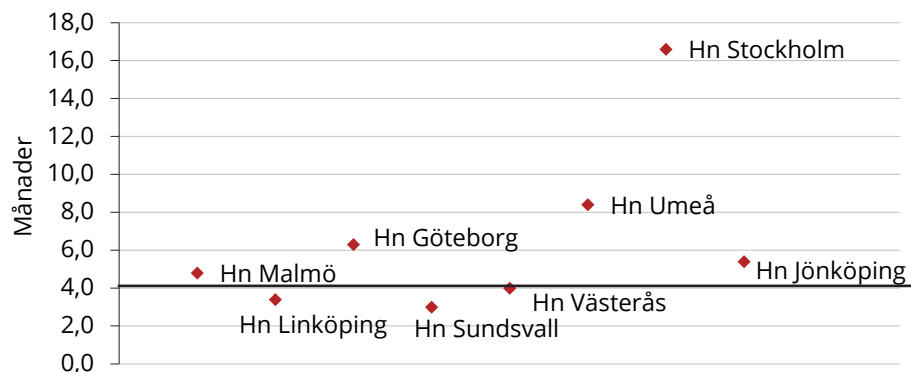
Omloppstiden för samtliga hyres- och arrendenämnder uppgick till 10,7 månader för 75:e percentilen under 2021, vilket var en försämring med 4,4 månader jämfört med 2020. Omloppstiden för hyresnämndsärenden uppgick till 9,8 månader och för arrendenämndsärenden till 12,7 månader.

En förklaring till att omloppstiderna totalt sett försämrades var att omloppstiden för ärenden enligt 12 kap JB försämrades med 4,9 månader. Under 2021 skedde en stor balansminskning av dessa ärenden och de stod för den största andelen, ca 70 procent, av de avgjorda ärenden som regeringen satt upp verksamhetsmål för. De påverkade därmed den totala omloppstiden i hög grad.

Omloppstiden för bostadsarrenden minskade med 3,5 månader. Dessa ärenden stod för 13 procent av de avgjorda ärenden som regeringen satt upp verksamhetsmål för. De påverkade därmed också den totala omloppstiden. Dessa ärenden har nämnderna svårt att påverka omloppstiden för vilket beror på att det oftast provas en stor mängd bostadsarrenden samtidigt, och det tar tid för nämnden att kalla och delge parter. Ärendena måste därför sättas ut ganska långt fram i tiden för att alla åtgärder ska hinnas med. Ibland provar arrendenämnderna några pilotärenden och om de överklagas till hovrätten ligger de andra ärendena kvar i avvaktan på hovrättens beslut. Under 2021 var omloppstiden för övriga hyresnämndsärenden fortsatt kort men eftersom dessa ärenden endast utgjorde elva procent av de avgjorda ärenden som regeringen satt upp verksamhetsmål för påverkade de därmed den totala omloppstiden i mindre grad.

Eftersom det under 2021 skett en balansminskning av alla ärenden förutom jordbruksarrenden och en förbättrad åldersstruktur på balanserade ärenden, bör detta gynna omloppstiden kommande år.

Diagram 24 Hyres- och arrendenämndernas uppfyllelse av regeringens verksamhetsmål 2021

Resultatet för de enskilda nämndernas omloppstider 2021 varierade mellan 3,0 och 16,6 månader. Tre nämnder uppfyllde regeringens mål för 2021 vilket var en försämring jämfört med föregående år då fem nämnder uppfyllde målet. Fem nämnder hade en omloppstid kortare än fyra månader för hyresnämndsärenden. Ingen nämnd klarade en omloppstid under fyra månader för arrendenämndsärenden. Variationen mellan nämndernas resultat kan till viss del förklaras av olikheter mellan nämnderna beträffande ärendesammansättning, storlek och geografiskt verksamhetsområde. Bostadsarrenden avgörs ofta året efter de kommit in. Nämndernas omloppstider påverkas även om det något enskilt år avgjorts många ärenden enligt hyresförhållingslagen.

I den enkät som sändes ut till nämnderna med frågor kring måluppfyllelsen anges att en orsak till att målet inte nås är att ärendena i arrendenämnden tar längre tid att handlägga än ärendena i hyresnämnden. Flera nämnder tar upp att de under rådande pandemi inte kunnat avgöra ärenden som kräver besiktning, det vill säga bl.a. hyressättningsärenden och åtgärdsföreläggande. Nämnden i Stockholm anger att medel för avarbetningsinsatser varit viktiga för att öka antalet avgjorda ärenden. Andra faktorer som påverkat i positiv riktning var en bra organisation och medarbetare, liksom löpande utvecklingsarbete.

En bedömning av hyres- och arrendenämndernas resultat och utveckling

Sammantaget uppnådde hyres- och arrendenämnderna inte regeringens verksamhetsmål under 2021. Däremot minskade antalet balanserade ärenden kraftigt till de lägsta nivåerna på fem år. Därutöver har andelen balanserade ärenden, både äldre än sex månader och tolv månader, minskat. Detta har lett till att omloppstidens utveckling gått i negativ riktning i förhållande till 2020. En annan förklaring till varför omloppstiden försämrats var att omloppstiden för ärenden enligt 12 kap JB försämrades mycket kraftigt samtidigt som de stod för en mycket stor del av de avgjorda ärenden

som regeringen satt upp verksamhetsmål för. Ytterligare en förklaring var att antalet avgjorda bostadsarrenden, vilka ofta har en längre handläggningstid än övriga ärenden, ökade från föregående år. Under året minskade spridningen i måluppfyllelse mellan nämnderna tydligt jämfört med föregående år vilket var positivt.

Trots en marginell minskning av antalet avgjorda ärenden var de fler än antalet inkomna och balanserna minskade. Överbalansen minskade mycket kraftigt med 40 procent. Målsättningen för en rimlig balansnivå bedöms därför ha uppnåtts.

Arbetsproduktiviteten, definierad som antalet avgjorda ärenden per årsarbetskraft, försämrades jämfört med föregående år, från 464 till 425 ärenden. Antalet avgjorda ärenden minskade med 1 procent medan antalet årsarbetskrafter ökade från 86 till 93.

Kostnadsproduktiviteten, definierad som kostnader för avgjorda ärenden, försämrades under 2021. Styckkostnaden för ett genomsnittligt avgjort ärende ökade med tolv procent 2020 jämfört med föregående år. Styckkostnaderna redovisas i bilaga 2.

Rättshjälpsmyndigheten

Rättshjälpsmyndigheten handlägger ansökningar om rättshjälp. I rättshjälpsärenden som beslutas av domstol eller hyres- och arrendenämnd hanterar Rättshjälpsmyndigheten utbetalningar och avräkningar mot biträde och sökande. Avräkningen innebär att myndigheten, till den rättssökande och biträdet, redovisar kostnaderna för rättshjälpen samt hur mycket som den enskilde själv ska betala. Rättshjälpsmyndigheten kräver också in betalning när domstol beslutat om återbetalningsskyldighet i rättshjälpsärenden eller för statens kostnader i brottmål för exempelvis offentlig försvarare. Därtill prövar Rättshjälpsmyndigheten frågor om ersättning till rättsliga biträden som yrkar ersättning för lämnad rådgivning. Sådan ersättning kan betalas ut när den enskilde av ekonomiska skäl inte själv ska behöva betala hela kostnaden för lämnad rådgivning.

Rättshjälpsmyndigheten har under året varit engagerad i Domstolsverkets projekt att utveckla ett nytt system som ska ersätta myndighetens nuvarande system för administration av rättshjälpen. Det har tagit stora resurser i anspråk.

Rättshjälpsmyndighetens överklagbara beslut prövas av Rättshjälpsnämnden.

Tabell 43 Inkomna ärenden

	2019	2020	2021
Inkomna ärenden	34 929	31 762	31 554
Balanserade ärenden	327	i.u.	1 160

Rättshjälpsmyndighetens ärenden delas upp i följande grupper: inkomna ärenden om rättshjälp, avräkningsärenden, återkravsärenden och begäran om ersättning för nedsatt rådgivningsavgift.

Det totala antalet ärenden minskade under de senaste åren, vilket kan förklaras med att antalet ansökningar angående ersättning för nedsatt rådgivningsavgift har minskat.

Det höga antalet balanserade ärenden kan förklaras av att stora resurser har tagits i anspråk för utveckling av ett nytt system (ROSA), låg bemanning fram till årsskiftet och nya arbetsrutiner i samband med utvecklingen av det nya systemet.

Tabell 44 Inkomna ansökningar om rättshjälp

	2019	2020	2021
Inkomna ärenden	945	923	747

Antal ansökningar om rättshjälp som inkommer till Rättshjälpsmyndigheten och som ska prövas av myndigheten har under de senaste åren legat på en stabil nivå med knappt 1 000 ärenden årligen. Under året minskade antalet med 19 procent.

Tabell 45 Avräknade ärenden i vilka rättshjälp beviljats

	2019	2020	2021
Avräknade ärenden – RHM	428	541	507
Avräknade ärenden – domstol	6 417	6 039	5 814

Avräkning görs när ärendet avslutats. Antalet avräknade ärenden beror med viss eftersläpning på hur många rättshjälpsärenden som beviljats, om antalet beviljade rättshjälpsärenden minskar blir följden att antalet avräknade ärenden blir färre.

Minskningen av rättshjälpsärenden beror sannolikt på att gränsen för det ekonomiska underlag, då rättshjälp kan beviljas, inte ändrats sedan 1999.

Tabell 46 Återkravsärenden

	2019	2020	2021
Tvistemål			
Antal ärenden	211	168	147
Mnkr	6,0	5,0	4,2
Antalet inbetalningar	92	85	70
Mnkr	2,5	2,1	2,3
Brottmål			
Antal ärenden	17 048	16 774	17 111
Mnkr	80,7	70,1	77,8
Antalet inbetalningar	9 674	8 556	8 863
Mnkr	69,8	66,5	73,1

Som en följd av något minskat beviljad rättshjälp har också återkravsärendena i tvistemål minskat. Antalet ärenden om återkrav i brottmål påverkas av antalet avgjorda brottmål i domstolarna.

Tabell 47 Inkomna ärenden angående ersättning för nedsatt rådgivningsavgift

	2019	2020	2021
Antal nedsatta rådgivningar	9 877	7 317	7 228

Begäran om ersättning för nedsatt rådgivningsavgift har minskat vilket bland annat beror på en praxisändring under de senaste åren. Myndigheten har också utökat granskningen av inkomna ansökningar.

Tabell 48 Överklaganden till Rättshjälpsnämnden (procent av totalt antal ärenden)

	2019	2020	2021
Andel överklaganden	8,2 %	5,2 %	4,8 %

Totalt har 68 överklaganden inkommit, vilket var en minskning från 2020 då 74 överklaganden inkom. Antalet var 54 under 2019. Av de under året avgjorda ärendena har Justitiekanslern inte överklagat i något fall.

Tabell 49 Omloppstider för ansökningar om rättshjälp

	2019	2020	2021
Antal arbetsdagar	9	12	8

Omloppstiden beräknas i de ärenden där slutligt beslut fattats av Rättshjälpsmyndighetens jurister och är ett medianvärde. Verksamhetsmålet i fråga om en rättssäker och effektiv handläggning får anses uppfyllt.

Rättshjälpsnämnden

Rättshjälpsnämnden vänder man sig till om man vill överklaga Rättshjälpsmyndighetens beslut i rättshjälpsfrågor. Nämndens beslut får inte överklagas.

Hovrätten för Nedre Norrland utför administrativa uppgifter åt Rättshjälpsnämnden och tillhandahåller sammanträdeslokaler. Kostnaderna för Rättshjälpsnämnden belastar hovrätten och uppgår till omkring 0,5 mnkr årligen.

Tabell 50 Inkomna, avgjorda och balanserade ärenden

	2019	2020	2021
Antal inkomna ärenden	53	69	68
Antal avgjorda ärenden	56	65	64
Antal balanserade ärenden	4	8	12
Antalet ändrade beslut (inkl. återförvisade ärenden)	11	6	13
Ändringsfrekvens (inkl. återförvisade ärenden)	21 %	9 %	20 %

Att ärenden som nämnden återförvisat till Rättshjälpsmyndigheten jämföras med ändrade beslut beror på att nämnden – när nämnden inte godtagit Rättshjälpsmyndighetens avslagsgrund – oftast återförvisat ärendet till Rättshjälpsmyndigheten för prövning av om övriga förutsättningar för rättshjälp är uppfyllda.

Rättshjälpsnämnden har sammanträtt vid nio tillfällen under året. Mötena genomförs normalt genom videokonferens. Normalt avgörs vid varje sammanträde samtliga ärenden som varit färdigkommunicerade senast en vecka före sammanträdet.

Verksamhetsutveckling

ÅTERRAPPORTERINGSKRAV:

Domstolsverket ska särskilt redovisa:

- det arbete som bedrivs och de åtgärder som vidtagits för att utveckla och effektivisera verksamheten. Myndigheten ska göra en bedömning av vilka effekter åtgärderna fått.

För att förbättra och bibehålla kvalitet och effektivitet i Sveriges Domstolar krävs ständig verksamhetsutveckling. Verksamhetsutvecklingen ska utgå ifrån både domstolarnas och allmänhetens behov. En viktig del i det här arbetet är en gemensam målsättning för verksamheten. Den strategiska inriktningen för Sveriges Domstolar är utgångspunkt för verksamhetsutvecklingen sedan 2020 och framåt.

I den strategiska inriktningen har följande fem målområden prioriterats:

Den strategiska inriktningen följs upp i syfte att säkerställa att det som görs inom Sveriges Domstolar bidrar till att uppfylla målen. Målen utgör Sveriges Domstolars interna målsättningar. För bedömning av måluppfyllelsen sker uppföljning tertialvis med stöd av kvantitativa och kvalitativa nyckeltal och resultatindikatorer samt annan information som är relevant för att bedöma måluppfyllelsen. Nyckeltalen (f.n. sju stycken) har valts ut som viktigast att styra och följa upp verksamheten på för Sveriges Domstolar som helhet men de flesta kan användas för uppföljning även på den enskilda domstolen. För varje nyckeltal har en årlig, och i de flesta fall, hög målnivå satts upp.

SAMMANFATTANDE MÅLANALYS OCH RESULTAT

Nedan redovisas resultat och målnivåer för de sju nyckeltalen, tillsammans med sammanfattande analyser av resultatet i förhållande till målen i den strategiska inriktningen.

Tabell 51 Resultat och målnivåer för nyckeltal

Nyckeltal	Målnivå 2021	Resultat 2021	Resultat 2020	Resultat 2019	Resultat 2018	Kommentarer
● Högt förtroende						
Allmänhetens förtroende	40 %	41 %	39 %	38 %	36 %	Andel positiva svar på fråga om förtroendet för domstolarnas sätt att bedriva sitt arbete i Brå:s NTU-undersökning.
Brukarnas förtroende	80 %	71 %	-	-	-	Andel positiva svar på fråga om förtroende för domstolen i Sveriges Domstolars gemensamma brukarenkät.
● Hög kvalitet						
Processuell rättvisa	80 %	77 %	-	-	-	Andel positiva svar på fråga om domarens bemötande i rättssalen i brukarenkäten.
● Korta handläggningstider						
Omloppstider verksamhetsmål	70 %	55 %	59 %	63 %	64 %	Andel domstolar som klarar regeringens verksamhetsmål för omloppstider.
Inställda förhandlingar	15 %	19,9 %	20,9 %	19,2 %	19,9 %	Andel inställda möten i förhållande till totalt antal möten för Sveriges Domstolar.
● Nöjda medarbetare						
Ambassadörskap	17	18	17	-	8	Andel ambassadörer bland medarbetarna i Sveriges Domstolars medarbetarundersökning.
● Hög effektivitet						
Produktivitet	105	102	108	110	107	Indextal, totalt avgjorda mål och ärenden i förhållande till den totala kostnaden.

Nyckeltalen visar i normalfallet grönt när målnivån är till 90 procent uppfylld och gult när målnivån är mellan 80–90 procent uppfylld. Nyckeltalen för allmänhetens förtroende och produktiviteten visar dock grönt först vid 100 procents måluppfyllelse.

Nyckeltalen indikerade hög kvalitet och effektivitet samt nöjda medarbetare. För att nå ett högre förtroende behövs mer arbete kopplat till brukarna för att öka deras förtroende. Bedömningen av nyckeltalet om allmänhetens förtroende, var att ambitionsnivån för målnivån bör höjas. Vad gäller handläggningstider behövs fler åtgärder för att åstadkomma bättre resultat. Nyckeltalet inställda förhandlingar, som i dagsläget redovisas totalt för Sveriges Domstolar, behöver ses över eftersom förutsättningarna för olika domstolsslag ser så olika ut. Ytterligare nyckeltal från brukarenkäten för att mäta kvaliteten samt från medarbetarundersökningen kommer att tas fram.

Under året pågick flera insatser för att stärka domstolarnas oberoende och kommunicera **domstolen i samhället**, men bedömningen var att mer behöver göras för att verksamheten ska bli mer känd och synlig. En samlad bild över pågående arbete med att minska risken för otillåten påverkan behöver också tas fram.

Inom **utvecklad målhantering** justerades under året den interna tidsplanen för projektet Digital brottmålshantering (DBM). Förändringen gjordes i samverkan med övriga myndigheter i rättskedjan. Det finns mycket viktigt arbete att göra med digitala arbetssätt kopplat till målhanteringen och prioriterat är att göra klart de utvecklingsinsatser som pågår.

Tillsammans med det löpande arbete som pågår för **stärkt förtroende och ökad trygghet**, t.ex. förbättringar av säkerheten och domstolarnas lokaler, bedömdes de pågående insatserna som tillräckliga. Användandet

av brukarenkäter på domstolarna behöver dock öka för att få en ännu bättre bild av vad domstolarnas brukare tycker och ett underlag för fortsatt utveckling.

Många insatser pågick inom ramen för målet om **den attraktiva arbetsplatsen**, bl.a. realiseringen av kompetensförsörjningsstrategin som även innehåller utveckling av medarbetarskap och ledarskap. Årets medarbetarundersökning visade totalt sett att Sveriges Domstolar hade mycket bra värden. Bedömningen var dock att det finns utmaningar i kompetensförsörjning av domare. Visserligen pågick många insatser med anledning av detta, men det är ett område som Domstolsverket och domstolarna fortsatt behöver ha stort fokus på för att öka måluppfyllelsen i denna del.

Vad gäller målet om **en hållbar organisation** har Sveriges Domstolar fått bättre långsiktiga ekonomiska förutsättningar vilket är en viktig förutsättning för att kunna möta en ökande måltillströmning och för att organisationen långsiktigt ska vara stabil.

I nedan avsnitt beskrivs de fem målområdena med målbeskrivning och prioriterat arbete. Under varje område redovisas det arbete som bedrivits under året och de åtgärder som vidtagits för att utveckla och effektivisera verksamheten. I de fall det är möjligt har effekten för varje åtgärd redovisats. En samlad uppföljning av effekterna av digitaliseringen redovisas i avsnittet om *Utvecklad målhantering*. Inom ramen för de fem målområdena redovisas även de uppgifter som finns i Domstolsverkets instruktion och de mål och krav som regeringen angett i regleringsbrev eller i något annat beslut.

Domstolen i samhället

Målbeskrivning

Domstolarnas roll i samhället är känd och domstolarna har ett starkt oberoende. Allmänhet och media förstår varför domstolarna dömer och beslutar som de gör. Domstolarna avgör mål och ärenden snabbt och med hög kvalitet.

Prioriterat arbete

- Arbeta för domstolarnas oberoende
- Kommunicera domstolens roll i samhället
- Arbeta med att minska risken för otillåten påverkan

Att göra domstolarnas och nämndernas oberoende roll och uppdrag i det demokratiska rättssamhället mera känd är ett centralt mål för Sveriges Domstolar. En grundläggande kunskap om detta är nödvändig för att parter och vittnen, allmänhet och medborgare ska kunna ha rätt förväntningar på verksamheten och förstå varför domstolen eller nämnden dömer eller beslutar som den gör. Särskilt i tider av snabb samhällsförändring och där hotet mot demokratin sprids i flera länder, behöver domstolarna och nämnderna vara den trygga garanten för rättssäkerhet och ha ett högt förtroende hos allmänheten.

Förtroendet förtjänas genom att bedriva verksamheten med hög kvalitet och utveckla den i takt med tiden och omvärldens krav. Detta omfattar inte minst en snabb och effektiv handläggning, utvecklad målhantering och ett gott bemötande av parter och vittnen och begripliga domar och beslut.

Men för att erhålla förtroende krävs också att allt detta och andra kvalitetsaspekter kommuniceras på ett begripligt sätt – med parter och vittnen i mål- och ärendehantering, och med allmänheten via massmedia och andra kanaler. Det behöver dessutom ständigt sättas i kontext av domstolarnas och nämndernas grundläggande roll och uppdrag.

Enligt Brås Nationella trygghetsundersökning (NTU) 2021 hade 41 procent av befolkningen (16–84 år) mycket stort eller ganska stort förtroende för domstolarnas sätt att bedriva sitt arbete, vilket var något högre än 2020 (39 procent). Det är i sammanhanget viktigt att komma ihåg att NTU mäter allmänhetens förtroende och inte exempelvis parter och vittnens – det är en förhållandevis liten andel av befolkningen som kommer i direktkontakt med domstolarna och nämnderna.

Under året har den samlade kommunikationen kring Sveriges Domstolar utvecklats ytterligare. Webbplatsen domstol.se är idag Sveriges Domstolars externa, digitala huvudkanal med innehåll, funktioner och tjänster som möter externa intressenters behov och som också möjliggör effektiv kommunikation för varje enskild domstol. Uppföljningar visar också att antalet samtal till telefonväxlarna fortsatt att minska efter lanseringen av nya domstol.se. Under 2021 hade Sveriges Domstolar 4,6 procent färre samtal jämfört med 2020.

Sociala medier får en allt större påverkan på den allmänna bilden av myndigheter och andra organisationer, i takt med att konsumtionen av traditionella massmedier minskar – något bland annat Internetstiftelsens årliga undersökning "Svenskarna och Internet" visar. De sociala medierna innebär helt nya möjligheter att kommunicera med olika målgrupper, men naturligtvis också utmaningar. De sociala medier som myndigheter inom Sveriges Domstolar finns på idag är Facebook, Twitter, LinkedIn, Instagram och YouTube. Ett tjugofemtal domstolar är aktiva på en eller flera av dessa plattformar. Allt fler enskilda domare blir också mer och mer aktiva i sociala medier. Syftet med innehållet och engagemanget i kanalerna är att öka kunskap och kännedom om domstolarnas verksamhet, roll och uppdrag. En annan målsättning med närvaron är att berätta om domstolarna som attraktiva arbetsplatser. Antalet följare på Sveriges Domstolars gemensamma LinkedIn-konto fortsatte att öka och var i slutet av december drygt 17 500. Målet att öka antalet följare med 3 000 per år nåddes nästan. Under året publicerades 25 olika inlägg och det inlägg som varit mest populärt var en kort video som publicerades på Internationella kvinnodagen.

Även om konsumtionen av traditionella massmedier minskat uppgav 65 procent av respondenterna i Kantar Publics anseendemätning 2021 att de alltjämt främst fått information om domstolarnas och nämndernas verksamhet via sådana medier. Pressmeddelanden och journalistkontakter är därför fortfarande viktiga grundbultar i Sveriges Domstolars kommunikation, för att bidra med fakta till allmänheten. Under året fortsatte Sveriges Domstolar att publicera ett stort antal pressmeddelanden och nyheter. Vid utgången av december 2021 hade sammanlagt 413 pressmeddelanden och 462 nyheter publicerats via domstol.se. Domstolarnas nyheter och pressmeddelanden handlade i huvudsak om uppmärksammade mål. Som ett led i den digitala utvecklingen under pandemin kan domstolarna idag genomföra digitala pressträffar. För fjärde gången genomförde Domstolsverket 2021 en undersökning bland journalister. Årets resultat visade att förtroendet för Sveriges Domstolar har ökat ytterligare sedan den senaste mätningen 2018. 53 procent av de 150 journalister som intervjuats uppgav att de har ett mycket stort förtroende och 43 procent att de har ett ganska stort förtroende. Detta visar att domstolarnas målinriktade arbete med att förklara domar och beslut tillsammans med att vara öppna och tillgängliga för media har gett önskad effekt.

För att ytterligare öka användandet av pressmeddelanden och för att skapa förståelse för förändringar i kommunikationslandskapet och utmaningarna i det, arrangerar Domstolsverket kontinuerligt utbildningar och erbjuder också domstolarna olika typer av kommunikativa verktyg och stöd.

Rättsinformation

UPPGIFT 1A§ ENLIGT DOMSTOLSVERKETS INSTRUKTION:

- Domstolsverket ska ansvara för utveckling av rättsinformation samt fullgöra de uppgifter som framgår av rättsinformationsförordningen (1999:175). Förordning (2008:1393)

Domstolsverket är samordningsmyndighet för det svenska offentliga rättsinformationssystemet, vilket regleras av rättsinformationsförordning (1999:175). Rättsinformationssystemet ska ses över de kommande åren och i väntan på detta upprätthåller Domstolsverket webbplatsen lagrummet.se.

Utvecklad målhantering

Målbeskrivning

Målhanteringen är enhetlig. Vi är innovativa i vår verksamhetsutveckling och våra medarbetare är aktiva i utvecklingsarbetet. Verksamhetsstöden är stabila och förklarar verksamheten. Parter och ombud kan enkelt följa och interagera i sina mål och ärenden. Tillgängligheten är hög.

Prioriterat arbete

- Utveckla mål- och ärendehantering med stöd av digitalisering där vi använder strukturerad och återanvändningsbar information
- Automatisera enkla och rutinartade arbetsuppgifter
- Göra regelförändringar som stöder utvecklingsarbetet
- Skapa ständiga förbättringar av våra arbetsformer
- Utveckla effekthemtagning inom Sveriges Domstolar

Att utveckla målhanteringen är ett ständigt pågående arbete. Målområdet **Utvecklad målhantering** lyfter bl.a. fram vikten av att målhanteringen är enhetlig. Hur målhanteringen ska utvecklas är något som domstolarna i första hand måste styra. Domstolsverket kan dock stödja domstolarna exempelvis i arbetet med att ha gemensamma, enhetliga och effektiva processer vilket är en utgångspunkt för att kunna ta fram gemensamma verksamhetsstöd och en fortsatt digitalisering som möjliggör en högre tillgänglighet för parter och ombud.

Under 2021 initierades ett arbete med en för Sveriges Domstolar samordnad plan för digitalisering som ska genomföras under kommande år. En del i detta är att införa digital brottmålshantering (DBM) under 2022, något som är resultatet av ett omfattande utvecklingsarbete.

ÅTERRAPPORTERINGSKRAV:

Domstolsverket ska särskilt redovisa:

- resultatet av de viktigaste digitaliseringsinsatserna som har genomförts under året. Rapporteringen ska även innehålla redogörelser för utvecklingsarbetet gällande digitala domstolsavgöranden. Vidare ska myndigheten redovisa vilka större framtida utmaningar inom digitalisering som har identifierats.

För att säkerställa att den verksamhetsutveckling som Domstolsverket och domstolarna bedriver leder till avsedd effekt har Domstolsverket beräknat möjlig effekthemtagning till följd av de möjligheter till digitalisering av verksamheten som domstolarna har erbjudits de senaste åren. De tjänster som följts upp är inom områdena elektroniska leveranssätt (e-skick och e-post till och från Vera), e-arkiv, e-tjänster och nya funktioner i Vera.

För att kunna göra antaganden och bedömningar tillfrågades domstolar om vilka tidsvinster som gjorts med hjälp av respektive tjänst jämfört med ett pappersbaserat arbetssätt samt hur denna tidsvinst har uppkommit. Antaganden har också gjorts av administrativa besparingar till följd av reducerat behov av papper, brev och fysiska akter utifrån minskad inköpskostnad. Ekonomisk nytta har beräknats för ett "idealår" och uppgår till 74 mnkr. Med ett "idealår" avses ett helt verksamhetsår efter fullt införande av avsedda utvecklingsinsatser. Denna nytta tillfaller domstolarna när de tagit tillvara de möjligheter som avsedd digitalisering medför. Kvalitativa nyttor som t.ex. ökad rättssäkerhet, ökat förtroende och högre service är svåra att omsätta i ekonomiska termer, men ger andra positiva konsekvenser som är viktiga att beakta som drivkraft vid domstolarnas digitalisering.

Totalkostnaden för investering i utveckling av berörda tjänster uppgick till 89 mnkr. Kostnaderna har tagits av Domstolsverket. Tjänsterna är möjliga att byggas vidare på, vilket innebär goda möjligheter för att framåt utveckla tjänster som kan bli till gagn för både domstolar och andra intressenter. Det kan konstateras att de domstolar som ligger långt fram i att nyttja möjligheterna med dessa digitala tjänster, har god nytta av dem och kan göra påtagliga effektiviseringsvinster. Pandemin har även drivit på förändrade arbetsformer och en framflyttning i digitala arbetssätt.

Under 2021 genomfördes flera viktiga digitaliseringsinsatser, bl.a. påbörjades införande av tvåfaktorsautentisering för alla medarbetare inom Sveriges Domstolar. Det innebär att åtkomsten till informationen säkras vilket ger bra förutsättningar för fortsatt digitalisering. Domstolsverket har valt EFOS-kort som är en myndighetsgemensam tjänst som tillhandahålls av Försäkringskassan. EFOS-kort och pinkod kommer även att användas för elektronisk underskrift. Alla medarbetare i Sveriges Domstolar kommer under 2022 ha EFOS-kort. Fler viktiga digitaliseringsinsatser som genomförts 2021 beskrivs nedan och i avsnittet om *En hållbar organisation*.

Större framtida utmaningar som har identifierats inom digitalisering är bl.a. att den tekniska utvecklingen och förändringstakten är snabb. För att Sveriges Domstolar ska kunna dra nytta av den måste kompetensen följa utvecklingen. En högre hotbild i omvärlden (t.ex. cyberhot) i kombination med ökad digitalisering är också en utmaning som innebär att arbetet med informationssäkerhet fortsatt behöver satsas vidare på med löpande investeringar. Digitaliseringen medför en effektivisering i verksamheten och samtidigt innebär det att antal system som ska förvaltas och vidareutvecklas ökar plus att nya arbetsuppgifter tillkommer, vilket är en utmaning.

Rättsväsendets digitalisering

Rättsväsendets informationsförsörjning (RIF) är ett samarbete mellan rättsväsendets myndigheter som initierades i mitten av 90-talet. Myndigheterna i rättskedjan bedriver, på uppdrag från regeringen, ett omfattande utvecklingsarbete för att med stöd av modern teknik utveckla verksamheterna och samordna rättsväsendets informationshantering. Syftet är att uppnå ett effektivare, säkrare och snabbare flöde av information mellan myndigheterna, att utveckla och erhålla ny kunskap om rättsväsendets verksamheter samt att förbättra servicen till medborgare.

Arbetet med RIF har hittills lett till att en stor del av ärendehantering mellan myndigheterna i brottmålsprocessen kunnat övergå från pappersform till digital hantering direkt mellan myndigheternas ärendehanteringssystem. I de fall ett digitalt utbyte fungerar som planerat medför det minskade kostnader, tidsbesparingar och förutsättningar för automatisk diarieföring och elektronisk lagring. Det innebär även kortare handläggningstider, snabbare överföringar, högre informationssäkerhet och högre rättssäkerhet samt ökade förutsättningar att utveckla statistik.

RIF-arbetet har sedan 2009 varit etappindelad och arbetet befinner sig nu i slutfasen av etapp två, som enligt myndigheternas beräkningar kan avslutas 2022. Domstolsverkets stora leverans i etapp 2 utgörs av arbetet med att utveckla ett nytt digitalt brottmålsavgörande, se nedan avsnitt om *Digital brottmålshantering*. Utöver detta arbete har Domstolsverket under året bland annat arbetat vidare med att utöka de ostrukturerade utbytena, se nedan i avsnittet *E-skick med myndigheter*, samt deltagit i förstudier gällande beslag och digital bevisning.

Den 1 september 2020 trädde förordningen (2019:1283) om rättsväsendets digitalisering i kraft. I samband med detta formerades också Rådet för digitalisering av rättsväsendet och myndigheterna i Rådet fick i uppdrag att ta fram en ny gemensam strategisk plan för 2023 och framåt. Domstolsverket bidrog under året i det intensiva arbetet med att ta fram en strategisk plan som tydliggör Rådets gemensamma intentioner och ambitionsnivåer för det gemensamma RIF-arbetet under perioden 2023–2028. Planen redovisas till regeringen i februari 2022.

Enligt nyss nämnda förordning ska rådet årligen följa upp verksamheten och uppnådda resultat samt redovisa planerade gemensamma utvecklingsinsatser. Domstolsverket deltar löpande i arbetet med att ta fram och följa upp dessa planer.

Digital brottmålshantering

Projektet Digital brottmålshantering (DBM) fortsatte sitt arbete. Projektet syftar till att Domstolsverket ska uppfylla kraven enligt det regeringsuppdrag som RIF etapp 2 utgör samt realisera vissa nyttor som har konstaterats i en tidigare verksamhetsanalys. Det digitala avgörandet i brottmål med lösningar för digital, strukturerad överföring av uppgifter till övriga RIF-myndigheter ska driftsättas i slutet av september 2022. Det är ett omfattande projekt som innebär utveckling av ett nytt avgörande i brottmål med ett strukturerat informationsflöde genom hela rättskedjan, elektronisk signatur av domen, digitala originalavgöranden och inbyggt dataskydd. Arbetet sker på ett sådant sätt att lösningen över tid ska kunna återanvändas samt byggas på och ut i syfte att åstadkomma nyttor även för andra måltyper och domstolsslag.

E-skick med myndigheter

Utbyggnaden av e-skick med olika myndigheter fortsatte under året. Tidigare har framförallt allmänna domstolar fått möjlighet att utbyta dokument

i pdf-format mellan domstolarnas verksamhetsstöd Vera och verksamhetsstöden för andra RIF-myndigheter. Exempelvis har det tidigare införts rutiner för e-skick mellan tingsrätter och hovrätter respektive Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och Skatteverket. Under 2019 och 2020 driftsattes även e-skick utanför RIF-samarbetet och som gällde förvaltningsdomstolar och migrationsdomstolar.

Under 2021 etablerades e-skick mellan förvaltningsdomstolar och Kriminalvården och det pågår för närvarande utveckling av rutiner för e-skick mellan förvaltningsdomstolar och Transportstyrelsen. För förvaltningsdomstolarna innebär e-skick att det uppstår nytta genom att domstolarna får överklagandet och hela förvaltningsmyndighetens akt genom e-skick. Fler e-skick beslutades, mellan bl.a. allmänna domstolar och Polisen respektive Tullen, men utvecklingsarbetet har ännu inte påbörjats.

E-tjänst för att digitalt signera och ge in handlingar

Under början av året driftsatte Domstolsverket en e-tjänst för att signera och ge in handlingar till domstolar och nämnder. E-tjänsten är tillgänglig på domstol.se.

Syftet med e-tjänsten är att allmänheten på ett enkelt sätt digitalt ska kunna signera och skicka in olika slag av ansökningshandlingar, fullmakt och handlingar i pågående mål. Domstolen får information för handläggning av målet liksom betalning av eventuell ansökningsavgift.

E-tjänsten är avsedd att vara ett enklare och smidigare alternativ till att ge in en undertecknad ansökan, fullmakt eller annan handling på papper till domstolen.

Efter driftsättningen har tjänsten vidareutvecklats. Bland annat infördes möjligheten för flera personer att signera en och samma handling eller fullmakt samt förbättrad information i tjänsten. Avsikten är att tjänsten ska utvecklas ytterligare i syfte att öka stödet för användarna och ökad nytta för domstolarna.

Fortsatt anslutning till e-arkivet

Under året fortsatte anslutningarna av Vera till e-arkivet i enlighet med den plan som beslutades 2020. Hittills har de underrätter som var pilotdomstolar under införandet av e-arkivet och samtliga förvaltningsdomstolar inklusive migrationsdomstolar och Migrationsöverdomstolen anslutits. Anslutning av de allmänna domstolarna och hyres- och arrendenämnderna påbörjades och under nästa år förväntas samtliga domstolar och nämnder ha anslutits till e-arkivet.

Parallellt med anslutning av Vera fortsatte utvecklingen av e-arkivet för att möta domstolarnas och nämndernas behov av åtkomst till information.

Digital infrastruktur för informationsutbyte

Domstolsverket har under 2021 fortsatt arbeta tillsammans med nio andra myndigheter i regeringsuppdraget Etablera en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte. Myndigheten för digital förvalt-

ning, DIGG, har samordnat uppdraget. Målet för uppdraget har varit att påbörja minst tre byggblock samt etablera struktur, styrning och organisatoriska förutsättningar för den förvaltningsgemensamma infrastrukturen. Domstolsverket har varit delaktiga i arbetet med bland annat byggblock identitet, mina ombud och meddelandehantering.

När det gäller resultat från byggblock identitet har Domstolsverket redan under 2021 haft stor nytta av detta i framtagandet med tvåfaktorsautentisering för Sveriges Domstolar och som även kommer att användas för elektronisk underskrift. En delrapportering av uppdraget lämnades in i januari och följdes sedan upp med en slutrapportering av regeringsuppdraget i december 2021. Detta och tidigare uppdrag har nu resulterat i att etableringen av Ena – Sveriges digitala infrastruktur har påbörjats.

Utvecklad struktur för målkoder och indikatorer

Målkoder och indikatorer används i verksamhetsstödet Vera och har en avgörande betydelse för dess styrning och funktioner. Målkoderna används för uppföljning både i den egna domstolen och hos Domstolsverket och spelar en avgörande roll i att kunna identifiera och särskilja mål och ärenden på önskad detaljnivå.

Dagens målkodsstruktur är föråldrad och saknar definitioner och beskrivningar vilket gör nuvarande målkoder till ett trubbigt verktyg för teknisk styrning och för att identifiera efterfrågad information.

Under året färdigställde och fastställde uppdraget en ny förteckning över målkoder för alla instanser på allmän domstol inklusive specialdomstolar samt hyres- och arrendenämnderna. Domstolsverkets föreskrifter för registrering av mål och ärenden fick en översyn och kompletterades med regler om de nya målkoderna. De nya målkoderna och föreskrifterna ska tillämpas från och med den 1 januari 2022.

Genom målkodsbeskrivningar och föreskrifter som reglerar registreringen kommer det att bli en mer likartad tillämpning av målkoderna. De nya målkoderna är nödvändiga för hanteringen av en digitaliserad brottmålsdom (DBM). Särskiljningsförmågan i de nya målkoderna är vidare en förutsättning för en effektiv gallring och en bättre efterlevnad av dataskyddet. I ett mer långsiktigt perspektiv är en enhetlig målkodsstruktur en god utgångspunkt för vidare digitalisering av domstolarnas verksamhet. Statistiken kommer bli bättre, liksom uppföljningar och underlag för Domstolsverket, enskilda domstolar och andra intressenter såsom Regeringskansliet. Detta kommer till nytta även vid resursfördelningen.

Arbetet i uppdraget Nya målkoder fortsätter under 2022 med justering av målkoderna på allmän förvaltningsdomstol, framtagandet av en föreskrift för Högsta domstolen samt översyn och reglering av förvaltningen av målkoderna.

Snabbförfarande i brottmål

Regeringen beslutade i oktober 2017 att ge myndigheterna i rättskedjan i uppdrag att genomföra en försöksverksamhet med ett snabbförfarande i

brottmål för vuxna lagöverträdare. Försöksverksamheten syftar till att förkorta tiden för lagföring av vissa brott. Inom försöksverksamheten används delgivningsformen tillgänglighetsdelgivning.

Försöksverksamheten inleddes i delar av polisregion Stockholm i januari 2018 och har successivt byggts ut. Sedan 2020 pågår försöksverksamheten i hela polisregionen och omfattar därmed Attunda tingsrätt, Gotlands tingsrätt, Nacka tingsrätt, Norrtälje tingsrätt, Solna tingsrätt, Stockholms tingsrätt, Södertälje tingsrätt och Södertörns tingsrätt. Under 2021 inleddes försöksverksamheten i delar av landets övriga polisregioner och omfattar därmed även Gävle tingsrätt, Göteborgs tingsrätt, Hudiksvalls tingsrätt, Luleå tingsrätt, Norrköpings tingsrätt, Värmlands tingsrätt och Växjö tingsrätt.

Under 2022 kommer försöksverksamheten byggas ut ytterligare till att även att omfatta Alingsås tingsrätt, Borås tingsrätt, Eksjö tingsrätt, Jönköpings tingsrätt, Linköpings tingsrätt, Malmö tingsrätt, Skaraborgs tingsrätt, Sundsvalls tingsrätt, Umeå tingsrätt, Uppsala tingsrätt, Örebro tingsrätt och Östersunds tingsrätt.

Försöksverksamheten ska pågå t.o.m. december 2022. Utöver tingsrätterna deltar även Domstolsverket, Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Rättsmedicinalverket och Kriminalvården. Polismyndigheten leder det myndighetsgemensamma arbetet.

Under 2021 deltog Domstolsverket i det myndighetsgemensamma arbetet med försöksverksamheten. Domstolsverket anordnade också ett erfarenhetsutbyte där medarbetare vid de tingsrätter som ingår i försöksverksamheten träffats och utbytt erfarenheter kring hur de anpassat sina rutiner och arbetssätt med anledning av snabbförfarandet. Dokumentationen från erfarenhetsutbytet kan de tingsrätter som framöver ska införa snabbförfarandet dra nytta av. Vidare anordnade Domstolsverket ett introduktionsmöte för medarbetare vid de tingsrätter som tillkommer i försöksverksamheten 2022. De tillkommande tingsrätterna kan även använda redan framtaget stödmaterial, till exempel en e-utbildning och skriftligt underlag som tingsrätterna kan använda när de utformar sina rutiner för snabbförfarandet. Stödmaterialiet bygger på erfarenheter från de tingsrätter som ingår i försöksverksamheten. Försöksverksamheten med ett snabbförfarande i brottmål har fått effekter på omloppstiderna i försöksdomstolarna, se avsnittet *Tingsrätterna*.

Domstolsverket har även fått i uppdrag av regeringen att, tillsammans med Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Rättsmedicinalverket och Kriminalvården, delta i en försöksverksamhet med snabbförfarande för unga lagöverträdare under 18 år. Försöksverksamheten har inte inneburit några förändringar i arbetssätt hos tingsrätterna. Försöksverksamheten bedrivs i polisområde Stockholm nord och ska pågå t.o.m. december 2022.

Statistik för miljötillståndsprövningen

Under 2017 och 2018 bedrev Domstolsverket ett uppdrag för att redovisa hur Sveriges Domstolar kan bidra till en sammanhållen statistikredovisning avseende miljötillståndsprövningen. Arbetet bedrevs inom ramen för ett regeringsuppdrag som i sin tur baserades på ett tidigare regeringsuppdrag till

Naturvårdsverket att ta fram en modell för att årligen redovisa denna statistik. Regeringen gav i december 2018 Domstolsverket i uppdrag att i samverkan med Naturvårdsverket och länsstyrelserna genomföra de system- och verksamhetsanpassningar som föreslagits i uppdragsrapporten.

Syftet är att uttag av en samlad statistik avseende prövning av tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet samt tillståndspliktig vattenverksamhet ska vara möjlig att genomföra så att handläggningstiden av miljötillståndsprövningen och vilka faktorer som påverkat prövningstiden kan följas över tid.

Utifrån de förberedelser och anpassningar som gjordes under 2019, registrerade och rapporterade mark- och miljödomstolarna under 2020 uppgifter om miljötillståndsprövningen. I början av 2021 sammanställdes Sveriges Domstolars uppgifter för 2020 av Domstolsverket och lämnades till Naturvårdsverket för sammanställning av den samlade statistiken. Den samlade statistiken innehåller även Länsstyrelsernas uppgifter om miljötillståndsprövningen. Regeringsuppdraget slutredovisades till Justitiedepartementet i april 2021.

Utvärdera möjligheterna att utveckla e-tjänster för tillståndsansökningar enligt miljöbalken

Regeringen beslutade i juli 2021 att ge Domstolsverket i uppdrag att utvärdera möjligheterna att utveckla en eller flera e-tjänster för någon eller några typer av tillståndsansökningar enligt miljöbalken. Uppdraget slutredovisades den 1 december 2021.

Uppdraget utvärderade och såg möjligheter att utveckla tre e-tjänster för tillståndsansökningar enligt miljöbalken; e-tjänst för inlämnande av ansökan om tillstånd, e-tjänst för tillgängliggörande till parter av ansökningshandlingar och andra handlingar och e-tjänst för parter och aktörer att skicka in handlingar i pågående mål.

Syftet med de förslagna e-tjänsterna är att dessa ska vara ett enklare, snabbare och säkrare alternativ till hur inlämnande av ansökan och kommunikering till och från domstolarna i dessa mål sker idag. Den förslagna e-tjänsten för ansökan om tillstånd är avsedd att stödja verksamhetsutövarna så att en komplett ansökan kan ges in. Härigenom kan också domstolarna redan vid ansökningstillfället få den information och de handlingar som är nödvändiga för att påbörja handläggningen.

Domstolsverket bedömer att ett närmare analysarbete avseende de förslagna e-tjänsterna kan påbörjas under hösten 2022 och att e-tjänsterna kan börja utvecklas under första kvartalet 2023.

Omprövning av vattenverksamhet

Den nationella planen för omprövning av vattenkraft för moderna miljövillkor beslutades av regeringen i juni 2020. Sedan dess har en organisation byggts upp på mark- och miljödomstolarna respektive Mark- och miljööverdomstolen för att ta hand om den stora mängd ansökningar som förväntas komma in under en 16-årsperiod med start i början av 2022. Målen förväntas vara avgjorda vid utgången av år 2039.

Rekryteringar av företräddelsevis juristdomare och tekniska råd genomfördes under hösten 2020 och år 2021 med gott resultat. Rekryteringarna kommer att fortsätta under 2022. Förutom ordinarie kursutbud för domare och domstolshandläggare genomfördes domstolsförlagda utbildningar och informationsdagar för medarbetare på mark- och miljödomstolarna under året. Ytterligare insatser planeras under 2022.

Sveriges Domstolar har fått 50 miljoner kronor årligen under en period på 20 år för hanteringen av omprövningsmålen. Kostnaderna ska finansieras genom avgifter från sökandena.

För att kunna följa kostnaderna på domstolarna för den här verksamheten tog Domstolsverket under hösten ett beslut om att all tid som läggs ner på de här måltyperna ska redovisas från 1 januari 2022. Tidredovisning är en av flera parametrar i bedömningen av domstolarnas resursbehov i det längre perspektivet.

Stärkt förtroende och ökad trygghet

Målbeskrivning

De som kommer i kontakt med domstolen får ett bemötande som stärker deras förtroende för rättsprocessen. Alla känner sig trygga i domstolens lokaler. Vår kommunikation är enhetlig och lättillgänglig.

Prioriterat arbete

- Arbeta för en hög säkerhetsnivå på alla domstolar
- Utveckla och förenkla kontaktytorna med domstolen
- Använda klarspråk och öka enhetlighet i domar och beslut samt i vår externa kommunikation
- Införa och använda brukarenkäten

Den som kommer till domstolen ska känna sig säker och trygg, och också känna att den blir bemött på ett bra sätt. Lokalerna ska vara säkra, men också tillgängliga för alla.

Bemötande och brukarnas förtroende är områden som kräver ständig utveckling. Domar och beslut ska förstås av dem som får dem och det ska vara lätt att komma i kontakt med domstolen.

Brukarnas förtroende, bra bemötande och relevant information

ÅTERRAPPORTERINGSKRAV:

- Domstolsverket ska redovisa resultat av de åtgärder som vidtagits för att öka allmänhetens förtroende för domstolarna, inklusive åtgärder som vidtagits för att säkerställa att parter, målsäganden och vittnen får ett bra bemötande och relevant information.

Under 2021 fortsatte det ständiga och systematiska förbättringsarbetet inom domstolarna där fokus under många år har varit att öka kunskapen om och förståelsen för parter och vittnens upplevelser av hela domstolsprocessen, allt från service, information och bemötande i kontakterna med domstolen till begriplighet i domar och beslut. Domstolsverket stöttade domstolarna på olika sätt. Utbildning i hur domstolarna kan fortsätta bedriva ett långsiktigt och systematiskt arbete med bemötande- och domskrivningsfrågor med tema jämställdhet och inkludering erbjöds digitalt vid två tillfällen. Även ett erfarenhetsutbyte anordnades under året där domstolar fick möjlighet att diskutera och dela erfarenheter kring arbetet med jämställdhet. Erfarenhetsutbytet genomfördes digitalt och intresset att träffas kring frågan var stort, totalt deltog över 60 personer. Frågor om bemötande togs också upp i olika sammanhang inom ett stort antal andra utbildningar för olika personalgrupper. Frågorna integreras ofta i undervisningen inom olika ämnesområden, t.ex. inom migrationsrätt och straffrätt, och finns även med i baskursen för nyanställda. Under 2021 har flera domstolar börjat genomföra den digitala brukarenkät som togs fram 2020. Enkäten riktar sig till parter och vittnen och används för att undersöka hur de upplever kontakterna med domstolen. Genom att använda enkäten får domstolarna reda på hur parter och vittnen skattar deras bemötande, service och information samt vilket förtroende parter och vittnen har för myndigheten. Enkäten möjliggör också ett aggregerat värde för parter och vittnens förtroende för Sveriges domstolar.

Förtroende hänger i grund och botten ihop med hur väl behov, krav och förväntningar möts och dessa förändras ständigt. Exempelvis förväntar sig

Vittnesstödare finns till för personer som ska vittna och arbetar för att besöken vid domstolen ska vara trygga. Foto Per Carlsson/Domstolsverket

externa intressenter numera i allt högre grad att kunna interagera med Sveriges Domstolar genom enkla och tillgängliga digitala gränssnitt och tjänster. Webbplatsen domstol.se utvecklas kontinuerligt för att vara den externa huvudkanalen för kommunikation och service. Plattformen stöttar på ett helt annat sätt än tidigare domstolarnas kärnverksamhet och fokuserar framför allt på serviceinriktat och tillgänglighetsanpassat innehåll för parter och vittnen.

Under 2021 har innehållet inom samtliga planerade ämnesområden kommit på plats på nya domstol.se och relevant innehåll från den gamla webbplatsen har flyttats över. Därmed kan den gamla webbplatsen slutligen stängas i början av 2022. Under året driftsattes ett nytt sätt att tillgängliggöra Domstolsverkets författningssamling (DVFS), och ett nytt statistik- och analysverktyg har testats, för att på ett säkrare sätt hantera den data som samlas in kring användandet av webbplatsen. En granskning av innehållet på domstolarnas cirka 80 lokala webbplatser påbörjades, där bland annat information, struktur och inte minst tillgänglighet ses över i dialog med domstolarna. Därutöver genomfördes en rad förbättringar av såväl innehåll som funktionalitet.

Under 2021 hade domstol.se 6,4 miljoner besök och närmare en miljon nedladdningar av domar, blanketter och information. Webbplatsens användare tog del av olika informationsfilmer omkring 138 000 gånger och använde e-tjänsterna cirka 215 000 gånger, inklusive tjänsten för elektronisk delgivning.

Inom vittnesstödsverksamheten hölls regelbundna möten och kontakter mellan Brottsoffermyndigheten, Brottsofferjouren Sverige och Domstolsverket i vittnes- och brottsofferrelaterade frågor under året.

I maj 2021 driftsatte Domstolsverket en e-utbildning om vittnesstöd som riktar sig till alla medarbetare på tingsrätt och hovrätt. Målet är att den ska ge medarbetare information och skapa medvetenhet om hur domstolsanställda, tillsammans med de ideella vittnesstödjarna på domstolen, bidrar till att skapa en trygg och säker miljö för målsäganden och vittnen i brottmålsförhandlingar. Det finns tillgång till vittnesstöd vid samtliga tingsrätter och hovrätter.

Mer återrapportering om förtroendearbetet återfinns i det tidigare avsnittet *Domstolen i samhället*.

Funktionshinderpolitik och tillgänglighet

Sveriges nationella mål för funktionshinderspolitiken är att "... uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund." Som statliga myndigheter har Sveriges Domstolar ett ansvar att bidra till ett samhälle som är användbart och tillgängligt för alla. Det framgår av förordningen (2001:526) om de statliga myndigheternas ansvar för genomförande av funktionshinderspolitiken.

För att nå det nationella målet ska genomförandet av funktionshinderspolitiken inriktas mot fyra områden: utgå ifrån principen om universell utformning, identifiera och åtgärda befintliga brister i tillgängligheten, ge

individuella stöd och lösningar för individens självständighet samt att förebygga och motverka diskriminering.

STRATEGI FÖR SYSTEMATISK UPPFÖLJNING AV FUNKTIONSHINDERSPOLITIKEN

Regeringen beslutade under året om en ny strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken. Strategin gäller 2021–2031 och uppdrar åt Domstolsverket och 27 andra myndigheter att särskilt följa upp och redovisa sitt arbete mot det nationella målet. Årets redovisning fokuserar på Domstolsverkets arbete, men beskriver också där det är möjligt hur tillgängligheten ser ut inom hela Sveriges Domstolar.

REGERINGSUPPDRAG:

Domstolsverket ska:

- följa upp och redovisa de åtgärder som vidtagits för att nå det nationella målet för funktionshinderspolitiken, samt hur dessa åtgärder har påverkat arbetet med jämställdhet, barnrätt och målen inom Agenda 2030
- bedöma och redovisa uppfyllelsen av det nationella målet, samt hur de fyra områdena för genomförandet har beaktats
- redovisa de samråd som myndigheten haft med funktionshindersorganisationer.

Måluppfyllelse och nuläge

Inom många områden kan personer med en funktionsnedsättning ta del av Sveriges Domstolars verksamhet och få sina behov tillgodosedda. Det är till exempel möjligt för besökare och anställda att, oavsett funktionsnedsättning, besöka och arbeta i Domstolsverkets lokaler. Den inventering av samtliga domstolsbyggnader inom Sveriges Domstolar som gjordes under året visar att tillgängligheten generellt är god. Dock varierar den lite över landet. För de domstolar som har större brister i tillgängligheten planeras omlokalisering eller nybyggnation under kommande år.

De flesta som besöker Sveriges Domstolar digitalt kan ta del av innehållet på domstol.se och domstolarnas webbplatser, eftersom de och de nyutvecklade e-tjänsterna följer DOS-lagen och har hög tillgänglighet.

Också rekrytering, arbetsmiljö, möten och utbildningar är relativt tillgängliga på Domstolsverket. Men för att personer med funktionsnedsättningar ska ha lika möjlighet till arbete, behöver på sikt förbättringar genomföras av de interna verksamhetssystem Sveriges Domstolar använder.

Enskilda medarbetare på Domstolsverket har hög kompetens inom specialområden, men den generella kännedomen om funktionshinderspolitiken kan öka. Det finns också anledning att fortsätta arbetet med en mer systematisk styrning och uppföljning av funktionshinderspolitiken på helhetsnivå.

Grunden för denna bedömning om Domstolsverkets måluppfyllelse är dels det resultat som följer på den årliga undersökningen från Myndigheten för delaktighet (MFD), dels den interna nulägesanalys som genomfördes under 2021.

Årets aktiviteter och åtgärder

För att hålla samman tillgänglighetsarbetet på Domstolsverket finns sedan 2020 en samordningsgrupp med representanter för samtliga avdelningar och olika kompetensområden.

Under 2021 genomfördes flera kompetenshöjande åtgärder, till exempel en introduktionsutbildning i samarbete med MFD för samtliga chefer och samordnare. På avdelningsnivå hölls kortare medvetandegörande föreläsningar, och området aktualiserades i samband med årets medarbetarundersökning. Vidare utvecklade enskilda medarbetare sin kompetens inom specialistområden, företrädesvis inom IT och kommunikation.

Under året genomfördes också en nulägesanalys tillsammans med MFD. En nulägesbild över aktiviteter inom alla verksamhetsområden togs fram och analyserades. Under året besvarades också den årliga undersökningen från MFD. Nulägesanalysen och resultatet av undersökningen är en grund för fortsatta åtgärder för att uppnå det nationella målet. Resultaten visar bland annat ett behov av systematisk uppföljning i myndighetens system för planering, uppföljning och rapportering.

Inom Sveriges Domstolar avslutades under året större renoveringar vid sju domstolar, som i och med det blev mer tillgängliga för både anställda och de som besöker domstolen. För att i kommande om- och nybyggnationer säkerställa funktionella utrymmen togs också ett rumsfunktionsprogram fram, som bland annat innehåller funktionshindersaspekter.

För att parter, ansökare och vittnen med funktionsnedsättningar på ett likvärdigt sätt ska kunna ta del av information och utföra ärenden digitalt gjordes förbättringar av den externa webbplatsen, för filmer i externa kanaler och för vissa e-tjänster. För medarbetare ökade tillgängligheten till intern kommunikation i viss mån genom utveckling av intranätet och filmade inslag på olika plattformar.

För att aktivt involvera funktionshindersrörelsen i myndighetens arbete genomfördes under 2021 ett samråd mellan rättskedjan och ett tiotal av de största funktionsrättsrörelserna. Från rättskedjan deltog Domstolsverket, Polisen, Åklagarmyndigheten och Brottsoffermyndigheten. Aktuella frågor var bland annat bemötande i domstol av personer med funktionsnedsättningar och vikten av tillgängliga domar och beslut.

Sammanfattningsvis bidrog de olika aktiviteterna under året till en förflyttning mot det nationella målet om jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet. Framför allt skapades den positiva utvecklingen genom att brister identifierades och åtgärdades, främst när det gäller kommunikation och renoveringar av lokaler. Utbildningsinsatser bidrog till att förebygga och motverka diskriminering, och principen om universell utformning var grunden för att nya e-tjänster fungerar för de allra flesta.

Hållbar utveckling samt barn- och jämställdhetsperspektivet

Sveriges Domstolars verksamhet har påverkan på flera av målen i Agenda 2030. Det gäller i synnerhet fredliga och inkluderande samhällen, men också jämställdhet och minskad ojämlikhet. De aktiviteter som genomfördes under året inom funktionshinderområdet bidrog därmed till arbetet

med de globala målen för en hållbar utveckling som principen om att alla människor är lika inför lagen och ska ha lika tillgång till rättvisa.

De aktiviteter som genomfördes inom funktionshinderområdet har i några fall en påverkan på arbetet med jämställdhet och barnrätt. Det gäller exempelvis enstaka aktiviteter som att en film om barnens rätt i vårdnadstvister nu är tillgänglighetsanpassad, men också på ett mer generellt plan som att vissa utbildningar har ett intersektionellt perspektiv.

Lokalförsörjning

Lokalerna inom Sveriges Domstolar genomgår förändringar med omstrukturering, koncentration och alltmer skärpta krav på yteffektivisering och säkerhet. Det är också en stor utmaning att upprätthålla en hög nivå på lokalförsörjningen med alltmer stigande hyreskostnader, komplexa säkerhetskrav, demografiska förändringar samt omvärldsfaktorer som påverkar utformningen av domstolslokalerna. Det övergripande målet i Sveriges Domstolars lokalförsörjningsstrategi är att tillhandahålla ändamålsenliga och kostnadseffektiva lokaler.

För att uppnå yteffektivisering utformas domstolslokalerna vid nybyggnation och vid mer omfattande om- och tillbyggnation med en blandning av egna kontorsrum och öppna flexibla ytor. Det möjliggör även en större flexibilitet vid t.ex. framtida omorganisationer eller utökning av personalstyrkan. Ytor för arkiv, bibliotek, förvaring och arbetsplatser har minskats i samband med att lokalerna förbereds för ett digitalt arbetssätt. Lunch- och pausutrymmen utformas för att kunna nyttjas för andra aktiviteter som t.ex. stormöten. Under året lades stor vikt vid planerings- och projekteringsarbeten för att på bästa sätt implementera yteffektiviseringar utan avkall på en god arbetsmiljö.

Underhållsbehov, krav på tillgänglighet och god arbetsmiljö samt säkerhetsfrågor är faktorer som föranleder lokalförändringar. Hög måltillströmning samt införande och uppdatering av säkerhets- och teknikinstallationer bidrar till ett utvidgat behov av ny-, om- och tillbyggnader.

Ett stort antal lokalprojekt pågår och kommer att fortgå under de kommande åren. Under 2021 bedrev Domstolsverket ett drygt 60-tal lokalprojekt på ett 40-tal domstolar fördelade över hela landet. Ett stort antal utredningar i olika faser har under året initierats eller färdigställts, cirka 40 domstolar är föremål för utredning ur lokalbehovsaspekten.

Stora nybyggnationer pågår i Hudiksvall för tingsrätten, i Jönköping för hovrätten och kammarrätten samt i Malmö för tingsrätten, förvaltningsrätten samt hyres- och arrendenämnden. Projektering pågår för avtalade nybyggnationer i Norrköping samt en större ombyggnation pågår av gamla Myntverket i Eskilstuna för tingsrätten. Upphandling av lokalhyresavtal för tingsrätterna i Borås och Vänersborg påbörjades under året.

Införandet av fasta säkerhetskontroller på flera domstolar har bidragit till säkrare domstolslokaler och arbetet fortgår med att förse ytterligare ett antal domstolar med säkra entréer. För att möta ett ökat behov av säkerhetshöjande åtgärder utrustades flera domstolar med ett säkerhetsglas som skiljer åhörare från övriga deltagare i förhandlingssalen.

Vid årets slut fanns det 260 medarbetare med ordningsvaktsförordnande inom Sveriges Domstolar, 54 kvinnor och 206 män. Det är en ökning med 20 medarbetare sedan samma tid föregående år. Foto Per Carlsson/Domstolsverket

Förankring kring lokalprojekt sker kontinuerligt med andra rättsvårdande myndigheter samt med organisationer för försvarare, nämndemän, tolkar och brottsofferstödjare.

TEKNISKA INSTALLATIONER

Tekniken i förhandlingssalarna har under flera år moderniserats och byggts ut vilket har skapat goda förutsättningar för att genomföra förhandlingar effektivt och rättssäkert. Den snabba utvecklingen av nya produkter gör att livslängden på teknik och tillgången till reservdelar är förhållandevis kort. Under 2021 skedde uppgraderingar av tekniken fortlöpande i ett stort antal domstolar. Införandet och uppgraderingarna resulterade i förbättrad bildkvalitet, enhetligare tekniska lösningar, enklare handhavande samt driftsäkrare teknik.

Efterfrågan på fler videokonferensutrustningar är fortsatt stor. Domstolsverket installerade och utökade tillgången på videokonferenssystem under året, vilket ökade förutsättningarna att kunna genomföra förhandlingar för många domstolar med tanke på pandemin. Teknik har installerats som möjliggör ett deltagande via internet i en domstolsförhandling på ett säkert sätt. Denna teknik har domstolarna nyttjat frekvent när man fått ställa om förhandlingar till att genomföra delar av förhandlingarna via videokonferens med kort varsel.

Säkerhet

Under 2021 ökade antalet domstolar som genomför fast säkerhetskontroll, d.v.s. daglig säkerhetskontroll som omfattat alla besökare till domstolen. I slutet av året var det 46 domstolar som omfattades av sådan kontroll. I denna siffra ingår även de domstolar som är samlokaliserade med en tingsrätt som fattat beslut om fast säkerhetskontroll. Erfarenheter visar att domstolar som, i samråd med Polisen, fattat beslut om fast säkerhetskontroll fortsatt bedömer att det behovet finns vid de omprövningar av beslutet som görs enligt lag. Domstolsverket bedömer det som sannolikt att fasta säkerhetskontroller kommer att utökas till att omfatta fler domstolar. Detta kopplat till den samhällsutveckling som sker samt med hänsyn taget till Polisens kartläggning avseende särskilt utsatta områden, utsatta områden och riskområden. Fast säkerhetskontroll är en viktig del i arbetet som syftar till trygga och säkra domstolar för alla som vistas där.

Tabell 52 Antal domstolar som omfattas av fast säkerhetskontroll

	2019	2020	2021
Fast säkerhetskontroll	37	42	46
- varav med röntgenutrustning	18	24	30

Av de 46 domstolar som genomförde fast säkerhetskontroll var det 30 domstolar som även använde röntgenutrustning i säkerhetskontrollen. Röntgen kan vara ett komplement till den fasta säkerhetskontrollen och har tilldelats de domstolar som anmält behov samt har lokalmässiga förutsättningar och en organisation som kan hantera en säkerhetskontroll med metalldetektorbåge och röntgenutrustning. Domstolsverket bedömer att antalet domstolar med röntgen fortsatt kommer att öka och med detta följer också krav på särskild röntgenoperatörsutbildning för ordningsvakter samt återkommande kompetensprov.

Utöver de domstolar som genomförde fast säkerhetskontroll har 21 domstolar genomfört säkerhetskontroll under en begränsad period. Dessa säkerhetskontroller var kopplade till särskilda mål där en högre säkerhetsnivå krävdes och varierade i tidsomfång. Totalt genomförde dessa 21 domstolar säkerhetskontroll 540 dagar under 2021.

Säkerhetskontrollerna, som till största delen bemannas av medarbetare med ordningsvaktsförordnande, men i vissa fall även inhyrda ordningsvakter, är resurskrävande. Ett sätt att optimera resurserna är att anställa egna ordningsvakter istället för att hyra in. Dessa kan då arbeta med andra arbetsuppgifter vid tidpunkter då in- och utpassering sker i begränsad omfattning.

Flera säkerhetssystem inom Sveriges Domstolar uppgraderades under året, vilket höjt driftsäkerheten samt kvaliteten i dessa. Även kameraövervakningssystemen har uppgraderats samt kompletterats med ytterligare kameror och mikrofoner i förhandlingssalar som aktiveras vid överfallslarm i salen.

Ytterligare fyra röntgenmaskiner har under året levererats som komplement i domstolarnas fasta säkerhetskontroller vilket innebär att ytterligare

sju domstolar nu omfattas av fast säkerhetskontroll med röntgen jämfört med 2020 då somliga av dessa är samlokaliserade.

Tabell 53 Antal medarbetare med ordningsvaktsförordnande

	2019	2020	2021
- kvinnor	51	52	54
- män	176	188	206
Totalt	227	240	260

Vid årets slut fanns det 260 medarbetare med ordningsvaktsförordnande inom Sveriges Domstolar, 54 kvinnor och 206 män. Det är en ökning med 20 medarbetare sedan samma tid föregående år.

Tabell 54 Incidentrapporter

	2019	2020	2021
Antal inrapporterade incidenter	782	673	749
- varav trakasserier	28	20	30
- varav hot	115	87	122
- varav våld	2	5	6

Under 2021 mottog Domstolsverket 749 incidentrapporter jämfört med 2020 då antalet var 674. Rapporterna innehöll allt från mindre ordningsstörningar och stölder till allvarliga incidenter. Domstolarna rapporterade 30 trakasserier, 122 hot samt 6 fall av våld. Kategorin hot omfattar allt från systematiskt upprepade hot till olaga hot.

Under året har Domstolsverket medverkat i projektet Myndighetsgemensam inriktning för medarbetarskydd. Syftet med inriktningen är att underlätta för myndighetsgemensamt arbete i medarbetarskyddsfrågor genom en gemensam nomenklatur, en enhetlig process för medarbetarskydd och ett myndighetsgemensamt samverkansforum för anställda som arbetar med medarbetarskyddsfrågor.

I projektet ingår förutom Domstolsverket de tolv myndigheter som ingår i den myndighetsgemensamma satsningen mot organiserad brottslighet.

Under hösten 2021 återupptogs utbildningsverksamheten i mer normal omfattning vilket innebar att säkerhetsövning för dömande personal kunde genomföras vid sju tillfällen fördelat på tre domstolar medan övning för domstolens krisledning genomfördes vid en domstol. Även utbildningar för växelhandläggare och ordningsvakter har genomförts.

För att möjliggöra tillfälle för dialog kring säkerhetsfrågor genomförde Domstolsverket under året säkerhetssamtal med nytillträdde domstolschefer.

Domstolsverket har varit delaktiga i förberedelser inför utlandsuppdrag och har bland annat försett ett antal tjänsteresenärer med landinformation och genomfört hemkomstsamtal med utsända vilka har återvänt hem till Sverige efter avslutat utlandsuppdrag.

Informationssäkerhet

Informationssäkerhetspolicyn för Sveriges Domstolar slår fast att information är en av de viktigaste tillgångarna för Sveriges Domstolars verksamhet. En effektiv och säker hantering av verksamhetens information är en grundläggande förutsättning för ett fungerande rättsväsende och säkerställer i en förlängning allmänhetens förtroende. Sveriges Domstolar arbetar därför systematiskt med informationssäkerhet utifrån ett lednings- och helhetsperspektiv. Domstolsverket har huvudansvar för det riskbaserade och systematiska informationssäkerhetsarbetet och har föreskriftsrätt inom området.

Under 2021 har olika insatser som ökar medvetenheten och som stödjer digitaliseringen utifrån ett informationssäkerhetsperspektiv genomförts. Vidare har insatser även detta år gjorts till följd av ändrade arbetssätt med anledning av pandemin. Föreskrifterna om informationssäkerhet i gemensamma informationssystem uppdaterades. Ett projekt för införande av säker identifiering (tvåfaktorsautentisering) inom Sveriges Domstolar inleddes under året, vilket tidigare nämnts. Detta är en viktig åtgärd för ökad informationssäkerhet. Det var även under 2021 fortsatt fokus på molntjänstfrågor med ett helhetsperspektiv utifrån verksamhetens behov, rättsliga krav, lämplighet och EU-domstolens dom i Schrems II.

Informationssäkerhetsperspektivet lyftes även i projekt och utvecklingsinsatser som Domstolsverket, genom sitt uppdrag, bedrev för domstolarnas räkning. Informationsklassningar genomfördes där verksamhetens informationsflöden i olika processer värderas och analyseras ur ett riskperspektiv, samt åtgärder identifieras och implementeras. En samlad effekt av detta är en ökad medvetenhet vilket bidrar till en bättre informationshantering.

Olika uppföljningar och säkerhetsgranskningar genomfördes löpande. Resultatet av dessa bidrar till ständiga förbättringar och lärande för att upprätthålla en god informations- och IT-säkerhet i verksamheten.

PROCESSER OCH RUTINER FÖR ATT IDENTIFIERA OCH RAPPORTERA IT-INCIDENTER

ÅTERRAPPORTERINGSKRAV:

- Domstolsverket ska redovisa processer och rutiner för att identifiera och rapportera IT-incidenter i enlighet med 20 § förordningen (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap. Redovisningen ska vara kortfattad och övergripande.

Domstolsverket vidareutvecklade under 2021 processen för incidenthantering och rapportering av allvarliga IT-incidenter. Allvarliga IT-incidenter ska enligt förordningen anmälas till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). Vad som menas med rapporteringsskyldiga IT-incidenter har MSB förtydligat i "Myndigheten för samhällsskydds och beredskaps föreskrifter om rapportering av IT-incidenter för statliga myndigheter", MSBFS 2020:8, som trädde ikraft 1 oktober 2020. Domstolsverket har under 2021 anpassat processer och rutiner utifrån detta. Under 2021 har tre IT-incidenter bedömts omfattas av rapporteringsskyldigheten och rapporterats till MSB.

Den attraktiva arbetsplatsen

Målbeskrivning

Vi attraherar, utvecklar och behåller den bästa kompetensen. Medarbetare och chefer är engagerade och goda förebilder för verksamheten. Arbetsmiljön är anpassad för verksamheten och det moderna arbetslivet.

Prioriterat arbete

- Utveckla ledarskapet och förutsättningarna för detta
- Utveckla medarbetarskapet
- Utveckla arbetsmiljön
- Ha en långsiktig och stabil kompetensförsörjning

Resultatet från senaste medarbetarundersökningen visade att chefer och medarbetare inom Sveriges Domstolar överlag var nöjda med sin arbetsplats, men att det alltid finns utrymme för utveckling och förbättringar. 2021 togs det fram en ny kompetensförsörjningsstrategi som sätter fokus på de här frågorna. Implementering av strategin kommer att påbörjas under 2022.

Domarförsörjningen är en utmaning för många domstolar, inte minst de som ligger utanför storstadsområdena. Flera insatser pågår för att försöka öka attraktiviteten för yrket, bl.a. en utvecklingsinsats med målet att göra domstolarna mer synliga och konkurrenskraftiga på arbetsmarknaden för att kunna rekrytera rätt kompetens.

Arbetsmiljön är i ständig fokus och pandemin har bidragit till att den har varit mer prioriterad än någonsin. Arbetssätten behöver anpassas till hur samhället förändras och arbetsvillkor och arbetsmiljö behöver parallellt utvecklas med detta. De årliga medarbetarundersökningarna som genomförs leder också ofta till åtgärder som behöver genomföras i verksamheten.

Kompetensförsörjning

REDOVISNING ENLIGT FÅB 3 KAP 3 §:

- Redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som avses i 1§ första stycket. I redovisningen ska det ingå en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter.

Med kompetensförsörjning menas att Sveriges Domstolar ska kunna attrahera, rekrytera, motivera och engagera medarbetare med rätt kompetens för att bedriva en effektiv verksamhet och nå verksamhetens mål. Det innebär att den rekryteringsprocess som används är bra och kvalitativ och att medarbetarna ges möjlighet att utvecklas både i sina arbetsuppgifter och i sin yrkesroll. Kompetensförsörjningen innebär även att växla kompetens hos medarbetare vars arbetsuppgifter kommer att förändras eller upphöra. Sveriges Domstolars gemensamma kompetensförsörjningsstrategi är riktmarke i dessa frågor.

Sveriges Domstolar består av myndigheter med olika storlek, i olika geografiska lägen och med olika utmaningar och förutsättningar. Det innebär att arbetet med att kompetensförsörja verksamheten behöver ske både genom gemensamma insatser och i form av lokala aktiviteter.

Domstolsverket ska bidra till att säkra kompetensförsörjningen inom Sveriges Domstolar genom att ha effektiva arbetssätt och processer, driva utveckling och ge ett bra stöd till domstolarna. Mot bakgrund av detta stöttade Domstolsverket domstolarna i olika delar av kompetensförsörjningsprocessen. Under större delen av 2021 har pandemin påverkat verksamheten och också lett till prioriteringar av olika insatser kopplat till arbetsgivarrollen, chefs- och ledarskap. Det som varit i fokus med anledning av pandemin har varit arbetsmiljöfrågor kopplat till undantagstillståndet av arbete från hemmet. Domstolarna har i stor utsträckning stöttats i hur de rekommendationer som Folkhälsomyndigheten och regeringen uttalat ska tolkas och tillämpas. Digitaliseringen i HR-processerna har också, grundat på pandemin, fått en rask utveckling liksom mötesformer och mötesteknik. Det mobila arbetssättet under pandemin skapade också nya förväntningar hos våra medarbetare om att kunna tillämpa distansarbete efter pandemin. En stark koppling finns mellan detta och attraktiv arbetsgivare. På grund av pandemin har Domstolsverket under större delen av året fått stötta domstolarna på distans. Under hösten genomfördes dock ett omfattande antal fysiska besök på domstolarna med fokus på åtgärder kopplat till arbetsmiljö, medarbetarskap och chefs- och ledarskap.

Sammantaget är arbetet med en god och långsiktig kompetensförsörjning centralt inom Sveriges Domstolar. Många av de åtgärder och aktiviteter som varit i fokus syftade till att säkerställa densamma. I det stora hela har kompetensförsörjningen varit tillfredsställande under året, men det finns fortsatta utmaningar med att säkerställa både den kort- och långsiktiga domarförsörjningen.

ATTRAHERA OCH REKRYTERA

Sedan hösten 2020 driver Domstolsverket projektet Attraktiv arbetsgivare, som ska bidra till att attrahera, utveckla och behålla medarbetare med den bästa kompetensen. Under 2021 genomfördes en rad aktiviteter med fokus på att hitta och tydliggöra Sveriges Domstolars styrkor som arbetsgivare. Fokusgruppsintervjuer med tre externa målgrupper – jurister, handläggare och administrativa chefer – visade bland annat att jurister har god kännedom om Sveriges Domstolar, att domstolarna uppfattas som trovärdiga, professionella och har en bra service men upplevs som omoderna. Hos potentiella medarbetare inom administrativa funktioner är domstolarna okända som arbetsplats och det finns en uppfattning att man måste ha en juridisk utbildning för att jobba inom Sveriges Domstolar.

En konkurrensanalys, där Sveriges Domstolars synliga arbetsgivarerbjudande jämfördes med bland andra Försvarmaktens, Åklagarmyndighetens, Säkerhetspolisens och Trafikverkets, visade att Sveriges Domstolar uppfattas som trovärdiga, men är relativt osynliga och otydliga i kommunikationen.

Internt inom Sveriges Domstolar genomfördes i juni 2021 en enkätundersökning i syfte att få ökad kunskap om nuvarande medarbetares uppfattning om Sveriges Domstolar som arbetsgivare och arbetsplats och vad som kan öka attraktiviteten. Resultatet visade exempelvis att 87 procent upplever att arbetet är meningsfullt och att just uppdraget, arbetsplatsen som helhet och kollegorna gjorde att man kunde rekommendera sin arbetsplats till andra. Lön och löneutveckling, balans mellan jobb och fritid samt organisationens värderingar och kultur var sådant som lyftes fram som förbättringsområden.

Genomförda aktiviteter under 2021 bidrog till att Sveriges Domstolar har en solid plattform för det fortsatta arbetsgivarprofilerande arbetet, som efter avslutat projekt i mars 2022 kommer att permanentas.

Budskap och innehåll i syfte att attrahera och rekrytera kommunicerades i första hand via sociala medier och webbplatsen domstol.se/jobba hos oss.

Domarförsörjning

Domarförsörjningen är för Sveriges Domstolar en fortsatt stor utmaning och därmed också ett fortsatt prioriterat kompetensområde och under 2021 har frågan varit prioriterad i diskussionerna med landets domstolschefer. En åtgärd har varit att fortsätta den satsning som påbörjades år 2020 att tillsätta adjungerade råd som under ett års tid tjänstgör i både underrätt och överrätt. Under det kommande året ska effekten av satsningen på domarrekruteringen följas upp och utvärderas i samarbete med Domarnämnden. Allt fler underrätter har numera också utbildningsplatser för fiskaler, vilket bedöms gynna möjligheten att rekrytera domare till mindre domstolar utanför storstadsområdena framöver. Antalet notarieanställningar ökade tydligt under år 2021 och antalet sökande till notarietjänstgöring låg alltså kvar på höga nivåer. Det höga söktrycket kan liksom förra året till viss del vara en effekt av den pågående pandemin. Ett omfattande arbete med införande och vidareutveckling av ett nytt IT-stöd för notarierekryteringen under år 2021 bidrog till att göra det lättare för de sökande att skicka in sin ansökan via en e-tjänst, något som också kan ha påverkat benägenheten att söka notarieanställning.

Under året togs också en idéskiss fram om inrättandet av en ny ordinarie domarbefattning. Denna har sedan diskuterats med landets domstolschefer och presenterats för justitiedepartementet. Syftet med en sådan anställning skulle vara att renodla domarrollen och förbättra möjligheterna att rekrytera domare i hela landet. Idén om en ny domarbefattning kommer att fortsätta diskuteras under det kommande året liksom andra förslag på hur rekryteringsutmaningarna ska mötas. Domarförsörjningen kommer vidare att vara en central punkt vid de planerade Chefsdagarna i april 2022.

UTVECKLA OCH BEHÅLLA

Utvecklingen av arbetsgivarvarumärket samt arbetet med att utveckla medarbetarskap och chefs- och ledarskap fortsatte under året. Stödinsatser utfördes på domstolar inom dessa ämnen. Under hösten genomfördes en medarbetarundersökning för hela Sveriges Domstolar. Resultatet av medarbetarundersökningen hade en blygsam positiv utveckling, det finns dock

domstolar som liksom tidigare år, har en förbättringspotential i chefs-, ledarskaps- och medarbetarskapsområdet. Domstolsverket deltog aktivt i utformandet av handlingsplaner samt stöttade chefer i omhändertagandet av resultatet från medarbetarundersökningen.

Medelantalet anställda 2021 (mät datum 30 april och 31 oktober) var 7 304, vilket var en ökning med 42 personer sedan 2020 se bilaga 3. Störst minskning var det på förvaltningsrätt, -58 personer, och störst ökning var på tingsrätt, 56 personer. Minskningen av antalet personer på förvaltningsrätt berodde på den fortsatta minskningen av migrationsdomstolarnas uppdrag. Ökningen på tingsrätt förklaras av balansavarbetningsinsatser där förstärkningar av personalresurser skett. Domstolsverket ökade med 13 medarbetare och denna ökning förklaras av nyrekryteringar till Förstärkningsstyrkan. Den totala ökningen för Sveriges Domstolar kan också härledas till ökade balanser och därmed en ökad efterfrågan på arbetskraft.

Tabell 55 Andel anställda samt chefer fördelat på kön

	2019	2020	2021
Andel anställda kvinnor	71 %	71 %	71 %
Andel anställda män	29 %	29 %	29 %
Andel kvinnliga chefer	66 %	65 %	64 %
Andel manliga chefer	34 %	35 %	36 %
Andel kvinnliga myndighetschefer	47 %	46 %	47 %
Andel manliga myndighetschefer	53 %	54 %	53 %

I tabellen ovan redovisas andelen män och kvinnor av det totala antalet anställda, samt andelen kvinnor respektive män på chefsnivå. Andelen anställda kvinnor var 71 procent och män 29 procent vilket är oförändrat jämfört med 2020.

Antalet chefer var 514, vilket i genomsnitt ger en chef per 14 anställda. Ledningsspannet var oförändrat jämfört med 2020. En viktig faktor för att kunna behålla och utveckla medarbetare är att ha ett rimligt antal medarbetare per chef, detta för att kunna ha ett bra och utvecklande ledarskap och medarbetarskap. Ledar- och medarbetarskapet är en viktig faktor för att vara en attraktiv arbetsgivare och är något Sveriges Domstolar ständigt jobbar med att utveckla.

Av cheferna var andelen kvinnor 64 procent, vilket var en minskning med 1 procentenhet sedan 2020. Av cheferna var 71 myndighetschefer. Andelen kvinnliga myndighetschefer var 47 procent, vilket var en ökning jämfört med 2020.

Andelen kvinnor med anställning som ordinarie domare fortsatte att öka. Även bland notarierna var det en fortsatt högre andel kvinnor och där ökade skillnaden jämfört med 2020.

UPPGIFT 1 B § ENLIGT DOMSTOLSVERKETS INSTRUKTION:

- Domstolsverket ska anmäla till Domarnämnden när det finns en ledig anställning som ordinarie domare eller som hyresråd i hyresnämnd som behöver tillsättas. Förordning (2010:1810).

Tabell 56 Antal anmälningar och utnämningar i Domarnämnden

	2019	2020	2021
Antal anmälningar	97	114	116
Antal utnämningar	108	154	135
- kvinnor	68	85	81
- män	40	69	54
Varav antal chefsutnämningar	25	18	24
- kvinnor	17	11	15
- män	8	7	9

I de anställningsärenden som behandlades i Domarnämnden under 2021 och som avsåg chefsanställningar i Sveriges Domstolar utnämndes 24 personer, varav 15 kvinnor och 9 män. Det var en ökning sedan 2020 då 18 personer med chefsanställningar utnämndes. Regeringen har följt Domarnämndens förslag i samtliga ärenden om befördrade anställningar.

Tabell 57 Andel anställda med utländsk bakgrund

	2019	2020	2021
Andel kvinnor	13 %	13 %	13 %
Andel män	9 %	10 %	10 %
Totalt	12 %	12 %	12 %

I tabellen ovan redovisas andelen anställda som var utrikes födda eller inrikes födda med två utrikes födda föräldrar enligt Statistiska centralbyråns register över totalbefolkningen (RTB). Andelen anställda med utländsk bakgrund inom Sveriges Domstolar var oförändrad jämfört med 2020. Av de anställda var 12 procent utrikes födda eller hade två föräldrar som var utrikes födda.

Tabell 58 Personalomsättning

	2019	2020	2021
Ordinarie domare	6,0 %	3,8 %	4,2 %
- kvinnor	4,8 %	3,4 %	2,9 %
- män	7,5 %	4,2 %	5,9 %
Icke ordinarie domare	8,4 %	8,9 %	10,8 %
- kvinnor	6,8 %	8,7 %	10,9 %
- män	12,3 %	9,5 %	10,6 %
Föredragande/beredning	14,3 %	14,8 %	14,1 %
- kvinnor	13,2 %	14,6 %	14,5 %
- män	19,0 %	15,6 %	12,6 %
Domstolshandläggare	11,0 %	11,8 %	10,0 %
- kvinnor	10,8 %	11,5 %	9,9 %
- män	13,7 %	15,1 %	10,4 %
Administration	10,2 %	8,9 %	8,7 %
- kvinnor	10,5 %	8,3 %	10,2 %
- män	9,7 %	9,7 %	6,7 %
Totalt	9,9 %	9,5 %	9,2 %
- kvinnor	9,6 %	9,7 %	9,6 %
- män	10,7 %	8,9 %	8,0 %

Extern personalsammansättning – tillsvidareanställda som lämnat Sveriges Domstolar

Den totala personalomsättningen inom Sveriges Domstolar var 9,2 procent under 2021. Det innebär en minskning i förhållande till 2020 då personalomsättningen var 9,5 procent. Att personalomsättningen minskade under 2021 antas vara en effekt av pandemin. Studier visar att en trygg anställning värderats högre under pandemin.

Som tidigare år stod föredragande och beredningsjurister för den högsta personalomsättningen inom Sveriges Domstolar under 2021. En anledning till att föredragande och beredningsjurister har en högre personalomsättning kan vara att de är en attraktiv målgrupp för andra myndigheter och privata aktörer där löneläget är betydligt högre.

Minskningen av personalomsättningen är positiv då en ökad sådan innebär stora kostnader för rekrytering och introduktion samt ett ökat behov av kompetensutveckling. Det kan också innebära effektivitetsförluster. Detta sammantaget gör att det är av stor vikt för Sveriges Domstolar att inte ha en alltför hög personalomsättning och att kunna behålla personalen.

Arbetsmiljö

ÅTERRAPPORTERINGSKRAV:

Domstolsverket ska redovisa:

- uppgift om de anställdas frånvaro på grund av sjukdom under räkenskapsåret (enligt FÅB 7 kap 3 §).
- uppgift ska också lämnas om den andel av sjukfrånvaron som avser frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer, sjukfrånvaron för kvinnor respektive män samt sjukfrånvaron för anställda i åldrarna 29 år eller yngre, 30–49 år och 50 år eller äldre.

Varje myndighet inom Sveriges Domstolar ansvarar självständigt för sin arbetsmiljö och sitt arbetsmiljöarbete. Domstolsverket stödjer domstolarna i detta arbete. Stödet består bl.a. av utbildningsinsatser för chefer med arbetsmiljöansvar samt information och verktyg i form av förslag till policy, riktlinjer och mallar för arbetsmiljö- och rehabiliteringsarbetet. Varje domstol har en HR-kontaktperson på Domstolsverket, vilket innebär att HR-kontaktpersonen får en fördjupad kunskap om domstolens verksamhet och kan därigenom ytterligare höja kvaliteten på stöd och service i arbetsmiljöfrågor och andra HR-relaterade frågor.

De lärarledda utbildningarna inom arbetsmiljö kom igång igen efter att ha varit inställda under inledningen av pandemin. Istället för fysiska träffar erbjöds digitala utbildningar och webinarier. Utfallet och utvärderingarna av dessa utbildningar var positivt från domstolarnas chefer.

Domstolsverket var också behjälpliga i efterfrågat stöd för chefer inom arbetsmiljö lokalt på domstol. Stort fokus inriktades på att hjälpa och stödja domstolarna i arbetet med att tolka Folkhälsomyndighetens rekommendationer avseende hanteringen av att förebygga och hantera smittspridning på arbetsplatserna samt att stödja domstolarna med utmaningarna avseende distansarbete och att leda på distans när det gäller arbetsmiljöfrågor.

Tabell 59 Nyckeltal sjukfrånvaro

	2019	2020	2021
Totalt sjukfrånvaro*	4,4 %	4,9 %	4,2 %
- kvinnor	5,4 %	5,7 %	5,0 %
- män	2,2 %	2,9 %	2,3 %
Andel långtidssjukfrånvaro**	52,1 %	42,4 %	49,5 %
- kvinnor	54,3 %	45,1 %	51,8 %
- män	39,6 %	29,9 %	37,7 %
Sjukfrånvaro* ≤ 29 år	3,1 %	3,5 %	2,9 %
- kvinnor	3,6 %	4,0 %	3,4 %
- män	1,9 %	2,4 %	1,8 %
Sjukfrånvaro* 30–49 år	4,6 %	5,1 %	4,4 %
- kvinnor	5,5 %	5,9 %	5,2 %
- män	2,1 %	3,1 %	2,4 %
Sjukfrånvaro* ≥ 50 år	4,9 %	5,2 %	4,6 %
- kvinnor	6,0 %	6,3 %	5,6 %
- män	2,5 %	2,9 %	2,5 %

* Sjukfrånvaro i procent av tillgänglig arbetstid

** Långtidssjukfrånvaro, 60 kalenderdagar eller mer, i förhållande till total sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron inom Sveriges Domstolar minskade jämfört med föregående år. Denna minskning förklaras med att medarbetarna har kunnat arbeta hemifrån i större utsträckning under 2021. Den totala sjukfrånvaron var 4,2 procent av tillgänglig arbetstid. Kvinnorna var frånvarande 5,0 procent av tillgänglig tid, männen 2,3 procent. Sjukfrånvaron minskade både för kvinnor och män jämfört med föregående år.

Av den totala sjukfrånvaron stod den långa frånvaron (över 60 dagar) för 49,5 procent under 2021, vilket var en ökning jämfört med föregående år. Sjukfrånvaron i de olika åldersgrupperna minskade.

Sammanfattningsvis visar hälsonyckeltalen vid årets slut en positiv utveckling som främst kan härledas till den minskade korttidssjukfrånvaron. Den totala sjukfrånvaron fluktuerade under pandemins olika skeden och den minskade under den senare delen av 2021. Analysen av att den totala sjukfrånvaron minskade är att det är en effekt av medarbetarnas möjlighet att arbeta hemifrån i stor utsträckning.

AVVECKLA OCH OMORIENTERA

Färre ärenden anmälades till Personalansvarsnämnden (PAN) år 2021 än föregående år. Under år 2021 inkom åtta ärenden till PAN, jämfört med tolv föregående år. År 2019 inkom fyra ärenden. År 2020 var alltså något av ett rekordår, medan 2021 var mer i linje med ett genomsnittligt år.

Ärendena avsåg uppsägning i fyra fall och disciplinpåföljd i fyra fall. En åtalsanmälan beslutades i januari 2021 avseende en anmälan som inkom i slutet av föregående år. Vad gäller uppsägningsfallen beslutades om uppsägning i två av fallen och det tredje fallet avskrevs efter att den anställda sagt upp sig själv. Det fjärde fallet inkom i slutet av året och kan avgöras först under innevarande år, likaså tre av de fall som avsåg disciplinpåföljd. I ett fall som avsåg disciplinpåföljd beslutade PAN under året i enlighet med begäran.

De ärenden som avgjordes under år 2021 var av varierande karaktär. Det är svårt att ange vad minskningen av antalet ärenden jämfört med föregående år beror på. Det aktiva omställningsarbetet under år 2020 kan ha lett till att ett antal äldre personalärenden kunnat avslutas, genom att domstolarna stöttats aktivt i hur de ska hantera personal som på grund av bristande prestation eller misskötsamhet inte motsvarat ställda förväntningar.

En arbetstvist pågick under år 2021 i Arbetsdomstolen. Den avsåg ett uppsägningsärende som beslutades av PAN i april 2021, varefter talan väcktes av fackförbundet ST. Vid årets slut hade dom ej hunnit meddelas.

Jämställdhetsintegrering

Domstolsverkets uppdrag är att utveckla arbetet med jämställdhetsintegrering inom Sveriges Domstolar i syfte att bidra till att nå de jämställdhetspolitiska målen. I uppdraget ingår också att redovisa en inriktning för det fortsatta arbetet åren 2022–2025 till regeringen. Domstolsverket presenterade, i samverkan med myndighetscheferna, ett förslag på gemensam inriktning för domstolarna som efter justeringar skickades in till regeringen. I inriktningen förtydligas att domstolarna är självständiga myndigheter vilket innebär att Domstolsverket inte kan styra över hur arbetet bedrivs på respektive domstol, utan Domstolsverkets uppgift är som i övrigt att bistå med stöd i olika frågor i den utsträckning den enskilde domstolen efterfrågar det.

Under året deltog Domstolsverket i ett nätverk med myndigheter inom rättskedjan. Syftet var att kunskapshöja och utbyta erfarenheter för att stödja myndigheterna. Utöver det deltog även Domstolsverket vid ett antal digitala träffar anordnat av Jämställdhetsmyndigheten.

Sedan tidigare finns en styrgrupp för jämställdhetsintegrering på Domstolsverket, under 2021 utökades gruppen till en samordningsgrupp och består numer av minst en representant från varje avdelning. Syftet med utökningen är att ge förutsättningar för ett kvalitativt arbete med jämställdhetsfrågor. Gruppens ansvarsområde omfattar nu även samordning av stödet till domstolarna. Som en första aktivitet genomförde gruppen en kompetenshöjande insats genom ett externt utbildningsföretag.

En medarbetarundersökning genomfördes för Sveriges Domstolar, där följande påstående undersöktes ”Jag upplever att min myndighet arbetar med jämställdhetsfrågor”. Resultatet visade att 48 procent upplevde att verksamheten arbetar med jämställdhetsfrågor, 38 procent upplevde att det finns en förbättringspotential att arbeta vidare med. Resterande 14 procent indikerade att det inte arbetades med jämställdhetsfrågor på myndigheten. Resultatet är likvärdigt med föregående år och tyder på att det finns fortsatt behov av att kunskapshöja och integrera perspektivet i större utsträckning inom myndigheterna.

Domstolsverket genomförde även en enkätundersökning för Sveriges Domstolar med syfte att kartlägga genomförda aktiviteter och effekter inom jämställdhet. Enkäten skickades till totalt 68 domstolar, svarsfrekvensen uppgick till 75 procent. Resultatet visade att 54 procent genomförde någon typ av arbete under året med jämställdhetsintegrering, resterande 46 procent hade inte gjort några aktiviteter alls. Den övervägande delen aktiviteter som genomförts har haft koppling till internt och externt bemötande samt rekrytering och introduktion. Aktiviteterna resulterade bland annat i en ökad medvetenhet och att jämställdhetsperspektivet lyfts i flera olika sammanhang på domstolarna. I enkäten undersöktes vilket stöd som domstolarna ser behov av i det kommande arbetet, en stor majoritet svarade att det finns ett behov av att få förslag på aktiviteter och övningar, näst i följd efterfrågades kompetenshöjning samt stöd i analys och kartläggningsarbete.

Utifrån enkätens resultat kan konstateras att det finns en variation i hur mycket arbete respektive domstol bedriver inom jämställdhetsområdet och det fortsatt finns ett stort behov av ökad kunskap och stöd för att Sveriges Domstolar ska uppnå jämställdhetsintegrering i sina verksamheter.

Kompetensutveckling

Kunskap och kompetens är centrala värden för verksamheten i Sveriges Domstolar. Det är därför angeläget att dessa värden bevaras och utvecklas. Domstolsverkets uppdrag genomsyras av att på olika sätt bidra till en god kompetensförsörjning för Sveriges Domstolar. En viktig beståndsdel i det uppdraget är den kompetensutveckling som erbjuds domstolarna inom såväl juridiska som andra områden.

Det är också angeläget att Sveriges Domstolar har goda förutsättningar att rekrytera och att behålla kvalificerade medarbetare. Den utbildning som erbjuds medarbetarna ska utgå från domstolarnas behov och främja de mål som har satts upp för dessa. Domstolsverket erbjuder genom sin omfattande utbildningsverksamhet medarbetare inom Sveriges Domstolar goda möjligheter till kompetensutveckling. Utbildningsinsatser sker både i Sverige och utomlands.

”Vi vill skapa ett utbildningsprogram som känns relevant för domstolarna, som är styrt av domstolarnas behov”

ERIK BRATTGÅRD

Vid årsskiftet 20/21 särskildes Domstolsakademin från Domstolsverket och blev en fristående enhet. Erik Brattgård är rektor för akademien. Den självständiga ställningen borgar för att den utbildning som erbjuds Sveriges domare beslutas utifrån domstolarnas intresse och behov.
Foto Per Carlsson/Domstolsverket

Utbildningsverksamheten för Sveriges Domstolar är uppdelad på två enheter inom Domstolsverket. Domstolsakademin svarar för den juridiska utbildningen för domare, fiskaler, föredragande och beredningsjurister. För övrig utbildning, t.ex. i administration, IT och ledarskap, svarar enheten för lärande.

Pandemin har haft stor påverkan på utbildningsverksamheten. Redan kort efter dess början ställdes vissa utbildningar om till distansundervisning, medan andra ställdes in på grund av att utbildning inte längre kunde ske i klassrum. Omställningen innebär en stor belastning på de ansvariga enheterna. Överlag har distansundervisningen tagits emot väl av lärare och kursdeltagare. Erfarenheterna av distansundervisningen kommer att tas tillvara i den kommande utbildningsverksamheten och utvecklingen av s.k. blandat lärande fortsätter. Med det senare menas utbildningar där olika undervisningsformer kombineras, t.ex. utbildning i klassrum och e-utbildning. Vissa utbildningar kommer även fortsatt att kunna erbjudas på distans med bibehållet utbildningsvärde.

DOMSTOLSAKADEMIN

Domstolsakademin ansvarar för all juridisk kompetensutveckling för domare, fiskaler, föredragande och beredningsjurister i dömande verksamhet i Sveriges Domstolar. Domstolsakademin rektor beslutar självständigt om utbildningarnas innehåll inom ramen för tilldelad budget. I strategiska frågor samråder rektor med rådet vid Domstolsakademin som förutom rektor består av åtta domstolschefer och tre externa ledamöter som representerar Advokatsamfundet, Åklagarmyndigheten och universiteten.

Vid årsskiftet 2020/21 särskildes Domstolsakademin från Domstolsverkets avdelningsstruktur, i syfte att tydliggöra Domstolsakademin självständiga ställning gentemot Domstolsverket. Den självständiga ställningen borgar för att den utbildning som erbjuds Sveriges domare beslutas utifrån domstolarnas – och inte statsmakternas – intresse och behov.

Som en konsekvens av Domstolsakademin nya ställning inom Domstolsverket skapades också förutsättningar för att akademin verksamhet än mer ska kunna inriktas på kompetensutveckling av domare. I det syftet övergick ansvaret för utbildningen av notarier – som inte är domare – från Domstolsakademin till enheten för lärande.

Genom det centrala kursutbud som främst riktar sig till ordinarie domare genomförde Domstolsakademin under 2021 totalt cirka 92 lärarledda kursstillfällen inom en rad ämnesområden som domarrollen, familjerätt, förvaltningsprocessrätt, mark- och miljö rätt, migrationsrätt, offentlig upphandling, offentlighet och sekretess, processrätt, skatterätt, socialförsäkringsrätt och straffrätt. Ytterligare kurstillfällen var planerade men fick ställas in till följd av pandemin. Vissa kurstillfällen omvandlades till distansutbildningar, vilket i hög grad var fallet även inom ramen för fiskalsutbildningen. Utöver utbudet av lärarledda kurser erbjöds även e-utbildningar.

Fiskalsutbildningen är ett obligatoriskt utbildningspaket som består av nio kurser. Tidigare ingick därutöver en Europaresa som en del av ett tiönde kursmoment. Under året beslutades att detta kursmoment ska utgå och att Europaresan i stället ska ingå i introduktionsutbildningen för nyutnämnda domare. Fiskalskurserna är framtagna för att möta fiskalers och tf. assessorers utbildningsbehov under olika delar av den fyraåriga domarutbildningen. Domstolsakademin anordnade under 2021 totalt 62 kurstillfällen inom ramen för fiskalsutbildningen.

Domstolsakademin deltar aktivt i internationella samarbeten för kompetensveckling inom EU och Norden. På grund av pandemin har verksamheten varit mycket begränsad. I november 2021 kunde dock Sverige stå värd för ett seminarium anordnat av EU-organisationen EJTN.

ÖVRIG CENTRALT ANORDNAD UTBILDNING

Utöver de juridiska utbildningarna som ges av Domstolsakademin anordnar Domstolsverket utbildningar för i stort sett samtliga yrkeskategorier inklusive utbildning för notarier. Utbudet består av lärarledda kurser blandat med egenproducerad e-utbildning och webinarier inom områden som administration, arkivering, chef- och ledarskap, ekonomi, handledarskap, handläggning av olika måltyper för domstolshandläggare, IT och teknik, media och bemötande, offentlig upphandling, projektledning, säkerhet samt målhanteringssystemet Vera. Notarieutbildningen är ett obligatoriskt utbildningspaket utformat för att möta notariers utbildningsbehov under olika delar av notarietjänstgöringen. Den består av tre kurser för notarier i allmän domstol och fem kurser för notarier i allmän förvaltningsdomstol.

En hållbar organisation

Målbeskrivning

Vi har en långsiktigt säkrad ekonomi och en funktionell organisation. Vi har en väl utvecklad samverkan med gemensam planering, styrning och uppföljning. De gemensamma resurserna fördelas och används optimalt utifrån ett helhetsperspektiv. Vi bidrar till ett hållbart samhälle.

Prioriterat arbete

- Arbeta för en långsiktigt hållbar ekonomi
- Genomföra den strategiska inriktningen genom aktiv samverkan i styrning, planering och uppföljning
- Utarbeta stöd och former för effektiv samverkan samt skapa regelverk som bättre stöder sådan samverkan
- Verka för att åstadkomma mer bärkraftiga domstolar

Att ha en organisation som håller över tid skapar trygghet och ger möjlighet till utveckling på lång sikt. Domstolarnas verksamhet är beroende av att det som känns självklart i verksamheten löper på. Löner ska betalas ut och fakturor ska hanteras. Support ska finnas när det behövs och lokaler ska underhållas. Coronapandemin har ytterligare pekat på vikten av att infrastrukturen, tekniken och verksamhetsstöden måste fungera.

Den senaste budgetpropositionen har, med undantag för migrationsdomstolarna, svarat mot Sveriges Domstolars behov av en långsiktigt hållbar ekonomi och därmed långsiktiga planeringsförutsättningar för domstolarna.

En väl utvecklad samverkan med gemensam planering, styrning och uppföljning inom Sveriges Domstolar möjliggörs med den gemensamma strategiska inriktningen. Under 2021 har domstolschefsrådet (dc-rådet) och dess roll och ansvar diskuterats. Det har i korthet utmynnat i tydliggörande av dc-rådets roll och arbetssätt gentemot domstolschefsgруппerna (dc-grupp) samt förändrade mötesformer som innebär att dc-rådet träffas månadsvis från och med 2022. Dc-rådet har i uppdrag att till Domstolsverkets generaldirektör ge råd i strategiska frågor om inriktningar och prioriteringar, samt frågor om strategier, planer och policyer som avser Sveriges Domstolar. Dc-rådets medlemmar tar vid behov frågorna vidare till respektive dc-grupp.

En långsiktigt hållbar ekonomi

Under senare år har Domstolsverket haft en dialog med regeringen om att planeringsförutsättningarna för domstolarna behöver vara mer långsiktiga. Av riksdagens beslut om statens budget för 2022 framgår att anslaget för Sveriges Domstolar tilldelas ramökning med 185 mnkr för 2022. Sveriges Domstolar föreslås också få ramökningar för 2023 och 2024. Givet att inga

väsentliga oförutsedda händelser inträffar som påverkar domstolarna är bedömningen att planeringsförutsättningarna de närmaste tre åren har gett en förbättrad långsiktighet.

Domstolsverket ska enligt instruktionen åstadkomma en ändamålsenlig resursfördelning inom Sveriges Domstolar. Detta görs genom resursfördelningsmodeller för de olika domstolsslagen. Modellerna utvecklas löpande och under året genomfördes kunskapshöjande insatser med samtliga domstolar. Sammantaget syftar resursfördelningsmodellen till att ge en korrekt och ändamålsenlig resursfördelning och att göra domstolarna bärkraftiga utifrån givna förutsättningar.

Förstärkningstyrkan

Inom Sveriges Domstolar finns sedan många år en förstärkningsstyrka av domare. Under 2021 fortsatte den pågående utökningen av styrkan till att innefatta både ordinarie domare, handläggare och assessorer. Antalet anställda i Förstärkningsstyrkan uppgick i december 2021 till 30 personer mot 24 personer år 2020.

Syftet med Förstärkningsstyrkan är att kunna täcka upp tillfälliga behov av ökad arbetskraft hos domstolarna. Behoven kan t.ex. uppstå när en domstol har en långvarig sjukfrånvaro, tillfällig vakans vid domartillsättningar, vid handläggningen av större mål eller har en domare som genomgår utbildning i Domstolsakademin. Planering och prioritering av de gemensamma resurserna i Förstärkningsstyrkan görs regelbundet av Domstolsverket utifrån domstolarnas behov. Eftersom Förstärkningsstyrkan i många fall täcker upp vid vakanser är det svårt att i statistiken se att insatserna ger direkta effekter i minskat antal mål i balans. I vissa fall kan det vara så att balanserna ökat trots insatsen, men att antal mål i balans sannolikt hade ökat i än större omfattning om domstolen inte fått hjälp vid exempelvis en vakans eller sjukskrivning.

Växelfrågor

Den växeltefoni som bedrivs inom Sveriges Domstolar analyserades under 2020 ur ett rättsligt, ekonomiskt och dataskyddsperspektiv. Efter beredning och godkännande av alla domstolschefer beslutades därefter om införandet av en enhetlig växeltefoni och en ny finansieringsmodell för växelsamarbetet.

Under 2021 genomfördes de beslutade förändringarna i nära samverkan mellan Domstolsverket och värddomstolar för växeltefonin. Som ett resultat av genomförandet har Sveriges Domstolar fem värddomstolar med gemensamt serviceutbud, gemensam prislista samt i övrigt en enhetlig hantering av växeltefonin.

Nytt HR- och lönesystem

En ökad digitalisering av administrativa processer är en viktig förutsättning för att säkerställa att verksamheten inom Sveriges Domstolar kan bedrivas effektivt och med hög kvalitet. Under året fortgick projektet Nytt HR- och

lönesystem för Sveriges Domstolar i samverkan med leverantör och domstolar. Målbilden är enhetliga processer och gemensamma arbetssätt som är digitaliserade och automatiserade i ökad omfattning och möjliggör att HR- och löneadministrativa tjänster kan utföras med rätt kvalitet på ett tids- och kostnadseffektivt sätt för Sveriges Domstolar. Medarbetare och chefer ska uppleva ett ökat digitalt stöd som bidrar till effektivitet och attraktivitet. Planerad driftsättning har på grund av pandemin samt omfattningen på införandet, främst anpassningar till Villkorsavtalen samt konverteringsarbetet, flyttats fram till 2022.

Analys av anslaget 1:12 Rättsliga biträden m.m.

I regleringsbrevet för 2021 fick Domstolsverket ett regeringsuppdrag som handlar om att redovisa en analys över ersättningarna från anslaget för rättsliga biträden (1:12) under 2021 i jämförelse med utvecklingen 2016 och framåt. Domstolsverket skulle även identifiera och konsekvensbeskriva vilka utbetalningar och andra åtgärder som var särskilt kostnadsdrivande, i syfte att skapa bättre kostnadskontroll i förhållande till anslaget. Bakgrunden till uppdraget är att utgifterna för anslaget ökat under flera år.

Regeringsuppdraget var ställt till Domstolsverket men det genomförs tillsammans med representanter från domstolarna för att få med deras perspektiv i arbetet. I den delredovisning som lämnades till regeringen under hösten konstaterades att utgifterna för anslaget ökat med 24 procent under de senaste 5 åren och att ökningen framför allt kunde härledas till tingsrätterna och i viss mån förvaltningsrätterna. Av de rättsliga biträdena var det offentlig försvarare, målsägandebiträde och offentligt biträde som stod för de största utgifterna. Det var även dessa roller som hade haft den största både beloppsmässiga och procentuella utgiftsökningen under perioden.

Den genomförda analysen pekade på att det som främst förklarar anslagets utgiftsökning var en ökning av antal mål vilket gett fler förordnanden. Den årliga uppräkningsnormen har också haft en viss betydelse för utgiftsökningen.

Vid analys av anslaget utifrån olika måltyper framkom att vid tingsrätt var det målgruppen Brott mot person som stått för den beloppsmässigt största ökningen med 47 procent. Vid förvaltningsrätterna var det utgifterna för LVU-mål som ökat mest med 48 procent. Förordnandemålen, dvs. brottmål i allmän domstol som inte leder till åtal, stack också ut genom att de både ökade kraftigt i antal samtidigt som den genomsnittliga ersättningen för dessa mål ökade.

Uppdraget ska slutredovisas till regeringen senast den 1 mars 2022. Då ska även förslag på åtgärder som kan bidra till att skapa en bättre kostnadskontroll redovisas.

Att bedöma framtida verksamhetsvolymen i rättskedjan

Sedan 2008 samarbetar Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Domstolsverket och Kriminalvården, med stöd av Brottsförebyggande rådet, kring att på regeringens uppdrag utarbeta prognoser över framtida verksamhetsvolymen i rättskedjan. Syftet med uppdraget är att ta fram ett

myndighetsgemensamt underlag över hur verksamhetsvolymerna i brottmålsprocessens centrala delar förväntas utvecklas, vilket också ska bidra till en ökad förståelse för hur myndigheterna i rättskedjan utgör delar av en större helhet.

År 2019 utvidgade regeringen uppdraget till att ha ett större fokus på kvalitativa bedömningar. Detta har inneburit att arbetet, som redovisades till regeringen i februari 2021, i huvudsak har varit inriktat på att beskriva hur myndigheterna i rättskedjan är delar av en större helhet och illustrera komplexiteten i begreppet rättskedjan. Det utökade uppdraget innefattar även ett ökat fokus på hur interna och externa faktorer kan komma att påverka verksamhetsvolymerna i rättskedjan. För att synliggöra hur olika brottsgrupper hanteras inom rättskedjan och påbörja arbetet med att identifiera om och hur de påverkar myndigheternas behov av resurser har myndigheterna utarbetat en gemensam kategorisering av brott.

I rapporten redovisar myndigheterna prognoser som omfattar perioden 2021–2024. Utöver prognoser beskrivs även ärendeflödet i rättskedjan, hur myndigheterna i rättskedjan samverkar i ärendeprocessen samt förutsättningar för att bedöma och väga in påverkansfaktorer vid bedömningen av framtida verksamhetsvolym. En stor fördel med myndighetssamarbetet är att det skapar ett forum för att gemensamt och löpande följa och analysera förändringar som påverkar myndigheternas verksamhet.

Systematiskt miljöarbete

Förbrukning av energi är verksamhetens i särklass största miljöpåverkan räknat på alla lokaler för Sveriges Domstolar. Genom tydliga kvantitativa mål för energieffektivisering uppnåddes en 20-procentig minskning av köpt energi under de senaste 10 åren fram till 2020. En ny energistrategi beslutades 2021 och ska gälla fram till 2030 med krav på ytterligare 20 procents energiminskning. Därutöver är målet att 4000 m² solcellsarea ska monteras varje år och helt eller delvis nyttjas av Domstolsverkets hyrda fastigheter.

Utifrån positiva lärdomar från pandemin har tjänsteresor börjat ersättas, i så stor utsträckning som möjligt, med digitala möten.

Arbetet med miljöspendanalys startade under året. Miljökrav vid inköp och upphandlingar ska i ökad utsträckning mätas och följas upp, som underlag till förbättringar.

Inom miljöområdet i övrigt så har Domstolsverket utifrån Agenda 2030 identifierat områdena avfall, vattenförbrukning och pappersförbrukning som särskilt viktiga utifrån myndighetens miljöpåverkan och möjlighet att bidra till förbättringar för ett hållbart samhälle.

Ledningsförmågan ökade också väsentligt inom miljöområdet genom att myndighetens certifierade miljöledningssystemet numer är en integrerad del av Domstolsverkets ledningssystem.

Internationell verksamhet

ÅTERRAPPORTERINGSKRAV:

Domstolsverket ska redovisa:

- myndighetens verksamhet inom internationell civil krishantering i enlighet med regleringsbrev för 2021 avseende anslag 1:1, utgiftsområde 7 samt i enlighet med strategin för internationell civil krishantering och fredsfrämjande verksamhet för 2020–2023 och
- åtgärder för att säkerställa att utsänd personal till fredsfrämjande insatser och krishanteringsinsatser har kunskap om agendan för kvinnor, fred och säkerhet och att utbildningen är anpassad för det specifika uppdraget i enlighet med den nationella handlingsplanen för genomförande av FN:s säkerhetsrådsresolutioner om kvinnor, fred och säkerhet 2016–2020 (UD2016/07898).

Sveriges Domstolars internationella biståndsfinansierade verksamhet består av utvecklingssamarbete och fredsfrämjande verksamhet som initieras och samordnas av Domstolsverket. Verksamhetens inriktning styrs ytterst av Sveriges utrikes- och säkerhetspolitik. Den närmare inriktningen styrs också av ett av Domstolsverkets generaldirektör beslutat strategidokument. En expertbas har tillskapats med personal från Sveriges Domstolar som har kompetens för internationella uppdrag och insatser. Till den internationella verksamhet som Domstolsverket bedriver hör också bl.a. samordning av förfrågningar om internationella studiebesök.

Nedan beskrivs den internationella verksamheten under tre rubriker. Återrapporteringskraven besvaras i mittavsnittet, Fredsfrämjande verksamhet.

Internationellt utvecklingssamarbete

Under året samarbetade Sveriges Domstolar med tre olika länder i bilaterala utvecklingsprojekt eller förstudier med finansiering från Sida.

I Bosnien-Hercegovina har Domstolsverket ända sedan år 2017 bedrivit ett utvecklingssamarbete tillsammans med det Höga Rådet för domstols- och åklagarväsendet i Bosnien-Hercegovina (HJPC). Det nuvarande samarbetsprojektet, ICEA III, inleddes i oktober 2020 och är planerat att pågå till år 2024. Domstolsverkets stöd är till att börja med inriktat på en effektivisering av den inre organisationen i de bosniska domstolarna, bland annat genom en ökad delegation av arbetsuppgifter. Det nya arbetssättet har sätts i ett antal pilotdomstolar, där man har kunnat se förbättringar både när det gäller omloppstider och antalet ineliggande mål i balans. Under året fick åtta nya bosniska domstolar pröva på det nya arbetssättet. En arbetsgrupp har också börjat se över arbetsbeskrivningar, regler och villkor för berörda grupper av domstolsanställda samt vilken utbildning dessa behöver för att kunna överta fler och svårare arbetsuppgifter. ICEA III-projektet inrymmer dessutom stöd till att reformera processen kring överklagande i civilmål, genomförande av

En delegation svenska domare besökte Bosnien/Hercegovina inom det internationella samarbetet. Fokus för besöket var att möta media och därigenom stärka domstolarnas förtroende. Foto Peter Jernberg/Domstolsverket

en jämställdhetsstrategi vid alla landets domstolar och åklagarkamrar samt arbete för att främja öppenhet och en mer proaktiv kommunikation med medborgarna via medierna. Inom ramen för projektet deltar även den svenska Kronofogdemyndigheten i ett samarbete kring verkställighetsprocessen, som i Bosnien-Hercegovina hanteras i domstol.

I Albanien har Domstolsverket tillsammans med Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten och Kriminalvården under året fortsatt utvecklings-samarbetet med de motsvarande rättsvårdande myndigheterna och domstolarna i Albanien. Projektet syftar till att öka kapaciteten hos det albanska rättsväsendet att hantera ärenden med unga lagöverträdare på ett sätt som är förenligt med internationella standarder. Projektet, som med sitt systemorienterade och holistiska upplägg rönt både uppmärksamhet och uppskattning sedan starten år 2017, är tänkt att avslutas i juni 2022. För Domstolsverkets del har det gångna årets arbete inneburit ett fortsatt fokus på den faktiska tillämpningen av den nya ungdomslagstiftningen. Medarbetare från Sveriges Domstolar har tillsammans med albanska kollegor arbetat vidare med den rättsfallsamling som tagits fram för att nå en mer enhetlig och rättssäker tillämpning. De har även analyserat användningen av tvångsmedel samt hur straffvarningar används i domstol, i syfte att klargöra osäkerheter och förenkla arbetet för ungdomsdomare i Albanien. Projektet har också arbetat fram olika typer av mallar för att effektivisera korrespondensen mellan rättskedjans myndigheter. Under den kvarvarande projektiden kommer den regelbundna kapacitetsutvecklingen börja fasas ut. Det inled-

des även ett arbete för att sammanställa vilka brister och tillkortakommanden som främst kvarstår i tillämpningen, inklusive ett paket av åtgärder som kvarvarande stöd för det albanska rättsväsendet när projektiden löpt ut.

Arbetet med att utreda möjligheterna för att starta ett nytt utvecklings-samarbete i Armenien fortsatte framgångsrikt under året. Trots den negativa påverkan som kriget med Azerbajdzjan och den alltjämt pågående pandemin har inneburit ser förstudien således ut att kunna bära frukt. Under våren och sommaren genomfördes ett stort antal distansmöten med den armeniska Domstols- och åklagarakademin, med det Höga Rådet för domstolsväsendet samt med en rad andra armeniska och internationella aktörer. Den tidigare påbörjade problem- och behovsanalysen kompletterades och den gemensamt framtagna mål- och aktivitetsinriktningen utvecklades till ett färdigt projektkoncept. En förstudieresa till Jerevan genomfördes under september, varvid samarbetet förankrades och utvecklades vidare. Ett projektförslag arbetades fram och gavs in till Sida under december, i anslutning till avrapporteringen av förstudien. Den övergripande målsättningen för det tilltänkta utvecklingssamarbetet är att stödja armeniska domare och domstolar att möta det armeniska samhällets nya förväntningar och därigenom öka allmänhetens förtroende för domstolsväsendet. Projektet kommer att fokusera på domarrollen, bemötande och domskrivning samt kommunikationen med parter, brukare och med media. Projektet är avsett att löpa under perioden 2022–2025.

Fredsfrämjande verksamhet

Under året var sex medarbetare från Sveriges Domstolar (fyra kvinnor och två män) utsända på längre fredsfrämjande uppdrag, alla inom ramen för insatser inom EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik.

En manlig rådman, med tidigare chefserfarenhet som utsänd, fortsatte sin tjänstgöring vid EU:s rådgivande insats i Ukraina (EUAM). Han arbetar där som chef för insatsens rättsstatskomponent och deltar bl.a. i den rättsliga reformkommission som inrättats under presidentens kansli. Sekunderingen bidrar till att, på sikt, stärka ett mer sammanhållet rättskedjeperspektiv och kan förhoppningsvis även öka möjligheterna att få in fler svenskar på strategiskt viktiga positioner i insatsen.

Domstolsverket har sedan hösten 2019 haft ett kvinnligt hovrättsråd utsänd som sekonderad nationell expert vid EU-delegationens kontor i Albanien. Under det gångna året ingick hon bl.a. i den internationella kommission som följt inrättandet av den nationella utredningsbyrån (NBI), som ingår i den struktur som tillskapats för att bekämpa korruption och organiserad brottlighet (SPAK). Hon har även fungerat som rättslig rådgivare och för delegationens räkning följt den lokala utvecklingen gällande det känsliga området landrättigheter.

En kvinnlig justitiesekreterare och en kvinnlig hovrättsassessor var under året sekonderade till EU:s polisinsats för den palestinska myndigheten (EUPOL COPPS). Under året bidrog de särskilt aktivt i arbetet för att stävja korruption inom rättsväsendet (PACC) samt givit stöd till den palestinska

utbildningsorganisationen för domare och åklagare, PJI. Med visst metodstöd från Domstolsverket stöttade de även bildandet av ett kvinnligt nätverk för palestinska advokater.

Under året sekunderade Domstolsverket även två hovrättsassessorer, en kvinna och en man, till EU:s rättstödsinsats i Kosovo (EULEX). De har båda tjänstgjort i insatsen som övervakare av nationella rättsprocesser i känsliga mål.

I egenskap av medlem i utbildningsnätverket ESDC bidrog Domstolsverket även i år med lärare till en, med tysk polis, samarrangerad kurs för insatspersonal om förebyggande och utredning av könsbaserat och sexualiserat våld i konfliktområden.

Domstolsverket arbetade med uppdraget enligt den nationella handlingsplanen för genomförande av FN:s säkerhetsrådsresolutioner om kvinnor, fred och säkerhet på flera olika sätt. Inför utsändandet av personal såg Domstolsverket genomgående till att de utsända har kunskap om Sveriges handlingsplan för kvinnor, fred och säkerhet och att utbildningen är anpassad för det specifika uppdraget. Domstolsverket uppmuntrade även medarbetare och experter i Sveriges Domstolars internationella expertbas att delta i utbildningar om jämställdhet samt att ta del av Sveriges Domstolars e-utbildning om jämställdhetsintegrering. Domstolsverket deltog även aktivt i den arbetsgrupp som finns för Sveriges handlingsplan för kvinnor, fred och säkerhet och som sammankallas av Utrikesdepartementet.

Den sammanlagda kostnaden för Domstolsverkets bidrag till internationell civil krishantering uppgick under året till omkring 7,9 mnkr, varav ca 0,8 mnkr avsåg insatsnära verksamhet och ca 0,7 mnkr avsåg förvaltningskostnader. Motsvarande siffror för 2020 var 6 mnkr varav 0,4 mnkr avsåg insatsnära verksamhet och 0,7 mnkr avsåg förvaltningskostnader.

Studiebesök, myndighetsnätverk och övrig samverkan

Antalet genomförda internationella studiebesök var, precis som föregående år, mycket lägre än vanligt. Sannolikt beror dock detta inte på ett svalnande intresse för att besöka Sveriges Domstolar utan kan förklaras med det rådande pandemiläget under merparten av året.

Domstolsverket deltar i en rad nätverk som rör internationell verksamhet. Övergripande frågor diskuterades under året i Rådet för myndighets-samverkan inom internationell fredsfrämjande verksamhet och mer detaljerade sakfrågor i olika undergrupper till rådet. Domstolsverket deltog även i Myndighetsforum och i det informella myndighetsnätverket. Domstolsverket utvärderar löpande samverkan i myndighetsnätverken. Upplevelsen är att samverkan fungerar bra. Verket ser också positivt på den ambitionshöjning som under året skedde hos Sida i och med uppstarten av det så kallade Myndighetsnavet, vilket har tillkommit för att ge visst stöd åt de myndigheter som deltar i det internationella utvecklingssamarbetet.

Ekonomisk översikt

Verksamhetens finansiering

Sveriges Domstolar finansieras i allt väsentligt av anslag (99,5 %). Det sker genom sju olika anslag inom fyra utgiftsområden. Totalt tilldelades Sveriges Domstolar 11 130 mnkr i anslag.

De totalt disponibla anslagsbeloppen uppgick till 11 359 mnkr, vilket var 383 mnkr högre än 2020. För samtliga anslag utom anslaget 1:12 ap 1 Rättsliga biträden m.m. blev det positiva utgående överföringsbelopp. Se vidare anslagsredovisningen i de finansiella delarna.

Verksamhetens intäkter och kostnader

Verksamhetens totala intäkter och kostnader fördelas per organisation. De enskilda domstolarna i respektive domstolsslag har inte ekonomiskt ansvar för alla kostnader som är hänförliga till den enskilda domstolen. Domstolsverket har ansvar för de gemensamma kostnaderna och dessa fördelas inte per domstolsslag utan redovisas som en del av Domstolsverket enligt Sveriges Domstolars beslutade ekonomimodell. Hyror, IT-tjänster, kompetensförsörjning och internationell verksamhet är exempel på sådana kostnader.

Tabell 60 Verksamhetens intäkter och kostnader per verksamhetsområde och år (tkr)

	2019	2020	2021
Tingsrätter			
Intäkter av anslag	2 460 869	2 609 711	2 713 903
Övriga intäkter	11 301	8 659	8 658
Kostnader	2 472 170	2 618 370	2 722 561
Hovrätter			
Intäkter av anslag	693 360	715 969	819 367
Övriga intäkter	1 849	1 434	1 590
Kostnader	695 209	717 403	820 957
Högsta domstolen			
Intäkter av anslag	99 966	101 084	106 497
Övriga intäkter	18	13	17
Kostnader	99 984	101 097	106 514
Förvaltningsrätter exkl. migration			
Intäkter av anslag	695 707	703 030	760 772
Övriga intäkter	2 424	2 641	2 920
Kostnader	698 131	705 671	763 692
Migrationsdomstolar			
Intäkter av anslag	627 097	547 611	501 582
Övriga intäkter	1 450	1 772	1 558
Kostnader	628 547	549 383	503 140
Kammarrätter exkl. migration			
Intäkter av anslag	308 348	304 462	316 921
Övriga intäkter	719	665	776
Kostnader	309 067	305 127	317 697
Migrationsöverdomstolen			
Intäkter av anslag	96 191	94 881	90 697
Övriga intäkter	213	230	318
Kostnader	96 404	95 111	91 015
Högsta förvaltningsdomstolen			
Intäkter av anslag	88 950	92 313	91 879
Övriga intäkter	73	69	44
Kostnader	89 023	92 382	91 923
Hyres- och arrendenämnder			
Intäkter av anslag	70 989	77 892	86 605
Övriga intäkter	381	137	128
Kostnader	71 370	78 029	86 733
Rättshjälpsmyndigheten			
Intäkter av anslag	2 768	2 370	3 616
Övriga intäkter	0	0	0
Kostnader	2 768	2 370	3 616
Domstolsverket – gemensamt			
Intäkter av anslag	1 786 029	1 798 979	1 902 926
Övriga intäkter	23 631	44 164	22 946
Kostnader	1 809 660	1 843 143	1 925 872
SUMMA			
Intäkter av anslag	6 930 274	7 048 302	7 394 765
Övriga intäkter	42 058	59 784	38 956
Kostnader	6 972 333	7 108 086	7 433 721

Verksamhetens intäkter uppgick till 7 434 mnkr. Av dessa finansierades 7 395 mnkr genom anslag. Den resterande finansieringen, 39 mnkr, skedde genom viss uthyrning av lokaler och personal samt bidrag t.ex. från SIDA för att finansiera deltagande i internationella projekt.

Tabell 61 Verksamhetens kostnader (tkr)

	2019	2020	2021
Kostnader för personal	5 212 735	5 329 209	5 534 259
Kostnader för lokaler	967 425	984 966	1 004 889
Övriga driftkostnader	544 268	519 818	596 442
Finansiella kostnader	803	114	95
Avskrivningar och nedskrivningar	247 102	273 979	298 036
Summa	6 972 333	7 108 086	7 433 721

Verksamhetens kostnader uppgick till 7 434 mnkr under 2021, en ökning med 326 mnkr jämfört med 2020.

Kostnader för personal, som andelsmässigt är den största kostnaden för Sveriges Domstolar, ökade med 205 mnkr (3,8 %). Löner för anställd personal ökade med 3 procent. Löneökningen uppgick till cirka 2,5 procent och antalet årsarbetskrafter ökade med 79. I tingsrätt ökade årsarbetskrafterna med 52 och i hovrätt med 33. I migrationsdomstolarna och migrationsöverdomstolen minskade årsarbetskrafterna med sammanlagt 38 och berodde på minskat inflöde av migrationsmål samt minskad budgettilldelning. Försäkringspremien till Statens Pensionsverk (SPV) ökade med 66 mnkr (8 %).

Kostnader för lokaler ökade med 20 mnkr (2 %) vilket framför allt förklaras av höjda hyreskostnader.

Övriga driftkostnader ökade med totalt 77 mnkr. Ökningen förklaras dels av ökade kostnader för IT-tjänster (28 mnkr) dels ett stort mål där det beviljats ersättning till part (48 mnkr).

Avskrivningar ökade med 24 mnkr och berodde främst på högre avskrivningar i samband med ny- och ombyggnation av domstolar samt ökad installation av teknik.

Uppbörd och avgiftsbelagd verksamhet

Uppbörden består dels av avgiftsbelagd verksamhet i form av ansökningsavgifter och avgifter i konkursförfarandet, dels av återkrav som dömts ut i mål. För den avgiftsbelagda verksamheten ska avgifterna bidra till att täcka kostnaderna.

REDOVISNING ENL FÅB 3 KAP 2 §:

- Om regeringen har beslutat en avgiftsbudget för verksamheten, ska myndigheten följa upp och kommentera väsentliga avvikelser.

Tabell 62 Uppbörd där intäkterna ej disponeras (tkr)

	2019	2020	2021	Budget 2021 enl reglerings brev
Avgiftsbelagd verksamhet				
Ansökningsavgifter	123 537	112 296	116 987	130 000
Miljöskyddsavgifter	13 441	14 770	12 038	14 000
Efterbevaknings- och tillsynsavgifter	16 907	21 642	21 391	23 000
Kungörandeavgifter	6 753	8 173	7 363	9 000
Summa	160 638	156 881	157 779	176 000
Övriga inkomster av statens verksamhet				
Återbetalningsskyldighet av rättshjälp	4 417	3 302	3 944	47 000
Summa	165 055	160 183	161 723	223 000

De totala avgifterna i den avgiftsbelagda verksamheten var avsevärt lägre än budget. Det beror framförallt på att regeringen beslutade om en avgiftsbudget för övriga inkomster av statens verksamhet på 47 mnkr. I budgetunderlaget för 2021–2023 beräknades dessa inkomster för år 2021 uppgå till 4 mnkr och i budgetunderlaget för 2022–2024 reviderades det ned till 3 mnkr. Domstolsverket har påtalat felaktigheten, rättelse sker dock enbart i 2022 års regleringsbrev.

Transfereringar

Transfereringar avser ersättning till offentlig försvarare och offentligt biträde m.fl. och påverkas av timkostnadsnormens utveckling, antalet förordnanden och debiterad tid per förordnande. Mellan 2020 och 2021 ökade timkostnadsnormen med 1,5 procent, samtidigt som även antalet förordnanden ökade med 4,6 procent. Debiterad tid per förordnande ökade marginellt (0,2%) för offentlig försvarare, men minskade med 4,8 procent för offentligt biträde och med 1 procent för målsägandebiträde.

Tabell 63 Transfereringar (tkr)

	2019	2020	2021
Offentlig försvarare	1 619 687	1 847 411	2 011 633
Offentligt biträde	522 631	450 037	427 829
Målsägandebiträde	413 042	462 260	479 206
Rättshjälpsbiträde	272 196	281 143	272 013
Särskild företrädare för barn	56 044	61 028	66 589
Konkursförvaltare	142 083	185 898	181 594
Tolk och översättare	164 782	162 166	182 156
God man	28 837	27 130	25 192
Medlare	12 585	13 680	13 088
Rättegångsbiträde enl. föräldrabalken	20 931	22 883	25 627
Övrigt	1 682	1 488	1 850
Summa	3 254 501	3 515 124	3 686 777

Utgifter för offentlig försvarare ökade med 164 mnkr jämfört med 2020. Ökningen berodde främst på att antalet förordnanden ökade och att timkostnadsnormen ökat. Ökningen var till största delen hänförlig till målkategorierna brott mot person och övriga brottmål.

Antalet avlägsnandemål fortsatte minska jämfört med 2020 och ledde till att utgifter för offentligt biträde minskade med sammanlagt 22 mnkr.

Utgifter för målsägandebiträde ökade med 17 mnkr och hänförs framförallt till brott mot person, vilket i sin tur beror på att antalet förordnanden ökat. Debiterad tid per förordnande minskade dock. Utgifter för rättshjälpsbiträde minskade med 9 mnkr och var i sin helhet hänförlig till faderskapsmål.

Utgifter för tolk och översättare ökade med 20 mnkr, vilket är hänförligt till målkategorierna brott mot person, familjemål och övriga brottmål.

Transfereringar per domstolsslag 2019–2021 redovisas nedan.

Tabell 64 Transfereringar per verksamhetsområde (tkr)

	2019	2020	2021
Tingsrätter	2 422 391	2 755 103	2 906 417
Hovrätter	252 746	264 438	305 354
Högsta domstolen	10 808	10 880	13 563
Förvaltningsrätter exkl. migration	207 831	219 447	220 998
Migrationsdomstolar	222 425	138 301	110 665
Kammarrätter exkl. migration	65 735	65 445	70 116
Migrationsöverdomstolen	32 174	25 408	19 962
Högsta förvaltningsdomstolen	2 334	3 015	3 401
Hyresnämnder	751	813	938
Rättshjälpsmyndigheten	30 503	25 576	27 633
Domstolsverket - gemensamt*	6 802	6 698	7 730
Summa	3 254 501	3 515 124	3 686 777

* I gemensamma kostnader ingår de utbetalningar som Domstolsverket gjort efter rekvisition från Regeringskansliet och Kriminalvården i enlighet med regleringsbrevet.

Finansiella dokument

Sammanställning över väsentliga uppgifter

Tabell 65 Sammanställning över väsentliga uppgifter (tkr)

	2021	2020	2019	2018	2017
Låneram i Riksgälden					
Beviljad låneram	1 480 000	1 450 000	1 300 000	1 190 000	1 100 000
Utnyttjad låneram	1 338 857	1 341 316	1 179 968	1 093 187	914 565
Kontokredit i Riksgälden					
Beviljad kredit på räntekonto	284 000	284 000	270 000	266 000	266 000
Maximalt utnyttjad kredit	0	0	57 807	0	0
Räntekonto – intäkter	0	57	3	71	0
Räntekonto – kostnader	0	15	573	2 145	2 865
Intäkter av avgifter och andra ersättningar som disponeras					
Utfall	23 925	23 257	20 400	19 228	15 274
Intäkter av avgifter med mera som inte disponeras					
Beräknat belopp enligt regleringsbrev	223 000	181 000	203 000	195 000	202 000
Utfall	161 723	160 183	165 055	177 517	190 965
Anslagskrediter och anslagssparande					
Beviljad anslagskredit	333 004	588 879	581 242	467 856	503 565
Utnyttjad anslagskredit	27 020	8 621	294 768	231 299	0
Summa anslagssparande	304 174	420 869	167 197	46 309	330 313
Personal					
Antal årsarbetskrafter	6 166	6 087	6 182	6 293	6 089
Medelantalet anställda	7 304	7 262	7 340	7 429	7 239
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 157	1 123	1 088	1 053	1 023
Kapitalförändring					
Årets kapitalförändring	0	0	0	0	0
Balanserad kapitalförändring	0	0	0	0	0

Resultaträkning

Tabell 66 Resultaträkning (tkr)

		2021	2020
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag		7 394 765	7 048 302
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	Not 1	23 925	23 257
Intäkter av bidrag	Not 2	14 986	36 389
Finansiella intäkter	Not 3	45	138
Summa		7 433 721	7 108 086
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	Not 4	-5 534 259	-5 329 209
Kostnader för lokaler	Not 5	-1 004 889	-984 966
Övriga driftkostnader	Not 6	-596 442	-519 818
Finansiella kostnader	Not 7	-95	-114
Avskrivningar och nedskrivningar	Not 8	-298 036	-273 979
Summa		-7 433 721	-7 108 086
Verksamhetsutfall		0	0
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter med mera som inte disponeras	Not 9	161 723	160 183
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet		-161 723	-160 183
Saldo		0	0
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag		3 686 777	3 515 124
Lämnade bidrag	Not 10	-3 686 777	-3 515 124
Saldo		0	0
Årets kapitalförändring		0	0

Balansräkning

Tabell 67 Balansräkning (tkr)

Tillgångar		2021-12-31	2020-12-31
Immateriella anläggningstillgångar	Not 11		
Balanserade utgifter för utveckling		69 864	49 406
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		15 564	20 653
Summa		85 428	70 059
Materiella anläggningstillgångar	Not 12		
Förbättringsutgifter på annans fastighet		345 704	348 869
Maskiner, inventarier, installationer m.m.		742 355	660 828
Pågående nyanläggningar		175 432	256 880
Summa		1 263 491	1 266 577
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		3 146	1 782
Fordringar hos andra myndigheter	Not 13	191 157	180 210
Övriga kortfristiga fordringar	Not 14	2 592	2 789
Summa		196 895	184 781
Periodavgränsningsposter	Not 15		
Förutbetalda kostnader		321 392	306 311
Upplupna bidragsintäkter		0	31
Övriga upplupna intäkter		825	721
Summa		322 217	307 063
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	Not 16	-239 343	-398 095
Summa		-239 343	-398 095
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	Not 17	622 452	685 145
Kassa och bank		370	337
Summa		622 822	685 482
SUMMA TILLGÅNGAR		2 251 510	2 115 867
Kapital och skulder		2021-12-31	2020-12-31
Myndighetskapital	Not 18		
Statskapital		6 308	5 599
Summa		6 308	5 599
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	Not 19	3 864	4 896
Övriga avsättningar	Not 20	31 552	26 051
Summa		35 416	30 947
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	Not 21	1 338 857	1 341 316
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	Not 22	150 853	150 270
Leverantörsskulder	Not 23	262 632	136 920
Övriga kortfristiga skulder	Not 24	89 243	87 760
Summa		1 841 585	1 716 266
Periodavgränsningsposter	Not 25		
Upplupna kostnader		361 289	351 628
Oförbrukade bidrag		4 398	8 964
Övriga förutbetalda intäkter		2 514	2 463
Summa		368 201	363 055
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		2 251 510	2 115 867
Ansvarsförbindelser		2021-12-31	2020-12-31
Övriga ansvarsförbindelser	Not 26	72 915	73 165

Finansieringsanalys

Tabell 68 Finansieringsanalys (tkr)

		2021	2020
DRIFT			
Kostnader	Not 27	-7 131 202	-6 818 215
Finansiering av drift:			
Intäkter av anslag		7 394 765	7 048 302
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	Not 28	21 242	21 523
Intäkter av bidrag		14 986	36 389
Övriga intäkter		45	138
Summa medel som tillförts för finansiering av drift		7 431 038	7 106 352
Ökning (-) av kortfristiga fordringar	Not 29	-27 467	-24 800
Ökning (+) av kortfristiga skulder	Not 30	156 608	28 652
Kassaflöde från drift		428 977	291 988
INVESTERINGAR			
Investeringar i materiella tillgångar		-292 829	-321 972
Investeringar i immateriella tillgångar		-22 255	-26 361
Summa investeringsutgifter		-315 084	-348 333
Finansiering av investeringar:			
Ökning (+) av statskapital med medel som erhållits från statens budget		709	0
Lån från Riksgäldskontoret	Not 21	-2 459	161 349
Försäljning av anläggningstillgångar		7 432	4 516
Summa medel som tillförts för finansiering av investeringar		5 682	165 865
Minskning (-) av kortfristiga skulder	Not 30	-23 464	-33 012
Kassaflöde till investeringar		-332 866	-215 480
UPPBÖRDSVERKSAMHET			
Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras av myndigheten		161 723	160 183
Minskning (+) av kortfristiga fordringar	Not 29	201	-625
Minskning (-) av kortfristiga skulder	Not 30	-220	60
Inbetalningar i uppbördsverksamhet		161 704	159 618
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet		-161 723	-160 183
Kassaflöde till uppbördsverksamhet		-19	-565
TRANSFERERINGSVERKSAMHET			
Lämnade bidrag		-3 686 777	-3 515 124
Utbetalningar i transfereringsverksamhet		-3 686 777	-3 515 124
Finansiering av transfereringsverksamhet:			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag		3 686 777	3 515 124
Summa medel som tillförts för finansiering av transfereringsverksamhet		3 686 777	3 515 124
Kassaflöde till transfereringsverksamhet		0	0
FÖRÄNDRING AV LIKVIDA MEDEL		96 092	75 943
SPECIFIKATION AV FÖRÄNDRING AV LIKVIDA MEDEL			
Likvida medel vid årets början		287 387	211 444
Ökning (+) av kassa och bank		32	129
Minskning (-) av tillgodohavande hos Riksgälden		-62 692	373 810
Ökning (+) avräkning med statsverket		158 752	-297 996
Summa förändring av likvida medel		96 092	75 943
Likvida medel vid årets slut		383 478	287 387

Anslagsredovisning

Tabell 69 Redovisning mot anslag (tkr)

Anslag/anslagspost	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enl regleringsbrev	Omdisponerade anslagsbelopp	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
		Not 31	Not 32	Not 33		Not 34	
Utgiftsområde 4 Rättsväsendet							
1:5 ap.1 Sveriges Domstolar	248 782	6 470 878		-60 631	6 659 029	-6 462 996	196 033
1:12 ap.1 Rättsliga biträden m.m.	-8 621	3 650 857			3 642 236	-3 669 257	-27 020
Utgiftsområde 7 Internationellt Bistånd							
1:1 ap.43 Internationell civil krishantering	750	8 000	1 000	-555	9 195	-7 915	1 280
Utgiftsområde 8 Migration							
1:4 ap.1 Domstolsprövning i utlänningsmål	102 163	771 136		-54 163	819 136	-794 848	24 288
1:5 ap.1 Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål	67 872	226 800		-67 872	226 800	-145 826	80 974
Utgiftsområde 22 Kommunikationer							
1:11 ap.1 Trängselskatt i Stockholm	469	1 000	-469		1 000	-442	558
1:14 ap.4 Trängselskatt i Göteborg	833	1 300	-833		1 300	-259	1 041
Summa totalt	412 248	11 129 971	-302	-183 221	11 358 696	-11 081 542	277 154

Tabell 70 Redovisning mot inkomsttitel (tkr)

Inkomsttitel		Beräknat belopp 2021 enligt regleringsbrev	Inkomster 2021	Inkomster 2020
2511 Expeditions- och ansökningsavgifter				
Ansökningsavgifter (2511 002)	Not 9	130 000	116 987	112 296
Kungörandeavgifter (2511 002)	Not 9	9 000	7 363	8 173
Summa inkomsttitel 2511		139 000	124 350	120 469
2537 Miljöskyddsavgifter				
Domstolarna m.m. (2537 101)	Not 9	14 000	12 038	14 770
Summa inkomsttitel 2537		14 000	12 038	14 770
2561 Efterbevaknings- och tillsynsavgifter				
Domstolarna m.m. (2561 001)	Not 9	23 000	21 391	21 642
Summa inkomsttitel 2561		23 000	21 391	21 642
2811 Övriga inkomster av statens verksamhet				
Återbetalning i brottmål m.m. (2811 021)	Not 9, 35	47 000	3 907	3 249
Domstolarna m.m. (2811 121)	Not 9		37	53
Summa inkomsttitel 2811		47 000	3 944	3 302
Summa inkomstitlar		223 000	161 723	160 183

I regleringsbrevet har 47 mnkr (fg år 5 mnkr) angivits som beräknat belopp för övriga inkomster av statens verksamhet. Detta belopp överstiger faktiska inkomster 4 mnkr (fg år 3 mnkr) och i budgetunderlaget beräknade inkomster 4 mnkr.

Andra finansiella villkor

Tabell 71 Redovisning av anslagskredit (tkr)

Anslagskredit enligt regleringsbrev	Beviljad kredit	Utnyttjad kredit
Utgiftsområde 4 Rättsväsendet		
1:5 ap.1 Sveriges Domstolar	192 626	0
1:12 ap.1 Rättsliga biträden m.m.	109 525	27 020
Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd		
1:1 ap.43 Internationell civil krishantering	800	0
Utgiftsområde 8 Migration		
1:4 ap.1 Domstolsprövning i utlänningsmål	23 134	0
1:5 ap.1 Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål	6 804	0
Utgiftsområde 22 Kommunikationer		
1:11 ap.1 Trängselskatt i Stockholm	50	0
1:14 ap.4 Trängselskatt i Göteborg	65	0
Summa	333 004	27 020

Tabell 72 Redovisning av övriga finansiella villkor (tkr)

Övriga finansiella villkor	
Räntekonto	
Kredit på räntekonto enligt regleringsbrev	284 000
Lägsta saldo på räntekonto under året	358 192
Anslaget 1:1 Biståndsverksamhet ap. 43 – Internationell civil krishantering	
Av medlen fördelas högst 1 000 tkr till annan insatsnära verksamhet.	
Sveriges Domstolars användning av medel till annan insatsnära verksamhet under 2021	827
Av medlen fördelas högst 7 500 tkr till personalbidrag.	
Sveriges Domstolars användning av medel till personalbidrag under 2021	6 350
Av medlen får högst 850 tkr användas till förvaltningskostnader	
Sveriges Domstolars användning av medel till förvaltningskostnader under 2021	738
Summa	7 915
Finansiering av anläggningstillgångar	
Låneram för anläggningstillgångar enligt regleringsbrev 2021	1 480 000
Utnyttjad låneram, upptagna lån per balansdagen	1 338 857
Anläggningstillgångar per balansdagen, vilka kommer finansieras med lån	1 342 612

Tilläggsupplysningar och noter

Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänt

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med Förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB). Redovisningen följer god redovisningssed enligt ESV:s allmänna råd till 2 kap. 5 § FÅB respektive allmänna råd till 6 § i förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring. Avrundningsdifferenser kan förekomma eftersom beloppen huvudsakligen redovisas i tusental kronor.

Värdering av fordringar och skulder

Fordringar och skulder har tagits upp till de belopp som de efter prövning beräknas bli betalda respektive betalas.

Periodavgränsningsposter

Under 2021 har beloppsgränsen för periodiseringar höjts från 50 till 100 tkr.

Anläggningstillgångar

Tillgångar med en bedömd ekonomisk livslängd överstigande 3 år och med ett anskaffningsvärde på minst 30 tkr redovisas som anläggningstillgång.

Egen ny- och vidareutveckling av IT-system aktiveras om kostnaden överstiger 5 000 tkr, under förutsättning att villkoren enligt 5 kap. 2 § FÅB är uppfyllda. Licensavgift och motsvarande för anskaffande av IT-system aktiveras om kostnaden överstiger 100 tkr per licens. När det gäller aktivering av reparations- och underhållskostnader är gränsen 100 tkr. Kulturtillgångar, såsom invärderad konst från Statens Konstråd, bedöms ha en obegränsad ekonomisk livslängd och skrivs därför inte av.

Avskrivningsprinciper och avskrivningstider för anläggningstillgångar

Anläggningstillgångar skrivs av proportionellt över bedömd nyttjandeperiod.

Avskrivningstider	
IT-utrustning samt multifunktionsskrivare	4 år
Egen ny- och vidareutveckling av IT-system	5 år
Licensavgift och motsvarande för anskaffning av IT-system	5 år
Förmånsbilar	5 år
Maskiner, videokonferensutrustningar, övriga kontorsmaskiner och övrig teknisk utrustning	5 år
Telefonväxlar, larm och påropsanläggningar	5 år
Förbättringsutgifter på annans fastighet	5 år
Inredningsinventarier	10 år

Not 1 Intäkter av avgifter och andra ersättningar (tkr)

	År 2021	År 2020
Intäkter enligt 4 § Avgiftsförordningen (1992:1):		
Uthyrning av lokaler	12 115	12 896
Uthyrning av personal m.m.	180	507
Försäljning av publikationer m.m.	115	149
Intäkter enligt 15 § Avgiftsförordningen (1992:1):		
Avgifter för kopior m.m.	4 291	4 319
Reavinster vid försäljning av anläggningstillgångar	2 683	1 734
Övriga intäkter	4 541	3 652
Summa	23 925	23 257

Not 2 Intäkter av bidrag (tkr)

	År 2021	År 2020
Lönerelaterade bidrag från Arbetsförmedlingen	6 609	7 788
Bidrag för internationella utvecklingsprojekt från SIDA och Polisen	5 413	3 139
Bidrag för sjuklönekostnader under pandemin	886	23 047
Övriga bidrag	2 078	2 415
Summa	14 986	36 389

Sveriges Domstolar erhåller bidrag från SIDA och Polisen för internationella utvecklingsprojekt som bedrivs i Bosnien/Hercegovina, Albanien och Armenien.

Not 3 Finansiella intäkter (tkr)

	År 2021	År 2020
Finansiella intäkter, Riksgälden	0	57
Finansiella intäkter, övriga	45	81
Summa	45	138

Not 4 Kostnader för personal (tkr)

	År 2021	År 2020
Löner till anställd personal	-3 304 140	-3 197 270
Arvoden till nämndemän m fl	-143 387	-146 177
Andra ersättningar och naturaförmåner	-22 376	-21 502
Arbetsgivaravgifter och andra avgifter enligt lag och avtal	-1 099 439	-1 073 679
Pensionskostnader, premier avtalsförsäkringar och partsorgan m m	-901 468	-835 407
Sjuk- och hälsovård	-8 562	-8 083
Utbildning, kurser och kompetensutvecklingsmedel	-15 325	-11 481
Övriga personalkostnader	-39 562	-35 610
Summa	-5 534 259	-5 329 209

Kostnaden för personal har ökat med 4 procent, varav löner till anställd personal med 3 procent.

Löner till anställd personal har påverkats av årets lönerevision, vilken gav ett utfall på 2,5 procent. Antalet årsarbetskrafter har ökat med 79 stycken (1,3 procent) från 6 087 till 6 166. Vidare har kostnaden minskat med 7 661 tkr som överförts som en del i anskaffningsvärdet av egenutvecklade immateriella anläggningstillgångar (fg år 7 714 tkr).

Ökningen av pensionskostnaderna beror på höjda premier.

Kostnaden för extern utbildning och kurser har ökat något, men är på en fortsatt låg nivå till följd av pandemin. I denna post ingår också avsättning till och utnyttjande av kompetensmedel. I år är utnyttjandet lägre än avsättningen, vilket ökat kostnaden.

Lönekostnader, exklusive arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal uppgår till 3 459 mnkr (fg år 3 355 mnkr) varav arvoden till styrelse och ej anställd personal uppgår till 143 mnkr (fg år 146 mnkr).

Not 5 Kostnader för lokaler (tkr)

	År 2021	År 2020
Lokalhyror	-907 337	-891 620
El, värme, reparation och underhåll av lokaler	-98 252	-94 046
Årets förändring avsättningar för lokalkostnader (se även not 20)	700	700
Summa	-1 004 889	-984 966

Kostnad för lokalhyror har ökat med 2 procent.

Not 6 Övriga driftkostnader (tkr)

	År 2021	År 2020
Övriga driftkostnader i administrativ verksamhet		
Reparation, service och underhåll	-21 483	-22 674
Resor och logi	-18 230	-15 144
Kungörelser och annonsering	-12 862	-21 407
Korttidsinvesteringar	-36 499	-37 819
Trycksaker, publikationer och pappersvaror	-22 387	-25 577
IT-tjänster	-207 155	-179 470
Post- och teletjänster inklusive datakommunikation	-32 670	-34 721
Bevakning	-36 378	-27 356
Stämningssmannadelgivning	-26 957	-24 029
Interna kurser och verksamhetsplanering	-16 385	-10 174
Reaförlust anläggningstillgångar	-15	-45
Övriga	-53 320	-65 107
Summa	-484 341	-463 523
Övriga driftkostnader i mål/ärenden		
Sakkunnig	-29 663	-26 939
Vittne	-9 897	-10 098
Målsägande	-7 209	-7 055
Garantiersättning till offentlig försvarare	-2 998	-3 536
Övriga	-62 334	-8 667
Summa	-112 101	-56 295
Summa övriga driftkostnader	-596 442	-519 818

Övriga driftkostnader i både administrativ verksamhet och i mål/ärenden har ökat under året.

Kostnader för IT-tjänster har ökat, vilket avser exempelvis ökade kostnader för servrar, program och köpta konsulttjänster inom IT. Det ingår även kostnader avseende IT-projekt rörande införande av ett nytt HR-/lönesystem och Digitaliserad brottmålshantering.

Kungörelsekostnader har minskat. Från den 1 juli 2021 kungörs konkurser enbart digitalt, efter slopat krav på annonsering i dagspress.

Kostnad för resor och utbildning är på en fortsatt låg nivå på grund av pandemin, även om denna verksamhet har kommit igång till viss del under året, vilket medfört högre kostnader än föregående år.

Inom övriga driftkostnader i mål finns i år ersättning till part i ett stort mål uppgående till 48 mnkr.

Not 7 Finansiella kostnader (tkr)

	År 2021	År 2020
Räntekostnader, Riksgälden	0	-15
Räntekostnader, övriga	-55	-71
Övriga finansiella kostnader	-40	-28
Summa	-95	-114

Not 8 Avskrivningar och nedskrivningar (tkr)

	År 2021	År 2020
Avskrivningar	-298 036	-273 979
Nedskrivningar	0	0
Summa	-298 036	-273 979

Not 9 Intäkter av avgifter med mera som inte disponeras (tkr)

	År 2021	År 2020
Inkomsttitel		
Ansökningsavgifter, 2511 002	116 987	112 296
Kungörandeavgifter 2511 002	7 363	8 173
Miljöavgifter, 2537 101	12 038	14 770
Efterbevaknings- och tillsynsavgifter, 2561 001	21 391	21 642
Återbetalning i brottmål m.m., 2811 021	3 907	3 249
Avgifter, domstolarna m.m., 2811 121	37	53
Summa	161 723	160 183

Not 10 Lämnade bidrag (tkr)

	År 2021	År 2020
Lämnade bidrag till företag avseende		
Konkursförvaltare och likvidator	-181 594	-185 898
Summa	-181 594	-185 898
Lämnade bidrag till enskilda personer avseende		
Offentlig försvarare	-2 011 633	-1 847 411
Offentligt biträde	-427 829	-450 037
Målsägandebiträde	-479 206	-462 260
Rättshjälpsbiträde	-272 013	-281 143
Särskild företrädare för barn	-66 589	-61 028
Tolk och översättare	-182 156	-162 166
God man	-25 192	-27 130
Medlare	-13 088	-13 680
Rättegångsbiträde enligt föräldrabalken	-25 627	-22 883
Övriga	-946	-772
Summa	-3 504 279	-3 328 510
Övriga lämnade bidrag		
Nämndemännens riksförbund m fl	-904	-716
Summa	-904	-716
Summa lämnade bidrag	-3 686 777	-3 515 124

Utgifterna för offentlig försvarare och målsägandebiträde har ökat med 164 mnkr respektive 17 mnkr. Ökningen kan förklaras av att antalet förordnanden har ökat för båda rollerna. Den debiterade tiden per förordnande har ökat för offentliga försvarare, medan omvänt förhållande gäller för målsägandebiträden. Timkostnadsnormen har samtidigt ökat med 1,5 procent.

Utgifterna för tolk- och översättning har ökat med 20 mnkr.

Offentliga biträden är den roll där utgifterna sjunkit mest mellan åren, vilket framför allt förklaras av att antalet avlägsnandemål vid migrationsdomstolarna fortsatt minska.

Not 11 Immateriella anläggningstillgångar (tkr)

	2021-12-31	2020-12-31
Balanserade utgifter för utveckling		
IB anskaffningsvärde	286 495	286 495
Årets anskaffning	0	0
Aktivering tidigare år	0	0
UB anskaffningsvärde	286 495	286 495
IB ackumulerade avskrivningar	-281 324	-279 880
Årets avskrivningar	-1 320	-1 444
UB ackumulerade avskrivningar	-282 644	-281 324
Summa bokfört värde	3 851	5 171
Balanserade utgifter för utveckling under uppförande		
IB anskaffningsvärde	44 235	24 719
Årets anskaffning	21 778	19 516
Aktivering tidigare år	0	0
UB anskaffningsvärde	66 013	44 235
Summa bokfört värde balanserade utgifter för utveckling	69 864	49 406
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		
IB anskaffningsvärde	141 416	134 571
Årets anskaffning, köpta rättigheter	478	6 845
Aktivering tidigare år	0	0
UB anskaffningsvärde	141 894	141 416
IB ackumulerade avskrivningar	-120 763	-115 732
Årets avskrivningar	-5 565	-5 031
UB ackumulerade avskrivningar	-126 328	-120 763
Summa bokfört värde	15 564	20 653
Summa bokfört värde immateriella anläggningstillgångar	85 428	70 059

Ökningen av det bokförda värdet kan främst förklaras av det pågående projektet digitaliserad brottmålshantering som ökat med 22 mnkr och uppgår hittills till 66 mnkr. Under året har licenser köpts in till ett värde av 0,5 mnkr.

Not 12 Materiella anläggningstillgångar (tkr)

	2021-12-31	2020-12-31
Förbättringsutgifter på annans fastighet		
IB anskaffningsvärde	470 759	408 839
Årets anskaffning	31 514	21 343
Aktivering tidigare år	67 014	91 629
Utrangering	-81 203	-51 052
UB anskaffningsvärde	488 084	470 759
IB ackumulerade avskrivningar	-210 012	-176 373
Årets avskrivning	-88 114	-84 691
Avskrivning utrangering	81 203	51 052
UB ackumulerade avskrivningar	-216 922	-210 012
Summa bokfört värde	271 161	260 747
Förbättringsutgifter på annans fastighet under uppförande		
IB anskaffningsvärde	88 122	127 615
Årets anskaffning	53 435	52 136
Aktivering tidigare år	-67 014	-91 629
UB anskaffningsvärde / Summa bokfört värde förbättringsutgifter	74 543	88 122
Summa bokfört värde förbättringsutgifter på annans fastighet	345 704	348 869
Maskiner, inventarier, installationer m.m.		
IB anskaffningsvärde	3 017 796	2 759 601
Årets anskaffning	90 589	92 303
Aktivering tidigare år	198 739	185 628
Försäljning	-13 352	-8 967
Utrangering	-43 156	-10 769
UB anskaffningsvärde	3 250 616	3 017 796
IB ackumulerade avskrivningar	-2 356 967	-2 191 064
Årets avskrivning	-203 037	-182 812
Avskrivning försäljning	8 589	6 140
Avskrivning utrangering	43 156	10 769
UB ackumulerade avskrivningar	-2 508 261	-2 356 967
Summa bokfört värde maskiner, inventarier, installationer m.m.	742 355	660 828
Pågående nyanläggningar		
IB anskaffningsvärde	256 880	286 319
Årets anskaffning	117 291	156 189
Aktivering tidigare år	-198 739	-185 628
UB anskaffningsvärde / Summa bokfört värde pågående	175 432	256 880
Summa bokfört värde materiella anläggningstillgångar	1 263 491	1 266 577

Not 13 Fordringar hos andra myndigheter (tkr)

	2021-12-31	2020-12-31
Skatteverket, ingående moms m.m.	191 005	179 730
Kundfordringar på statliga myndigheter	152	480
Summa	191 157	180 210

Not 14 Övriga kortfristiga fordringar (tkr)

	2021-12-31	2020-12-31
Övriga kortfristiga fordringar	2 592	2 789

Övriga kortfristiga fordringar avser i huvudsak fordringar på konkursförvaltare samt återkrav i tvistemål.

Not 15 Periodavgränsningsposter, fordringar (tkr)

	2021-12-31	2020-12-31
Förutbetalda kostnader		
Förutbetalda hyror för lokaler	237 712	221 768
Övriga förutbetalda kostnader	83 680	84 543
Summa	321 392	306 311
Upplupna bidragsintäkter		
Upplupna bidragsintäkter	0	31
Summa	0	31
Övriga upplupna intäkter		
Avser ej fakturerade återkrav i brottmål m m	825	721
Summa	825	721
Summa periodavgränsningsposter, fordringar	322 217	307 063

Not 16 Avräkning med statsverket (tkr)

	2021-12-31	2020-12-31
Uppbörd		
Ingående balans	-3 126	-2 803
Redovisat mot inkomsttitel (-)	-161 723	-160 183
Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde (+)	161 537	159 860
Skulder avseende uppbörd	-3 312	-3 126
Anslag i icke räntebärande flöde		
Ingående balans	38 649	54 481
Redovisat mot anslag (+)	3 822 997	3 594 882
Medel hänförliga till transfereringar m.m. som betalats till icke räntebärande flöde (-)	-3 794 332	-3 610 714
Fordringar avseende anslag i icke räntebärande flöde	67 314	38 649
Anslag i räntebärande flöde		
Ingående balans	-352 581	-85 224
Redovisat mot anslag (+)	7 258 545	6 968 544
Anslagsmedel som tillförts räntekonto (-)	-7 244 314	-7 235 901
Återbetalning av anslagsmedel (+)	116 430	0
Skuld avseende anslag i räntebärande flöde	-221 920	-352 581
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto		
Ingående balans	-81 037	-66 553
Inbetalningar i icke räntebärande flöde (+)	1 056 084	1 005 315
Utbetalningar i icke räntebärande flöde (-)	-4 689 267	-4 470 653
Betalningar hänförliga till anslag och inkomsttitlar (+)	3 632 795	3 450 854
Saldo	-81 425	-81 037
Avräkning med statsverket	-239 343	-398 095

Avräkning med statsverket har förändrats med 159 mnkr från -398 mnkr till -239 mnkr. Förändringen avser i huvudsak anslag i räntebärande flöde och beror på ökat anslagsutfall samt återbetalning av anslagsmedel.

Omdisponerade anslagsmedel för trängselskatt 334 tkr, beslutat under 2020, har återbetalats i februari 2021

Not 17 Behållning räntekonto i Riksgälden (tkr)

	2021-12-31	2020-12-31
Behållning räntekonto i Riksgälden	622 452	685 145

Not 18 Förändring av myndighetskapitalet (tkr)

	Statskapital
Utgående balans 2020-12-31	5 599
Ingående balans 2021-01-01	5 599
Under året invärderad konst från Statens konstråd	709
Under året återlämnad konst till Statens konstråd	0
Summa årets förändring	709
Utgående balans 2021-12-31	6 308

Statskapital består av konst som erhållits av Statens Konstråd.

Not 19 Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser (tkr)

	2021-12-31	2020-12-31
Ingående avsättning	4 896	6 755
Årets pensionskostnad	1 314	191
Årets pensionsutbetalningar	-2 346	-2 050
Utgående avsättning	3 864	4 896

Not 20 Övriga avsättningar (tkr)

	2021-12-31	2020-12-31
Avsättning lokalkostnader	0	700
Avsättning omställningsavtal	16 317	11 120
Avsättning rättstvist	15 235	14 231
Utgående avsättning	31 552	26 051

Avsättning lokalkostnader avser lokaler i Gävle som har slutreglerats under året.

Under året har 10 mnkr, 0,3 procent av utbetalda löner, avsatts i enlighet med omställningsavtalet. Användningen av avsatta medel har i år varit 5 mnkr.

Avsättning rättstvist avser ombyggnation av lokaler i Norrtälje tingsrätt där Domstolsverket förlorade i tingsrätten. Målet är överklagat och avsättning har skett med i domen fastställt belopp.

Not 21 Lån i Riksgälden (tkr)

	2021-12-31	2020-12-31
Ingående skuld	1 341 316	1 179 968
Lån upptagna under året	-2 459	161 348
Utgående balans	1 338 857	1 341 316

Beviljad låneram för år 2020 uppgår till 1 480 mnkr. Värdet av samtliga anläggningstillgångar på balansdagen som kommer finansieras av lån uppgår till 1 343 mnkr. Skillnaden mellan uppskattat värde då lånet lyftes och faktiskt värde när bokslutet fastställdes är 4 mnkr.

Not 22 Kortfristiga skulder till andra myndigheter (tkr)

	2021-12-31	2020-12-31
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	150 853	150 270

Skulderna avser i huvudsak leverantörsskulder till andra myndigheter och skuld avseende arbetsgivaravgifter.

Not 23 Leverantörsskulder (tkr)

	2021-12-31	2020-12-31
Leverantörsskulder	262 632	136 920

Leverantörsskulden är 126 mnkr högre i år. Ökningen beror framför allt på att Sveriges Domstolar följt Riksgäldens rekommendation och återgått till att betala leverantörer på förfallodag. Föregående år tidigare betalades utbetalningar för att hjälpa leverantörer med likviditeten under pandemin.

Not 24 Övriga kortfristiga skulder (tkr)

	2021-12-31	2020-12-31
Övriga kortfristiga skulder	89 243	87 760

Övriga kortfristiga skulder avser i huvudsak preliminärskatt.

Not 25 Periodavgränsningsposter, skulder (tkr)

	2021-12-31	2020-12-31
Upplupna kostnader		
Upplupna semesterlöner inklusive sociala avgifter	356 238	343 586
Övriga upplupna kostnader	5 051	8 042
Summa	361 289	351 628
Oförbrukade bidrag		
Oförbrukade bidrag avseende internationellt utvecklingsarbete	4 398	8 964
Summa	4 398	8 964
Övriga förutbetalda intäkter		
Övriga förutbetalda hyresintäkter	2 514	2 463
Summa	2 514	2 463
Summa periodavgränsningsposter, skulder	368 201	363 055

Semesterlöneskulden har liksom tidigare år beräknats utifrån den semesterlista som skapas i samband med decembers lönekörning och som innehåller uppgifter per sista november.

Oförbrukade bidrag 4 398 tkr beräknas förbrukas om 3 mån till 1 år.

Not 26 Ansvarsförbindelser (tkr)

	2021-12-31	2020-12-31
Hyresavtal, Hovrätten över Skåne och Blekinge	29 847	29 847
Hyresavtal, Attunda tingsrätt	17 756	17 756
Hyresavtal, Södertörns tingsrätt	25 312	25 312
Projekteringsgaranti, ny domstolsbyggnad Södertälje tingsrätt	0	250
Summa	72 915	73 165

Ansvarsförbindelserna avser hyresavtal där avflyttningshyra ska erläggas, med ett belopp som motsvarar den sammanlagda kapitalhyran för de sista fyra kvartalen av den avtalade hyrestiden, om avtalet sägs upp vid den första 20-åriga hyrestidens utgång.

Not 27 Drift; kostnader (tkr)

	2021-12-31	2020-12-31
Kostnader enligt resultaträkningen	-7 433 722	-7 108 086
Avskrivningar och nedskrivningar	298 036	273 979
Realisationsförlust	15	45
Avsättningar	4 469	15 847
Kostnader enligt finansieringsanalysen	-7 131 202	-6 818 215

Not 28 Drift; intäkter av avgifter och andra ersättningar (tkr)

	2021-12-31	2020-12-31
Intäkter av avgifter och andra ersättningar enligt resultaträkningen	23 925	23 257
Realisationsvinst	-2 683	-1 734
Intäkter av avgifter och andra ersättningar enligt finansieringsanalysen	21 242	21 523

Not 29 Förändring av kortfristiga fordringar (tkr)

	2021-12-31	2020-12-31
Ökning (-) fordringar hos andra myndigheter	-10 946	-7 571
Ökning (-) kundfordringar	-1 364	1 749
Ökning (-) övriga fordringar (exkl. uppbörd)	-3	2
Ökning (-) periodavgränsningsposter	-15 154	-18 980
Delsumma drift	-27 467	-24 800
Minskning (+) kortfristiga fordringar (uppbörd)	201	-625
Summa	-27 266	-25 425

Not 30 Förändring av kortfristiga skulder (tkr)

	2021-12-31	2020-12-31
Ökning (+) skuld till andra myndigheter	583	9 888
Ökning (+) leverantörsskulder avseende drift	149 396	-43 927
Ökning (+) övriga kortfristiga skulder	1 483	4 142
Ökning (+) periodavgränsningsposter	5 146	58 549
Delsumma drift	156 608	28 652
Minskning (-) leverantörsskulder avseende investeringar	-23 464	-33 012
Minskning (-) av kortfristiga skulder (uppbörd)	-220	60
Summa	132 924	-4 300

Not 31 Årets tilldelning enligt regleringsbrev (tkr)

Regleringsbrev	2020-12	2021-06-23	Tilldelning
Utgiftsområde 4 Rättsväsendet			
1:5 ap.1 Sveriges Domstolar	6 420 878	50 000	6 470 878
1:12 ap.1 Rättsliga biträden m.m.	3 650 857		3 650 857
Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd			
1:1 ap.43 Internationell civil krishantering	8 000		8 000
Utgiftsområde 8 Migration			
1:4 ap.1 Domstolsprövning i utlänningsmål	771 136		771 136
1:5 ap.1 Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål	226 800		226 800
Utgiftsområde 22 Kommunikationer			
1:11 ap.1 Trängselskatt i Stockholm	1 000		1 000
1:14 ap.4 Trängselskatt i Göteborg	1 300		1 300
Summa	11 079 971	50 000	11 129 971

I vårändringsbudgeten beslutade riksdagen att öka anslaget 1:5 ap.1 Sveriges Domstolar, med 50 000 tkr, se regleringsbrev 2021-06-23.

Not 32 Omdisponerade anslagsbelopp (tkr)

Enligt regleringsbrev 2020-12-17 har 469 tkr avseende 1:11 ap.1 Trängselskatt i Stockholm och 833 tkr avseende anslaget 1.14 ap.4 Trängselskatt i Göteborg omdisponerats till andra anslagsposter. Återbetalning av 1 302 tkr har skett i juni 2021.

Enligt regleringsbrev 2021-10-15 har det omfördelats 1 000 tkr till anslag 1:1 ap.43 Internationell civil krishantering i syfte att höja effektiviteten på de svenska personalbidragen och de internationella organisationernas civila krishanteringsinsatser.

Not 33 Indragning (tkr)

Enligt regleringsbrev 2020-12-17 har 60 631 tkr avseende 1:5 ap.1 Sveriges Domstolar samt 54 163 tkr avseende 1:4 ap.1 Domstolsprövning i utlänningsmål dragits in. Återbetalning av 114 794 tkr har skett i juni 2021.

Enligt regleringsbrev 2020-12-17 har 555 tkr, avseende anslag 1:1 ap.43 Internationell civil krishantering, dragits in. Enligt regleringsbrev 2020-12-22 har 67 872 tkr, avseende anslag 1:5 ap.1 Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål, dragits in.

Not 34 Utgifter enligt anslagsredovisningen (tkr)

För anslagen 1:5 ap.1 Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål, 1:11 ap.1 Trängselskatt i Stockholm och 1:14 ap.4 Trängselskatt i Göteborg avviker årets utgifter gentemot de tilldelade medlen med mer än 10 procent. Avvikelsen beror på att tilldelningen varit högre än årets utgifter, vilket förklaras av färre inkomna mål.

För anslag 1:1 ap.43 Internationell civil krishantering beror avvikelsen på att tilldelningen varit något högre än årets utgifter.

Not 35 Återbetalning i brottmål m.m. (tkr)

Medel som flyter in på grund av ålagd återbetalningsskyldighet redovisas på inkomsttitel 2811 Övriga inkomster av statens verksamhet. Återbetalningar har gjorts till Rättshjälpsmyndigheten med 3,9 mnkr (3,2 mnkr, 2020) samt till Kammarkollegiet med 47,3 mnkr (42,4 mnkr, 2020).

Återbetalningar har dessutom skett på restförda fordringar till Kronofogden med 21,9 mnkr (20,9 mnkr, 2020), De sammanlagda återbetalningarna vid både Rättshjälpsmyndigheten, Kammarkollegiet och Kronofogden uppgår till 73,1 mnkr (66,5 mnkr, 2020).

Ersättningar till ledande befattningshavare och insynsråd

Tabell 73 Redovisning av skattepliktiga ersättningar och andra förmåner som betalats ut under räkenskapsåret 2021 samt styrelse/rådsuppdrag m.m. för generaldirektören och ledamöter i DV:s insynsråd

Generaldirektör och ordförande i DV:s insynsråd	Ersättning/ förmån kr	Styrelse/råd	Uppdrag
Thomas Rolén	1 766 833	Hjärt-Lungfonden Lofsdalens Fjällanläggningar AB Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångsrestriktioner Skansen Socialstyrelsens beredningsgrupp 2, nämnden för nationell högspecialiserad vård Trafikverket	Styrelseordförande Styrelseledamot Ledamot Styrelseledamot Ordförande Styrelseledamot
Ledamot insynsråd	Ersättning/ förmån kr	Styrelse/råd	Uppdrag
Agneta Börjesson	7 200	Exportkontrollrådet Riksbanksfullmäktige Skatteverkets styrelse Valprövningsnämnden	Ledamot Suppleant Styrelseledamot Suppleant
Carl Bexelius	7 200		
Ingemar Kihlström	9 100		
Johan Sangborn	9 100		
Katarina Johansson Welin	9 100		
Magdalena Schröder	3 800		
Michael Erliksson	5 300	Skyddsregisterdelegationen inom Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden	Ledamot
Mikael Westberg	3 800	Kungafonden Myndigheten för arbetsmiljökunskap Tillväxtverket	Styrelseledamot Ledamot insynsråd Styrelseledamot
Per Schöldberg	7 200	2020 års valutredning Småland Airport AB	Ledamot Styrelseledamot
Susanne Eberstein	7 200	Riksbanksfullmäktige Domarnämnden Säpos insynsråd Förvaltningsstiftelsen för SVT, SR och UR, Polisens personalansvarsnämnd	Ledamot Ledamot Ledamot Ledamot Ledamot

Intern styrning och kontroll

Generaldirektören ansvarar för att Sveriges Domstolar har en process för intern styrning och kontroll som fungerar på ett betryggande sätt. Myndighetscheferna vid myndigheterna inom Sveriges Domstolar är skyldiga att genomföra den interna styrning och kontroll som Domstolsverket ansvarar för.

Utveckling och förbättringar

Den strategiska inriktningen för Sveriges Domstolar har funnits ett par år men arbetet med att få till en välfungerande process för både justering och uppföljning har fortsatt. Detta i syfte att förenkla, förbättra och förtydliga arbetet med den strategiska inriktningen så att förståelsen och acceptansen för den ska öka men också att den ska vara mer styrande i verksamheten.

Den portföljstyrning som Domstolsverket började införa för några år sedan har med tiden både utvidgats och förändrats. Under året har förberedelser gjorts för att nästa år införa både en förvaltningsportfölj och en mer detaljerad statusredovisning.

Utvecklingen av ledningsprocessens informationssystem, Stratsys, fortsatte och innehåller nu även stöd för kompetensplanering. Även stöd för jämställdhetsintegrering och systematiskt arbetsmiljöarbete lades till.

Den ökande digitaliseringen har satt ett allt större fokus på informations-säkerhetsfrågor de senaste åren. Genom en organisationsförändring har informationssäkerhetsfunktionen tydliggjorts. Förändringen förväntas ge positiva synergieffekter då dataskydd och informationssäkerhet är alltmer integrerat i verksamheten, såväl på organisatorisk nivå som på individnivå.

Processen

Förordningen om intern styrning och kontroll ställer krav på en riskhantering i syfte att identifiera väsentliga risker. Myndigheterna inom Sveriges Domstolar genomför därför egna riskanalyser. Risker som myndigheterna anser att man behöver hjälp med att hantera, rapporteras till Domstolsverket som utifrån myndigheternas högst värderade risker och målen i Domstolsverkets strategikarta upprättar en övergripande riskanalys.

RISKANALYSER

Domstolsverkets övergripande riskanalys 2021 med de för verksamheten allvarligaste riskerna innehöll under året elva risker. Bland de allra allvarligaste riskerna fanns flertalet inom HR-relaterade områden som rekrytering, personalförsörjning vid längre oplanerad frånvaro och chefsrollens utmaningar. Försämrade ekonomiska förutsättningar och förändringar i måltillströmningen fortsatte att vara allvarliga risker tillsammans med risken för att digitaliseringsarbetet går för långsamt. En av riskerna, relaterad till pandemin, handlade både om risken för att inte kunna upprätthålla samhällsviktig verksamhet och att när mer arbete utförs på distans kan det leda till brister i arbetsmiljön och ökad ohälsa.

ÅTGÄRDER

I samband med att Domstolsverkets övergripande riskanalys fastställdes beslutades det även om åtgärder för att hantera riskerna. Några av riskåtgärderna för de allvarligaste riskerna är beskrivna nedan.

Genomförande av ett kompetensförsörjningsuppdrag med fokus på dommarrollen och en utveckling av notarieantagningen var några av åtgärderna för att hantera rekryteringsrisken. För risken att längre oplanerad frånvaro stör verksamheten var den viktigaste åtgärden en utveckling av förstärkningsstyrkan. Som riskåtgärder kopplade till chefsrollens utmaningar fanns både ett arbete om lön som följer uppdrag och att säkra processen för medarbetar- och lönesamtal i det kommande nya HR- och lönesystemet.

Risken för försämrade ekonomiska förutsättningar hanterades genom att löpande analysera och följa upp den ekonomiska utvecklingen och säkerställa en tät och nära dialog med justitiedepartementet om anslaget för Sveriges Domstolar. En beredskap för att kunna agera på förändringar i måltillströmningen och försöksverksamheten med snabbförfarande i brottmål var riskåtgärder som hörde till risken för en ökad måltillströmning.

Anslutningar till e-arkivet, digitaliseringen av brottmålshanteringen (DBM) och arbetet med ett nytt informationssystem till Rättshjälpsmyndigheten var tre stora projekt som ska bidra till att digitaliseringen går framåt.

Risken för att pandemin ska påverka både upprätthållandet av samhällsviktig verksamhet och leda till brister i arbetsmiljön och ökad ohälsa hanterades genom olika insatser för att säkerställa kärnverksamheten och åtgärder kopplade till arbetsmiljön som att till exempel se över riktlinjerna för mobilt arbete och distansarbete.

UPPFÖLJNING

Av den övergripande riskanalysens riskåtgärder genomfördes cirka 80 procent som planerat under året. Genomförda åtgärder bidrog till att för en av riskerna kunde riskvärdet sänkas. Risken för att inte räcka till som chef ses därför inte längre som en av de allvarligaste riskerna.

Resultatdialoger genomfördes vid tre tillfällen med samtliga myndigheter inom Sveriges Domstolar. Dialogerna behandlade frågor om verksamhetsuppföljning, ekonomi och intern styrning och kontroll. För de av regeringen uppsatta verksamhetsmålen uppnåddes 6 av 13 mål, vilket var lika många som året innan.

Sveriges Domstolars alla myndigheter ska årligen bedöma och till Domstolsverket intyga om den interna styrningen och kontroll varit betryggande. Alla myndigheter utom två intygade att så varit fallet.

Även Domstolsverkets avdelningar ska lämna intyg om den interna styrningen och kontrollen för sina olika sakområden. Alla avdelningar utom en intygade att det varit en betryggande intern styrning och kontroll. De brister som redovisades var kopplade till budgetuppföljningen och att den haft varierande kvalitet.

Bedömning

Domstolsverkets verksamhet har utvärderats enligt strukturen från det ledande ramverket för intern styrning och kontroll (COSO). Hur väl verksamheten fungerat hos myndigheterna inom Sveriges Domstolar har främst bedömts utifrån vad myndigheterna rapporterat genom sina intyganden av intern styrning och kontroll.

För Domstolsverket bedöms den interna miljön vara god vilket både självutvärderingsunderlagen och årets medarbetarundersökning bekräftar. Det finns en fungerande riskhantering där åtgärder beslutas för de risker som behöver hanteras. Uppföljning av verksamheten och beslutade riskåtgärder har skett löpande, även om uppföljningen i vissa fall kan bli bättre. Information och kommunikation inom Domstolsverket anses fungera väl. Självutvärderingsunderlagen indikerade inte på några allvarliga brister.

Alla domstolar utom två intygade att den interna styrningen och kontrollen har genomförts på ett betryggande sätt. De brister som redovisades är inte av den karaktären att de påverkar bedömningen för Sveriges Domstolar som helhet. Det har inte under året heller framkommit att det förekommit oegentligheter eller andra brister i en omfattning som påverkar bedömningen av den interna styrningen och kontrollen.

Både internrevisionen och Riksrevisionen lämnade under året granskningsrapporter där brister redovisades och rekommendationer på åtgärder föreslogs. Avseende internrevisionens granskning av expediering av domar och beslut anser Domstolsverket att det inte finns några indikationer på att det finns omfattande brister. Vad gäller Riksrevisionens rapport om anslaget för rättsliga biträden konstaterar Domstolsverket att ansvarsfördelningen inte är helt tydlig och att de delar av hanteringen som tydligt ligger inom Domstolsverkets uppdrag inte har några uppenbara brister, vilket också framgår av Riksrevisionens rapport.

Årsredovisningens undertecknande

”Jag bedömer att den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten^[1] har varit betryggande under den period som årsredovisningen avser”.

”Jag intyggar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning”.

Jönköping den 21 februari 2022

Thomas Rolén

^[1] Med myndigheten avses myndigheterna inom Sveriges Domstolar.

Bilagor till resultatredovisningen

Bilaga 1 Verksamhetsmål

Tabell 74 Tingsrätter – måluppfyllelse av regeringens verksamhetsmål

	Brottmål exkl. förtursmål 75:e percentilen Regeringens mål 5 månader			Tvistemål exkl. gem. ansökan om äktenskapsskillnad 75:e percentilen Regeringens mål 7 månader		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Domstol						
Alingsås	3,9	4,5	5,6	6,3	7,6	8,7
Attunda	4,1	5,1	6,1	7,4	8,8	13,7
Blekinge	3,3	3,6	3,7	6,7	5,8	9,2
Borås	4,2	3,5	4,1	6,2	5,9	5,5
Eksjö	3,0	3,8	4,9	2,9	3,8	3,3
Eskilstuna	2,8	4,0	4,8	5,6	6,1	5,1
Falun	5,6	4,4	6,5	7,3	7,1	7,6
Gotland	3,8	4,0	3,5	6,1	8,0	8,4
Gällivare	3,5	4,3	5,1	6,5	6,7	4,3
Gävle	4,2	4,6	5,1	7,3	6,9	7,1
Göteborg	5,1	6,7	6,4	7,1	6,9	6,4
Halmstad	4,1	3,8	4,0	6,8	5,5	6,1
Haparanda	4,0	3,0	3,7	5,9	5,6	5,4
Helsingborg	3,6	4,0	4,2	6,0	6,0	4,9
Hudiksvall	4,0	3,4	3,3	7,1	6,3	6,6
Hässleholm	2,9	4,0	5,4	4,5	5,8	7,4
Jönköping	4,0	4,2	4,2	6,9	7,0	6,7
Kalmar	4,8	5,2	6,6	7,4	6,9	6,6
Kristianstad	3,2	3,7	4,6	5,7	6,5	6,7
Linköping	3,9	4,3	5,5	5,4	5,7	7,7
Luleå	5,5	5,0	3,9	7,1	7,8	6,8
Lund	2,9	2,6	2,9	6,7	7,0	5,7
Lycksele	2,1	1,7	2,0	3,1	2,2	3,7
Malmö	4,0	4,3	4,9	7,5	7,2	5,6
Mora	3,1	2,8	2,9	6,1	7,1	4,8
Nacka	6,5	5,0	4,5	7,5	8,2	7,3
Norrköping	3,7	5,0	3,8	5,6	5,9	5,4
Norrtälje	2,3	2,1	2,6	6,7	5,4	6,0
Nyköping	3,0	2,5	2,2	6,0	3,7	4,1
Skaraborgs	3,8	4,4	5,0	6,8	7,7	8,1
Skellefteå	3,1	4,0	4,0	7,0	8,7	6,8
Solna	3,1	2,6	3,2	6,7	7,3	7,3
Stockholm	4,4	2,7	2,1	6,5	5,7	4,4
Sundsvall	5,3	6,7	6,5	6,4	6,3	5,9
Södertälje	3,4	3,6	2,4	4,9	4,5	4,9
Södertörn	2,9	2,4	2,6	4,6	4,6	4,7
Uddevalla	4,7	4,5	13,1	6,5	8,1	9,8
Umeå	2,3	2,4	2,8	4,2	5,0	5,8
Uppsala	4,5	4,6	5,6	6,7	7,0	6,2
Varberg	4,4	5,6	6,3	7,1	7,0	6,8
Vänersborg	4,5	4,5	6,4	7,0	7,8	8,0
Värmland	4,5	5,5	6,2	6,8	7,9	8,0
Västmanland	3,6	2,8	2,8	5,8	7,3	6,0

BILAGOR TILL RESULTATREDOVISNINGEN

	Brottmål exkl. förtursmål 75:e percentilen Regeringens mål 5 månader			Tvistemål exkl. gem. ansökan om äktenskapsskillnad 75:e percentilen Regeringens mål 7 månader		
Växjö	2,8	2,9	2,4	6,6	5,1	4,9
Ystad	4,0	4,8	5,4	6,0	7,4	7,0
Ängermanland	4,3	5,4	6,7	6,3	7,3	7,0
Örebro	3,8	5,0	6,3	6,9	8,3	6,9
Östersund	3,8	4,6	5,0	6,1	8,0	5,8
Totalt	3,9	4,0	4,3	6,5	7,0	6,6

Tabell 75 Hovrätter – målpuppfyllelse av regeringens verksamhetsmål

	Brottmål exkl. förtursmål 75:e percentilen Regeringens mål 5 månader			Tvistemål fram till PT-beslut 75:e percentilen Regeringens mål 2 månader			Tvistemål där PT beviljats 75:e percentilen Regeringens mål 10 månader		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Domstol									
Göta hovrätt	6,9	6,9	7,6	1,9	1,8	1,7	9,9	10,2	9,5
Hovrätten för Nedre Norrland	7,9	9,4	10,2	2,3	3,2	3,3	12,7	14,5	20,4
Hovrätten för Västra Sverige	5,9	5,0	5,2	1,9	1,8	1,9	10,7	9,5	7,8
Hovrätten för Övre Norrland	5,1	5,4	5,3	1,2	1,6	1,5	12,4	10,1	9,3
Hovrätten över Skåne och Blekinge	5,4	5,2	5,0	1,7	1,6	2,0	8,5	8,1	8,9
Svea hovrätt	8,8	9,4	10,4	1,6	1,6	1,7	12,6	15,7	19,0
Totalt	6,7	6,9	6,9	1,7	1,7	1,9	11,5	12,6	14,6

Tabell 76 Högsta domstolen – målpuppfyllelse av domstolens egna satta mål

	90:e percentilen			
	Mål	2019	2020	2021
Dispensmål exkl. förtursmål	3,0	2,6	2,6	3,4
Dispenserade mål exkl. förtursmål	18,0	14,7	17,2	15,3
Extraordinära mål exkl. förtursmål	12,0	8,0	8,8	8,6

Tabell 77 Förvaltningsrätter – målpuppfyllelse av regeringens verksamhetsmål

	Totalt exkl. förtursmål och migrationsmål 75:e percentilen Regeringens mål 6 månader		
	2019	2020	2021
Domstol			
Falun	8,4	9,5	9,1
Göteborg	7,8	6,8	7,9
Härnösand	13,3	15,1	12,7
Jönköping	8,3	9,3	9,0
Karlstad	7,1	7,3	6,4
Linköping	6,3	7,8	9,9
Luleå	7,3	8,1	5,1
Malmö	7,2	7,7	8,4
Stockholm	5,8	5,2	6,2
Umeå	9,1	7,9	5,6
Uppsala	9,2	10,3	11,9
Växjö	10,8	12,1	11,8
Totalt	7,7	8,1	7,8

Tabell 78 Migrationsdomstolarna – måluppfyllelse av regeringens verksamhetsmål

	Avlägsnandemål, ensamkommandebarn 90 percentilen Regeringens mål 2 mån			Övriga avlägsnandemål 90 percentilen Regeringens mål 4 mån			Verkställighetsmål 90 percentilen Regeringens mål 1 mån			Övriga migrationsmål 90 percentilen Regeringens mål 5 mån		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Domstol												
Göteborg	5,0	4,7	4,2	23,8	27,9	31,2	1,8	1,6	1,2	10,2	16,0	16,3
Luleå	7,6	4,6	2,8	12,7	11,7	8,2	1,0	0,5	0,5	7,5	7,2	5,4
Malmö	12,7	3,6	4,0	18,1	20,3	17,6	0,7	0,7	0,7	5,8	3,0	3,2
Stockholm	2,9	4,5	5,2	10,9	5,9	7,7	0,8	0,7	0,7	4,0	2,7	2,8
Totalt	5,0	4,6	4,2	20,8	22,8	20,1	1,0	0,9	0,9	6,7	4,4	5,2

Tabell 79 Kammarrätter – måluppfyllelse av regeringens verksamhetsmål

	Totalt exkl. förtursmål och migrationsmål 75:e percentilen Regeringens mål 6 månader		
	2019	2020	2021
Domstol			
Kammarrätten i Göteborg	5,4	5,8	5,2
Kammarrätten i Jönköping	5,6	6,2	8,0
Kammarrätten i Stockholm	5,8	16,6	4,9
Kammarrätten i Sundsvall	4,9	6,9	8,2
Totalt	5,4	8,7	5,8

Tabell 80 Migrationsöverdomstolen – måluppfyllelse av regeringens verksamhetsmål

90:e percentilen	Mål	2019	2020	2021
Totalt migrationsmål	2,0	1,6	1,8	1,6

Tabell 81 Högsta förvaltningsdomstolen – måluppfyllelse av domstolens egna satta mål

	Mål	2019	2020	2021
PT beslut (90:e percentilen)	6,0	6,2	5,0	5,5
Fullsuttna mål (75:e percentilen)	14,0	14,0	11,0	14,0

Tabell 82 Hyres- och arrendenämnderna – måluppfyllelse av regeringens verksamhetsmål

	Hyres- och arrendenämndsärenden* 75:e percentilen Regeringens mål 4 månader		
	2019	2020	2021
Hyres- och arrendenämnd			
Göteborg	4,6	4,2	6,3
Jönköping	4,9	3,6	5,4
Linköping	3,1	2,7	3,4
Malmö	3,8	3,5	4,8
Stockholm	13,2	17,1	16,6
Sundsvall	3,3	2,9	3,0
Umeå	4,8	3,3	8,4
Västerås	4,7	5,8	4,0
Totalt	5,1	6,3	10,7

* Samtliga ärenden exkl. avstående från besittningsskydd för bostad och lokal, medling av lokal och arrende, uppskov med avflyttning/avträde för lokal- och anläggningsarrende samt dispens av jordbruks- och anläggningsarrende

Bilaga 2 Styckkostnader

Med styckkostnader avses verksamhetens kostnader fördelat på avgjorda mål och ärenden. Vid indelning av mål och ärenden har en avvägning gjorts mellan att kunna redovisa detaljer för specifika grupper av mål och att ha tillräckligt stora volymer i respektive grupp för att kunna ge en rättvisande bild. Kostnader fördelas även till Lagrådet och för internationell civil kris-hantering men dessa redovisas inte i styckkostnadsberäkningarna då det inte finns mål eller ärenden kopplade till dessa kostnader. I verksamhetens kostnader ingår bl.a. domstolarnas löne- och förvaltningskostnader, övergripande administration samt utvecklings- och kvalitetsarbete. För mer detaljer kring verksamhetens kostnader, se noter till resultaträkningen.

Kostnader fördelas ut på mål och ärenden med hjälp av tidredovisning. Personalkostnader har fördelats inom domstolsslaget för respektive personalkategori utifrån domstolarnas tidredovisning. Övriga kostnader på domstolen fördelas i första hand genom sin kontering direkt till mål och ärende och i andra hand utifrån domstolsslagets samlade personalkostnader. Gemensamma kostnader, exempelvis lokalkostnader, fördelas ut till domstolsslagen utifrån personalkostnadernas samlade fördelning och därefter till mål och ärende genom personalens samlade tidredovisning inom domstolsslaget.

Under 2021 redovisade samtliga domstolar tid under minst två månader med undantag för Högsta domstolen och Högsta förvaltningsdomstolen. Med hänsyn till planerat byte av lönesystem förlades all tidredovisning under hösten istället för att spridas över året som tidigare. En koncentration av tidredovisningsperioden innebär en ökad osäkerhet och känslighet för säsongsvariationer i verksamheten, exempelvis gällande semester och för när vissa aktiviteter så som syn i mål kan förläggas.

I jämförelse med föregående års styckkostnader kan följande större förändringar noteras.

I tingsrätt ökade styckkostnaden för miljömål med 22 procent. Både antalet avgjorda mål och nedlagd tid ökade. Andelen förstainstansmål, vilka generellt anses mer arbetskrävande ökade. Fastighetsmålen i tingsrätt blev 17 procent dyrare jämfört med 2020. Dessa är relativt få till antalet och inkommer cykliskt, varför variationen bedöms vara naturlig.

I hovrätt minskade styckkostnaden för tvistemål med 22 procent, vilket förklaras av att fler mål avgjordes och mindre tid lades ned. PBL- och fastighetsmålen blev dock 17 procent dyrare till följd av att en större andel utgörs av de mer arbetskrävande PBL-målen.

I förvaltningsrätt ökade styckkostnaden för mål enligt socialtjänstlagen med 21 procent, färre mål avgjordes men lika mycket tid lades ner. På migrationssidan ökade styckkostnaderna för avlägsnandemål med 20 procent och verkställighetsmål med 30 procent till följd av ett minskat antal avgjorda mål men oförändrad nedlagd tid. För övriga migrationsmål minskade styckkostnaden till följd av många mål om dröjsmålstalan som krävt relativt lite nedlagd tid.

I kammarrätterna ökade styckkostnaden för socialförsäkringsmål återigen efter att ett stort antal hyperhidrosmål avgjordes 2020. Denna förändring slog också igenom för kammarrätternas totala styckkostnad.

I Migrationsöverdomstolen ökade styckkostnaderna för avlägsnandemål i och med att antalet avgjorda mål minskade kraftigt. Även styckkostnaden för verkställighetsmål ökade till följd av bibehållna volymer och mindre förändringar i nedlagd tid.

Tabell 83 Styckkostnader per domstolsslag

	2019	2020	2021	Förändring 2020-2021 (%)
Tingsrätter				
Genomsnittlig styckkostnad för ett mål och ärende (kr)	13 034	12 684	12 963	2 %
Styckkostnad tvistemål exkl. gemensam ansökan (kr)	16 617	17 303	17 599	2 %
Styckkostnad brottmål (kr)	15 257	14 013	13 882	-1 %
Styckkostnad miljömål (kr)	46 448	52 966	64 530	22 %
Styckkostnad fastighetsmål (kr)	25 680	33 067	38 734	17 %
Styckkostnad PBL-mål (kr)	30 146	30 198	31 766	5 %
Styckkostnad konkurs och företagsrekonstruktion (kr)	15 179	15 798	15 161	-4 %
Styckkostnad utsökningsärenden (kr)	4 788	4 362	4 729	8 %
Styckkostnad övriga domstolsärenden (kr)	4 858	4 587	4 797	5 %
Hovrätter				
Genomsnittlig styckkostnad för ett mål (kr)	32 810	31 064	30 996	0 %
Styckkostnad brottmål (kr)	54 454	54 971	55 240	0 %
Styckkostnad tvistemål (kr)	50 304	49 825	38 642	-22 %
Styckkostnad målkategorin övriga mål (kr)	12 320	10 187	10 114	-1 %
Styckkostnad miljömål (kr)	58 298	53 872	59 126	10 %
Styckkostnad fastighetsmål och PBL-mål (kr)	41 816	38 739	45 231	17 %
Högsta domstolen				
Genomsnittlig styckkostnad för ett mål (kr)	18 357	20 069	18 326	-9 %
Förvaltningsrätter				
Genomsnittlig styckkostnad för ett mål (kr)	8 185	7 448	8 118	9 %
Styckkostnad skattemål (kr)	12 609	12 328	13 767	12 %
Styckkostnad socialförsäkringsmål (kr)	9 295	9 820	10 688	9 %
Styckkostnad mål enligt socialtjänstlagen (kr)	4 345	4 044	4 877	21 %
Styckkostnad målkategorin övriga mål (kr)	7 633	6 896	6 549	-5 %
Migrationsdomstolar				
Genomsnittlig styckkostnad för ett mål (kr)	13 698	10 270	10 989	7 %
Styckkostnad avlägsnandemål (kr)	27 017	35 169	42 247	20 %
Styckkostnad verkställighetsmål (kr)	13 532	13 068	16 986	30 %
Styckkostnad övriga målkategorier exkl. avlägsnandemål och verkställighetsmål (kr)	8 264	8 382	5 175	-38 %

BILAGOR TILL RESULTATREDOVISNINGEN

	2019	2020	2021	Förändring 2020-2021 (%)
Kammarrätter				
Genomsnittlig styckkostnad för ett mål (kr)	18 670	14 452	17 487	21 %
Styckkostnad skattemål (kr)	27 514	24 234	23 646	-2 %
Styckkostnad socialförsäkringsmål (kr)	19 311	9 616	21 422	123 %
Styckkostnad mål enligt socialtjänstlagen (kr)	8 489	7 905	8 183	4 %
Styckkostnad målkategorin övriga mål (kr)	13 734	13 514	13 775	2 %
Migrationsöverdomstolen				
Genomsnittlig styckkostnad för ett mål (kr)	6 421	8 300	9 556	15 %
Styckkostnad avlägsnandemål (kr)	6 113	6 585	9 245	40 %
Styckkostnad verkställighetsmål (kr)	6 777	6 222	8 187	32 %
Styckkostnad övriga målkategorier exkl. avlägsnande- mål och verkställighetsmål (kr)	6 743	9 584	9 860	3 %
Högsta förvaltningsdomstolen				
Genomsnittlig styckkostnad för ett mål (kr)	17 199	17 294	16 423	-5 %
Hyres- och arrendenämnderna				
Genomsnittlig styckkostnad per ärende (kr)	2 236	2 635	2 948	12 %

Bilaga 3 Personalstatistik

Tabell 84 Medelantalet anställda*

		Ordinarie domare				Icke ordinarie domare				Notarie				Föredragande/beredn				Domstolshandläggare				Administration				Totalt			
		Kvinna	Man	Total	Kvinna	Man	Total	Kvinna	Man	Total	Kvinna	Man	Total	Kvinna	Man	Total	Kvinna	Man	Total	Kvinna	Man	Total	Kvinna	Man	Total	Kvinna	Man	Total	
Högsta domstolen	2019	7	13	20	24	8	32	0	0	0	0	0	0	6	1	7	17	0	17	11	4	14	64	25	89				
	2020	7	13	20	25	9	33	0	0	0	0	0	0	6	3	8	13	0	13	14	3	17	63	27	90				
	2021	7	14	20	26	7	33	0	0	0	0	0	0	7	4	10	12	0	12	14	5	18	64	29	93				
Hovrätterna	2019	132	101	233	374	165	539	0	0	0	0	0	0	27	6	33	142	8	150	83	40	123	758	320	1 077				
	2020	142	102	244	372	159	530	0	0	0	0	0	0	24	7	31	140	8	148	81	40	121	759	316	1 074				
	2021	153	107	260	368	161	529	0	0	0	0	0	0	26	8	34	143	9	152	83	39	123	773	323	1 096				
Tingsrätterna	2019	299	294	593	124	67	191	425	243	668	106	28	133	970	90	1 059	269	232	501	2 193	953	3 146							
	2020	306	287	593	131	72	203	434	266	700	108	33	141	989	92	1 081	267	229	496	2 235	978	3 213							
	2021	316	301	617	135	74	209	476	255	731	107	37	144	975	90	1 064	266	239	505	2 275	995	3 269							
Högsta förvaltningsdomstolen	2019	11	7	17	33	8	40	0	0	0	0	0	2	0	2	10	1	11	9	5	14	64	20	84					
	2020	10	7	17	34	6	40	0	0	0	0	0	1	1	2	11	1	12	8	5	13	64	20	83					
	2021	11	6	17	33	7	40	0	0	0	0	0	1	1	2	11	2	13	5	6	11	60	22	82					
Kammarrätterna	2019	83	47	130	158	56	213	0	0	0	0	0	91	29	119	66	5	71	52	20	72	448	156	605					
	2020	81	45	126	161	64	225	0	0	0	0	0	82	25	107	67	7	74	44	21	64	435	161	596					
	2021	75	46	121	168	60	228	0	0	0	0	0	81	22	103	66	10	76	45	22	67	435	159	594					
Förvaltningsrätterna	2019	139	93	232	87	32	118	192	85	276	541	135	676	343	32	375	109	48	157	1 411	423	1 834							
	2020	135	90	225	78	30	108	150	61	211	506	130	636	320	35	355	102	47	149	1 291	393	1 683							
	2021	135	85	220	69	36	104	154	67	221	473	132	604	295	34	329	101	48	148	1 225	400	1 625							
Domstol totalt	2019	671	554	1 225	799	334	1 132	617	327	944	773	197	970	1 546	136	1 682	533	348	881	4 939	1 896	6 835							
	2020	681	544	1 225	800	337	1 137	584	327	911	727	198	925	1 539	143	1 682	516	344	860	4 846	1 894	6 740							
	2021	696	558	1 254	798	344	1 141	630	322	952	693	203	896	1 500	144	1 645	515	357	872	4 832	1 928	6 759							
Domstolsverket**	2019	9	11	20	19	7	26	0	0	0	3	0	3	3	0	3	207	155	362	240	173	414							
	2020	9	12	21	20	7	27	1	0	1	2	1	3	5	0	5	209	159	368	246	178	423							
	2021	8	13	21	25	7	31	1	0	1	2	1	2	11	0	11	210	160	370	256	181	436							
Hyres-och arrendenämnderna	2019	15	13	28	1	1	2	1	0	1	1	2	3	32	3	35	14	5	19	63	23	86							
	2020	14	13	27	3	0	3	0	1	1	5	2	7	28	4	32	21	6	27	69	26	95							
	2021	16	13	28	2	1	2	0	0	0	7	1	8	48	3	51	8	5	13	80	22	102							
Rättshjälpsmyndigheten	2019	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	3	1	4	4	1	5							
	2020	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	0	0	0	2	0	2	3	1	4							
	2021	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	4	0	4	5	0	5							
Sveriges Domstolar totalt	2019	695	578	1 273	818	342	1 160	618	328	945	777	199	975	1 580	139	1 719	758	509	1 267	5 246	2 094	7 340							
	2020	704	570	1 273	822	344	1 166	585	328	913	735	201	936	1 571	147	1 718	748	509	1 257	5 164	2 098	7 262							
	2021	720	584	1 304	824	351	1 174	631	322	953	703	204	907	1 559	147	1 706	737	522	1 259	5 173	2 131	7 304							

* Antalet anställda är avrundat till heitall vilket kan påverka summeringarna.

** I siffran för Domstolsverket ingår anställda på domstolar som är med i Förstärkningsstyran, fackliga företrädare, anställda som arbetar delvis åt Domstolsakademin och viss säkerhetspersonal.

Tabell 85 Årsarbetskrafter*

		Ordinarie domare			Icke ordinarie domare			Notarie			Föredragande/beredn			Domstolshandläggare			Administration			Totalt		
		Kvinnor	Man	Total	Kvinnor	Man	Total	Kvinnor	Man	Total	Kvinnor	Man	Total	Kvinnor	Man	Total	Kvinnor	Man	Total	Kvinnor	Man	Total
Högsta domstolen	2019	7	13	20	22	7	29							6	1	7	14	0	14	10	4	14
	2020	7	13	20	20	7	27							5	2	7	12	0	12	13	3	16
	2021	7	13	20	23	6	30							5	3	8	11	0	11	13	5	18
		126	98	224	131	63	194							20	6	26	127	7	134	74	38	112
Hovrätterna	2020	130	95	225	120	65	185							22	6	28	126	8	134	73	39	112
	2021	146	97	243	130	66	196							22	5	27	128	9	137	75	39	114
	2019	282	294	576	116	65	181							80	24	103	812	81	893	237	210	446
	2020	287	287	574	125	68	193							92	30	122	836	84	920	242	206	448
Högsta förvaltningsdomstolen	2021	298	298	596	125	68	194							83	33	116	831	84	916	238	216	454
	2019	11	6	17	28	7	35							2	0	2	9	1	10	8	5	13
	2020	10	7	17	30	5	35							1	1	2	9	1	10	7	5	13
	2021	10	6	17	30	6	35							1	1	2	9	2	11	6	6	12
Kammarrätterna	2019	76	46	122	64	21	84							65	26	91	52	5	57	49	21	70
	2020	73	44	117	55	23	79							64	21	85	55	6	61	42	19	61
	2021	69	45	114	64	27	91							62	20	81	55	8	64	40	21	60
		20	9	29	13	4	17							21	7	28	13	1	14	11	5	16
varav Migrationsöverdomstolen	2020	18	9	27	12	5	17							19	6	25	15	1	16	7	5	12
	2021	16	9	25	13	5	18							17	5	22	15	1	16	7	5	11
	2019	135	92	227	80	32	112							432	121	553	287	29	316	98	44	141
	2020	126	85	211	75	29	105							385	117	502	271	32	303	98	46	144
varav migrationsdomstolarna	2021	126	82	208	62	33	94							369	116	485	244	31	275	100	49	148
	2019	64	41	105	40	13	53							221	58	280	139	13	152	47	21	68
	2020	53	34	87	29	11	40							169	48	217	117	12	129	44	21	65
	2021	51	32	83	24	12	36							160	42	203	102	11	114	44	22	66
Domstol totalt	2019	636	549	1 185	441	194	635	580	316	896	603	177	781	1 301	123	1 424	475	322	797	4 036	1 681	5 718
	2020	633	530	1 163	426	198	624	536	313	849	570	177	746	1 308	131	1 439	474	319	794	3 947	1 667	5 614
	2021	656	542	1 197	434	205	639	579	311	890	541	178	719	1 279	135	1 414	471	335	805	3 959	1 705	5 664
		8	11	19	14	7	20	0	0	0	0	2	0	2	3	0	3	190	147	337	216	165
Hyres-och arrendenämnderna	2020	9	10	19	16	6	22	1	0	1	1	0	2	5	0	5	188	147	335	220	164	384
	2021	8	12	19	18	6	24	1	0	1	2	0	2	10	0	10	193	154	347	231	173	404
	2019	14	12	27	1	1	2	1	0	1	1	1	2	30	3	33	10	5	15	57	22	79
	2020	14	13	26	2	0	2	2	0	1	1	4	2	7	24	3	27	18	6	24	61	24
Rättshjälpsmyndigheten	2021	16	12	28	2	0	2	2	0	0	7	1	7	38	3	41	10	4	14	72	20	93
	2019	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	1	4	3	1	4
	2020	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	2	0	3	3	1	3
	2021	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	4	0	4	5	0	5
Sveriges Domstolar totalt	2019	658	572	1 230	455	202	657	581	316	897	607	179	785	1 333	126	1 459	678	474	1 152	4 314	1 869	6 182
	2020	655	553	1 209	444	204	647	537	314	850	576	180	755	1 337	133	1 471	683	472	1 155	4 231	1 856	6 087
	2021	679	565	1 243	453	212	666	580	311	891	550	179	729	1 327	138	1 465	678	493	1 170	4 268	1 898	6 166

* Antalet årsarbetskrafter är avrundat till heltal vilket kan påverka summeringarna.

** I siffran för Domstolsverket ingår anställda på domstolar som är med i Förstärkningsstyran, fackliga företrädare, anställda som arbetar delvis åt Domstolsakademin och viss säkerhetspersonal.

Tabell 86 Antal anställda per personalkategori 60 år eller äldre

	2019			2020			2021		
	Kvinna	Man	Totalt	Kvinna	Man	Totalt	Kvinna	Man	Totalt
60-64 år									
Ord domare	110	104	214	117	107	224	144	109	253
Icke ord domare	3	2	5	8	1	9	4	1	5
Föredr/beredn	13	6	19	9	3	12	14	2	16
Domstolshandläggare	140	5	145	138	8	146	133	11	144
Administration	86	35	121	91	34	125	86	34	120
Summa	352	152	504	363	153	516	381	157	538
65 år eller äldre									
Ord domare	11	41	52	19	54	73	18	61	79
Icke ord domare	2	7	9	1	8	9	2	8	10
Föredr/beredn	6	2	8	5	4	9	2	4	6
Domstolshandläggare	12	0	12	10	0	10	12	0	12
Administration	4	7	11	5	5	10	9	9	18
Summa	35	57	92	40	71	111	43	82	125
Totalsumma	387	209	596	403	224	627	424	239	663

Bilaga 4 Sidhänvisning till återrapporteringskrav

Sidhänvisning	
Återrapporteringskrav enligt regleringsbrevet	
Dömande verksamhet	
Domstolsverket ska redovisa:	
resultatet av regeringens verksamhetsmål för omloppstider i den dömande samt i den beslutande och rättsvårdande verksamheten	Sid 12 ff.
handläggningstider i mål där personer under 21 år står åtalade.	Sid 32 f. och 40
Internationella uppdrag	
Domstolsverket ska redovisa:	
myndighetens verksamhet inom internationell civil krishantering i enlighet med regleringsbrev för 2021 avseende anslag 1:1, utgiftsområde 7 samt i enlighet med strategin för internationell civil krishantering och fredsfrämjande verksamhet för 2020–2023 och	Sid 119 ff.
åtgärder för att säkerställa att utsänd personal till fredsfrämjande insatser och krishanteringsinsatser har kunskap om agendan för kvinnor, fred och säkerhet och att utbildningen är anpassad för det specifika uppdraget med utgångspunkt i den nationella handlingsplanen för genomförande av FN:s säkerhetsrådsresolutioner om kvinnor, fred och säkerhet 2016–2020 (UD2016/07898).	Sid 119 ff.
Övriga återrapporteringskrav i regleringsbrevet	
Domstolsverket ska särskilt redovisa:	
det arbete som bedrivs och de åtgärder som vidtagits för att utveckla och effektivisera verksamheten. Myndigheten ska göra en bedömning av vilka effekter åtgärderna fått,	Sid 82 ff.
resultat av de åtgärder som vidtagits för att öka allmänhetens förtroende för domstolarna, inkl. åtgärder som vidtagits för att säkerställa att parter, målsägande och vittnen får ett bra bemötande och relevant information	Sid 94 ff. och 84 ff.
processer och rutiner för att identifiera och rapportera IT-incidenter i enlighet med 20 § förordningen (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap. Redovisningen ska vara kortfattad och övergripande.	Sid 103
resultatet av de viktigaste digitaliseringsinsatserna som har genomförts under året. Rapporteringen ska även innehålla redogörelser för utvecklingsarbetet gällande digitala domstolsavgöranden. Vidare ska myndigheten redovisa vilka större framtida utmaningar inom digitalisering som har identifierats.	Sid 87 ff.
Övriga regeringsuppdrag	
Domstolsverket har i uppdrag att följa upp funktionshinderspolitiken 2021–2031 utifrån det nationella målet för funktionshinderspolitiken (prop.2016/17:188, bet. 2017/18:SoU5, rskr. 2017/18:86).	Sid 97 ff.
Redovisning enligt förordning 2000:605 om årsredovisning och budgetunderlag	
3 kap. 2§: Om regeringen har beslutat en investeringsbudget eller en avgiftsbudget för verksamheten, ska myndigheten följa upp dessa och kommentera väsentliga avvikelser.	Sid 126
3 kap. 3§: Myndigheten ska redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som avses i 1 § första stycket. I redovisningen ska det ingå en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter.	Sid 104 ff.
7 kap. 3§: Uppgift ska lämnas om de anställdas frånvaro på grund av sjukdom under räkenskapsåret. Uppgift ska också lämnas om den andel av sjukfrånvaron som avser frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer, sjukfrånvaron för kvinnor respektive män samt sjukfrånvaron för anställda i åldrarna 29 år eller yngre, 30–49 år och 50 år eller äldre.	Sid 109 ff.

Uppgifter i Domstolsverkets instruktion

1 § Domstolsverkets uppgift är att ge administrativt stöd och service åt Sveriges domstolar och ska i fråga om dessa:

- i administrativt hänseende leda och samordna verksamheten för att skapa förutsättningar för en rättssäker verksamhet och se till att den bedrivs effektivt, Sid 82 ff.
- åstadkomma en ändamålsenlig resursfördelning, Sid 115 f.
- vara en drivande och stödjande kraft i utvecklings- och kvalitetsarbete, Sid 82 ff.
- arbeta för god tillgänglighet och information när det gäller verksamheten, Sid 82 ff.
- arbeta för god samverkan dem emellan och med andra berörda myndigheter. Sid 82 ff.

1 a § Domstolsverket ska ansvara för utveckling av rättsinformation samt fullgöra de uppgifter som framgår av rättsinformationsförordningen (1999:175). Sid 86

1 b § Domstolsverket ska anmäla till Domarnämnden när det finns en ledig anställning som ordinarie domare eller som hyresråd i hyresnämnd som behöver tillsättas. Sid 108

Producerad av Domstolsverket
Diarienummer DOV 918-2021

Domstolsverket
Postadress: 551 81 Jönköping
Besöksadress: Kyrkogatan 32
036-15 53 00
domstolsverket@dom.se
www.domstol.se

SVERIGES DOMSTOLAR